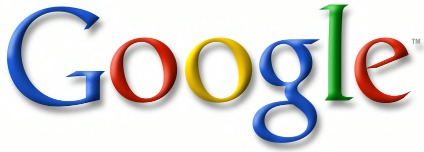

Tsü - Yeng

Vice Konung af Canton

Fargtryck af J. F. Meyer & C:i i Stockholm

CHINAS HANDEL,

INDUSTRI OCH STATSFÖRFATTNING,

JEMTE

UNDERRÄTTELSER OM CHINESERNES FOLKBILDNING, SEDER OCH BRUK,

SAMT

NOTISER OM JAPAN, SIAM M. FL. ORTER.

AF

C. F. LILJEVALCH.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS JOH. BECKMAN,
1848.

FÖRORD.

De anteckningar, som detta arbete innehålla, äro samlade under det författaren, i egenskap af Kongl. Svensk och Norrsk Handels-agent, uppehållit sig i Ost-Indien och China, för att undersöka om och på hvad sätt de Förenade Rikenas sjöfart i de Indo-Chinesiska farvattnen skulle kunna utvidgas.

Den hufvudsakliga delen deraf består i en af författaren, i början af innevarande år, till Kongl. Commerce-Collegium och till Kongl. Norrska Departementet för det Inre afgifven berättelse om nämnde beskickning.

Det är på flere personers anmodan att göra de upplysningar, denna berättelse innehålla, tillgänglige för en större publik, som densamma nu utgifves från trycket, jemte åtskilliga sedermera

bifogade tillägg och sex plancher, copierade efter af författaren införde originaltaflor i olja af de bästa Chinesiska artister. Dessutom har författaren ansett det ej vara utan intresse att meddela ett aftryck af den traktat med Kejsaredömet China, jemte tillhörande tull-tariff, hvarom författaren på Kongl. Maj:ts Nådiga befallning underhandlat, och hvilken han äfven lyckats afsluta.

Väl vetande, att köpmän fordra korta och bestämda uppgifter, samt önska att af desse sjelfve, hvar och en för sig, få draga conclusioner, har författaren i synnerhet bemödat sig att inom det minsta möjliga rum meddela den största möjliga qvantitet af sådane upplysningar, som han trott kuna leda tankan åt direkta eller indirekta företag, eller hvilka eljest synts honom vara af allmännare intresse. Till den ändan har det varit nödigt omnämna äfven de länder och orter, med hvilka China drifver handel, samt att afvika från den vanliga ordningen vid de många ämnenas uppställning, dels för att undvika omsägning, dels ock för att bereda den läsare, som till äfventyrs ej gifver sig tid att genomgå hela boken, tillfälle att med en hastig blick vinna den upplysning i detalj som han önskar; derföre hafva äfven de vigtigaste handelsvarorne erhållit hvar sitt kapitel och blifvit placerade framför de generela beskrifningarne öfver orter och deras handel.

Sednare gjorde tillägg, innefattande korta uppsatser om Chinas statistik och Chinesernes kulturtillstånd, seder och bruk, göra ej anspråk på annan benämning än "Strödda anteckningar", hvilka

likväl torde ega något värde deruti, att de äro hemtade från de bästa källor och till största delen, med tillhjelp af tolkar, utdragne från Chinas mest berömda vetenskapliga verk. En utförligare beskrifning om China skulle måhända för de fleste läsare blifvit tröttande.

INNEHÅLL.

Plancher:

Till Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium.

Till åtlydnad af mig meddelad instruction för den på Kongl. Maj:ts nådiga befallning företagna och fulländade resa till Indien och China, får jag den äran att, under åberopande af de från Singapore och Manila afsända rapporter, afgifva berättelse om handeln i China och åtskilliga Ostindiska orter, synnerligast sådana som anses kunna blifva af intresse för de Förenade Rikenas handel och sjöfart.

Denna berättelse hade bordt och äfven kunnat före detta vara aflemnad, om icke den händelse inträffat, att en del af de handlingar på hvilka den skulle grundas, afsända med fartyg för undvikande af karantäns behandling i Triest, hitkommit mycket senare än jag påräknat.

Så framt de meddelande underrättelserna lyckas att väcka något intresse hos handlande och skeppsredare, så tyckes emedlertid den närvarande tidpunkten, då handel och sjöfart inom Europa hotas med ett temporärt stillestånd, just vara egnad att leda spekulationen på nya vägar, dem man ej lika gerna beträder så länge skepp och kapitaler finna full och lönande sysselsättning på de gamla, väl kända handelsplatserna.

För att i grund studera det stora Chinesiska rikets kolossala handel skulle fordras flitiga forskningar, oafbrutet fortsatta under en half mansålder. Språk, sedvanor och intressen uppstapla hinder mot erhållandet af san-

ningsenliga, fullt pålitliga handelsunderrättelser i China, der en utländnings vettgirighet alltid misstänksamt betraktas såsom skulle någon hemlig afsigt derunder vara förborgad. En stor del af Chinas handel bedrifves i smyg, och det är således ej möjligt att förskaffa pålitliga statistiska uppgifter. De i China bosatte utländske köpmän äro för mycket sysselsatte med kuranta affärer i några få artiklar för att kunna egna tid och forskningar efter nya. Af dem får man således inga vidsträcktare upplysningar, än de som finnas i deras med hvarje post afsände handelscirkulärer. Allt hvad man derutöfver vill veta måste samlas på åtskilliga sätt bland misstänksamma infödingar, hvilkas meddelanden måste noga pröfvas genom jemnförelse med andras, och ofta finner man sålunda att flere dagars arbete varit fruktlöst samt måste börjas på nytt. Som köpmäns tid och kännedom af handeln utgöra en del af deras kapital, bortgifvas de ej gerna utan valuta. Om man beständigt frågar priser, utan att handla, så kan man vänta att blifva missledd om ej afsnäst. Jag sökte derföre alla tillfällen att få åtfölja andra utländningar då de uppgjorde affärer med Chineser, af hvilka jag då ansågs mindre såsom forskare än som kund, samt erhöll på detta sätt åtskilliga upplysningar. Att besöka de i Chinas hamnar liggande Junker, på hvilka man utom i Canton blir väl bemött, har jag funnit vara ett af de säkraste medlen till vinnande af någon kunskap om handeln. Jag fick der se profver på de varor hvaraf lasten var sammansatt, samt underrättades om orten hvarifrån de kommit eller dit de skulle sändas m. m. Sådana visiter medtaga emedlertid mycken tid och äro mödosamma, isynnerhet under sommarhettan, då den största försigtighet måste iakttagas

för helsans bibehållande. Begagnandet af spirituosa såsom restaurationsmedel skulle då snart medföra dysenteri, febrar och vattensot.

Genom fredsslutet i Nankin har den Chinesiska utrikes handeln antagit en helt ny karakter, som dagligen mera utvecklas och sannolikt inom få år kommer att framkalla många nya export- och importartiklar, samt måhända fördubbla utbytena mellan Europa och China.

Handeln, fordom inskränkt till staden Canton och der monopoliserad af en corporation af 10 à 12 personer eller firmor kallade Hong-köpmän, samt besvärad med obestämde, godtyckligt pålagde afgifter, är nu frigifven i fyra nya hamnar: Amoy, Fúchúfú, Ningpo och Shanghai, med rättighet för alla Chineser utan undantag, att i dessa hamnar jemte Canton drifva handel med utländningar.

Den emellan Hans Maj:t vår Allernådigste Konung och Kejsaren i China afslutade Freds-, Vänskaps- och Handels-Tractat af den 20 Mars 1847 bestämmer de vilkor och formaliteter vid in- och utklarering, under hvilka de Förenade Rikenas skepp kunna drifva handel på China, och samma tractat, som är åtföljd af en utförlig tulltaxa för inkommande och utgående varor, stadgar följande port charges för fartyg, utöfver hvilka ingen slags afgift får fordras eller uppbäras, nemligen:

5 Macc pr ton eller 1 Tael (B:co R:dr 3: 40 sk.) pr svår läst efter mätbref för skepp öfver 75 lästers drägt, samt 1 Macc pr ton eller 2 Macc pr läst för fartyg af 75 läster eller derunder.

De Förenade Rikenas undersåtare ega rätt att köpa jord, samt bygga och med sina familjer bo i hvilken af

de fem för handeln öppna hamnar i China som helst, men ej annorstädes.

Bland de förmåner, hvilka genom nämnde tractat blifvit vunne, torde icke böra förbises den, att de Förenade Rikenas fartyg ega rätt att, äfven då China möjligen skulle vara i krig med någon nation, fritt föra laster emellan de krigförande staterna, *utan annat undantag än transport af krigsfolk.*

För att göra de på olika handelsplatser existerande skiljaktiga förhållanden någorlunda redigt åskådlige, samt för att fästa uppmärksamheten på sådana möjligen snart inträffande förändringar i den Indo-Chinesiska handeln, hvilka skulle kunna med fördel begagnas af de Förenade Rikenas handlande och skeppsredare, har jag indelat berättelsen i uppsatser, sammanfogade i 9 härjemte bifogade häften af följande innehåll:

Litt. A.

Chinas Mynt- och *Bankväsende.*

Mått, Mål och *Vigt.*

Religionsfrihet, proklamerad af Ki-Ying.

Litt. B.

Opium. Handeln dermed. Mottagnings-skepp. Smugling af droguen. Ostindiska Compagniets inkomst deraf.

Salthandeln. Monopol i China och skolan för Smugling och Sjöröfveri.

Litt. C.

Metaller. De i China producerade samt från andra länder införde. Notiser om Jerntillverkningen i China och uppgifter om införsel af Jern och Stål, jemte kalkyler.

Skogsprodukter. De förnämsta i China alstrade träd-

slag, samt anvisning på de trädvaror, hvilka möjligen skulle kunna från de Förenade Rikena införas till Shanghai.

Smalts, Stockfisk och åtskilliga andra nordiska produkter.

Skepp. Strödda anteckningar rörande byggnadskostnad, utredning, proviantering, hyror, hastiga resor m. m.

Litt. D.

Thé. Beskrifning på de olika sorterna, deras Chinesiska benämningar, produktionsorter och exportbelopp.

Silke. Namn på olika slag, produktionsorter, priser m. m.

Bomull. Införseln från Indien till China. Ostindiska Compagniets beskattning af varan.

Litt. E.

Oljor. Deras Chinesiska namn, sätt att bevara dem; Olj-fabrikation af Ärter eller Bönor värd att införas i Europa. Försök gjorda med införsel till Sverge af Chin. Oljor.

Vegetabilisk Talg. Ett fett liknande Stearin som sannolikt blir föremål för import till norden.

Vegetabiliskt Vax.

Litt. F.

Canton. Beskrifning öfver staden och Europeiska Faktorierna, dess industri och handel. Hongköpmän. Linguister, Compradorer, Tjenstefolk m. m. Staden Fashan nära Canton.

Hongkong. Mera militärstation än handelsplats. Utgifter och inkomster. Frakter. Debouchée för Jern och Stål.

Macao. Frihamn sedan 1846. Orsaken till dess sjunkande handel. Klimat, läge m. m.

Litt. G.

Amoy.

Fu-chú-fú.

Ningpo.

Shanghai.

De fyra för utrikes handel efter freds-slutet öppnade hamnar. Deras geografiska läge, folkmängd, industri och handel. Högre läroverk i Fu-chú-fú. Chinas literära grader och folkundervisning. Penningespekulationer i Ningpo. Anledningar till framtida sysselsättning för fraktsökande skepp. Uppkomst af Shanghais handel. Chinesiskt sätt att behandla konkursmassor. Åkerbruk. Folknäringar. Notiser om den stora, rika staden Suchau.

Litt. H.

Singapore's handel med China. Inflyttning af Chineser. Fraktfart för främmande fartyg. Kalkyler öfver varor m. m.

Sumatra. Caffeodlingen och beskattningen på produkten. Pepparhandeln. Palembangs handel.

Macassar och *Borneo.* Handel med Singapore och China. Smärre fartyg användbara. Macassar frihamn. Engelskt etablissement på ön Labuan. Undertryckande af sjöröfveri.

Siam. Handel med China och andra länder. Priser på export och importvaror. Sätt att beräkna tull efter skeppets bredd.

Litt. I.

Bashee-Öarne. Spansk besittning. Tillgång och priser på proviantartiklar.

Liú-Chiú-Öarne. Handel med China. Ambassad till Peking för öfverlemnande af tribut. Import- och exportvaror.

Japan. Kapt. Mercator Coopers berättelse om ett besök i Jeddo. Hollands handel med Japan. Import- och exportvaror. Amerikanska, Franska och Danska krigsskepp besökt Japan 1846.

Ryska karavanhandeln med China öfver Kratka. Uppgift på de sorter thé som sändas. Kalkyler.

Dessa uppsattser innefatta svar på de i Instruktionen framställda frågor, som röra olika platser och hvilka icke kunde afgifvas sammandragne.

I afseende på möjligheten för de Förenade Rikenas handel och sjöfart att draga nytta af de under sistförflutna 5 åren inträffade förändringar i handeln på Indo-Chinesiska orter, får jag ödmjukast anföra: att nordens exportartiklar väl icke till stor mängd finna afsättning i Ostindien och China, men att likväl konsumtionen af Jern och Stål samt Fiskvaror kan något upparbetas genom billiga priser på dessa artiklar, i fall en någorlunda jemn tillförsel underhålles, delad i smärre qvantiteter; att trädvaror, *hvilka i China äro tullfria*, kunna blifva föremål för export från de Förenade Rikena till Shanghai, såsom utlaster för fartyg hvilka ämnas till fraktfart i Indo-Chinesiska farvatten; att åtskilliga artiklar för i China bosatte Europeers ej obetydliga egna konsumtion, *hvilka äfven samtlige äro befriade från tull*, böra kunna beredas och småningom med fördel exporteras till Indien och China från de förenade Rikena, lika väl som de utföras från Danmark, Tyskland och Amerika; att artiklarne *Hajfenor* och *Seaslug* eller *Slemmfisk* förtjena någon uppmärksamhet, i fall de finnas på Norges kuster och kunna beredas så, att ingen fara uppstår för deras förskämning under den långa resan; men att deremot Cobolt icke kan säljas i China, samt att förbruknin-

gen af Smalts der är betydligt mindre än den var fordom.

Beträffande retourlaster från China, så hafva de hittills hufvudsakligen bestått i Thé och Silke-artiklar af inskränkt konsumtion i de Förenade Rikena, samt af Cassia Lignea och några småsaker.

Socker har på sednare åren blifvit utfördt till England och der såldt till högre priser än annat Orientaliskt socker, emedan det anses innehålla mera sötma fastän behäftadt med en egen smak och lukt.

Oljor böra kunna utföras från China till Norra Europa, men dermed är blott ett försök gjordt med Svenska skeppet Prins Carl.

Chinesiskt Ris kan med fördel utföras från China till de Förenade Rikena. Ett med samma skepp gjordt försök har stadgat den öfvertygelse att varan är begärlig, likväl bör blott den aldrabästa sorten tagas.

Vegetabilisk Talg, föga känd af Europeer, kan icke undgå att framdeles öka listan på Chinas exporter.

Hampa likaså.

De ofvanåberopade uppsattserna innehålla närmare detaljer om dessa varor, jemte flere andra af mindre betydenhet.

Häraf torde kunna slutas, att en och annan last af de Förenade Rikenas produkter väl kan finna afsättning i China och att äfven retourlaster böra kunna sammansättas, utan att behöfva taga mera af de stora artiklarne, Thé och silke, än hvad ungefär motsvarar den inskränkta konsumtionen, men några stora direkte utbyten af varor äro icke att påräkna mellan nationer, af hvilka ingendera konsumerar betydligt af den andres egentliga stapelartiklar. En annan bredare väg är öppen för de För-

enade Rikenas deltagande i handeln på Indo-Chinesiska orter, nemligen Fraktfarten, ej allenast mellan China och åtskilliga Ostindiska platser; mellan China och Amerikas vestra kust; mellan China och Förenta Staterna, utan äfven mellan de fem för utrikes handel öppnade Chinesiska hamnar, d. v. s. kustfart inom China, det enda land hvarest en sådan är för utländska fartyg tillåten.

Uti bilagorna till denna berättelse har jag sökt fästa uppmärksamheten på åtskilliga orter som synas lofva sysselsättning för fartyg, och jag tror mig böra tillägga tvenne, *Californien* och en del af *Mexico*, hvilka under Förenta Staternas styrelse otvifvelaktigt komma att snart utveckla en vidsträckt handel, hvarjemte torde förtjena ihågkommas, att Sandvich-Öarne under de sistförflutne åren erhållit ett ordnadt samhällsskick och en ganska betydande handel, emedan de besökas af omkring 500 hvalfiskskepp, hvilka der uppehålla sig för att proviantera skeppen och förfriska besättningarne efter lång kryssning i Stilla Hafvet, till följe hvaraf nu några fartyg årligen befraktas i China för att föra laster till Sandvich-Öarne, der äfven frakter kunna erhållas med produkter af fisket till New-Bedford och andra orter i Förenta Staterna.

Något tvifvel hade uppstått i China om traktaternas tydning i afseende på rättigheten för utländska skepp att der idka kustfart. Man ville påstå att en sådan fart vore stridande mot national-lagarne i allmänhet och borde således ej vara tillåten. Så dömde de, hvilka ganska riktigt insågo att kustfarten i China skulle isynnerhet gagna de nationers skepp, som ehuru hittills utestängda från den Chinesiska handeln emedan de icke hade något Opium eller Long-Cloth att införa, ej heller förmådde återtaga stora qvantiteter Thé, likväl kunde i fraktväg

täfla med hvilka andra nationer som helst. Jag tydde deremot traktaterne sålunda: att hvad ej i dem är förbjudet måste anses tillåtet; och i detta fall så mycket heldre som China icke eger några navigationslagar.

Frågan var af så stor vigt för de Förenade Rikenas sjöfart i Chinesiska farvatten, att jag gerna ville se den afgjord före min afresa från China, och önskade naturligtvis helst att kunna tillvägabringa ett prejudicat under egen flagga, väl vetande att i China gäller prejudicat såsom lag.

Jag hade under flere månaders uppehåll i staden Shanghai begagnat hvarje tillfälle att söka öfvertyga de större Chinesiska köpmän, som derifrån sända varor för egen räkning till andra hamnar, om fördelarne att begagna främmande fartyg i stället för Junker, och de började omsider inse och medgifva dem, men vidhöllo dock den invändning: »att ingen gerna ville vara den förste att bryta gamla bruk.»

Imedlertid ankom Svenska briggen Prins Oscar till Shanghai med last af Engelska manufakturvaror från Hongkong, och jag hade den tillfredsställelsen att höra allmänt yttras bifall åt och äfven någon förvåning öfver dess hastiga resa mot Monsoonen och under så stormigt väder, att de för snällsegling namnkunnige, väl utredde Opii-Clippers blefvo uppehållna.

Då nämnde brigg ej kunde erhålla retourlast, emedan för ögonblicket flere fraktsökande fartyg lågo i hamnen och Supercargören Herr Lennmark föreslog mig att på något sätt sysselsätta den, befraktade jag på egen risk briggen Prins Oscar (c:a 100 läster) under 6 à 8 månaders tid mot L 143: 15 sh. Sterling pr månad, jemte fria portcharges att gå hvart som helst, ett be-

fraktningssätt som oftast begagnas i de Indo-Chinesiska farvattnen, emedan flere hamnar merendels måste anlöpas för att sälja lasten. Hufvudändamålet med denna befraktning var, att om möjligt stadga prejudicatet i afseende på kustfarten. Jag vände mig derföre ånyo till Chineserne, föreställde dem vådan och uppehållet af skeppning under vintern i Junker, på hvilka ingen assurans kunde erhållas, samt äfventyret af sjöröfveri, som då förspordes från flere ställen på kusten, och det lyckades mig omsider med kraftigt biträde af en högt aktad vän, Herr J. C. Beale, chef för det stora och respektabla huset Dent Beale & C:o i Shanghai, att förmå ett par af de mest upplyste Chineser att bryta fördomen, och erhöll sålunda af dem last för briggen, dels till Ningpo, dels till Canton. Saken afgjordes på en förmiddag och fartyget blef inom några dagar lastadt med Engelska bomullsväfnader till Ningpo och Chinesisk bomull till Canton. För Chineserne var den öfverenskomna frakten särdeles förmånlig, men — ändamålet vanns. Jemte några Chinesiska supercargörer gick äfven jag ombord på briggen Prins Oscar, som d. 7 Dec. 1846 lyftade ankar i Wusong, och vi inträffade den 9 middagstiden i Ningpo, der Chineserne genast fingo lossa sina varor, utan att behöfva betala någon af de afgifter och sportler hvilka drabba alla i Junker införde varor. Synnerligen glade deröfver återvände de till Shanghai, i hopp att lossningen af återstående lasten skulle dem förutan ske på samma sätt i Canton. De misstogo sig ej. Efter behörig anmälan hos auktoriteterna i Canton blef lasten lossad der utan anmärkning. *Briggen Prins Oscar var det första utländska fartyg som för Chinesisk räkning fört last från en hamn i China till andra hamnar*

inom samma rike, och kan således anses hafva börjat den cabotage som efter all sannolikhet bör lemna rum för framtida sysselsättning åt ett betydligt lästetal.

Under mitt vistande i Singapore sommaren 1845 omtalades att Engelska regeringen ämnade vidtaga någon åtgärd för att bringa handeln i Konungariket Siam ungefär på samma fot som den genom fredsslutet i Nankin blifvit ordnad i China, och man trodde sig veta att en demonstration i detta syfte skulle understödjas af den franska escadern som då kryssade i de Indo-Chinesiska farvattnen. Jag trodde mig icke böra försumma att vid ett sådant tillfälle på nära håll observera verkan af de förändrade förhållanden som skulle uppstå genom frigifvandet af handeln i ett land, hvars hufvudexport-artikel — Socker — är vår förnämsta importvara, och hvars öfriga produkter skulle bereda frakter eller tillfällen till handel med China; men jag vågade ej sjelf resa dit af fruktan att derigenom borttaga för mycken tid från forskningar i andra länder.

Af de tvenne unga män, hvilka jag engagerat, dels för att begagna deras biträde, dels i afsigt att få dem placerade i Indien och China på sådane ställen der ingen Svensk tolk var att tillgå, sände jag derföre den ene, Herr George Lindberg, som eger färdighet i flere Europeiska språk, från Singapore till Bangkok uti ett af Konungens af Siam egna skepp, och detta så mycket heldre, som Svenska skeppet Prins Carl från Stockholm, då i Singapore liggande, hade öfver af sin medförda last en del sådana Svenska produkter, hvilka alldeles icke der, långt mindre i China dit skeppet skulle gå, kunde säljas, men för hvilka man hoppades genom Herr Lindbergs medverkan finna en någorlunda förmånlig mark-

nad i Siam. Herr Lindberg uppehöll sig 10 månader i Siam, och det är från hans rapporter som artikeln om »*Siam*» är sammansatt. Han medförde bland annat några vackra kanoner såsom present från de Förenade Rikena till Konungen af Siam, som ganska nådigt förklarade att deras fartyg skulle åtnjuta samma förmåner som andra de mest gynnade utländska nationers.

Det är ej bekant af hvad orsak den tillämnade demonstrationen blifvit uppskjuten, men sannolikt kan den ej länge uteblifva.

Herr Lindberg återvände 1846 till Singapore, och afgick derifrån till Ön Lombock, der han blef engagerad af en Engelsk köpman M:r King.

Instructionen ålägger mig att åtvarna de af de Förenade Rikenas Kaptener i handelsflottan, som skulle träffas, att icke befatta sig med den af Chinas regering förbudna Opiihandeln.

Jag får i anledning deraf äran nämna att endast ett Svenskt fartyg, briggen John, kommenderad af Kapten Östergren, under mitt vistande i China varit sysselsatt i denna handel. Bemälte brigg var för längre tid (såsom det sades 3 år) befraktad af Herrar Jardine Masteson & C:o i Hongkong såsom Opiimagasin (Recciving Ship) och i sådan egenskap först stationerad i »Kumsingmun» men flyttades sedan uppåt östra kusten af China. Jag träffade aldrig Kapten Östergren och erfor ingen anmärkning från Chinesiska autoriteterna i afseende på detta fartyg, troligen af det skäl att de icke visste att det var Svenskt och dessutom gerna undvika att vidröra frågan — Opium.

Hvad tillsättandet af Konsuler i Indien och China för de Förenade Rikena beträffar, torde tillåtas mig nämna:

Singapore (frihamn) liggande i vägen till China, alltid erbjudande mer eller mindre fördelaktiga frakter för främmande flaggor, kommer troligen att blifva oftare besökt af Svenska och Norrska fartyg än någon annan af de Indo-Chinesiska hamnarne.

Transporten af Ris från Arracan till Singapore kan ensamt sysselsätta många skepp, men den har mött svårighet i Engelska navigationslagarne, då begge dessa hamnar tillhöra England. Enligt underrättelser från Singapore af d. 8 sistlidne December har Regeringen i Calcutta förklarat: *»att intet hinder numera möter lossning i Singapore af under främmande flagga i Arracan intagne laster, emedan Storbritanniens Navigationslagar icke utsträckas till Ostindiska Compagniets territorium.»*

Denna förklaring ökar vigten af Singapore såsom fraktplats för de Nordiska rikenas fartyg, äfven om man blott tager Arracan i beräkning. Skulle det deremot tillåtas att gifva åt densamma en vidsträcktare tydning, så öppnas ett stort fält för fraktfart mellan Ostindiska Compagniets *större* hamnar: Bombay, Madras, Calcutta m. fl.

Afsättningen på Svenskt Jern och Stål har i Singapore varit någorlunda jemn.

Jern har betalts med Dollars 4 à Dollars 3: 75 c. pr Picul (8¾ Lisp. St. St. vigt) och Stål med Dollars 4: 25 c. pr Centner, begge lemnande en god utfrakt, isynnerhet då beloppet användes till inköp på stället.

Tvister hafva under mitt vistande i Orienten uppstått mellan befäl och manskap på Svenska fartyg, till hvilkas afdömande ingen autoritet fanns på stället.

Manila har väl hittills icke ofta varit besökt af de Förenade Rikenas fartyg, men det ligger i naturen af handeln i de Indo-Chinesiska hamnarne, att om flere af dem framdeles besöka Singapore, så skall äfven ett större antal komma till Manila, emedan befraktningarne ofta lyda alternativt på begge dessa platser.

Af min rapport från Manila torde benäget observeras de reclamationer jag hos dervarande styrelse gjort mot oriktigt beräknade afgifter på Svenska produkter; och i fall dessa fullföljas torde möjligen rättelse vinnas.

Manila-Sockret säljes i allmänhet, i förhållande till qualitet, lägre än det från Batavia, som likväl här af vana fått företräde.

Frakter från Manila till Förenta Staterna kunna då och då påräknas.

Anledning saknas således icke till den förmodan att äfven i Manila skall de Förenade Rikenas flagga oftare än hittills blifva synlig.

Genom den emellan de Förenade Rikena och China afslutade handelstraktat är väl blott medgifvet att Svenska och Norrska Konsuler i China *må* anställas, men icke föreskrifvet att så *måste* ske; likväl torde det blifva nödvändigt att någon myndighet der skall finnas till förekommande af eljest möjligen inträffande oordningar, helst Chinas autoriteter icke ega någon domsrätt öfver de Förenade Rikenas undersåter, om än dessa i China skulle begå grofva brott.

Fastän fem hamnar blifvit öppnade för främmande skeppsfart, torde likväl för närvarande Konsuler endast i städerna Canton och Shanghai vara behöfliga, emedan Amoy och Ningpo hittills sällan varit besökte af de För-

enade Rikenas fartyg och Fu-chú-fú nästan helt och hållet saknar utrikes handel.

Ehuru ett annat förhållande både bör önskas och hoppas för framtiden, är likväl de Förenade Rikenas sjöfart i de Indo-Chinesiska farvattnen ännu så inskränkt, att betänkligheter möjligen torde uppstå mot tillsättande af lönade Konsuler på de ställen der dessa embetsmän till handelns befrämjande kunna behöfvas, och för detta fall har jag, till åtlydnad af Instructionen, sökt bland de på ställena etablerade handelshus af första rangen finna personer, hvilka utan aflöning skulle vilja åtaga sig besväret att fungera såsom de Förenade Rikenas Konsuler.

Jag har fästat synnerligt afseende vid deras mer eller mindre behagliga ställning till Regeringen på den ort der de äro boende, emedan öfverallt och synnerligast i Indien och China ledsamheter kunna förekommas och äfven fördelar beredas af de främmande länders representanter hvilka ega att påräkna styrelsens välvilja, då deremot andra icke förmå uträtta något, emedan de, ehuru utländningar, blanda sig i lokala tvister.

Dernäst har jag tagit i beräkning deras större eller mindre förmåga att såsom köpmän anskaffa frakter för främmande flagga (d. v. s. icke Engelsk).

Till Svenska och Norrska Konsuler får jag på grund häraf ödmjukast föreslå:

I Singapore Herr W. H. Read (Engelsman) Chef för det äldsta huset på stället under firma A. L. Johnston & C:o, som icke förut innehafver någon Konsulstjenst.

I Canton Herr Paul S. Forbes, som vid min afresa från China ännu var Konsul för Förenta Staterna, hvilken befattning han likväl ämnade lemna, emedan Con-

gressen beslutat att i China anställa lönade Konsuler, hvilka icke skulle ega rättighet att sjelfva idka handel — ett vilkor som Herr Forbes, Chef för det största Amerikanska hus i China, Russell & C:o, icke kan underkasta sig.

Få utländningar i China ega den grad af popularitet hos Chineserne af alla klasser som Herr Forbes tillvunnit sig, och den nära förbindelse som existerat sedan många år tillbaka mellan den bekante store Hongköpmannen Howqwa och huset Russell & C:o lemnar Herr Forbes ofta disposition af frakter så väl till Amerika som Europa.

Med få undantag hafva de till China ankomna Svenska fartyg blifvit af huset Russell & C:o derifrån vidare använde.

Hos Herr Forbes i Canton har jag lemnat den andre af de till Orienten medförde Svenskar, en stadgad yngling vid namn P. G. Norléen, emedan jag trott det vara nödvändigt att någon som förstår de Förenade Rikenas språk skulle finnas på ett sådant ställe.

I Shanghai Herr C. Empson (Engelsman), som icke förut eger något Konsulsförordnande, associe af huset Blenkin Rawson & C:o och egande den detaljkännedom af handeln på stället samt de bekantskaper med Chineser (hvars språk han studerat) som sätta honom i tillfälle att fortsätta det redan började arbetet: att förmå Chinesiska köpmän till befraktning af främmande fartyg, i stället för Junker till kustfart.

Beträffande åter Manila så ligger Svenska och Norrska Konsulats-sigillet förvaradt hos huset Russell & Sturgis derstädes.

2.

Enligt hvad jag haft äran förut anmäla, öfverlemnades detta sigill till mig af Herr Ferdinand Wolff vid dess afresa till Europa på våren 1846 och som just då ett Svenskt fartyg kom till Manila anmodade jag dåvarande Amerikanske Konsuln Henry Sturgis, Chef för nyssnämnde hus, att lemna biträde till detta och möjligen framdeles inträffande fartyg, intilldess annorlunda skulle förordnas.

Herr Sturgis har nyligen afflyttat från Manila till Förenta Staterna, men huset Russell & Sturgis fortfar att vara det mest ansedda på platsen. Jag skulle icke tveka att till Svensk och Norrsk Konsul föreslå en af de närvarande Cheferne för samma hus Herr H. Moore eller Herr Charles Griswold, öfvertygad att hvilkendera som helst skulle blifva i tillfälle att gagna de Förenade Rikenas handel och sjöfart.

Emedlertid är jag säker att de till Manila ankommande Svenska och Norrska fartyg skola hos huset Russel & Sturgis finna allt behöfligt stöd och biträde.

Då skepp utsändas till de Indo-Chinesiska farvattnen borde iakttagas:

1:o Att de personer som utgöra befäl och besättning äro starka och vid god helsa, ty en svag kropp angripes der lätt af sjukdomar och återvinner då sällan krafter förrän han förflyttas till kallare luftstreck.

2:o Att icke tillåta provianten blifva för gammal, utan snarare offra någon extra kostnad på anskaffande af tjenlig, lättare föda, ty origt bröd och gammalt kött alstrar missnöje och sjukdom. En god kock är ovärderlig på ett skepp på långresa och bör betalas något mera än i allmänhet är brukligt på våra fartyg. Under tropikerna fordras större skicklighet vid kabyssen än der

hvarest en kall nordanvind hjelper till att smälta half-kokt gröt och hårdkokta ärter.

Rederier böra uppmuntra sina Kaptener att spara folket i hamn så mycket som möjligt. Genom användande af så kallade »Coolies» till lastning och lossning vinnes i tid mera än kostnaden utgör, och besättningens helsa äfventyras då icke.

3:o Att styrmännen måtte vara fullt qvalificerade, ej allenast genom kunskaper i navigation, utan äfven i andra afseenden, att öfvertaga befälet i händelse af kaptenens sjukdom eller frånfälle. Ett fartyg, ehuru i god tour, skulle eljest då nödgas afbryta den för att gå hem. Så beskaffade styrmän förtjena någon större aflöning, hvars beviljande också är förenligt med rederiets sanna intresse.

4:o Att skeppets armering må vara i det stånd att kunna användas till försvar. Till den ändan är nödigt hafva *goda* kanoner och säkra handgevär, helst något korrtare än de vanliga gamla på fartyg ohandterliga musköterna, samt försedda med knallhattslås. Patroner för begge vapnen borde medtagas i stället för löst krut. Att då och då öfva besättningen i vapnens bruk är äfven nödigt. Under segling och isynnerhet under ankring i Ostindiska arkipelagen, samt vid närmandet af Chinas kust, borde alltid kanonerna och handgevären vara laddade och allt klart till försvar, ty skeppet omgifves der af en mängd farkoster, och man kan ej skilja sjöröfvarefartyget från den större fiskarebåten förrän det är för sent att börja ordna försvaret. I allmänhet har man på Europeiska fartyg hittills egnat för liten uppmärksamhet åt dessa försigtighetsmått.

Öfver Chinesiska kusten och de fem hamnarne äro nya förbättrade kartor nu publicerade i England.

Fordom valdes vissa årstider för segling till och från Ostindien och China, men nu komma och afgå fartyg hela året om; likväl äro i allmänhet de bästa frakter att tillgå i Shanghai från October till December samt i Canton från början af December till Mars.

För Engelska fartyg hafva frakterna isynnerhet flukterat. De voro i December 1845 £ 4 à £ 4: 5 sh. pr ton från Canton till England eller till Cowes och order och i Mars 1846 betaltes ända till £ 8: 10 sh. pr ton för samma resa. Fram på sommaren 1846 föllo de till £ 4: 10 sh., men höjde sig åter på hösten och vintern till £ 5: 10 sh.

Från Shanghai betaltes 10 à 15 sh. pr ton högre frakter än från Canton för Engelska fartyg.

Amerikanska frakterna hafva varierat mellan Dollars 16 och Dollars 18 pr ton, medan några få fartyg erhållit Dollars 20 pr ton från Canton till New-York.

Danska, Hamburger, Bremer m. fl. sådana fartyg, hvilka ej kunna föra last till England gå gemenligen från China med *1* £ pr ton lägre frakt än de Engelska.

I Singapore betaltes under åren 1846 och 1847 £ 4 à £ 4: 10 sh. pr ton till Hamburg, Bremen, Antwerpen m. fl. continentalhamnar, samt £ 5 à £ 5: 10 sh. till England.

Ehuru jag bemödade mig att samla och i denna berättelse eller i de åtföljande bilagorna intaga allt hvad jag trott kunna innehålla något af intresse för de Förenade Rikenas handel och sjöfart, är det likväl troligt att en och annan detalj af vigt kan vara ofullständigt införd.

Ämnets stora omfattning har emedlertid redan så uppsvällt arbetet, att jag fruktat att en större vidlyftighet skulle varit oförenlig med fordringarne på concision i en handelsberättelse; men om närmare upplysningar skulle för vissa fall anses behöfliga, så vill jag efter bästa förmåga meddela dem.

Stockholm d. 8 April 1848.

C. F. LILJEWALCH.

Treaty of Peace, Amity and Commerce

between

His Majesty the King of Sweden and Norway,

on one side, and

the Chinese Empire,

on the other,

done and concluded in Canton the 20th of March 1847, accepted and confirmed by His Swedish and Norwegian Majesty the 28th October 1847.

The Kingdoms of Sweden and Norway and the Ta Tsing Empire, desiring to establish firm, lasting and sincere friendship between the three Nations, have resolved to fix, in a manner clear and positive, by means of a Treaty or General Convention of Peace, Amity and Commerce, the rules which shall in future be mutually observed in the intercourse of their respective countries: For which most desirable object His Majesty the King of Sweden and Norway has conferred full powers on His Commissioner *Charles Frederick Liljewalch,* and the August Sovereign of the Ta Tsing Empire on His Minister and Commissioner *Tsi Yeng,* of the Imperial House, Superintendent General of the trade and foreign intercourse of the Five ports, Governor General of the two Kwang-provinces, a Director of the Board of War, vice

Freds-, Vänskaps- och Handels-Tractat

emellan:

Hans Maj:t Konungen af Sverige och Norrige.

å ena, samt

Kejsaredömet China,

å andra sidan,

afhandlad och afslutad i Canton den 20 Mars 1847, samt gillad och antagen af Kongl, Maj:t under den 28 October 1847.

Konungarikena Sverige och Norrige samt Kejsaredömet Ta Tsing, lifvade af en ömsesidig önskan att tillvägabringa en fast, varagtig och uppriktig vänskap de trenne nationerne emellan, hafva beslutat att, förmedelst en Tractat eller ett allmänt Freds-, Vänskaps- och Handels-Fördrag, på ett klart och bestämdt sätt öfverenskomma om de stadganden, hvilka, för framtiden, skola vid de respective Ländernes ömsesidiga förhållanden blifva iagttagna: Till uppnående af detta i högsta måtto önskvärda mål, har Hans Maj:t Konungen af Sverige och Norrige befullmägtigat Dess Ombud *Carl Fredrik Liljewalch,* samt den höge Beherrskaren öfver Kejsaredömet Ta Tsing, Dess Minister och Ombud *Tsi Yeng,* af det Kejserl. Huset, General-Superintendent öfver de Fem hamnarnes handel och utrikes förhållanden, General-Gouver-

High Chancellor, and a vice Guardian of the Heir Apparent.

And the said Commissioners, after having exchanged their said full powers, and duly considered the premises, have agreed to the following articles:

Art. I.

There shall be a perfect, permanent, universal peace and a sincere and cordial amity between the Kingdoms of Sweden and Norway on the one part, and the Ta Tsing Empire on the other part, and between their people respectively, without exception of persons or places.

Art. II.

Subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway, resorting to China for the purposes of commerce, will pay the duties of import and export prescribed in the Tariff, which is fixed by and made a part of this Treaty. They shall, in no case, be subject to other or higher duties, than are and shall be required of the people of any other nation whatever. Fees and charges of every sort are wholly abolished, and Officers of the revenue, who may be guilty of exaction, shall be punished according to the laws of China. If the Chinese Government desire to modify, in any respect, the said Tariff, such modifications shall be made only in consultation with Consuls or other functionaries thereto duly authorised by His Majesty the King of Sweden and Norway, and with consent thereof. And if additional advantages or privileges, of whatever description, be con-

neur öfver de båda provinserne Kwang, Directeur öfver Krigsförvaltningen, Vice Stor-Kansler samt Vice Gouverneur för Thron-Arfvingen, hvilka befullmäktigade Ombud, efter att hafva utvexlat de för dem utfärdade fullmagter, och noga öfvervägt grunderne för detta värf, hafva öfverenskommit om följande artiklar:

Art. I.

En fullkomlig, beständig och allmän fred samt en uppriglig och sann vänskap skola råda emellan Konungarikena Sverige och Norrige, å ena sidan, samt Kejsaredömet Ta Tsing, å den andra; äfvensom emellan de respective Ländernes innevånare, utan afseende på personer eller ställen.

Art. II.

Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter, hvilka i handelsangelägenheter besöka China, skola erlägga de in- och utförselsafgifter, som föreskrifvas i den Tariff, hvilken är bifogad denna Tractat, och af densamma utgör en del. De skola uti intet fall blifva underkastade andra eller högre tullafgifter än de, som uppbäras eller komma att uppbäras af hvilken annan Nation som helst. Afgifter och pålagor af hvarje annat slag äro helt och hållet upphäfde, och uppbördsmän, som göra sig skyldige till högre afgifters yrkande, skola straffas efter de Chinesiska lagarne. För den händelse, att Chinas Regering skulle önska att tillvägabringa någon förändring, i ett eller annat afseende, uti sagde Tariff, skall en sådan förändring endast kunna ske efter samråd med och under begifvande af vederbörande Konsuler eller andre dertill af Hans Maj:t Konungen af Sve-

ceded hereafter by China to any other nation, Sweden and Norway and citizens thereof shall be entitled thereupon to a complete, equal and impartial participation in the same.

Art. III.

The subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway are permitted to frequent the Five ports of Kwangchow, Amoy, Fuchow, Ningpo and Shanghai, and to reside with their families and trade there, and to proceed at pleasure with their vessels and merchandize to and from any foreign port and either of the said Five ports, and from either of the said Five ports to any other of them. But said vessels shall not unlawfully enter the other ports of China, nor carry on a clandestine and fraudulent trade along the coasts thereof. And any vessel belonging to a subject of His Majesty the King of Sweden and Norway, which violates this provision, shall, with her cargo, be subject to confiscation to the Chinese Government.

Art. IV.

For the superintendence and regulation of the concerns of Swedes and Norwegians, doing business at the said Five ports, His Majesty the King of Sweden and Norway may appoint Consuls, or other Officers, at the same, who shall be duly recognized as such by the Officers of the Chinese Government, and shall hold official intercourse and correspondence with the latter, either personal or in writing, as occasions may require, on

rige och Norrige behörigen bemyndigade Embetsmän. Om hädanefter några ytterligare fördelar eller privilegier, af hvad beskaffenhet som helst, från Chinas sida medgifvas åt någon annan nation, skola Sverige och Norrige samt dessa Länders innevånare vara berättigade att deraf komma i ett fullkomligt lika och opartiskt åtnjutande.

Art. III.

Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter ega tillstånd att besöka följande Fem hamnar: Kwangchow, Amoy, Fuchow, Ningpo och Shanghai, att der bosätta sig och sina familjer samt idka handel, äfvensom att, efter behag, med sina fartyg och varor begifva sig till och ifrån utländsk hamn och någon af dessa Fem hamnar, och från någon af de Fem hamnarne till någon annan af dem; dock må ej nämnde fartyg olagligen inlöpa i någon annan af Chinas hamnar eller å dess kuster bedrifva bedräglig och otillåtlig handel. Hvart och ett fartyg, tillhörigt Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter, som bryter emot denna föreskrift, skall, tillika med dess last, vara förfallet till confiskering af den Chinesiska Regeringen.

Art. IV.

För öfverinseendet och ordnandet af de Svenskars och Norrmäns angelägenheter, hvilka drifva handel uti ofvanuppräknade Fem hamnar, eger Hans Maj:t Konungen af Sverige och Norrige att derstädes anställa Consuler, eller andre Tjenstemän, hvilka, uti denna egenskap, skola af den Chinesiska Regeringens Embetsmän behörigen erkännas, och med desse sednare stå uti personlig eller skriftlig officiel beröring, allt efter som om-

terms of equality and reciprocal respect. If disrespectfully treated or aggrieved in any way by the local authorities, said Officers on the one hand shall have the rigt to make representation of the same to the superior Officers of the Chinese Government, who will see that full enquiry and strict justice be had in the premises: and on the other hand the said Consuls will carefully avoid all acts of unnecessary offence to, and collision with, the Officers and people of China.

Art. V.

At each of the said Five ports the subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway, lawfully engaged in commerce, shall be permitted to import, from their own or any other ports, into China and sell there, and purchase therein, and export to their own or any other ports, all manner of merchandize of which the importation or exportation is not prohibited by this Treaty, paying the duties which are prescribed by the Tariff hereinbefore established, and no other charges whatsoever.

Art. VI.

Whenever any merchant vessel, belonging to Sweden or Norway, shall enter either of the said Five ports for trade, her papers shall be lodged with the Consul, or person charged with affairs, who will report the same to the Commissioner of Customs; and tonnage duty shall be paid on same vessel at the rate of five mace per ton if she be over one hundred and fifty tons burden;

ständigheterna fordra, med iakttagande af ömsesidig jemlikhet och aktning. I händelse nämnde Tjenstemän blifva med missaktning bemötte eller på annat sätt förnärmade af ställets auktoriteter, skola de, å ena sidan, hafva rättighet att derom göra framställning till den Chinesiska Regeringens högre Embetsmän, hvilka det åligger att tillse det en på noga undersökning grundad sträng rättvisa tillämpas, likasom omförmälde Consuler, å andra sidan, omsorgsfullt böra undvika hvarje onödig förolämpning emot eller tvist med Chinas Tjenstemän eller befolkning.

Art. V.

Uti hvar och en af ofvanbemälte Fem hamnar, skola Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter, hvilka lagligen idka handel, ega tillstånd att, från deras egna eller andra hamnar, till China införa och der försälja, äfvensom derstädes uppköpa och till egna eller andra hamnar utföra alla slags handelsvaror, som genom denna Tractat icke äro till införsel eller utförsel förbjudna; mot erläggande af de för samma varor uti ofvan antagne Tariff stadgade tullafgifter, men utan andra afgifter, af hvad namn de än må vara.

Art. VI.

Då köpmansfartyg, tillhörande Sverige eller Norrige, i handelsangelägenheter inlöper uti någon af ofvanbemälte Fem hamnar, skola dess papper öfverlemnas till Consuln, eller den dylik tjenst förrättar, som vidare skall desamma till vederbörande Tulltjensteman meddela; lästafgiften för samma fartyg skall betalas efter fem mace per ton, om dess drägtighet öfverstiger ett hundra femtio tons,

and one mace per ton if she be of the burden of one hundred and fifty tons, or under, according to the amount of her tonnage as specified in the register; said payment to be in full of the former charges of measurement and other fees, which are wholly abolished. And if any vessel, which having anchored at one of the said ports and there paid tonnage duty, shall have occasion to go to any other of the said ports to complete the disposal of her cargo, the Consul, or person charged with affairs, will report the same to the Commissioner of Customs, who on the departure of the said vessel will note in the port clearance that the tonnage duties have been paid, and report the same to the other Custom-houses; in which case, on entering another port, the said vessel will only pay duty there on her cargo, but shall not be subject to the payment of tonnage duty a second time.

Art. VII.

No tonnage duty shall be required on boats belonging to subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway, employed in the conveyance of passengers, baggage, letters and articles of provision, or others not subject to duty, to or from any of the Five ports. All cargo-boats however, conveying merchandize subject to duty, shall pay the regular tonnage duty of one mace per ton, provided they belong to subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway, but not if hired by them from subjects of China.

och af en mace per ton, om densamma uppgår till ett hundra femtio tons, eller derunder, i öfverensstämmelse med det uti mätarebrefvet upptagna lästetal; och skall denna afgift inträda i stället för hittills för mätning erlagde afgifter och öfriga omkostnader, hvilka äro helt och hållet upphäfde. Om ett fartyg, som ankrat uti en af ofvanbemälte hamnar och derstädes erlagt lästafgift, kommer i tillfälle att afgå till någon annan af samma hamnar för att fullborda afsättningen af sin last, skall Consuln, eller den dylik tjenst förrättar, göra anmälan derom inför vederbörande Tulltjensteman, hvilken, vid fartygets afsegling, skall på klareringsdokumentet anteckna att lästafgifterne blifvit erlagde, äfvensom derom underrätta öfrige Tullkammare; i hvilket fall nämnde fartyg, då det inlöper i annan hamn, endast skall hafva att erlägga tullafgift för dess medhafvande last, men icke vara underkastadt att för andra gången betala lästafgift.

Art. VII.

Lästafgift skall icke affordras sådane båtar, som, tillhörande Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter, användas till transporterande af passagerare, deras medhafvande resegods, bref och matvaror, eller andra artiklar, som icke äro underkastade tullafgift, till och från någon af de Fem hamnarne. Dock skola alla lastbåtar, som frakta köpmannavaror, hvilka äro tull underkastade, erlägga den stadgade lästafgiften af en mace per ton, så framt de tillhöra Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter, och icke äro af dem från Chinesiska undersåter förhyrde.

Art. VIII.

Subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway, for their vessels bound in, shall be allowed to engage pilots, who will report said vessels at the passes and take them into port, and when the lawful duties have all been paid, they may engage pilots to leave port. It shall also be lawful for them to hire at pleasure Servants, Compradors, Linguists and Writers, and passage- or cargo-boats, and to employ Laborers, Seamen, and persons for whatever necessary service for a reasonable compensation to be agreed on by the parties, or settled by application to the Consular Officer of their Government, without interference on the part of the local Officers of the Chinese Government.

Art. IX.

Whenever merchant vessels, belonging to Sweden or Norway, shall have entered port, the Superintendent of Customs will, if he see fit, appoint Customhouse Officers to guard said vessels, who may live on board the ship, or their own boats, at their convenience; but provision for the subsistence of said Officers shall be made by the Superintendent of Customs, and they shall not be entitled to any allowance from the vessel or owner thereof; and they shall be subject to suitable punishment for any exaction practised by them in violation of this regulation.

Art. VIII.

Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter skola ega tillstånd att, för deras fartyg som äro på insegling stadda, antaga lotsar, hvilka skola föra fartygen igenom passen, samt vidare i hamn, hvarjemte de likaledes skola vara berättigade att, efter erläggande af alla lagliga afgifter, begagna lotsar för fartygens afseglande ur hamn. Det skall dessutom vara dem lagligen tillåtet, att efter behag förhyra Tjenstefolk, *Compradors* (försäljare), Tolkar och Skrifvare, transport- eller lastbåtar, äfvensom att använda Arbetare, Sjömän eller andra personer för hvad slags tjenst som kan finnas af nöden, emot en billig ersättning, som antingen blifvit bestämd genom ömsesidig öfverenskommelse de båda parterne emellan, eller afgjord, på deras begäran, af deras Regerings Consulattjensteman, förutan inblandning af några af den Chinesiska Regeringens å stället anställde Embetsmyndigheter.

Art. IX.

Då köpmansfartyg, tillhörande Sverige eller Norrige, inlupit i hamn, skall Superintendenten öfver Tullen, om han pröfvar sådant tjenligt, kunna till bevakande af desamma anställa Tulltjenstemän, hvilka må vistas ombord å fartygen eller i sina egna båtar, allt efter eget godtfinnande; dock skall Superintendenten öfver Tullen sörja för nämnde Tjenstemäns lifsuppehälle, och skola de icke vara berättigade till någon förplägning från fartygen eller deras egare, vid äfventyr att för hvarje öfverträdelse i detta hänseende underkastas lämpligt straff.

Art. X.

Whenever a merchant vessel, belonging to Sweden or Norway, shall cast anchor in either of said ports, the Supercargo, Master or Consignee, will within *forty eight* hours deposit the shipspapers in the hands of the Consul, or person charged with affairs of Sweden and Norway, who will cause to be communicated to the Superintendent of Customs a true report of the name and tonnage of such vessel, the names of her men and of the cargo on board, which being done the Superintendent will give a permit for the discharge of her cargo. And the Master, Supercargo or Consignee, if he proceed to discharge the cargo without such permit, shall incur a fine of *Five Hundred* Dollars; and the goods so discharged without permit shall be subject to forfeiture to the Chinese Government. But if the master of any vessel in port desire to discharge a part only of the cargo, it shall be lawful for him to do so, paying duties on such part only, and to proceed with the remainder to any other ports. Or if the master so desire, he may within *forty eight* hours after the arrival of the vessel, but not later, decide to depsrt without breaking bulk, in which case he will not be subject to pay tonnage or other duties or charges, untill on his arrival at another port he shall proceed to discharge cargo, when he will pay the duties on vessel and cargo according to law. And the tonnage duties shall be held to be due after the expiration of said *forty eight* hours.

Art. X.

Då köpmansfartyg, tillhörande Sverige eller Norrige, kastat ankar i någondera af ofvannämnde hamnar, skall Supercargen, Capitainen eller Faktorn, inom loppet af *fyratioåtta* timmar, öfverlemna skeppsdocumenterne till Consuln, eller annan person som ombesörjer Sveriges och Norriges angelägenheter, och skall denne då draga försorg derom, att sanningsenlig förteckning å fartygets namn och drägtighet äfvensom å ombord befintliga personer och last blifver Superintendenten öfver Tullen delgifven, hvarefter denne skall lemna tillstånd till lossande af lasten. Skulle Capitainen, Supercargen eller Faktorn skrida till lossning af lasten utan nämnde tillstånd, är han förfallen att erlägga *Fem Hundra* Dollars böter; hvarjemte de sålunda utan tillstånd lossade varorne skola, såsom confiskeradt gods, anses hemfallne till den Chinesiska Styrelsen. Men om Capitaine å i hamn liggande fartyg önskar lossa blott någon del af sin last, samt att med den öfriga delen fara till annan hamn, eger han dertill rättighet, efter erläggande af tull för den del deraf som han lossat. Skepps-Capitaine eger äfven rättighet, om han så för godt finner, att inom loppet af *fyratioåtta* timmar efter fartygets ankomst, men icke senare, afgöra huruvida han vill fortsätta resan utan att derstädes lossa; för hvilken händelse han icke skall vara förpligtad att betala läst- eller andra afgifter och pålagor, förr än han, efter inlöpande i annan hamn, skrider till lossning af lasten, då han skall erlägga de honom för fartyg och last, enligt lag, tillkommande afgifter. Efter förloppet af sagde *fyratioåtta* timmar, skall Skepps-Capitaine anses lagligen förbunden till lästafgifts erläggande.

Art. XI.

The Superintendent of Customs, in order to the collection of the proper duties, will, on application made to him through the Consul, appoint suitable Officers, who shall proceed in the presence of the Captain, Supercargo or Consignee, to make a just and fair examination of all goods in the act of being discharged for importation, or laden for exportation on board any merchant vessel of Sweden or Norway, and if dispute occur in regard to the value of goods, subject to an ad valorem-duty, or in regard to the amount of tare, and the same cannot be satisfactorily arranged by the parties, the question may within *twenty four* hours, and not afterwards, be referred to the said Consul, to adjust with the Superintendent of Customs.

Art. XII.

Sets of standard- balances, and also weigths and measures, duly prepared, stamped and sealed, according to the standard of the Customhouse at Canton, shall be delivered by the Superintendent of Customs to the Consuls at each of the Five ports to secure uniformity and prevent confusion in measures and weights of merchandize.

Art. XIII.

The tonnage duty on vessels, belonging to subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway, shall be paid on their being admitted to entry. Duties of import shall be paid on the discharge of the goods, and dnties of export on the lading of the same. When all such duties shall have been paid, and not before, the

Art. XI.

Superintendenten öfver Tullen skall för uppbärandet af de tullafgifter, hvilka böra erläggas, uppå derom af Consuln gjord framställning, utse tjenliga Tjenstemän, hvilka i närvaro af Capitainen, Supercargen eller Faktorn, skola företaga en rättvis och billig undersökning af alla varor, som lossas till införsel eller inlastas till utförsel, ombord å Svenskt eller Norrskt köpmansfartyg; och om tvist uppstår i afseende å värdet af varor, som äro nnunderkastade tull ad valorem eller i afseende å tarans belopp, utan att parterne, på ett för dem tillfredsställande sätt, derom kunna förenas, skall frågan inom *tjugufyra* timmar, men icke senare, hänskjutas till nämnde Consul, att af honom i samråd med Superintendenten öfver Tullen, afgöras.

Art. XII.

Vågsatser, vågskålar, vigter och mått, behörigen förfärdigade, krönte och stämplade, i enlighet med den vid Tullkammaren i Canton antagna måttstock, skola, genom Superintendenten öfver Tullen, öfverlemnas till Consulerne vid hvar och en af de Fem hamnarne, till betryggande af enhet och till förekommande af oreda vid köpmannavarors uppmätning och uppvägning.

Art. XIII.

Lästafgiften för fartyg, som tillhöra Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter, skall betalas då tillåtelse för dem utfärdas att inlöpa i hamn. De för införsel af varor stadgade tullafgifter skola erläggas vid desammas lossning, likasom tullafgifterne för utförsel af varor skola betalas vid inlastningen deraf. Då alla

Superintendent of Customs shall give a port clearance, and the Consul shall return the shipspapers, so that she may depart on her voyage. The duties shall be paid to the Shroffs, authorized by the Chinese Government to receive the same in its behalf. Duties, payable by subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway, shall be received either in Sycee silver, or in foreign money, at the rate of exchange as ascertained by the regulations now in force. And imported goods, on their resale or transit in any part of the Empire, shall be subject to the imposition of no other duty, than they are accustomed to pay at the date of this Treaty.

Art. XIV.

No goods on board any Swedish or Norwegian merchant vessel in port are to be transshipped to another vessel, unless there be particular occasion therefore; in which case the oecasion shall be certified by the Consul to the Superintendent of Customs, who may appoint Officers to examine into the facts and permit the transshipment. And if any goods be transshipped without such application, inquiry and permit, they shall be subject to be forfeited to the Chinese Goverment.

Art. XV.

The former limitation of the trade of foreign nations, to certain persons, appointed at Canton by the Government and commonly called Hong-merchants having been abolished, subjects of His Majesty the King

dylika tullafgifter blifvit betalde, men icke förr, skall Superintendenten öfver Tullen afgifva ett klareringsdokument och Consuln återlemna skeppspapperen, på det att fartyget må kunna afsegla. Tullafgifterne skola betalas till de Embetsmän, som af den Chinesiska Regeringen äro bemyndigade att desamma för dess räkning upptaga. De afgifter, som skola betalas af Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter, skola emottagas antingen uti Sycee-silfver eller uti utländskt mynt, efter nu gällande grunder för vexelberäkningen. Införde varor skola, vid deras försäljning eller fortskaffande till någon annan del af Riket, icke åläggas någon annan afgift, än den, hvilken de under den dag, då denna Tractat afslutes, äro underkastade.

Art. XIV.

Inga ombord å i hamn liggande Svenskt eller Norrskt köpmansfartyg befintliga varor skola kunna från detsamma omlastas uti ett annat fartyg, så framt icke någon serskild omständighet dertill föranleder; i hvilket fall denna omständighet skall af Consuln bestyrkas inför Superintendenten öfver Tullen, som då skall åt vederbörande Tjenstemän uppdraga att granska förhållandet och tillåta omlastningen. Blifva några varor omlastade utan sådan anmälan, undersökning och tillåtelse, skola desamma vara förverkade till den Chinesiska Regeringen.

Art. XV.

Sedan den inskränkning, som hittills ägt rum i afseende på främmande nationers rättighet till handel med endast vissa i Canton af Regeringen anställde personer, vanligen Hong-handlande kallade, numera blifvit upp-

of Sweden and Norway, engaged in the sale or pnrchase of goods of import or export, are admitted to trade with any and all subjects of China, without distinction: they shall not be subject to any new limitations, nor impeded in their business by monopolies or other injurious restrictions.

Art. XVI.

The Chinese Government will not hold itself responsible for any debts, which may happen to be due from subjects of China to subjects of Sweden and Norway, or for frauds committed by them, but Swedes and Norwegians may seek redress in law; and on suitable representation being m»de to the Chinese local authorities through the Consul, they will cause due examination in the premises, and take all proper steps to compel satisfaction. But in case the debtor be dead, or without property, or have absconded, the creditor cannet be indemnified according to the old system of the Co-hong so called, and if subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway be indebted to subjects of China, the latter may seek redress in the same way through the Consul, but without any responsibility for the debt on the part of Sweden and Norway.

Art. XVII.

Subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway, residing or sojourning at any of the ports open to foreign commerce, shall enjoy all proper accommoda-

häfd, skola Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter, hvilka försälja eller uppköpa införsels- eller utförsels-varor, vara berättigade att handla med hvar och en Chinesisk undersåte, utan undantag; de skola icke heller underkastas några nya inskränkningar eller hinder vid deras handelsföretag, genom monopolier eller andra för dem menliga föreskrifter.

Art. XVI.

Den Chinesiska Regeringen kan icke gå i ansvarighet för de skulder, för hvilka Chinesiska undersåter möjligen kunna komma att häfta hos Svenska eller Norrska undersåter, icke heller för af Chinesiska undersåter begångna bedrägerier, utan må Svenskar och Norrmän söka sin rätt inför domstolarne; hvarvid å stället befintliga Chinesiska auktoriteter skola, uppå derom af Consuln gjord tillbörlig framställning, låta anställa vederbörlig undersökning i saken, samt taga nödiga mått och steg för dess bringande till ett nöjagtigt slut. Men, för den händelse, att gäldenären skulle vara död eller utan tillgångar, eller från stället afviken, kan icke borgenären blifva godtgjord enligt det gamla så kallade Co-hong-systemet. Om åter Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter skulle stå i skuld till någon Chinesisk undersåte, må denne senare söka sin rätt på samma väg genom Consuln, dock utan någon ansvarighet å Sveriges eller Norriges sida för skulden.

Art. XVII.

Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter, som äro bosatte eller som vistas vid någondera af de för utländsk handel öppna hamnarne, skola

tion in obtaining houses and places of business, or in hiring sites from the inhabitants on which to construct houses and places of business and also hospitals, churches and cemeteries. The local authorities of the two Governments shall select in concert the sites for the foregoing objects, having due regard to the feelings of the people in the location thereof; and the parties interested will fix the rent by mutual agreement, the proprietors on the one hand not demanding any exorbitant price, nor the merchants on the other unreasonably insisting on particular spots, but each conducting with justice and moderation. And any desecration of said cemeteries by subjects of China shall be severely punished according to law.

At the places of anchorage of Swedish and Norwegian vessels, subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway, merchants, seamen or others sojourning there, may pass and repass in the immediate neighbourhood, but they shall not at their pleasure make excursions into the country among the villages at large, nor shall they repair to public marts for the purpose of disposing of goods unlawfully and in fraud of the revenue.

And, in order to the preservation of the public peace, the local Officers of Government at each of the Five ports shall, in concert with the Consuls, define the limits beyond which it shall not be lawful for subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway to go.

tillgodonjuta all billig beredvillighet till erhållande af hus och platser för deras göromåls bedrifvande, eller vid förhyrandet, för samma ändamål, af tomter från innevånarne, äfvensom för anläggande derå af hospitaler, kyrkor och kyrkogårdar. De båda Regeringarnes å stället varande auktoriteter skola, i samråd med hvarandra, utvälja platserne för förenämnde ändamål, med billig omsorg, att, vid förhyrandet deraf, icke företaga någonting, som för de å stället boende personers känslor kan vara stötande; och skola de interesserade parterne, genom ömsesidig öfverenskommelse, bestämma hyresbeloppet; egarne, å sin sida, skola icke fordra ett öfverdrifvet pris, ej heller köparne, å deras, göra obilliga anspråk på någon viss bestämd plats, utan skola båda parterne iagttaga hvad rättvisa och billighet föreskrifva. Hvarje af Chinesiska undersåter begånget vanhelgande af sagde kyrkogårdar skall enligt lag strängt bestraffas.

Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter, köpmän, sjömän eller andre personer, hvilka uppehålla sig vid de platser, der Svenskt eller Norrskt fartyg kastat ankar, skola ega rättighet att i det omedelbara grannskapet deraf färdas fram och åter, men de må ej, efter behag, göra vidlyftiga utflygter inåt landet och byarne, icke heller må de besöka de allmänna marknaderne, i ändamål att afyttra varor olagligt och till Statsinkomsternes förfång.

Till den allmänna fridens upprätthållande skola Regeringens Myndigheter vid hvar och en af de Fem hamnarne, i samråd med Consulerne, bestämma de gränsor, hvilka det icke skall vara Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter tillåtet att öfverskrida.

Art. XVIII.

It shall be lawful for subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway to employ scholars and people of any part of China without distinction of persons, to teach any of the languages of the Empire, and to assist in literary labors, and the persons so employed shall not for that cause be subject to any injury on the part either of the Government or of individuals, and it shall in like manner be lawful for subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway to purchase all manner of books in China.

Art. XIX.

All subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway in China, peaceably attending to their affairs, being placed on a common footing of amity and good will with subjects of China, shall receive and enjoy, for themselves and every thing appertaining to them, the special protection of the local authorities of Government, who shall defend them from all insult or injury of any sort on the part of the Chinese. If their dwellings or property be threatened or attacked by mobs, incendiaries or other violent or lawless persons, the local Officers, on requisition of the Consul, will immediately dispatch a military force to disperse the rioters, and will apprehend the guilty individuals, and punish them with the utmost rigor of the law.

Art. XVIII.

Det skall vara Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter lagligen tillåtet att, till vinnande af kännedom uti de i Kejsaredömet talade språk, äfvensom till erhållande af biträde uti vetenskapligt hänseende, använda lärde och dertill tjenlige personer, utan afseende på hvilka de äro och från hvilken del af China de förskrifva sig. Och skola sålunda använde personer icke af denna anledning vara blottställde för någon slags förolämpning, vare sig från Regeringens eller enskilde personers sida; äfven skall det sammaledes vara lagligen tillåtet för Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter att i China uppköpa alla slags böcker.

Art. XIX.

Alla Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter, som uppehålla sig i China, och som der fredligt sköta sina göromål, skola, såsom varande ställde på en gemensam vänskaplig och välvillig fot med de Chinesiska undersåterne, både för sig sjelfve och deras tillhörigheter erhålla och tillgodonjuta ett särskildt skydd af Regeringens å stället varande myndigheter, hvilka skola försvara dem för förolämpning och orättvisa af hvarje art från Chinesiska undersåters sida. Om deras boningar eller egendom hotas eller anfallas af pöbel, mordbrännare eller andre våldsverkare och laglösa personer, skola ställets myndigheter, uppå derom af Consuln gjord anhållan, omedelbart beordra militärisk styrka till våldsverkarnes förskingrande, låta gripa de brottsliga samt straffa dem med lagens yttersta stränghet.

Art. XX.

Subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway, who may have imported merchandize into any of the free ports of China, and paid the duty thereon, if they desire to reexport the same in part or in whole, to any other of the said ports, shall be entitled to make application through their Consul to the Superintendent of Customs, who, in order to prevent frauds on the revenue, shall cause examination to be made by suitable Officers, to see that the duties paid on such goods, as entered on the Custom-house-books, correspond with the representation made, and that the goods remain with their original marks unchanged, and shall then make a memorandum in the port clearance of the goods and the amount of duties paid on the same, and deliver the same to the merchant; aud shall also certify the facts to the Officers of Customs of the other ports. All which being done, on the arrival in port of the vessel in which the goods are laden, and every thing being found on examination there to correspond, she shall be permitted to break bulk and land the said goods, without being subject to the payment of any additional duty thereon. But if on such examination the Superintendent of Customs shall detect any fraud on the revenue in the case, then the goods shall be subject to forfeiture and confiscation to the Chinese Government.

Art. XX.

Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter, hvilka hafva infört köpmansvaror till någon af de fria hamnarne i China och för desamma erlagt tull, skola, i händelse de vilja åter, till någon del eller helt och hållet, utföra desamma till någon annan af dessa hamnar, vara berättigade att genom deras Consul derom göra anmälan till Superintendenten öfver tullen, hvilken, till förekommande af bedrägeri vid uppbörden, skall gå i författning derom, att undersökning blifver af vederbörande Tjenstemän anstäld till utrönande deraf, huruvida de tullafgifter, som för sådane varor blifvit erlagde, finnas i Tullverkets böcker upptagne till enahanda belopp med det som omförmäles uti den gjorda anmälan, äfvensom huruvida varorne förblifvit orörda och äro försedde med sina ursprunglige märken; hvarefter han skall uti klareringsdokumentet göra en uppsats på varorna och beloppet af de tullafgifter som för dem blifvit erlagde samt öfverlemna densamma till köpmännen, äfvensom intyga förhållandet för Tulltjenstemännen vid de andra hamnarne. Sedan allt detta blifvit fullgjordt, skall fartyget å hvilket varorne äro lastade, sedan det inlupit i hamn, samt allt blifvit granskadt och rigtigt befunnet, erhålla tillstånd att lossa lasten och landsätta meranämnde varor, utan att dervid underkastas erläggande af någon ytterligare tullafgift. Men om vid dylik undersökning Superintendenten öfver Tullen upptäcker något bedrägeri i afseende på uppbörden vid detta tillfälle, skola varorne vara förbrutna och förfallna till confiskation af den Chinesiska Regeringen.

Art. XXI.

Subjects of China, who may be guilty of any criminal act towards Swedish or Norwegian subjects, shall be arrested and punished by the Chinese authorities according to the laws of China, and subjects of Sweden or Norway who may commit any crime in China, shall be subject to be tried and punished only by the Consul or other public functionary of Sweden or Norway, thereto authorized, according to the laws of his country. And, in order to the prevention of all controversy and disaffection, justice shall be equitably and impartially administered on both sides.

Art. XXII.

Relations of peace and amity being established by this Treaty between the united Kingdoms of Sweden and Norway and the Chinese Empire, and the Swedish and Norwegian vessels being admitted to trade freely to and from the Five ports of China open to foreign commerce, it is further agreed: that in case at any time hereafter China should be at war with any foreign nation whatever, and for that cause should exclude such nation from entering her ports, still the vessels of the united Kingdoms of Sweden and Norway shall not the less continue to pursue their commerce in freedom and security, and to transport goods to and from the ports of the belligerant parties, full respect being paid to the neutrality of the flag of the united Kingdoms of Sweden and Norway, provided, that the said flag shall not protect vessels engaged in the transportation of officers and soldiers in the enemys service; nor shall said flag be fraudulently used to enable the enemy's ships with their

Art. XXI.

Chinesiska undersåter, hvilka göra sig skyldige till brottslig gerning emot Svenske eller Norrske undersåter, skola häktas och straffas af de Chinesiska Myndigheterne, i enlighet med Chinas lagar; äfvenså skola Svenske eller Norrske undersåter, hvilka begå brott i China, kunna ransakas och straffas endast af Consuln eller annan offentlig, dertill från Sveriges och Norriges sida, bemyndigad person, efter dess lands lagar; och skall, till förekommande af stridighet och missnöje, rättvisa på ett billigt och opartiskt sätt, å båda sidor, skipas.

Art. XXII.

Då sålunda, genom denna Tractat, fredliga och vänskapliga förhållanden emellan de förenade Konungarikena Sverige och Norrige samt det Chinesiska Kejsaredömet blifvit beredde, samt Svenska och Norrska fartyg blifvit berättigade att, till idkande af handel, fritt färdas till och ifrån de Fem hamnar i China, hvilka äro öppna för utländsk handel, har det ytterligare blifvit öfverenskommet att, för den händelse China när som helst hädanefter skulle befinna sig i krig med någon främmande nation, hvilken som helst, och af denna orsak skulle utestänga densamma från de Chinesiska hamnarne, så skola likväl de förenade Konungarikena Sveriges och Norriges fartyg, icke destomindre kunna i fred och säkerhet fortfara att drifva handel, äfvensom att frakta varor till och ifrån de krigförande parternes hamnar, under åtnjutande af den fullkomliga aktning, hvarmed de förenade Konungarikena Sveriges och Norriges neutrala flagga skall

cargoes to enter the ports of China; but all such vessels so offending shall be subject to forfeiture and confiscation to the Chinese Government.

Art. XXIII.

The Consuls of Sweden and Norway, that may be appointed at each of the Five ports open to foreign trade, shall make annually to the respective Governors General thereof a detailed report of the number of vessels, belonging to the united Kingdoms of Sweden and Norway, which have entered and left said ports during the year, and of the amount and value imported and exported in such vessels, for transmission to, and inspection of, the Board of Revenue.

Art. XXIV.

If subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway have special occasion to adress any communication to the Chinese local Officers of Government, they shall submit the same to their Consul, or other person charged with affairs, to determine if the language be proper and respectful, and the matter just and right, in which event he shall transmit the same to the appropriate authorities for their consideration and action in the premises. In like manner if subjects of China have special occasion to address the Consul of the Uni-

bemötas; så framt den icke tjenar till skydd för fartyg, hvilka frakta i fiendens tjenst anställde officerare och manskap; icke heller må nämnde flagga svekfullt begagnas för att bereda fienden tillhöriga fartyg möjlighet att med deras laster inlöpa i Chinas hamnar, utan skall hvarje fartyg, som gör sig skyldigt till ett dylikt olagligt förfarande anses såsom förbrutet gods och confiskeras af den Chinesiska Regeringen.

Art. XXIII.

De Svenske och Norrske Consuler, hvilka kunna blifva anställde vid hvar och en af de för utländsk handel öppna Fem hamnarne, skola årligen till de respective General-Gouvernörerne deröfver afgifva en fullständig uppgift på antalet af, de förenade Konungarikena Sverige och Norrige tillhörande, fartyg, hvilka under årets lopp hafva inlupit uti och utlupit ur nämnde hamnar, äfvensom å beloppet och värdet af hvad som blifvit infördt eller utfördt uti sådana fartyg, för att öfverlemnas till uppbördsverket och af detsamma granskas.

Art. XXIV.

Om Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter skulle finna särskild anledning att till den Chinesika Regeringens å stället varande myndigheter göra någon framställning, skola de underställa densamma deras Consul, eller den dylik tjenst förrättar, på det att han må afgöra om ordalagen äro passande och vördnadsfulla samt innehållet rättvist och rigtigt, i hvilket fall han skall befordra den gjorda framställningen till vederbörande myndigheter, att af dem öfvervägas och på stället handläggas; på samma sätt skola de Chinesiska

ted Kingdoms of Sweden and Norway, they shall submit the communication to the local authorities of their own Government, to determine if the language be respectful and proper, and the matter just and right, in which case the said authorities will transmit the same to the Consul, or other person charged with affairs, for his consideration and action in the premises. And if controversies arise between subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway and subjects of China, which cannot be amicably settled otherwise, the same shall be examined and decided conformably to justice and equity by the public Officers of the two nations, acting in conjunction.

Art. XXV.

All questions in regard to rights, whether of property or person, arising between subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway in China, shall be subject to the jurisdiction and regulated by the authorities of their own Government. And all controversies occurring in China between subjects of Sweden and Norway and the subjects of any other Government shall be regulated by the Treaties existing between Sweden and Norway and such Governments respectively, without any interference on the part of China.

Art. XXVI.

Swedish and Norwegian merchant vessels, lying in the waters of the Five ports of China open to foreign commerce, will be under the jurisdiction of the Officers

undersåterne, om de finna särskild anledning att vända sig till de förenade Konungarikena Sveriges och Norriges Consul, underställa den sålunda gjorda framställningen deras egen Regerings å stället varande Myndigheter, på det att de måga bestämma om ordalagen äro passande och vördnadsfulla samt innehållet rättvist och rigtigt, i hvilket fall sagde Myndigheter skola öfverlemna saken till Consuln, eller den dylik tjenst förrättar, att af honom öfvervägas och på stället handläggas. Om, emellan Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter och undersåter i China, stridigheter uppstå, hvilka ej på annat sätt kunna vänskapligen biläggas, skola desamma undersökas och afgöras, i öfverensstämmelse med hvad rätt och billigt är, af de respective nationernes i samråd handlande Myndigheter.

Art. XXV.

Alla rättsfrågor, vare sig i afseende på egendom eller person, hvilka uppstå emellan Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter i China, skola underkastas deras egen Regerings domsrätt, samt af dess Myndigheter ordnas; och alla tvister, som i China uppkomma emellan Sveriges och Norriges samt någon annan Regerings undersåter, skola utredas i enlighet med de Fördrag, som blifvit ingångna emellan Sverige och Norrige samt denna samma Regering, utan någon inblandning deruti från Chinas sida.

Art. XXVI.

Svenska eller Norrska handelsfartyg, som ligga uti de Fem för utländsk handel öppna Chinesiska hamnarnes farvatten, skola stå under domsrätt af deras egen

of their own Government, who with the masters and owners thereof will manage the same without control on the part of China. For injuries, done to the citizens, or to the commerce of Sweden and Norway by any foreign power, the Chinese Government will not hold itself bound to make reparation. But if Swedish or Norwegian merchant vessels, while within the waters over which the Chinese Government exercises jurisdiction, be plundered by robbers or pirates, then the Chinese local authorities, civil and military, on receiving information thereof, will arrest the said robbers or pirates, and punish them according to law, and will cause all the property which can be recovered to be placed in the hands of the nearest Consul, or other Officer of the united Kingdoms of Sweden and Norway, to be by him restored to the true owner. But if by reason of the extent of territory and numerous population of China, it should in any case happen that the robbers cannot be apprehended, or the property only in part recovered, then the law will take its course in regard to the local authorities, but the Chinese Government will not make indemnity for the goods lost.

Art. XXVII.

If any Swedish or Norwegian vessel shall be wrecked or stranded on the coast of China and be subjected to plunder or other damage, the proper Officers of Government, on receiving information of the fact, will immediately adopt measures for their relief and security, and the persons on board shall receive friendly treatment and be enabled at once to repair to the most conve-

Regerings Myndigheter, hvilka tillsammans med Capitainerne och Egarne deraf skola handhafva deras angelägenheter, utan någon inblandning från Chinas sida. Den Chinesiska Regeringen skall icke vara skyldig att lemna upprättelse för oförrätter, som af någon främmande magt tillfogas Svenske eller Norrske undersåter eller deras handel. Men om Svenska eller Norrska handelsfartyg plundras af sjöröfvare i de farvatten öfver hvilka den Chinesiska Regeringen utöfvar domsrätt, skola de Chinesiska å stället varande, så väl civila som militära, Myndigheter vid underrättelse härom låta fasttaga dessa sjöröfvare och straffa dem enligt lag, samt gå i författning derom, att all egendom, som kan tillrättafås, öfverlemnas till närmaste Consul eller annan af de förenade Konungarikena Sverige och Norrige bemyndigad person, för att genom honom återställas till den rätte egaren. Skulle dock, i anseende till det Chinesiska områdets vidsträckthet och talrika befolkning, det någon gång inträffa, att våldsverkarne ej kunna anträffas eller egendomen blott till någon del återfinnas, skall lagen hafva sin gång, med hänseende till ställets Myndigheter; men den Chinesiska Regeringen skall icke vara förpligtad att godtgöra hvad som gått förloradt.

Art. XXVIII.

Om något Svenskt eller Norrskt fartyg lider skeppsbrott eller strandar på kusten af China och dervid lider plundring eller annan skada, skola vederbörande Regerings Myndigheter, efter erhållen underrättelse om tilldragelsen, oförtöfvadt vidtaga mått och steg till fartygets undsättning och säkerhet; om bord varande personer skola tillgodonjuta vänlig behandling och blifva istånd-

nient of the free ports, and shall enjoy all facilities for obtaining supplies of provisions and water. And if a vessel shall be forced, in whatever way, to take refuge in any port other than one of the free ports, then in like manner the persons on board shall receive friendly treatment and the means of safety and security.

Art. XXVIII.

Subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway, their vessels and property, shall not be subject to any embargo; nor shall they be seized or forcibly detained for any pretence of the public service; but they shall be suffered to prosecute their commerce in quiet, and without molestation or embarrassment.

Art. XXIX.

The local authorities of the Chinese Government will cause to be apprehended all mutineers or deserters from on board Swedish and Norwegian vessels in China, and will deliver them up to the Consuls or other Officers for punishment. And if criminals, subjects of China, take refuge in the houses or on board the vessels belonging to subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway, they shall not be harbored or concealed, but shall be delivered up to justice, on due requisition by the Chinese local Officers addressed to those of the united Kingdoms of Sweden and Norway.

The merchants, seamen and other subjects of Sweden and Norway, shall be under the superintendence of the appropriate Officers of their Government.

satte att oförtöfvadt begifva sig till den tjenligaste af frihamnarne, hvarjemte dem skall beredas all lättnad att erhålla förråder af proviant och vatten. Om ett fartyg blifver nödsakadt, på hvad sätt som helst, att taga sin tillflykt till någon annan hamn, än en af frihamnarne, skola likaledes ombord varande personer tillgodonjuta vänlig behandling och medel till räddning och säkerhet.

Art. XXVIII.

Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter, så ock deras fartyg och egendom, skola ej kunna underkastas något slags beslag; icke heller skola de kunna gripas eller med våld qvarhållas, till följd af anspråk, som af den offentliga Myndigheten framställas, utan skola de tillåtas att i fred drifva sin handel, förutan besvär eller hinder.

Art. XXIX.

Den Chinesiska Regeringens, å stället anställde, Myndigheter skola vara behjelplige till gripande af rymmare ifrån eller upprorsstiftare ombord å Svenskt eller Norrskt handelsfartyg i China, och skola öfverlemna dem till Consulerne eller andra Embetsmyndigheter, till erhållande af straff. Om åter brottsliga Chinesiska undersåter taga sin tillflykt i hus eller fartyg, som tillhöra Hans Maj:t Konungens af Sverige eller Norrige undersåter, skola de icke af dem hysas eller fördöljas, utan öfverlemnas i rättvisans händer, uppå derom af ställets Chinesiske Tjenstemän till de förenade Konungarikena Sveriges och Norriges Embetsmyndigheter gjord vederbörlig anhållan.

If individuals of either nation commit acts of violence and disorder, use arms to the injury of others or create disturbances endangering life, the Officers of the two Governments will exert themselves to enforce order and to maintain the public peace by doing impartial justice in the premises.

Art. XXX.

The superior authorities of Sweden and Norway and of China, in corresponding together, shall do so in terms of equality, and in the form of mutual communication *(chau hwui)*. The Consuls and local Officers, civil and military, in corresponding together, shall likewise employ the style and form of mutual communication *(chau hwui)*. When inferior Officers of the one Government adress superior Officers of the other, they shall do so in the style and form of memorial *(shin chin)*. Private individuals, in addressing superior Officers, shall employ the style of petition *(pin ching)*. In no case shall any term or style be suffered which shall be offensive or disrespectful to either party. And it is agreed that no presents, under any pretext or form whatever, shall ever be demanded of Sweden and Norway by China or of China by Sweden and Norway.

Köpmän, sjömän och andre Svenske eller Norrske undersåter skola stå under öfverinseende af deras Regerings vederbörande Embetsmyndighet.

Om enskilde personer af någondera nationen begå våldsgerningar eller oordningar, begagna vapen till andras skada eller åstadkomma lifsfarliga uppträden, skola de respective Regeringarnes Myndigheter sjelfve använda sina bemödanden till ordningens återställande och det allmänna lugnets bibehållande genom opartiskt skipande af rätt i saken.

Art. XXX.

Sveriges och Norriges samt Chinas högre Myndigheter skola, vid deras brefvexling med hvarandra, iakttaga jemlikhet i ordalag och formen af ömsesidigt meddelande (*chau hwui*). Likaledes skola Consulerne och de locala Myndigheterne, så väl civila som militära, i deras brefvexling med hvarandra, iakttaga stilen och formen af ömsesidigt meddelande (*chau hwui*). Då den ena Styrelsens lägre Myndigheter vänder sig till den andras högre Myndigheter, skall sådant ske i form af memorial (*shin chin*). Enskilde personer skola, då de vända sig till högre Myndigheter, begagna stilen af ansökning (*pin ching*). I intet fall skola några ordalag eller något skrifsätt vara tillåtna, som för någondera parterne äro förolämpande eller missfirmeliga. Det har blifvit öfverenskommet att inga gåfvor, under hvad sken och förevändning som helst, skola någonsin begäras af Sverige och Norrige från Chinas sida eller af China från Sveriges och Norriges.

Art. XXXI.

Communications from the Government of Sweden and Norway to the court of China shall be transmitted through the medium of the Imperial Commissioner charged with the superintendence of the concerns of foreign nations with China, or through the Governor General of the Liang Kwang, that of Min and Cheh, or that of the Liang Kiang.

Art. XXXII.

Whenever ships of war of Sweden and Norway, in cruising for the protection of the commerce of the united Kingdoms, shall arrive at any of the ports of China, the commanders of said ships and the superior local authorities of Government shall hold intercourse together in terms of equality and courtesy, in token of the friendly relations of their respective nations. And the said ships of war shall enjoy all suitable facilities on the part of the Chinese Government in the purchase of provisions, procuring water and making repairs if occasion require.

Art. XXXIII.

Subjects of His Majesty the King of Sweden and Norway, who shall attempt to trade clandestinely with such of the ports of China as are not open to foreign commerce, or who shall trade in opium or any other contraband article of merchandize, shall be subject to be dealt with by the Chinese Government, without being entitled to any countenance or protection from that of

Art. XXXI.

Meddelanden från Sveriges och Norriges Regering till Hofvet i China skola öfversändas genom den Kejserliga Embetsmans försorg, som har sig anförtrodd ledningen af Chinas förhållanden till främmande nationer, eller genom General-Gouvernören öfver Liang Kwang, Min och Cheh, eller Liang Kiang.

Art. XXXII.

När helst Svenska eller Norrska krigsfartyg, under kryssning i och för skyddande af de förenade Konungarikenas handel, anlända till någon af Chinas hamnar, skola befälhafvarne å nämnde fartyg och Regeringens å stället varande högre Myndigheter, till tecken af de vänskapliga förhållanderne emellan deras respective nationer, med hvarandra sätta sig i beröring förmedelst uttryck af jemlikhet och höflighet.

Sådana krigsfartyg skola äfven från den Chinesiska Regeringens sida åtnjuta all billig lättnad i och för uppköp af förråder, anskaffande af vatten och, i händelse omständigheterna så fordra, för vidtagande af reparationer.

Art. XXXIII.

Hans Maj:t Konungens af Sverige och Norrige undersåter, hvilka försöka att olofligen drifva handel med sådane hamnar i China, som ej äro öppna för utländsk handel, äfvensom de hvilka handla med opium eller andra contrabandsvaror, skola underkastas behandling af Chinesiska Regeringen, utan att vara berättigade till något understöd eller skydd från de förenade Konungari-

the united Kingdoms; and the Government of Sweden and Norway will take measures to prevent their flag from being abused by the subjects of other nations, as a cover for the violation of the laws of the Empire.

Art. XXXIV.

When the present Convention shall have been definitively concluded, it shall be obligatory on both powers and its provisions shall not be altered without grave cause; but, in as much as the circumstances of the several ports of China open to foreign commerce are different, experience may show that inconsiderable modifications are requisite in those parts which relate to commerce and navigation, in which case the two Governments will, at the expiration of Twelve years from the date of said Convention, treat amicably concerning the same by the means of suitable persons appointed to conduct such negotiation.

In faith whereof, We, the respective Plenipotentiaries of the united Kingdoms of Sweden and Norway and of the Ta Tsing Empire as aforesaid, have signed and sealed these presents.

Done at Canton the Twentieth day of March, in the year of Our Lord Jesus Christ One thousand eigth hundred and forty seven, and of Taou Kwang the Twentyseventh year, second month and fourth day.

(signed)
C. F. LILJEWALCH.
(L. S.)
(signed)
TSI-YENG. (in Manchu.)
(L. S.)

---

kenas Regering; och Svenska och Norrska Regeringen skall vidtaga nödiga mått och steg till förekommande deraf, att icke dess flagga af andra nationers undersåter må missbrukas, för att under dess skydd bryta emot Kejsaredömets lagar.

Art. XXXIV.

Då denna Convention blifvit bestämdt afslutad, skall densamma vara bindande för båda Magterne, och dess stadganden skola ej kunna förändras utan vigtiga anledningar; men, då förhållanderne uti de för utländsk handel öppna Chinesiska hamnarne äro af skiljaktig beskaffenhet, och erfarenheten möjligen kan komma att ådagalägga, att obetydliga förändringar äro af nöden uti hvad som rörer handeln och sjöfarten, skola de respective Regeringarne, efter Tolf års förlopp från den dag, då denna Convention blifvit afslutad, vänskapligen med hvarandra underhandla rörande detta ämne, genom personer skicklige till att leda en dylik underhandling.

I kraft hvaraf Wi, de förenade Konungarikena Sveriges och Norriges samt Kejsaredömet Ta Tsings här ofvan nämnde respectiva Ombud, hafva undertecknat detta föregående och detsamma beseglat; hvilket skedde i Canton den tjugonde dagen i Mars månad, År efter Wår Herres Jesu Christi börd det Ett tusende åtta hundrade och fyrationde sjunde, samt efter Taou Kwang, det Tjugonde sjunde året, den andra månaden och fjerde dagen.

(und.)
C. F. LILJEWALCH.
(L. S.)

(und.)
TSI-YENG. (på Manchu-språket.)
(L. S.)

The Tariff

of Duties to be levied on imported and exported merchandize at the Five Ports.

The Duties, which it is agreed shall be paid upon goods imported and exported by Sweden and Norway at the Custom Houses of Canton, Amoy, Fuchow, Ningpo and Shanghai, are as follows; the articles being arranged in classes, viz:

Exports.		Tael.	Mace.	Candareens.
Class 1. *Alum, Oils, etc.*				
Alum, i. e. white alum, formerly white alum and blue stone	per 100 catties	—	1	—
Aniseseed oil, not formerly contained in the Tariff	d:o	5	—	—
Cassia oil, d:o d:o	d:o	5	—	—
Class 2. *Tea, Spices, etc.*				
Tea, formerly divided into fine and native black, and fine and native green teas	d:o	2	5	—
Aniseseed star	d:o	—	5	—
Musk	each catty	—	5	—
Class 3. *Drugs.*				
Capoor Cutchery	per 100 catties	—	3	—
Camphor	d:o	1	5	—
Arsenic, under different Chinese names	d:o	—	7	5
Cassia	d:o	—	7	5
Cassia Buds, not formerly contained in the Tariff	d:o	1	—	—
China Root	d:o	—	2	—

Tarif

öfver de Tullafgifter, som för införde eller utförde Köpmans-varor uti de Fem Hamnarne böra erläggas.

De Tullafgifter, som enligt öfverenskommelse böra för införda och utförda varor af Sverige och Norrige erläggas vid Tullkamrarne i Canton, Amoy, Fuchow, Ningpo och Shanghai, äro på följande sätt bestämde: varorna äro indelade i vissa klasser, nemligen:

Utförsel.		Tael.	Mace.	Candariner.
1:sta Klassen.				
Alun, Oljor, etc.				
Alun, nemligen hvit alun, fordom kallad white alum och blå sten . .	per 100 catties	—	1	—
Olja af Anis, hittills icke i Tariffen upptagen	d:o	5	—	—
Cassiaolja, hittills icke i Tariffen upptagen	d:o	5	—	—
2:dra Klassen.				
Thé, Specerier, etc.				
Thé, hittills fördeladt i fint och inhemskt brunt, samt fint och inhemskt grönt thé	d:o	2	5	—
Stjern-anis	d:o	—	5	—
Muscus	per catty	—	5	—
3:dje Klassen.				
Medicinalier.				
Capoor Cutchery	per 100 catties	—	3	—
Camphert	d:o	1	5	—
Arsenik, under olika Chin. benämningar	d:o	—	7	5
Cassia	d:o	—	7	5
Cassia-knopp, hittills icke i Tariffen upptagen	d:o	1	—	—
China-rot	d:o	—	2	—

		T.	M.	C.
Cubebs, not formerly in the Tariff	per 100 catties	1	5	—
Galingal	d:o	—	1	—
Hartall	d:o	—	5	—
Turmeric	d:o	—	2	—
Rhubarb	d:o	1	—	—
Class 4.				
Sundries.				
Bangles, not formerly in the Tariff	d:o	—	5	—
Bamboo-screens and Bamboo-ware	d:o	—	2	—
Corals, native or false corals, not formerly in the Tariff	d:o	—	5	—
Crackers and Fire-works, formerly classed as Rockets	d:o	—	7	5
Fans (feather fans, etc.), not formerly in the Tariff	d:o	1	—	—
Glass, glassware of all kinds, formerly classed as native crystalware	d:o	—	5	—
D:o beads or false pearls	d:o	—	5	—
Kittisols, or Paper-umbrellas	d:o	—	5	—
Marble, Marble Slabs, not formerly in the Tariff	d:o	—	2	—
Rice paper pictures	d:o	—	1	—
Paper Fans	d:o	—	5	—
Pearls (false), not formerly in the Tariff	d:o	—	5	—
Class 5.				
Painters Stores, etc.				
Brass Leaf	d:o	1	5	—
Gamboge	d:o	2	—	—
Red Lead	d:o	—	5	—
Glue, as fish glue, cowhide glue, etc.	d:o	—	5	—
Paper, stationary	d:o	—	5	—
Tin, foil	d:o	—	5	—
Vermillion	d:o	3	—	—
Paintings (large paintings), formerly divided into large and small paintings	each	—	1	—
White Lead	per 100 catties	—	2	5

		T.	M.	C.
Cobeber, hittills icke i Tariffen upptagen	per 100 catties	1	5	—
Galingal	d:o	—	1	—
Gul Arsenik	d:o	—	5	—
Gurkmeja	d:o	—	2	—
Rhabarber	d:o	1	—	—
4:de Klassen.				
Diverse.				
Armband af Glas, hittills icke uti Tariffen uppförde	d:o	—	5	—
Skärmar och arbeten af Bamborör	d:o	—	2	—
Coraller, äkta eller falska, hittills icke uti Tariffen uppförde	d:o	—	5	—
Svärmare och Fyrverkeri-piecer, hittills uppförde under rubriken Raketer	d:o	—	7	5
Solfjädrar (af fjäder, etc.), hittills icke i Tariffen uppförde	d:o	1	—	—
Glas, glasvaror af alla slag, hittills uppfördt såsom inhemsk krystall	d:o	—	5	—
Glaskulor eller oäkta perlor	d:o	—	5	—
Kittisols (parasoller af papper)	d:o	—	5	—
Marmor, Marmorskifvor, hittills icke uti Tariffen uppförde	d:o	—	2	—
Målningar på Rispapper	d:o	—	1	—
Pappers-solfjädrar	d:o	—	5	—
Perlor, (oäkta), hittills icke uti Tariffen upptagne	d:o	—	5	—
5:te Klassen.				
Målare-förnödenheter, etc.				
Koppar, bladkoppar	d:o	1	5	—
Gummigutta	d:o	2	—	—
Mönja	d:o	—	5	—
Lim, såsom fisk-lim, kohuds-lim, etc.	d:o	—	5	—
Papper, af alla slag	d:o	—	5	—
Tenn, folium	d:o	—	5	—
Cinober	d:o	3	—	—
Taflor (större taflor), hittills fördelade i större och mindre taflor	per stycke	—	1	—
Blyhvitt	per 100 catties	—	2	6

		T.	M.	C.
Class 6.				
Wares of various kinds.				
Bone and Hornware	per 100 catties	1	—	—
China ware, fine and coarse, formerly classed as fine native, coarse and middling	d:o	—	5	—
Copperware and pewterware . . .	d:o	—	5	—
Manufactures of wood, furniture, etc.	d:o	—	2	—
Ivory-ware, all carved ivory work included, formerly divided into ivory and ivory carvings	d:o	5	—	—
Lacquered ware	d:o	1	—	—
Mother of Pearl ware	d:o	1	—	—
Rattanware, Rattan and Bamboo-work	d:o	—	2	—
Sandal Wood ware	d:o	1	—	—
Gold and Silver ware, formerly divided into Goldware and Silverware	d:o	10	—	—
Tortoise-shell ware	d:o	10	—	—
Leather Trunks and Boxes	d:o	—	2	—
Class 7.				
Canes, etc.				
Canes or Walking sticks of all kinds	per 1000 pieces	—	5	—
Class 8.				
Articles of Clothing.				
Wearing apparel, whether of cotton, woollen or silk, formerly divided into cotton clothing, woollen d:o, silk and satin d:o, and velvet . .	per 100 catties	—	5	—
Boots and Shoes, whether of Leather, satin or otherwise	d:o	—	2	—
Class 9.				
Fabrics of Hemp, etc.				
Grass cloth, and all cloths of hemp or linen	d:o	1	—	—

		T.	M.	C.
6:te Klassen.				
Varor af olika slag.				
Ben- och Horn-arbeten	per **100** catties	1	—	—
Porslin, finare och gröfre, hittills uppfördt såsom fint inhemskt, grofre och medelsort	d:o	—	5	—
Koppar- och Tenn-arbeten	d:o	—	5	—
Arbeten af Träd, Möbler, etc. . .	d:o	—	2	—
Elfenbens-arbeten, hvaruti inbegripes utskurna elfenbens-saker, hittills fördelade uti Elfenben och utskuret Elfenben	d:o	5	—	—
Lackerade arbeten	d:o	1	—	—
Perlemo-arbeten	d:o	1	—	—
Rotting, arbeten deraf och af Bamborör	d:o	—	2	—
Sandelträd, arbeten deraf	d:o	1	—	—
Guld- och Silfverarbeten, hittills särskildt uppförde såsom Guld-arbeten och Silfver-arbeten	d:o	10	—	—
Sköldpaddskal, arbeten derat . . .	d:o	10	—	—
Kappsäckar och lådor af Läder . .	d:o	—	2	—
7:de Klassen.				
Rör, etc.				
Rör eller käppar af alla slag . . .	per **1000** stycken	—	5	—
8:de Klassen.				
Klädespersedlar.				
Kläder, vare sig af bomull, ylle eller silke, hittills särskildt uppförde såsom bomulls-, ylle-, silke-, siden- och sammetskläder	per **100** catties	—	5	—
Stöflor och Skor, vare sig af läder, siden eller annat slag	d:o	—	2	—
9:de Klassen.				
Väfnader af Hampa, etc.				
Grass-cloth och alla väfnader af hampa eller af lin	d:o	1	—	—

		T.	M.	C.
Nankeen, and all cloths of cotton, formerly not in the Tariff . . .	per 100 catties	1	—	—
Class 10. *Silk, Fabrics of Silk, etc.*				
Raw Silk of any Province	d:o	10	—	—
Coarse or Refuse silk	d:o	2	—	—
Organzine, of all kinds	d:o	10	—	—
Silk ribbon and Thread	d:o	10	—	—
Silk and Satin fabrics of all kinds, as Crape, Lutestring, etc. etc. formerly classed as Silk and Satins . . .	d:o	12	—	—
Silk and Cotton mixed fabrics . . .	d:o	3	—	—
Heretofore a further charge per piece has been levied; the whole duty is now to be paid in one sum and the further charge is abolished.				
Class 11. *Carpeting, Matting, etc.*				
Mats of all kinds, as of Straw, Rattan, Bamboo, etc. etc.	d:o	—	2	—
Class 12. *Preserves, etc.*				
Preserved Ginger and fruits of all kind	d:o	—	5	—
Soy	d:o	—	4	—
Sugar, white and brown	d:o	—	2	5
D:o, Candy, all kinds	d:o	—	3	5
Tobacco, prepared and unprepared, etc., of all kinds	d:o	—	2	—
Class 13. *Unenumerated Articles.*				
All articles, which it has not been practicable to enumerate herein specifically, are to be charged a duty of Five per cent ad valorem.				

		T.	M.	C.
Nankin och alla väfnader af bomull, hittills icke uti Tariffen uppförde	per 100 catties	1	—	—
10:de Klassen.				
Silke, Sidenvaror, etc.				
Rått Silke, från alla provinser . .	d:o	10	—	—
Groft eller Utskotts-silke	d:o	2	—	—
Orgånsin-silke, af alla slag	d:o	10	—	—
Silkesband och Sysilke	d:o	10	—	—
Silkes- och Sidentyger af alla slag, såsom crepe, glanstaft, etc.; fordom särskildt uppfördt såsom Silkes- och Siden-arbeten	d:o	12	—	—
Tyger af blandadt silke och bomull	d:o	3	—	—
Hittills har en ytterligare afgift för hvarje stycke blifvit erlagd; hela afgiften skall nu i denna summa inbegripas, och hvarje ytterligare afgift är afskaffad.				
11:te Klassen.				
Mattor, etc.				
Mattor af alla slag, såsom af strå, rotting, bamburör etc. etc. . . .	d:o	—	2	—
12:te Klassen.				
Inlagda Matvaror, etc.				
Inlagd Ingefära och Frukt af alla slag	d:o	—	5	—
Soja	d:o	—	4	—
Socker, hvitt och brunt	d:o	—	2	5
D:o, Candi, af alla slag	d:o	—	3	5
Tobak, beredd eller oberedd, etc., af alla slag	d:o	—	2	—
13:de Klassen.				
Icke upptagne varor.				
Alla varor, som icke särskildt uti denna Tariff kunnat upptagas, skola erlägga en Tullafgift af Fem procent utaf värdet.				

		T.	M.	C.
Class 14.				
Gold and Silver.				
Coin and Gold and Silver. Duty free.				
Class 15.				
Bricks. Tiles and Building Materials. Duty free.				
Imports.				
Class 1.				
Wax, Saltpetre, etc.				
Wax, foreign, as Bee's Wax, also called tile wax	per 100 catties	1	—	—
Oil of Rose Maloes	d:o	1	—	—
Saltpetre, foreign	d:o	—	3	—
This article is only allowed to be sold to the Government merchants. Formerly this regulation did not exist.				
Soaps, foreign, as perfumed soaps . .	d:o	—	5	—
Class 2.				
Spices and Perfumes.				
Gum Benzoin and Oil of Benzoin .	d:o	1	—	—
Sandal Wood	d:o	—	5	—
Pepper, black	d:o	—	4	—
All other articles of this class, not specifically mentioned herein, to pay a duty of Ten per cent ad valorem.				
Perfumery, Five per cent ad valorem.				
Class 3.				
Drugs.				
Asa fœtida	d:o	1	—	—
Camphor, superior quality, i. e. pure, formerly classed as good and inferior	per catty	1	—	—

		T.	M.	C.
14:de Klassen.				
Guld och Silfver.				
Mynt samt arbetadt Guld och Silfver . . . . Tullfria.				
15:de Klassen.				
Tegelsten, Taktegel och Byggnadsmaterialier . . . . . . Tullfria.				
Införsel.				
1:sta Klassen.				
Vax, Saltpeter, etc.				
Vax, utländskt	per 100 catties	1	—	—
Rose Maloes	d:o	1	—	—
Saltpeter, utländskt. Denna artikel är tillåten att säljas endast till Regeringens handlande, och var hittills icke i Tariffen sålunda upptagen	d:o	—	3	—
Tvål, utländsk, såsom parfymerad tvål	d:o	—	5	—
2:dra Klassen.				
Specerier och Parfymer.				
Gummi Benzoë och Benzoëolja . .	d:o	1	—	—
Sandelträd	d:o	—	5	—
Peppar, svart	d:o	—	4	—
Alla andra artiklar af denna klass, här icke särskildt uppförda, skola erlägga Tio procent af värdet i Tull, Parfymerier Fem procent af värdet.				
3:dje Klassen.				
Medicinalier.				
Assa fœtida	per 100 catties	1	—	—
Camphert, bästa slag eller renad, hittills fördelad uti god och sämre .	per catty	1	—	—

		T.	M.	C.
Camphor inferior quality or refuse, formerly uncleaned Camphor . .	per catty	—	5	—
Cloves, superior quality, picked . .	per 100 catties	1	5	—
D:o, inferior quality (mother cloves)	d:o	—	5	—
Cow Bezoar	per catty	1	—	—
Cutch	per 100 catties	—	3	—
Gambier	d:o	—	1	5
Areca Nut	d:o	—	1	5
Ginseng, foreign, superior quality, etc.	d:o	38	—	—
D:o, inferior quality, etc. . .	d:o	3	5	—
Of every hundred catties of foreign Ginseng of whatever sort, one fifth part is to be considered as of superior quality and four fifths of inferior quality.				
Gum Olibanum	d:o	—	5	—
Myrrh	d:o	—	5	—
Mace or Flower of Nutmeg . . .	d:o	1	—	—
Quicksilver	d:o	3	—	—
Nutmegs, first quality	d:o	2	—	—
D:o second quality or coarse .	d:o	1	—	—
Putchuck	d:o	—	7	5
Rhinoceros Horns	d:o	3	—	—
Class 4.				
Sundries.				
Flints	d:o	—	—	5
Mother of Pearl Shells	d:o	—	2	—
Class 5.				
Dried Meats.				
Bird's Nests, first quality, Mandarin	d:o	5	—	—
D:o, second quality, ordinary	d:o	2	5	—
D:o, third quality, with feathers	d:o	—	5	—
Bicho-de-Mar, firat quality, black .	d:o	—	8	—
D:o second quality, white	d:o	—	2	—
Sharks-fins, first quality, white . .	d:o	1	—	—
D:o second quality, black . .	d:o	—	5	—
Stockfish, called dried fish	d:o	—	4	—
Fish Maws, not formerly in the Tariff	d:o	1	5	—

		T.	M.	C.
Camphert, andra slag eller utskotts, hittills uppförd såsom orenad . .	per catty	—	5	—
Kryddnejlikor, bästa slag, rensade . .	per 100 catties	1	5	—
D:o, sämre (mother cloves)	d:o	—	5	—
Bezoardsten	per catty	1	—	—
Cutch	per 100 catties	—	3	—
Gambier	d:o	—	1	5
Areca- eller Betelnötter	d:o	—	1	5
Ginseng, bästa slag, etc.	d:o	38	—	—
D:o, sämre slag, etc.	d:o	3	5	—
Af hvarje hundrade catties af utländsk Ginseng, af hvad slag som helst, skall alltid en femtedel anses vara af bästa slag, och fyra femtedelar af sämre slag.				
Gummi Olibanum	d:o	—	5	—
Myrrha	d:o	—	5	—
Muskottblomma	d:o	1	—	—
Qvicksilfver	d:o	3	—	—
Muskott, bästa slag	d:o	2	—	—
D:o, sämre slag eller grof . .	d:o	1	—	—
Putchuck	d:o	—	7	5
Noshörningshorn	d:o	3	—	—
4:de Klassen.				
Diverse.				
Flintor	d:o	—	—	5
Perlemosnäckor	d:o	—	2	—
5:te Klassen.				
Torkad Mat.				
Fågelbon, första qvalitet, eller Mandarin	d:o	5	—	—
D:o, andra qvalitet, eller vanliga	d:o	2	5	—
D:o, tredje qvalitet, med fjädrar	d:o	—	5	—
Bicho-de-Mar, första qvalitet, svart .	d:o	—	8	—
D:o, andra qvalitet, hvit .	d:o	—	2	—
Hajfenor, första qvalitet, hvita . . .	d:o	1	—	—
D:o, andra qvalitet, svarta . .	d:o	—	5	—
Stockfisk, kallad torrfisk	d:o	—	4	—
Fiskmagar, hittills icke i Tariffen upptagne	d:o	1	5	—

		T.	M.	C.
Class 6.				
Painters Stores.				
Cochineal	per 100 catties	5	—	—
Smalts	d:o	4	—	—
Sapan Wood	d:o	—	1	—
Class 7.				
Woods, Canes, etc.				
Rattans	d:o	—	2	—
Ebony	d:o	—	1	5
All other imported wood, as redwood, satinwood, yellowwood, not specifically enumerated, to pay a duty of Ten per cent ad valorem.				
Class 8.				
Clocks, Watches, etc.				
Clocks.				
Watches.				
Telescopes.				
Glass-panes and crystalware of all kinds.				
Writing desks.				
Dressing cases.				
Jewelry of Gold and Silver.				
Cutlery, Swords, etc.				
All the foregning and any other miscellaneous articles of the same description, Five per cent ad valorem.				
Class 9.				
Gold and Silver.				
Bullion. Duty Free.				
Class 10.				
Cotton, Fabrics of Cotton.				
Canvass, from 75 to 100 chih long, and 1 chih 7 tsun to 2 chih 2 tsun wide	per piece	—	5	—

		T.	M.	C.
6:te Klassen.				
Målare-varor.				
Cochenille	per 100 catties	5	—	—
Smalts	d:o	4	—	—
Sapanträd	d:o	—	1	—
7:de Klassen.				
Träd, Rör, etc.				
Rotting	d:o	—	2	—
Ebenholz	d:o	—	1	5
Alla andra slag träd, såsom Rosenholz, Sidenträd, gult träd, som här icke särskildt upptagas, skola vid införseln erlägga en tullafgift af Tio procent af värdet.				
8:de Klassen.				
Ur, Klockor, etc.				
Klockor.				
Fickur.				
Telescoper.				
Glasrutor och Kristaller af alla slag.				
Skrifschatuller.				
Toilettschatuller.				
Guld- och Silfver-juvelerarearbeten.				
Knifsmedsarbeten, Värjor, etc.				
Alla här uppräknade och hvarje annan artikel af samma slag betala Fem procent af värdet.				
9:de Klassen.				
Guld och Silfver i tackor. Tullfritt.				
10:de Klassen.				
Bomull och Bomullsväfnader.				
Segelduk, från 75 till 100 chih lång, och från 1 chih 7 tsun till 2 chih 2 tsun bred	per stycke	—	5	—

		T.	M.	C.
Cotton, allowing Five per cent for tare	per 100 catties	—	4	—
Long white cloths, 75 to 100 chih long, and 2 chih 2 tsun to 2 chih 6 tsun wide, formerly divided into superior and inferior fine cotton cloth	per piece	—	1	5
Cambrics and Muslins, from 50 to 60 chih long and 2 chih 9 tsun to 3 chih 3 tsun wide	d:o	—	1	5
Cottons, grey or unbleached domestic and from 75 to 100 chih long and 2 chih to 2 chih 9 tsun wide, formerly classed as coarse long cloths	d:o	—	1	—
Twilled Cottons, grey, same dimensions	d:o	—	1	—
Chintz and Prints of all kinds, from 60 to 75 chih long and from 2 chih 9 tsun to 3 chih 3 tsun wide, formerly called ornamented or flower cloths	d:o	—	2	—
Cotton Yarn or Cotton Thread . .	per 100 catties	1	—	—
Linen, fine, not formerly in the Tariff, from 50 to 75 chih long and 1 chih 9 tsun to 2 chih 2 tsun wide	per piece	—	5	—
Bunting	per chang	—	—	1½
All other imported articles of this class, as ginghams, pulicats, dyed cottons, velveteens, silk and cotton mixtures, and mixtures of linen and cotton, etc. etc., Five per cent ad valorem.				
Class 11.				
Fabrics of Silk, Woollen, etc.				
Handkerchiefs, large above 2 chih 6 tsun	each	—	—	1½
D:o, small under 2 chih 6 tsun	d:o	—	—	1
Gold and Silver Thread, superior or real	per catty	—	1	3
D:o d:o, inferior or imitation	d:o	—	—	3

		T.	M.	C.
Bomull, Fem procent medgifvas för thara	per 100 catties	—	4	—
Långt hvitt Bomullslärft, från 75 till 100 chih långt, och från 2 chih 2 tsun till 2 chih 6 tsun bredt; hittills fördeladt uti bättre och sämre fint bomullslärft	per stycke	—	1	5
Cambrick och Musslin, från 50 till 60 chih långt, och 2 chih 9 tsun till 3 chih 3 tsun bredt . . .	d:o	—	1	5
Bomullslärft, grått eller oblekt, från 75 till 100 chih långt, och från 2 chih till 2 chih 9 tsun bredt, hittills uppfördt under benämning af långt groft lärft	d:o	—	1	—
Kypradt Bomullstyg, grått, af samma dimensioner	d:o	—	1	—
Chintz och tryckt Kattun, af alla slag, från 60 till 75 chih långt och från 2 chih 9 tsun till 3 chih 3 tsun bredt, hittills kalladt blommigt lärft	d:o	—	2	—
Bomullsgarn eller Bomullstråd . . .	per 100 catties	1	—	—
Lärft, fint, hittills ej uppfördt i Tariffen, från 50 till 75 chih långt och från 1 chih 9 tsun till 2 chih 2 tsun bredt	per stycke	—	5	—
Flaggduk	per chang	—	—	1½
Alla andra artiklar af denna klass, såsom gingham, pulicat, färgadt bomullslärft och blandning af bomull och linne, betala uti införselstull Fem procent af värdet.				
11:te Klassen.				
Siden- och Ylle-varor, etc.				
Näsdukar, öfver 2 chih 6 tsun stora	per stycke	—	—	1½
D:o, smärre, under 2 chih 6 tsun	d:o	—	—	1
Guld- och Silfvertråd, bättre eller äkta . . .	per catty	—	1	3
D:o, sämre eller oäkta . .	d:o	—	—	3

		T.	M.	C.
Broad Cloth, Spanish Stripe, etc., from 3 chih 6 tsun to 4 chih 6 tsun wide	per chang	—	1	5
Narrow Cloths, as long ells, cassimeres, etc., formerly classed as narrow woollens	d:o	—	—	7
Camlets (Dutch)	d:o	—	1	5
Camlets	d:o	—	—	7
Imitation Camlets or Bombazettes	d:o	—	—	3½
Woollen Yarn	per 100 catties	3	—	—
Blankets	each	—	1	—
All other fabrics of wool or of mixed wool and cotton, wool and silk, etc., Five per cent ad valorem.				
Class 12.				
Wines, etc.				
Wine and Beer in quart bottles	per 100	1	—	—
D:o d:o in pint bottles	d:o	—	5	—
D:o d:o in casks	per 100 catties	—	5	—
Class 13.				
Metals.				
Copper, foreign, in pigs, etc.	d:o	1	—	—
D:o, wrought, as sheets, rods, etc.	d:o	1	5	—
Iron, foreign unmanufactured, as in pigs	d:o	—	1	—
D:o, manufactured, as in bars, rods, etc.	d:o	—	1	5
Lead, foreign, in pigs or manufactured	d:o	—	2	8
Steel, foreign, of every kind	d:o	—	4	—
Tin, foreign	d:o	1	—	—
D:o, plates, formerly not in the Tariff	d:o	—	4	—
Spelter is only permitted to be sold to Government merchants.				
All unenumerated metals, as Zinc, Yellow Copper, etc., Ten per cent ad valorem.				

		T.	M.	C.
Bredt Kläde, Spanskt randigt, etc., från 3 chih 6 tsun till 4 chih 6 tsun bredt	per chang	—	1	5
Smalare Kläden, såsom Long-ells, Casimir, etc., hittills uppförde under benämning af smalt ylletyg . . .	d:o	—	—	7
Kamlott (Holländsk)	d:d	—	1	5
Kamlott	d:o	—	—	7
Oäkta Kamlott eller Bombasin . . .	d:o	—	—	3½
Ullgarn	per 100 catties	3	—	—
Ylletäcken	per stycke	—	1	—
Alla andra yllevaror, eller af blandad ull och bomull, ull och silke, etc., Fem procent af värdet.				
12:te Klassen.				
Viner, etc.				
Vin och Öl, på qvart-buteljer . . .	per 100	1		—
D:o, på pints	d:o	—	5	—
D:o, på fat	per 100 catties	—	5	—
13:de Klassen.				
Metaller.				
Koppar, utländsk, i gösar	d:o	1	—	—
D:o, arbetad, såsom valsad, i stänger, etc.	d:o	1	5	—
Jern, utländskt, oarbetadt, såsom i gösar	d:o	—	1	—
D:o, arbetadt, såsom i stänger, valsadt, etc.	d:o	—	1	5
Bly, utländskt, i tackor eller arbetadt	d:o	—	2	8
Stål, utländskt, af alla slag . . .	d:o	—	4	—
Tenn, utländskt	d:o	1	—	—
D:o, i plåtar, hittills ej uppfördt i Tariffen	d:o	—	4	—
Tuttanego får säljas endast till Regeringens köpmän. Alla här ej uppräknade Metaller, såsom Zink, Messing etc., betala Tio procent af värdet.				

		T.	M.	C.
Class 14.				
Jewelry.				
Cornelians	per 100 stones	—	5	—
Cornelian Beads	per 100 catties	10	—	—
Class 15.				
Skins, Teeth, Horns, etc.				
Bullocks and Buffalo Horns	d:o	2	—	—
Cow and Ox Hides, tanned and untanned	d:o	—	5	—
Sea Otter Skins	each	1	5	—
Fox Skins, large	d:o	—	1	5
D:o, small	d:o	—	—	7½
Tiger, Leopard and Martin Skins	d:o	—	1	5
Land Otter, Racoon and Sharks Skins	per 100	2	—	—
Beaver Skins	d:o	5	—	—
Hare, Rabbit and Ermine Skins	d:o	—	5	—
Sea Horse Teeth	per 100 catties	2	—	—
Elephants Teeth, first quality, whole	d:o	4	—	—
D:o, second quality, broken	d:o	2	—	—

Class 16.

Unenumerated.

All new Goods, which it has not been practicable to enumerate herein, a duty of Five per cent ad valorem.

Class 17.

Rice and other Grains. Duty Free.
Contraband. Opium.

Shipping Dues.

These have been hitherto charged on the measurement of the ship's length and breadth, at so much per *chang;* but it is now agreed to alter the system and charge according to

		T.	M.	C.
14:de Klassen.				
Juvelerare-varor.				
Carnioler	per **100** stenar	—	5	—
Carniolperlor	per **100** catties	**10**	—	—
15:de Klassen.				
Skinnvaror, Ben, Horn, etc.				
Ox- och Buffel-Horn	d:o	2	—	—
Ko- och Ox-Hudar, garfvade eller oberedda	d:o	—	5	—
Hafs-Utter-Skinn	per stycke	**1**	5	—
Räf-Skinn, större	d:o	—	**1**	5
D:o, mindre	d:o	—	—	7½
Tiger-, Leopard- och Mård-Skinn .	d:o	—	**1**	5
Landt-Utter-, Schubb- och Haj-Skinn	per **100** stycken	2	—	—
Bäfver-Skinn	d:o	5	—	—
Har-, Kanin- och Hermelin-Skinn .	d:o	—	5	—
Sjöhäst-Tänder	per **100** catties	2	—	—
Elephant-Tänder, första qvalitet, hela	d:o	4	—	—
D:o, andra qvalitet, sönderbrutna . . .	d:o	2	—	—

16:de Klassen.

Icke uppräknade varor.

Alla nya varor, som här ej kunnat anföras, betala en Tullafgift af Fem procent utaf värdet.

17:de Klassen.

Ris och andra Kornvaror. Tullfria.
Opium . . . . . . Kontraband.

Skeppsafgifter.

Dessa hafva hittills uppburits efter mätning af fartygets längd och bredd, till ett visst belopp per *chang;* men numera är öfverenskommet att ändra denna beräkning, och uppbära afgiften

		T.	M.	C.
the registered statement of the numbered tons of the ship's burden. On each ton (reckoned equal to the cubic contents of 122 tows) a shipping charge of Five mace is to be levied, and all the old charges of measurement, entrance and port clearance fees, daily and monthly fees, etc., are abolished.				

(Signed) C. F. LILJEWALCH. (L. S.)

(Signed) TSI-YENG (in Manchu). (L. S.)

	T.	M.	C.
efter den lästedrägtighet, som fartygets mätarebref utvisar. För hvarje ton (som anses lika med kubik-innehållet af 122 tows) betalas en skeppsafgift af Fem Mace, och alla öfriga fordom brukliga mätare-afgifter, inkommande och utgående afgifter, dagliga och månadtliga sportelafgifter, o. s. v. äro afskaffade.			

(Undert.) C. F. LILJEWALCH. (L. S.)

(Undert.) TSI-YENG (på Manchu-språket). (L. S.)

Chinas Mynt- och Bankväsende.

Det enda nu öfver hela China begagnade mynt består i ett rundt stycke messing, af ett gammalt runstyckes storlek, med ett fyrkantigt hål i midten, genom hvilket det uppträdes på snören, 1000 st. på hvardera, med afdelningar för hvarje hundra stycken. Detta mynt är gjutet af en blandning af tutanego och koppar. Det kallas *»li»* eller mera allmänt *»tsien»*, samt går bland Européerne under namnet *»cash»*. Ehuru värdet ej öfverstiger 2 runstycken riksgälds för det bästa, försämras detta mynt likväl af Chinesiska regeringen och förfalskas af enskilda; stora qvantiteter af förfalskade cash införas äfven utifrån, i synnerhet från Cochinchina, der de gjutas nästan blott af tutanego, med en högst obetydlig tillsats af koppar,

Cash präglas ej, utan får i gjutningen den inskrift, som visar under hvilken dynasti och hvilken kejsares regeringstid det är tillverkadt, med tillägg af tvenne ord *»tung-pau»* (gångbart mynt).

Från Statskontoret i Peking fås modeller, och i hvarje provins-hufvudstad är ett mynt inrättadt, under inseende af en direktör, som utväger kopparen och tutanegon till arbetarne, hvilka deraf måste lemna en viss qvantitet cash. Men de förstå att genom tillsats af sand i myntet bereda sig tillfälle att undansnilla en del af metallen. Hvarje stycke bör väga 1 mace *(tsien)* och

benämnas derföre så. Det af regeringen bestämda värdet af en cash är tusendelen af en tael's vigt i rent silfver.

Fordom begagnades silfvermynt af olika valörer i China, men sådant hvarken utgifves nu af regeringen eller kan finna afnämare annorlunda än efter pröfning och vigt.

Spanska och Sydamerikanska piastrar (ehuru ej af regeringen godkända) cirkulera i handeln uti de närmast hafvet belägna provinser.

I Canton brukar hvarje bankhus, shroff (myntproberare) och köpmän sätta sin stämpel på de piastrar, som passera genom deras händer, såsom en slags ansvarighet för myntets godhet. Men deraf följer, att piastrarne, först utplattade och genom dessa nya stämplar beröfvade den originella prägeln, snart klappas i bitar och förvandlas till gammalt silfver, som endast går efter vigt. I handelsbodar och på torgen, der lifsmedel försäljas, är hvar och en försedd med en liten betsman och små vigter för att utröna värdet af äfven den minsta smula silfver, och det förvånar utlänningar att se med hvad lätthet den simple Chinesen, som säljer grönsaker, fisk eller frukt, eller den ambulatoriske restauratören, eller bonden från landet med höns och ankor, eller den vandrande barberaren, eller qvacksalfvaren af lägsta klassen reducerar silfverstyckets värde efter vigt till cash *enligt dagens kurs.*

De *nominela* myntsorter, hvilka brukas i handel och bokföring, äro »*liang*» (tael) »*tsien*» (mace) och «*fan*» (candareen) med decimalt värde från den ene till den andre, så att en tael gäller **10** mace, **100** candereen och slutligen **1000** cash. Men genom förenämnde försäm-

ring af det cirkulerande messingsmyntet har kursen mellan *tael* silfver och *cash* undergått den förändring, att ända till 2100 cash måst betalas på vissa orter i China för 1 tael silfver.

Vid transaktioner mellan utländningar i Canton och de större Chinesiska handelshusen beräknas vanligen 720 tael till 1000 dollars, men i betalning för opium mottagas 717 à 718 tael för 1000 dollars.

Relativa värdet mellan det ena och andra slaget af piastrar varierar ofta utan någon annan orsak än tillfälligt öfverflöd eller efterfrågan, och piastern så väl som chinesiska cash äro begge underkastade samma fluctuationer som varor i allmänhet. Gamla Carolus pelarpiastrar äro gemenligen de mest eftersökte, och betalas ofta 5, 6 à 10 proc. högre än Mexikanska och Ferdinands-piastrar; men det har äfven händt, att de tvenne senare blott af nyck blifvit uppdrifne i Canton till och med öfver pari.

Alla tullafgifter måste erläggas i rent silfver, sedan den kejserliga skattkammaren vid åtskilliga tillfällen lidit förluster på falskt främmande silfvermynt.

Uppbörden besörjes ej af tulltjenstemän, utan penningarne inbetalas till vissa af regeringen i hvarje större stad dertill utsedde bankirhus, hvilkas qvittencer gälla vid tullklareringen. På samma sätt sker uppbörden af andra skatter.

Falska piastrar, somliga tillverkade af en sämre metall med blott ett tunnt öfverdrag af silfver, andra af silfver med mer och mindre tillsats af bly, tenn, koppar, tutanego cirkulera till stor mängd öfver allt i Chinas kustorter.

Chinesens efterapningsförmåga är allmänt känd, och den användes med förvånande skicklighet äfven till myntförfalskning. Jag har prof på piastrar, gjorde af några Chineser nära Singapore i vilda skogen på det sätt, att de förskaffat sig en ny piaster, deraf tagit aftryck i lera, och i dessa formar gjutit piastrar af koppar och tutanego, hvilka, derefter försilfrade, endast på klangen kunde skiljas från godt mynt.

Söder om Canton, i synnerhet i distriktet *Shuntih* finnas stora fabriker för falskt mynt, der hundratals arbetare användas. Dessa falska myntare hafva från Europa förskaffat sig väl gjorda stampar, och de af dem fabricerade piastrar skilja sig således blott i den inre halten från de äkta. Att lokal-auktoriteterna derom ega vetskap är lika säkert, som att de draga fördel af rörelsen.

Till myntproberare (*shroffs*) antagas i allmänhet personer från dessa orter, hvilka, troligen sjelfve förut använde vid den falska myntningen, bäst äro i tillfälle att skilja godt från falskt mynt.

Så kallade »*Sycee*», d. ä. silfver stöpt i form af en sko, från 1 till 50 tael i vigt och försedt med den firmas stämpel som utgifver det, förfalskas äfven på det sätt, att bly stöpes i midten af klimpen, eller jernbitar inläggas. Egentligen är stämpelns egare ansvarig för silfrets godhet, men denna stämpel kan äfven förfalskas.

Ingen utlänning mottager derföre mynt af något slag eller sycee silfver, utan att dervid anlita biträde af en pålitlig *shroff*, som för sitt besvär beräknar ½ per mille. Ehuru denne ofta är en stor skälm, bjuder honom intresset att handla ärligt, och man hör derföre sällan att bedrägerier blifvit af schroffer begångne. Han är dessutom förpligtad att ersätta all förlust på falskt

mynt af honom tilläfventyrs genom förseende mottagit, och ställer merendels borgen för en betydlig summa.

Banker finnas i hvarje stad och af flera klasser. De större ega utgreningar öfver hela riket och rörelsen bedrifves af 5 à 6 bolagsmän, hvilkas namn äro utsatta i firman, medan ofta derjemte ett större antal kapitalister tillskjutit penningar samt dela vinsten, utan att taga direkt befattning med göromålen. Penningar mottagas af bankerne att återbetalas antingen vid anfordran, på några dagars eller på längre uppsägning, hvarefter räntan bestämmes, gemenligen från ½ till 1 procent i månaden.

De utlåna deremot större summor på goda vexlar eller mot hypothek af varor.

Somlige af dessa banker hålla sig uteslutande till penninge-transaktioner, medan andra äfven gifva förskotter på produkter, hvilka insändas till dem från provinserna. De utmärka sig genom redlighet och ordning, samt njuta det förtroende, att ofta stora summor lemnas i deras vård, äfven utan förskrifning eller qvitto.

Andra klassen banker, likaledes sammansatte af flere bolagsmän och disponerande ett betydligt kapital, ej allenast upplåna och utlåna penningar samt mottaga konsignationer, utan spekulera tillika sjelfve på kurs och varor till så stort belopp, att de tidtals blottställas för betydliga förluster, i synnerhet då opiipriset, som ofta händer, starkt fluctuerar.

Begge dessa klasser af banker utgifva ett slags sedelmynt, bestående i deras reverser till innehafvaren, eller till viss man och ordres, hvilkas större eller mindre cirkulation inom eller utom det distrikt, hvarest de blifvit utgifne, är beroende af den kredit banken för ögonblicket åtnjuter. Sådana sedlar ser man ofta försedda med

ett stort antal påskrifter. Att genom endossement, eller påsättande af stämpel (chop), gifva kredit åt cirkulations medel och äfven åt varor, är i China ett allmänt antaget bruk.

Den tredje klassen banker äro pantlåne-inrättningar, föga olika lombarder och assistance-kontor i Europa, eller hvad man i England kallar »*Pawn-brokers-establishments*». Dessa träffas ej blott i städer, utan äfven på landet. För denna rörelse fordras licenser, hvilka dyrt lösas, hvarjemte egarne måste betala en hög årlig skatt, lämpad efter rörelsens vidd, samt deremellan ofta hemsökas af lokalmandarinernes prejerier.

De större låne-inrättningarne medgifva 3 år, samt derutöfver 3 månaders respit för pantens återlösen, hvarefter den anses hemfallen till banken.

Högsta lagliga räntan är 3 procent i månaden, men vid större transaktioner betales sällan öfver 2 procent. Om huset önskar sluta rörelsen, måste sådant tillkännagifvas 3 år förut.

Smärre låne-kontor, med inskränkt kapitalfond, äro berättigade att efter ett års tid sälja panterne. Under vintermånaderna får ej debiteras högre ränta än 2 procent i månaden, på det den fattigare klassen må kunna lättare återlösa sina om våren gemenligen pantsatte vinterkläder.

Äfven den välmående Chinesen belånar om våren sina för vintern behöflige effekter samt om hösten hela sin sommar-attiralj, mera för beqvämlighet och säkerhet, än för att få nyttja lånet. Lombarderne äro således förvaringsställen för allt hvad hushållet icke för ögonblicket behöfver, och man kan deraf sluta till den ofantliga rörelse som de drifva.

Vid inträdet i en stad igenkänner man genast deras magasiner af 5 à 6 våningars höjd, hvilka resa sig öfver de andra husen af blott 2 étager.

I den större handeln kan man antaga räntan till 8 à 15 procent om året, allt efter den större eller mindre säkerhet som erbjudes. Vid Chinesiska nyåret är den vanligen högst, *ty alla räkningar måste då ovilkorligen afslutas och liqvideras.* Den som icke senast på nyårsaftonen betalt alla löpande skulder anses insolvent och *»förlorar ansigtet»*, såsom Chinesen uttrycker sig.

Veckorna före nyåret kan man derföre med penningar i hand .göra förmånliga uppköp.

I China begagnas äkta bladguld äfven såsom penningar, då från 16½ till 17½ tael i silfver fås för 1 tael sådant guld.

De mest gifvande silfvergrufvor finnas i provinsen Yun-nan. Desse äro förpaktade mot visst belopp till de mandariner, som förstått af regeringen tillvinna sig de indrägtiga grufdirektörs-platserna. Afkastningen uppskattas till två millioner tael om året, och omkring 40,000 personer sägas vara i dem använda vid grufarbetet.

För utlänningar, som drifva handel på China, är det angeläget att känna silfvervärdet i alla hamnar, öppna för utrikes handel. Detta varierar omkring 5 à 10 procent och är gemenligen högre i de östra och norra hamnarne, än i Canton.

Om ett kreditbref tages i Canton på Shanghai, erhåller man blott 95 piastrar eller 95 tael i silfver för 100 i Canton deponerade; likaledes då vexel drages i Shanghai på Canton à vista eller på 30 dagars sigt debiteras 5 procent premium, samt i begge fallen 2 pro-

cent provision. Detta förhållande torde sannolikt komma att fortfara och bör derföre ihågkommas vid skeende kalkyler.

Mått, Mål och Vigt.

Mått.

Chineserne tyckas, liksom flera andra folkslag, hafva varit brydde att finna en utgångspunkt då längdemåttet skulle bestämmas. Ett riskorns ovissa längd antogs såsom det minsta, och derefter fortgick man att stipulera följande proportioner:

1 korn (»*Yih-lih*») kallas »*fan*»;
10 *fan* utgöra 1 »*tsun*» ($1\frac{1}{2}$ tum);
10 *tsun* » 1 »*chih*» eller »*covid*»;
10 *chih* » 1 »*cháng*»;
10 *cháng* » 1 »*yin*».

Vid tillämpning af de nya tulltarifferne beräknas 1 »*chih*» till $14\frac{1}{10}$ engelska tum och 1 »*cháng*» till 141 eng. tum.

Chinesiska landmätare begagna cháng af 2 »*puh*» à 66 eng. tum, således 132 tum.

1 chinesisk »*mau*» (tunnland) håller 7,260 eng. qvadratfot eller $\frac{1}{6}$-dels engelsk acre.

240 qvadrat »*puh*» utgöra en qvadrat-»*mau*».

$30\frac{1}{2}$ eng. qvadratfot motsvarar 1 qvadrat »*puh*».

För öfrigt finnas *chih* af olika längd, t. ex, »*tsau*» (skräddare-) »*chih*», som är $\frac{1}{5}$-del drygare än »*lupan*»-chih och $\frac{1}{10}$-del längre än »*haekwan*» (tullens) chih.

300 »*puh*» utgöra 1 »*li*» eller chinesisk mil. 250 *li* räknas på en grad.

Mål.

Vid utminutering af ris och andra kornvaror begagnas följande mål-kärl:

1 »*shing*» innehållande 31,6 kubik *tsun*.
10 *shing* utgöra 1 »*tau*»;
5 *tau* » 1 »*koh*»;
2 *koh* » 1 »*shih*».

Vid försäljning i parti väges varan och säljes efter *picul*, som nära motsvarar en *shih*.

Oljor, spirituosa m. fl. fluida säljas efter vigt, fastän små qvantiteter utdelas i mått, hvilka likväl innehålla en viss vigt, såsom 2, 4, 8 *tael* samt 1 eller flere *catty*.

Vigt.

Chineser begagna följande vigter:

1 korn som kallas »*shu*»;
10 *shu* utgöra 1 »*lui*»;
10 *lui* » 1 »*chu*»;
24 *chu* » 1 »*tael*» eller liang;
16 *tael* » 1 »*catty*» eller kin;
100 *catty* » 1 »*pecul*» eller tàn (mansbörda).

Större tyngder, så väl som små, vägas af Chineserne på graderad betsman, i hvars ena ända sitter en krok, vid hvilken fästes en skål, medan vigter anbringas i den andra.

Få Européer förstå rätt detta sätt att väga, till följe hvaraf de gemenligen begagna europeiska vågskålar och vigter samt derefter reducera tyngden till chinesisk vigt.

Englands, Förenta Staternas, Frankrikes samt Sverges och Norges handelstraktater med China föreskrifva,

att kontroll-vigter och balancer, behörigen krönta efter den i Canton vid utrikes handeln brukliga pecul, innehållande 133⅓ skålp. eng. vigt, skola finnas vid konsulaterna i de fem för denna handel öppnade hamnar, på det vid möjligen uppkommande tvist rättvisa må vederfaras begge parterne.

För främlingar, som komma till China för att köpa eller sälja, är rådligt att aldrig inlåta sig i handel, utan att på förhand uttryckligen förklara, att ingen annan pecul godkännes, än den som öfverensstämmer med konsulatvigterna, samt att bestämma alla längdemått efter engelska yarden, hvilken i allmänhet är känd af de Chineser som bruka handla med utlänningar.

Försummas detta försigtighetsmått, så utsätta de sig, om ej för slutlig förlust, åtminstone för trassel och besvär. Detta gäller i synnerhet för de nya hamnarne, der chinesiska köpmännen ej ännu vunnit allmän kännedom af usancer, hvilka i Canton redan blifvit följde under flera generationer.

I China vägas nästan alla varor. Afven siden- och bomullsväfnader kontraheras efter viss vigt per stycke af bestämd längd, ehuru priset räknas för stycket.

Ved, till och med sopor och allahanda gödningsämnen föryttras efter vigt. Lefvande höns, ankor, gäss och svin säljas aldrig annorlunda än efter vigt. Bedrägerier förefalla äfven dervid. Det är t. ex. icke sällsynt, att man vid öppnandet af en nyss på torget köpt lefvande anka finner i dess mage ett skålpnnd små stenar eller mera, samt vid nogare forskning observerar det barbariska medel som blifvit användt för att hindra den arma ankan att blifva qvitt denna vid försäljningen påräknade tyngd.

Ehuru en catty egentligen bör innehålla 16 tael och en pecul 100 catty, säljas likväl vissa varor efter blott 14 tael på cattyn, andra efter 15, medan man, i synnerhet i norra delen af China, begagnar pecul af 75, 80, 90 catty för olika varor, samt ofta köper efter en tyngre och säljer efter en lättare pecul, beräknande vinst på vigten i stället för priset.

Ris säljes i Amay efter 136 catty på en pecul, och på flera ställen i det Chinesiska riket finner man att priset på denna lifsförnödenhet aldrig varierar. Det är vigten som förändras allt efter tillgång eller brist; sålunda händer, att man vid öfverflödig tillförsel kan få ända till 158 à 160 catty på peculen, hvaremot efter en knapp skörd blott lemnas 90, 80 eller 70 catty.

Opium.

Om handeln i China med det rusgifvande, eller rättare drömalstrande ämne, som af Européer kallas Opium och af Chineser benämnes *»Ya-pin»* eller *»Yang-yin»* (det senare uttaladt nästan under gäspning), har man af skrifter, författade med olika åsigter och under inflytande af olika intressen, fått begrepp, som vida skilja sig från verkligheten.

Njutningen af Opium, i synnerhet till öfvermått, är utan tvifvel skadlig för hälsan och moraliskt förderflig; men dessa bedröfliga följder visa sig i China ingalunda till den grad som de blifvit beskrifne. Man ser väl utmärglade varelser, lätt igenkände såsom starka opiirökare, men ej till så stort antal, i förhållande till folkmängden, som förstörde drinkare träffas i vissa Europeiska länder; och flere utmärkte läkare yttra: att, ehuru det vore önskvärdt att Chineserne skulle upphöra med bruket af Opium, så skulle likväl bränvin, substitueradt för detta retmedel och njutet i samma öfvermått, anställa mera förödelse bland Chinas stora folkmängd, än hvad Opium nu gör, i synnerhet som derigenom förspilldes en stor del af det för födan producerade och sällan till öfverflöd befintliga ämnet Ris.

Måttlige opiirökare försäkra, att en liten pipa, morgon och afton, eller efter strängt arbete, stärker och

muntrar, på samma sätt som den måttlige bränvinssuparen prisar verkan af den lilla oskadliga supen.

Införseln af Opium drager betydliga penningesummor utur landet; men månne icke import af andra retmedel för 350 millioner menniskor skulle kosta ännu mera?

De upplystare af Chinas statsmän yrka derföre på legalisation af Opiihandeln, mot en måttlig tull, samt på upphäfvandet af nu existerande förbud mot odling af vallmoplantan i China, hvarest detta förbud i alla fall öfverträdes i vissa provinser, der jordmån och klimat passa.

Opium införes till China från Calcutta och Bombay, direkt eller öfver Singapore. Blott en obetydlig del Turkiskt Opium begagnas, förr infördt öfver London, nu kommande öfver Suez med de ångfartyg, hvilka transportera posten.

Totalvärdet af till China infördt Opium snarare öfver- än understiger 30 millioner piaster årligen (80 millioner riksdaler sv. banko).

Droguen införes i lådor af 133⅓ engelska skålpunds vigt eller en chinesisk pecul. Den består af klimpar eller bollar, inpackade i palmblad, för att icke under hettan smälta ihop till en klimp. Då en sådan boll sönderbrytes, visar sig ett svartbrunt, segt, kådaktigt ämne, hvilket tarfvar en omkokning innan det kan användas till rökning. Man lägger nemligen ett stycke Opium uti en liten messingsskopa, häller derpå vatten samt smälter massan på en liten fyrugn, hvarefter detta fluidum, väl omrördt, silas genom fyrdubbelt lag af en sort chinesiskt papper uti en annan messingsskopa, samt afdunstas öfver elden, tills det får samma konsistens som en tunn sirap, då det är färdigt att rökas.

Opiiproberare bedöma varans godhet efter den större eller mindre qvantitet som stadnar qvar på papperet efter silningen, emedan endast det verkliga opieämnet, men inga främmande tillsatser, hvarmed Opium ofta förfalskas, går genom alla pappersbladen.

Till China införes 4 sorter Opium, nemligen *Patna*, *Benares*, *Malwa* och *Turkiskt*.

De tvenne förstnämnde komma från Calcutta och bära namn efter de provinser, der de äro tillverkade. Produktionen är ett regeringens monopol sålunda, att ingen får sälja Opium till enskild man, hvaremot Ost-Indiska Compagniet lemnar förskotter till dem, som vilja odla och bereda det under dess agenters tillsyn. Så snart droguen är färdig, aflemnas den till Compagniets magasiner, och producenten erhåller då 400 rupier per låda (omkring 38 pund sterling) efter afdrag af förskottet.

Derpå låter Compagniet för sin räkning på auktioner, som hållas 5 à 6 gånger om året, sälja varan, hvilken då betalas med 1100 à 1500 rupier per låda, eller öfverhufvud minst 1200 rupier (114 pund sterling).

Af Patna tillverkas omkring 13,000 och af Benares 6000, eller tillsammans 19,000 lådor, på hvilka Ost-Indiska Compagniet har en årlig vinst af omkring 1½ million pund sterling, som naturligtvis äfven ökas vid en högre produktion.

Dessa tvenne slag lemna vanligen 62 procent rent rökämne efter beredningen.

Malwa exporteras från Bombay och skiljer sig till utseendet från de föregående derigenom, att lådorna, i stället för klimpar eller bollar, innehålla flata kakor.

Produktionen af Malwa-Opium är fri, liksom försäljningen, hvaremot Compagniet under transporten genom

landet och utförseln från Bombay underkastar varan afgifter, uppgående till 400 rupier per låda, eller för 30,000 lådor till 12 millioner rupier (1,140,000 pund sterling).

Ost-Indiska Compagniet drager således en årlig vinst af omkring 32 millioner riksdaler svenskt banko från Opium, hvaraf lätt förklaras de uppoffringar, hvarmed Compagniet deltog i sista kriget mot China.

Malwa-Opium lemnar producenten omkring 500 rupier per låda i behållning. God vara bör innehålla 66 procent rent Opium; men som denna sort icke är underkastad samma kontroller som Patna och Benares, finner man den ofta förfalskad.

Turkiskt Opium är starkare än de tre förenämnde och bör innehålla 75 procent rent rökämne, hvaremot, efter hvad Chineserne påstå, dess smak är mindre behaglig. Detta Opium går derföre mera till Cochin-China, Siam, Borneo, Sumatra och Java, der man är mindre nogräknad, än till China.

Ingen annan vara fluctuerar i pris till den grad som Opium. Det har betalts vid vissa tillfällen så högt som 1300 piaster per låda, och var deremot en tid osäljbart till 300 piaster.

Medelpriserne kunna antagas till:

6 à 700	piaster	för	Patna,
550 à 650	d:o	för	Benares,
500 à 600	d:o	för	Malwa och
450 à 550	d:o	för	Turkiskt.

Omständighnterna vid Opiehandeln måste nödvändigt medföra dryga kostnader, i synnerhet då droguen skall föras uppåt östra och norra kusterna af China.

Opium föres icke i land förr än efter skedd försäljning. Till dess förvarande begagnar man så kallade »*Receiving Ships*». Sådane äro ankrade vid vissa stationer, aftaklade, men försedde med en stark armering och talrik besättning, samt liggande så nära hvarandra, att samverkan till försvar blir lätt. Somlige hafva ända till 16 kanoner af från 9- till 18-pundig kaliber, andra blott 6 à 8. De äro magnifikt inredde samt försedde med tak af palmblad, som räcka från förskeppet till akter, för att skydda skepp och manskap mot verkan af en brännande sol. Handeln egde fordom blott rum nattetid, men nu bedrifves den på ljusa dagen. Man tyckes vid dessa stationer alldeles icke frukta de Chinesiska mandarinerne eller deras krigsjunker, men måste deremot vara på ständig vakt mot anfall af sjöröfvare.

Om en köpare säger sig hafva förmärkt något misstänkt i farvattnet, vare sig mandarinbåtar eller sjöröfvarefartyg, så låter kaptenen på opieskeppet konvojera honom af ett par starkt armerade skeppsbåtar, till dess all fara synes vara öfverstånden. Oftast är det likväl sjelfva mandarin-båtarne, rodde af 40 à 50 man, som mot viss betalning föra Opium från skeppen hem till köparen. Afgiften för denna transport är från 3 till 5 piaster per låda efter vägens längd, således blott ½, högst 1 procent af värdet.

De fleste mottagnings-skepp tillhöra de handelshus, hvilka begagna dem; likväl äro några hyrda mot 750 till 1200 dollars i månaden (b:ko r:dr 2000 à 3200), då befraktaren derjemte aflönar befälet och besättningen efter usancen på stället.

En kapten på Opie-skepp får 170, 200, till och med 250 piaster i månaden, och tillåtes derjemte att

drifva handel, hvarpå kan förtjenas lika mycket. Somlige erhålla dessutom en provision af 5 dollars för hvarje låda Opium de sjelf sälja. Sålunda hafva många efter 5 à 6 års tjenstgöring återvändt till fäderneslandet med en förvärfd summa af 50 à 60,000 piaster, medan åter andra kastat sig in uti äfventyrliga spekulationer, hvarpå de förlorat allt och måst börja på nytt att samla.

Förste styrman betales med 60 till 100 dollars;
Andre styrman d:o med 35 till 60 dollars per månad, jemte fritt vivre.

Dessutom erhålla de styrmän, hvilka visa skicklighet i handel, 1 dollar per låda i provision.

Matroser (hvilka mest utgöras af Manila-män) erhålla 15 till 20 piaster i månadtlig aflöning.

Kostnaden för ett af de större mottagnings-skeppen uppgår således till omkring 30,000 piaster (banko r:dr 80,000) om året, till hvars betäckande egaren belastar en hyra af 2 piaster i månaden per låda opium som inlägges i fartyget.

Hvarje skepp har sin chinesiske *shroff* eller myntproberare ombord, som äfven ofta fungerar såsom mäklare vid försäljning af Opium. De fleste af desse *shroffer* äro födde och uppfostrade i de vesterut belägne distrikter, der falsk myntning bedrifvits, måhända med deras egen tillhjelp, hvadan de anses såsom kompetente att skilja det dåliga från godt mynt.

Då ett skepp tidtals på en gång kan innehafva från ½ till 1 million piaster, är shroffens skicklighet och ärlighet af största vigt för egaren.

Det är högst intressant att besöka en opii-station på några dagar, för att noga observera tilldragelserna der, så vidt skiljde från de begrepp man före ankom-

sten till China haft om dessa smugglingsnederlag. Handeln går raskt, och den som ej är van att se stora massor af silfver behandlas så som vore de tvåstyfversslantar, intages första gången af förvåning, då han ser flere båtar efter hvarandra anlända, alla medförande säckar fyllde med piastrar och silfverklimpar, af hvilka de utbyta 13 à 14,000 lod för 10 lådor, innehållande ett ämne af så simpelt, till och med obehagligt utseende, att mängden af dem, som tillfälligtvis skulle i Europa hitta en sådan låda, säkert ej utan tvekan skulle upptaga den. Bland kaptenerne finnas i allmänhet bildade män. Somlige hafva hustru och barn ombord. De låta dagligen ro sig i land, der de ega hästar för promenadridt, och äfven trädgårdar, vid hvilkas brukning de sjelfve för tidsfördrif biträda.

Man finner äfven vid stationerna värdshus, inrättade af Chineser och försedde med biljarder m. m. Allt fås der för penningar, och denna förnödenhet tyckes icke saknas.

Ombord på skeppen är man väl logerad och utmärkt väl serverad.

Vid hvar och en af de större stationerna finnes en Engelsk eller Amerikansk läkare anställd, som af hvarje skepp erhåller ett månadtligt honorarium af 25 piaster (b:ko r:dr 800 om året).

Artikeln Opium är föremål för de vildaste spekulationer, mest på leverans inom viss tid, då köparen, i fall han ej åtnjuter stor kredit, måste erlägga viss handpenning. Mängden af dessa affärer uppgöras genom mellangift.

Opium lämpas äfven till ett annat slag af affärer. Jag köper t. ex. thé eller silke af en Chines för 50,000

piaster, under vilkor att betala med »*Opieordres*», ställde på visst skepp, antingen vid anfordran, eller efter viss tid, men utan att bestämma priset för droguen. Efter mottagandet af théet eller silket öfverlemnar jag då till säljaren t. ex. 10 assignationer, så lydande:

Kapt...... på skeppet ..... liggande vid ...... aflemnar till innehafvaren femtusende piasters värde i Malwa (Benares, Patna) Opium efter gångbart pris.

(Namn.)

Dessa lappar söker Chinesen placera hos bankirhusen och måste alltid sälja dem till några procents underpris, emedan utlemnaren af varan begagnar sin rätt att chargera dagens *högsta* pris, måhända äfven tilltvingar sig några piaster deröfver.

Bankirerne sälja assignationerne åter till minutörer af Opium, hvilka, mot erhållande af några veckors kredit, betala ett högre pris såsom ränta. Som det händt att de båtar, hvilka begifvit sig på väg till de aflägsne opiestationerna, ofta blifvit plundrade af sjöröfvare, föredraga äfven många det säkrare medlet — assignationer — framför transporten af silfver.

Opium blir sålunda äfven ett substitut för reda penningar i de fleste större transaktioner mellan utländingar och Chineser. Förutan detta alltid kuranta bytesmedel, har man svårt inse möjligheten af de affärer, som nu bedrifvas på China. Fordom ditfördes silfver från alla länder, hvaremot det nu endast från Mexico, Peru och Chili kommer i betalning för sidenvaror m. m.

Man har beräknat, att silfver till 100 millioner piasters värde blifvit utfördt från China till Indien och England från 1840 till 1846, deri inberäknade 21 millioner krigsgärd.

De största Opie-stationerne äro:

Kum-sing-mun, omkring 10 Eng. mil från Macao, hvarest ligga 8 fartyg.

Wu-sung, omkring 10 Eng. mil från Shanghai, hvarest äro ankrade 13 fartyg.

Dessutom ligga mottagningsskepp på följande ställen:

Hong-Kong	3.	Dessa på ett så långt afstånd från hamnarne, att de anses utom deras område.
Macao	1.	
Namoa	2.	
Amoy	4.	
Chin-chu	3.	
Fu-chu-fu	3.	
Chusan	3.	

eller sammanlagdt 40 fartyg, använde på Chinas kust såsom nederlags-magasiner för Opium.

Derjemte fara snällseglande skonertar, briggar och barkskepp, under gemensam benämning af »*Clippers*», från den ena till den andra stationen, för att ständigt underhålla lagren, samt föra provenuet i specie från de östra och norra stationerna till Hong-Kong.

Det lugn och den trygghet, som existerat ända sedan fredsslutet på de fartyg, hvilka utöfva den väl efter lag förbudna, men likväl af Chinas auktoriteter synbart gynnade Opiehandeln, stördes på ett ohyggligt sätt i början af förlidet år. Skonertarne »*Carolina*» och »*Omega*», stationerade vid »*Chim-mo*», på östra kusten af China, öfverföllos en afton af 3 sjöröfvare-fartyg, hvarvid kaptenerne jemte större delen af begge besättningarne blefvo mördade, samt opium och specie till ett värde af 160,000 piaster bortfördes.

Af hållne undersökningar öfver denna bedröfliga händelse visar sig tydligt, att begge fartygen lätt kunnat

försvaras mot röfvaranfallet, så framt befälet icke hade försummat alla vanliga försigtighetsmått. Ingen kanon, ej en gång handgevären voro laddade, och vakten hade icke märkt piraternes ankomst, förr än de redan började fylla däcket med så kallade *»stinkbollar»*, hvilka antände sprida en tjock, vedervärdig, döfvande rök — ett medel, som de vid alla anfall begagna, för att under den deraf uppkommande oredan säkrare kunna äntra fartyget.

Chinesiske sjöröfvare hade alltid visat så mycken respekt för skepp med Europeisk takling, och serdeles för de väl beväråde opiefartygen, att kaptenerne på Carolina och Omega troligen ansågo ett anfall af några smärre sjöröfvarjunker på tvenne nära hvarandra liggande opieskepp alldeles otänktbart.

Framgång inger Chinesen snart mod, och det är derföre nödvändigt att de europeiska fartyg, som segla nära Chinas kust eller ankra i dess archipelager, städse hafva sina kanoner och handgevär laddade, samt för öfrigt hålla ständig utkik mot hvarje öfverrumpling. En vanlig last skulle väl icke reta Chinesernes roflystnad, ty endast specie och det dermed fullt jemngoda opium sökes; men de efter nyare konstruktion byggde skonertar och briggar likna så nära opie-»clippers», att ett anfall skulle lätt kunna ske på de förstnämnde af misstag. Med 4 kanoner och ett dussin goda handgevär, begagnade af en rask besättning, och med oafbruten uppmärksamhet på de omgifvande små chinesiska junker, kan ett europeiskt fartyg deremot segla tryggt öfver allt vid Chinas kuster.

De Ost-Indiska Assurans-kompagnierne, hvilka äfven hafva agenter i China, lemna försäkring på opienederlagsskeppen, så väl som på »clippers», jemte begges innehafvande laster, *mot all fara.* Premien är billig,

lämpad efter den större eller mindre risken, och öfverstiger sällan ½ à ⅔ procent i månaden.

Man omtalar flere händelser, i synnerhet under kriget, som bevisa hvilken hög grad af förtroende chinesiska opiehandlare skänka åt Europeer.

En opie-clipper t. ex. kryssade 1840 utanför kusten af Chin-chu utan att finna någon hamn, dit han med säkerhet kunde inlöpa, emedan krigsjunker i stort antal öfverallt voro posterade. På omkring 30 eng. mils afstånd från land, möttes han af en större fiskarebåt, som lade till på sidan, då några chinesiske opiehandlare stego ombord och tillkännagåfvo sin önskan att köpa 200 lådor opium, hvars pris då var 1100 piaster per låda. Utan att afvakta svar, lossade de från båten 200,000 piaster, hvilka lemnades utan qvitto, med tillsägelse att de skulle infinna sig en annan lägligare dag, för att afhemta varan. Emedlertid uppkom en Typhoon, som dref clippern så långt till hafs, att den först 14 dagar derefter återvann kusten, der han efter ett par dagars kryssning å nyo möttes af samma båt, med de Chineser som lemnat silfret. Desse senare försäkrade då, att de under tiden varit fullkomligt lugna i afseende på penningarne, och öfvertygade, att de blifvit lemnade i säkra händer.

Fordom var opiehandeln nästan helt och hållet koncentrerad hos tvenne engelska hus — Jardine Matheson et Co. och Dent et Co. i Canton — hvaremot den nu (oaktadt dessa hus bibehålla en stor del) idkas af mellan 20 à 30 firmor, Engelsmän, Amerikanare, Portugisare, Parsier, Armenianer m. fl.

Den närvarande stora konkurrensen håller priserne på en relativt låg ståndpunkt, och året 1846 medförde betydliga förluster för spekulanter på opium, som då ge-

nom täflan uppdrefs högt i Indien, medan samma anledning medförde motsatt verkan i China.

Pro forma försäljnings-räkning öfver Patna-Opium.

20 lådor, sålde à dollars 680. . . . . d:rs		13,600. —
Omkostnader:		
Frakt från Calcutta à d:rs 7. . .	140. —	
» från Hongkong till Kum-Sing-Mun	30. —	
1 månads magasinshyra i mottagnings-skepp à d:rs 2 pr låda	40. —	
Shroffens provision ½ pr mille . .	6. 80.	
Kommission 3 proc.	408. —	624. 80.
Netto Provenue d:rs		12,976. 20.

Obs. då beloppet remitteras belastas 1 procent för vexel-uppköp.

Om samma opium sändes uppåt Chinesiska kusten, så debiteras på beloppet . . . . d:s 13,600. —

följande omkostnader:			
Frakt från Calcutta . . . . . d:rs		140. —	
» till Wu-sung		100. —	
Magasinering der 1 m. d:rs 2. samt så kallade »*coast-charges*» d:rs 25., eller tills. d:rs 27.		540. —	
Assurans till Wu-sung d:rs 14,000. 1½ proc.	210.		
D:o för retour à specie 1 proc.	136.		
Små omkostnader	4.	350. —	
Transport d:rs		1,130. —	13,600. —

Transp. d:rs	1,130. —	13,600. —
Frakt för specie från Wu-sung till Hongkong ½ proc., d:rs	68. —	
Shroffens provision ½ pr mille . .	6. 80.	
Kommission 3 proc.	408. —	1,612. 80.
Netto Prov. d:rs		11,987. 20.

Hvarjemte vid remittering af beloppet chargeras 1 proc.

Obs. De så kallade »coast-charges» äro provisioner till kaptenen på mottagningsskepp eller det hus i Shanghai, som besörjer försäljningen, jemte små omkostnader.

I Chinesiska tulltaxan för 1790-talet finner man opium upptaget bland medicinalier, med åsatt tull af 5 mace par catty (c:a 1 r:dr 16 sk. b:ko per skålp., eller 12 proc. af värdet).

Före 1767 öfversteg produktionen af opium i hela Indiska riket sällan 200 lådor om året.

1767 uppgick den till 1000 lådor.

Öfverste Watson var den förste som i Indiska rådet föreslog att föra opium till China.

1773 ditsände Compagniet en liten qvantitet, och 1781 fraktades ett armeradt skepp för samma ändamål.

1794 kom ett skepp fullastadt med opium till Whampao.

1800 förbjöds införseln af droguen till China.

1821 drefs opiehandeln från Canton och flyttades derefter uppåt kusten, hvarest den på mindre än 20 år ökades tiodubbelt.

Salthandeln

är ett Kejserligt monopol i China, på så sätt, att producenterne icke ega rätt sälja denne artikel till andra än vissa i hvarje provins dertill privilegierade köpmän. Den bör nämnas näst efter opium, emedan smuglingen af salt demoraliserar det Chinesiska rikets kustboar lika mycket, om ej i högre grad, än opiesmuglingen, fastän vinsten på den förre icke kan jemnföras med den som härflyter af den senare.

Liksom stenkolshandeln på Storbritanniens kuster uppammar den Engelska marinen och danar sjömän till handelsflottan, så kan salthandeln i China anses såsom plantskolan för smugling och sjöröfveri; ty saltsmuglarne utöfva alternativt detta yrke, den ärliga fiskerinäringen och det Chinas kustfart oroande sjöröfveriet, allt som det passar. Chinesen af denna klass kan vara ärlig karl då hans intresse så bjuder, men tyckes icke anse något ondt ligga deruti, att anfalla och beskatta några handlande som träffas på sjön. Hvad de lätt kunna umbära, tänker han, sätter honom i välstånd. Saltmonopolet är så mycket skadligare, som blott en obetydlig del af det derigenom förhöjda priset på nödvändighetsvaran kommer den Kejserliga skattkammaren till godo, emedan det mesta delas mellan de privilegierade köpmännen och mandarinerne.

Salt utminuteras till omkring 10 R:dr B:ko pr tunna, enligt af kronan fastställdt pris, men saltköpmannen betalar producenten, inberäknadt transport, ej mer än

pr tunna	B:ko	1:	6.
samt erlägger till statskassan		—	18.
	B:ko	1:	24.

hvarefter det återstående beloppet, B:ko 8: 24 pr tunna, går till delning såsom ofvan nämndt.

Man skulle häraf draga den slutsats: att befattningen såsom Kejserlig saltköpman vore ifrigt sökt. Så är likväl icke förhållandet. Förmögnare köpmän *åläggas* af mandarinerne att påtaga sig saltförsäljning; och det saknas ej exempel, att de vid fortsatt vägran blifvit satte i fängelse, och der qvarhållne, intilldess de antingen mottagit förtroendet, eller genom *bevekande skäl* förmått ortens mandariner att vända sig till någon annan.

Hvarje distrikt och stad äro uppskattade till en viss minimi saltconsumtion, för hvilken skatten till Kejsaren måste i hvilket fall som helst utgå. Mandarinerne, hvilka en gång för alla fastställt den andel de böra åtnjuta af vinsten på hvarje tunna salt, d. v. s. halfva skillnaden emellan det för producenten bestämda pris med tillägg af skatten, och det för minuteringen fixerade, utfordra den efter samma qvantitet af köpmannen, som *måste* betala, ehuru han, sedan smuglingen af varan mer och mer tilltagit, troligen icke kan sälja under årets lopp hälften af detta qvantum.

Man hör derföre ständigt omtalas huru saltköpmännen, den ene efter den andre, råka i obestånd.

Salt tillverkas hufvudsakligen på öarne vid kusten af provinsen *Fokien*, och de som arbeta dermed äro i allmänhet stadde i yttersta fattigdom, hvilket förklarar deras djerfva företag, att söka genom smugling af produkten förbättra sin belägenhet.

Saltsmuglingsbåtarne, till hvilkas utrustning förmögnare Chineser lemna penningar mot andel i blifvande vinst, äro så väl försedde med vapen, ammunition och talrik besättning, att de trotsa äfven större krigsjunker.

De äro således på samma gång behörigen utredde för sjöröfveri.

Regeringen i Peking känner detta förhållande och har gjort flere fruktlösa försök att undertrycka saltsmugglingen, hvilken, det oaktadt ännu anses, likasom sjöröfveriet, vara i tilltagande.

Salt är icke enligt traktaterne bestämdt förbjudet till införsel i China, och en last ankom 1846 till Shanghai från Liverpool, för hvilken auktoriteterne på stället erbjödo ett pris, som skulle lemnat en rätt god frakt, men det Engelska hus, till hvilket den var consignerad, beslöt låta fartyget utan lossning afgå till Hongkong, der lasten såldes till betydligt lägre pris. Korrt derpå lät Guvernören i Hong-kong kungöra att han, till följe af framställning i ämnet från Ki-Yeng, framdeles skulle anse salt icke tillåtet till införsel i China *med Engelskt fartyg*.

Det i China tillverkade salt liknar i det närmaste Cadix salt, fastän kornen af det förra äro något mindre och färgen mera gulaktig.

Metaller.

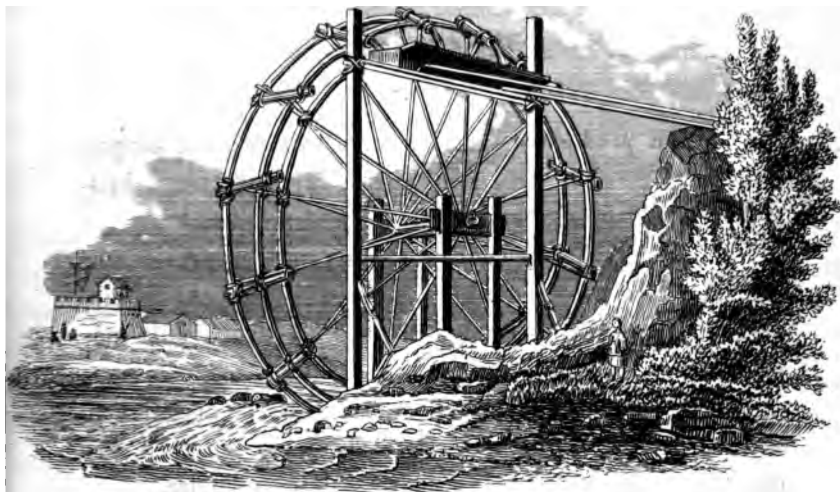
China producerar guld, silfver, hvit och röd koppar, bly, tutanego och jern, samt måhända något tenn, hvilket likväl af många bestrides.

Guld erhålles genom vaskning, mest i provincerne *Yun-nan* och *Sz-chuen*, nära gränsen af det gamla Birmaniska riket, hvars ymniga tillgång på denna ädla metal är väl bekant.

I China synes guld sällan i rörelsen, annorlunda än såsom handelsvara, och deraf tillverkade smycken äro mindre allmänna der, än i andra Asiatiska länder.

Chineserne anse icke sjelfve, att den inhemska guldproduktionen är stor, och kunna ej lemna tillförlitliga underrättelser om verkliga beloppet; likväl finner man vid nogare forskningar att stora qvantiteter deraf utgå till Indien.

Silfver frambringas på flere ställen inom det Himmelska riket, men synnerligast i provinsen *Yun-nan*, som alltid nämnes i första rummet, då fråga är om ädla metaller. Till produktionens betydenhet kan man sluta af den massa silfver, som under de sist förflutna åren, enligt hvad kändt är, afgått till Indien i betalning för opium och till England såsom krigstribut. Ingen nation, på samma ståndpunkt af civilisation och lefnadslyx, brukar så litet silfver som Chineserne. Vid de stores i öfrigt lysande måltider ser man icke en sked eller annan pjes af silfver för nyttjande eller prydnad. Allt serveras der på porslin, eller på emaljerad koppar, med en och annan artikel af hvit koppar.

Kwó-lien-chi-chú

Wattenhjul af Bambu

Lung-pi-mi

Risqvarn

Det silfver som finnes i landet användes till bytesmedel, och räcker derföre bättre till, än hos nationer, hvilka draga en så stor del af den ädla metallen från rörelsen till skåpen och skänkarne.

Koppar, hvit, är en vacker och nyttig *naturlig alloy* i China, hvilken, väl arbetad, nära liknar silfver. Priset på den bästa är 39 à 40 piaster pr picul eller circa 245 R:dr B:ko pr skeppund, och tillgången är ymnig.

Koppar, röd, ingår i tillverkningen af landets mynt och konsumeras derföre i ofantlig qvantitet. Äfven af denne metall lemnar *Yun-nan* största bidraget, hvarjemte flere andra provinser producera mer och mindre deraf.

Från Japan införes mycken röd koppar, likasom från Peru och Chili; likväl återutföres en stor del deraf till Indien. Priset är 25 à 28 piaster pr picul.

Tenn införes från Batavia och Singapore, och priserne på dessa orter reglera merendels den Chinesiska marknaden för denna vara. Det har emedlertid händt, att den kunnat köpas i Canton lägre än på produktionsorterne, men en köpare måste noga pröfva godheten, för att ej blifva bedragen, ty Chineserne försätta den med bly, och tillverka således en alloy af sämre beskaffenhet, fastän af vackert utseende.

Bly frambringas på många ställen i China, hvarjemte omkring 40,000 picul årligen införes, nu mera nästan uteslutande från Förenta Staterna.

Produktionskostnaden i China lärer uppgå till omkring 5 piaster pr picul, och arbetet i blygrufvorna rättas efter priset i Canton. Vid tillfällen, då en stor tillförsel af utländskt bly trycker priset, inställes arbetet, och börjas ej åter, förrän det höjt sig tillräckligt för att

lemna en skälig vinst. Det har under senare åren varierat mellan 5 ½ och 6 ¾ piaster pr picul. En stor mängd bly användes till beklädnad af thé- och campherlådor. Det är intressant att se de enkla medel som Chinesen, i brist på valsverk, använder, för att åstadkomma de tunna plåtarne för detta ändamål. Hela fabriken utgöres af en liten jernpanna, en slef, 2 släta stenar, liknande dem som begagnas af litografer, samt några ark papper. Den ene stenen är liggande, medan fabrikanten med en hand håller den andre stenen, som är betäckt med papper, upplyftad, samt med andra handen uthäller det smälta blyet på den liggande stenen, och derpå nedsläpper den andre, då plåten i ögonblicket är färdig, och så slät som hade den passerat de finaste valsar.

Tutanego, en blandning af zink, koppar och jern, är den metall hvaraf det nu mera försämrade myntet (Cash) hufvudsakligen består. Den produceras inom landet till otrolig mängd och införes äfven från Cochin-China. Förr än Schlesisk zink allmänt bragtes i verldshandeln, utfördes årligen från China 50,000 picul tutanego endast till Indien, och, såsom bekant, afskeppades deraf äfven till Europa. Nu har utförseln nära upphört. Priset var fordom 13 à 14 piaster pr picul, men är nu blott 6 ½ till 9 piaster, efter qvalitet, som varierar betydligt i mån af större tillsats af sämre metall.

1843 och 44 infördes till China från England rätt betydliga qvantiteter zink, och såldes i förstone med god vinst, men importen har upphört till följe af ökad produktion af tutanego inom China samt deraf följande lägre pris äfven på zink. Nästan all fabrikation i China bedrifves på så enkelt sätt och utan dyrbara byggnader

eller redskap, att den kan inställas genast, så snart dagens pris icke lemnar vinst åt tillverkaren, samt upptagas åter i det ögonblick då priset höjt sig. Producenten i China spekulerar ej på framtida högre pris, utan vill genast afsätta sin vara, efter hand som den tillverkas, med beräkning af så låg vinst som möjligt; eller ock afskedar han sina arbetare och låter sitt af bambuhyddor bestående etablissement hvila. Detta förhållande verkar deremot till spekulationer af andra personer, då en vara fallit under sitt värde. Dessa göra då större uppköp deraf, och pantsätta varan hos något bankirhus, som lemnar omkring $^3/_4$:delar af värdet i penningar, och derigenom sätter spekulanten i tillfälle göra nya uppköp till 4 gånger större belopp än hans eget kapital skulle hafva medgifvit.

Chineserne, som med skäl kallas Orientens Judar, hafva i allmänhet stark böjelse för spekulationer, och såsom goda kalkylatörer nöja de sig med en ringa förtjenst, i förhållande till affärens belopp, och se isynnerhet på hastig omsättning af kapitalet. Sällan handlar någon ensam, utan 4, 5 à 6 personer, eller flere, sammanslå gemenligen sina fonder, då de börja en rörelse.

Till följe af den höga penningräntan, är det emedlertid bankirhusen som skörda den största vinsten af förefallande spekulationer.

Qvicksilfver finnes i China, men importen från Europa nedsätter priset ofta så lågt, att arbetet i grufvorna måste inställas. Det varierar mellan 90 och 140 piaster pr picul.

Jern.

Chinas stora folkmängd, högt uppdrifna åkerbruk, mångfaldiga slöjder och nästan oräkneliga farkoster af

olika storlek, borde förutsätta en omätlig förbrukning af jern, hvilken likväl, ehuru stor, icke står i vanligt förhållande till folkmängden och industrien.

Flere orsaker verka gemensamt till en inskränkt jernkonsumtion.

1:o Finnas, med undantag af de närmast Tartariet belägna provinserna, inga landsvägar och följaktligen inga åkdon.

2:o Göras spik, bult och jernbeslag umbärlige genom bambu och rotting, som företräda deras ställe der, hvarest vi skulle finna dem oundvikligen nödvändiga, t. ex. vid vattenverk. Sådana byggas i China utan att dertill ett lod jern användes. Ett vattenhjul af ända till 30 fots diameter förfärdigas, med undantag af stocken, blott af bambu och rotting, det ena ämnet till lötar, armar och skoflar, det andra till föreningsband; och det är förvånande att se den styrka och varaktighet som dermed vinnes.

Fartyg, till och med de Kejserlige krigsjunkerne, begagna allmänt ankaren af hårdt träd, hvars klor äro fästade vid stocken med jernringar. Något smide erfordras väl för större junker, men likväl obetydligt i förhållande till bruket i Europa. Mindre junker och båtar äro fästade med rotting på flere ställen, der vi skulle anse jernbult och beslag oundvikliga.

3:o Äro åkerbruksredskapen i China till stor del beräknade på menniskokraft, och således lätta. På en plog ser man, med undantag af billen, intet jern.

Husgeråd, såväl som sjelfva husen, sakna allt jern, och verktyg för slöjderna förete blott jern i miniatyr.

4:o Lägga polisförfattningarne icke ringa hinder mot en större förbrukning af jern. Den som innehafver en

större qvantitet jern, än nödvändigt erfordras för rörelsens dagliga behof, blir misstänkt och blottställes för myndigheternas förföljelse och prejerier. Anledningen uppgifves af mandarinerne vara den, att man fruktar jernets otillbörliga användande till vapen mot den bestående ordningen, och såsom ett medel till skapande och underlättande af de ofta förekommande uppresningar i orterna.

Jernhandeln är derföre så vida underkastad monopol, att endast vissa, af localauktoriteterne privilegierade jernhandlare, tillåtas hålla metallen till afsalu, och desse underkastas sträng uppsigt och betydlig borgen för uppfyllandet af vissa föreskrifter. Ingen transport af jern får ske utan licence. Jernhandlarne få ej sälja utöfver en viss qvantitet till hvarje person, och äro skyldige till ansvar om de afyttra något jern till lösa personer, tjufvar och sjöröfvare. För anställande af försök, önskade jag hemföra en viss qvantitet Chinesiskt jern af olika sorter, men mötte dervid mycken svårighet, emedan man påstod, att ej större qvantum än 10 catty eller 14 skålp. fick säljas till en person. Det blef således nödvändigt att sända olika personer till flere bodar för att samla 1 picul jern.

Nästan öfverallt i det inre af China finnes jernmalm, och tackjerns-blåsning idkas der såsom folknäring i små stjelpugnar. Större gjuterier finnas väl äfven, der 100 arbetare äro använde på ett ställe, men stångjernsbruk alldeles inga, ej heller förekommer något stångjern i handeln. Allt är i små bitar.

Smederne begagna små smältstycken, mer och mindre arbetade, hvilka skiljas genom benämning af *en gång eldadt* och *två gånger eldadt*.

De störste hafva form och storlek af ett vanligt stopsmått, och förekomma ej så ofta som de mindre, hvilka äro 4 à 5 tum långa, 2 ½ tum breda och 1 ¾ à 2 tum tjocka, eller ock 3 à 4 tum långa 2 ½ tum breda och 1 ½ tum tjocka. Dessa äro blott en gång eldade, d. v. s. direkte från smältugnen. De två gånger eldade ämnes-stycken äro bättre hamrade, och innehålla dels 3 tums längd och 1 ¼ tums fyrkant, dels 5 à 6 tums längd, 3 à 4 tums bredd och 1 tums tjocklek.

Begge slagen utsmidas i vanliga smedjor, till tenar af omkring 20 tums längd, ½ till ¾ tums bredd och ¼ à ⅜ tums tjocklek, af hvilka sedan tillverkas allahanda smiden, synnerligast spik.

Det Chinesiska jernet är lätt arbetadt, och dertill användes både trädkol och stenkol. Pusten består af en på 45 graders lutning stående trädcylinder af 8 à 10 tums diameter, eller ock af en fyrkantig låda, begge försedde med en piston, som sättes i rörelse af en karl, hvilken aflöses efter 1 à 2 minuters arbete. Ombytet sker så hastigt att pistonen ej ett ögonblick stadnar.

Chinesiska smeder arbeta fort och väl, samt mot så ringa arbetslön, att skillnaden i priset mellan ämnesjernet och klensmidet är förvånande ringa, isynnerhet då i betraktande tages, att endast menniskohand, utan ringaste biträde af maschineri, åstadkommer det senare. Det är troligen blott i China, som man får se 3 à 4 af dessa Vulcani lärjungar, alla med tobakspipan i munnen, utan att deraf generas, med största skicklighet handtera släggan, i händer, hvilka till form och dimensioner snarare skulle tros vara ämnade åt en qvinna än en smed.

Under de sednare åren hafva Chineserne börjat använda för större junker kettingar af jern, i stället för de

vanliga styfva ankartågen af rotting eller af yttre cocosskalets fibrer, likväl hör detta ännu till undantagen från allmänna bruket. Äfven ser man här och der, isynnerhet på Fokiens junker, ankaren af jern substituerade för de gamla trädankaren. Sådana tillverkas i en vanlig, oftast på gatan placerad smideshärd, medelst hopvällning af de ofvan beskrifne jerntenar, hvilka hopknippade läggas i elden, hvarefter de af 3 arbetare jemte mästaren sammanvällas, hvarvid två pustar på en gång begagnas.

De hemförde profver på Chinesiskt gjutgods vittna om ovanlig skicklighet, isynnerhet då man jemnför pjesens lätthet med dess stora yta.

Chineserne besitta konsten att sammanfoga sönderbrutna effekter af gjutjern. I städer och byar möter man ständigt personer, hvilka, bärande en liten apparat, högt utropa sin skicklighet att laga gamla jernpannor, hvilken de äfven på ett för Europeen förvånande sätt bevisa, genom en nätt sammanfogning, på ett par minuter, af det brustna kärlet, som derefter blir så godt som ett nytt; och jag har ofta sett denna lagning betalas blott med två styfver. Artisten smälter i en sked, medelst lampa och blåsrör, åtskilliga pulver, hvaraf massan med en thésked inhälles i sprickan, medan mannen med fingrarne intrycker den från båda sidor, en liten bit i sender, och dervid begagnar papper för att icke bränna sig. En föga märkbar upphöjning betecknar stället der sprickan varit, men kärlet anses der vara starkare än förut.

Många gånger har jag uppgjort köp om en sådan apparat, under vilkor att få lära konsten, men aldrig har det lyckats mig bringa säljaren till ärligt uppfyllande af detta vilkor. Jag har emedlertid fått löfte af på

stället bosatte personer, att framdeles få mig tillsänd en fullständig beskrifning på de ämnen som användas.

Stål tillverkas i en nära Canton belägen stor stad, benämnd *Fashan*, i den folkrika och för sin lyx och sina många fabriker celebra staden *Suchau*, samt på flere andra orter. Förbrukningen af stål, ehuru icke obetydlig, står likväl under vanligt förhållande till mängden af arbetande individer. Många verktyg behöfva väl stålsättas, men de äro i allmänhet smånätta och brukas med lätt hand.

Den Chinesiska graniten användes mycket, men den är så lätt arbetad, att den icke nöter mejseln så mycket som vår.

Chinesiskt stål eger så bestämdt företräde i opinionen, att det betalas med 7 à 8 piaster för det sämre och 15 à 20 piaster för det bättre per picul, medan Europeiskt säljes till 6 à 7 piaster.

Såsom skäl uppgifva Chinas smeder: att det inhemska stålet är mjukare, lättare arbetadt och mera drygt än det Europeiska. Det förekommer mest i handeln i kakor eller tackor, hvilka vid utminutering sönderslås i små bitar, liknande i brottet rent tackjern, eller närmande sig till utseendet af zink.

Från England införes till Canton, och numera äfven till *Shanghai*, mest så kalladt *Nail-rod* eller skärjern, som betales med 4 ½ à 4⅘ piaster piculen, samt obetydligt af stångjern, och detta endast af finare dimensioner, hvilket betales med 3 ¼ à 3 ½ piaster piculen.

De jernband, hvarmed bomullsgarns- och väfnadsbalarne äro omgjordade, säljas till smederne för 2 à 2½

piaster piculen och hopvällas af dem till tenar, för att derefter användas till spik.

I fordna tider fördes Svenskt jern reguliert till Canton, men under sednare åren har tillförseln varit oviss och blott tillfällig, till följe hvaraf ganska få af de närvavande smederna känna det Svenska jernet.

Med skeppet Prins Carl hade åtskilliga medlemmar af bruks-societeten afsändt profver på flere sorter Svenskt jern, med hvars spridande jag gjorde mig all möjlig möda, samt använde äfven icke obetydlig kostnad för att genom utskickade göra det kändt i det inre af China. Några mycket gamla män bland Cantons smeder yttrade vid betraktande af profverna: »*Hau*», »*Hau*», »*Hauti*», *Sui-tai* [skönt, skönt, oöfverträffeligt Svenskt (jern)] tilläggande att de sedan lång tid varit ovane att begagna detta ämne. Yngre smeder deremot kallade det *Káng* (stål).

Alla medgåfvo dess bestämda företräde framför det Engelska jernet, såsom lättare arbetadt, och medtagande mindre kol, men anmärkte tillika: att det skulle vara utan ändamål att börja nyttja det utan att vara förvissade om *ständig* tillgång.

Ett jemnt underhållet lager af 5 à 600 Skeppund af *ordinära* dimensioner, fyrkant så väl som platt, skulle otvifvelaktigt leda till en framtida större afsättning, isynnerhet som flere Engelska och Amerikanska smeder nu äro etablerade i Hongkong och hafva förklarat, att de för skepps- och ångbåts-reparationer ämna företrädesvis köpa Svenskt jern, fastän dyrare än det Engelska. Om deremot på en gång skulle ditsändas allt för stora qvantiter, innan förbrukningen blifvit allmänt införd bland chineserna, så skulle handeln förstöras och priset tryckas till den grad att ditsändningen skulle upphöra.

Svenskt stål är mera kändt i Canton, hvarest temmeligen stora qvantiteter blifvit införda från England, äfvensom i Svenska fartyg direkte hemifrån. Under åren 1844 och 1845 var tillförseln så öfverflödig, att stål, som 1843 betaltes med 9 piaster, nedgick till 5 piaster, och nu sednast noterades 5 1/5 à 6 piaster. Företrädesvis bör sändas 3/8 och 1/2 tums stål, hvilket alltid betalas i förhållande bättre än det tjockare.

I *Shanghai* skulle äfven ett lager af 2 à 300 skeppund till en början kunna recommenderas, hvaremot stål der icke möter samma afsättning som i Canton.

Såsom ledning för spekulationen, torde det vara nyttigt känna de priser, hvartill det Chinesiska jernet kan produceras.

Efter de noggrannaste forskningar har jag kommit till den öfvertygelse, att de ofvan beskrifne små smältstycken eller ämnesbitar icke kunna tillverkas och föras till kuststäderna under:

2 1/2 à 2 3/4 piaster per picul för det så kallade »*en gång eldadt*» samt

3 1/4 à 3 3/4 piaster per picul för det »*två gånger eldade*».

Detta sistnämnde fordrar likväl en ny eldning för att kunna användas på samma sätt som stångjern.

Under 1847 betaltes Svenskt stångjern med 5 piaster picul en och äfven något deröfver. Det skulle då hafva lemnat följande resultat:

168 Picul Stångjern à 5 Piaster . .	Piaster	840. —
Afgår:		
Frakt (efter vanlig beräkning för jern från England) 10 Ton à 32 sh. £ 16. —		
	Transport P:r	840. —

Transport P:r		840.	—	
à 4 sh. 4^d P:r 73. 85.				
Tull à 21 cents per picul . . .	35. 28.			
Transport från Whampao till Canton, arbetspenningar m. m. . .	10. 87.			
Provision $2\frac{1}{2}$ Proc.	21. —	141.	—	
Netto Prov.	P:r	699.	—	
à 4 sh. 4^d	£	151.	9.	
à 12 R:dr B:co	B:co R:dr	1817.	19.	2.

168 Picul utgöra 75 Skeppund St. St. vigt. således för hvarje skeppund i Netto behållning	B:ko R:dr	24.	11.	2.

Detta pris kan likväl icke alltid påräknas, och man bör icke i kalkyl antaga högre pris än P:r 4 à P:r 4. 50 c. Resultatet blir då så här:

168 Picul Stångjern à 4 Piaster . .	Piaster	672.	—	
Afgår:				
Frakt . . . . P:r	73. 85.			
Tull . . . . »	35. 28.			
Transp. från Whampao m. m. »	10. 87.			
Provision $2\frac{1}{2}$ proc. . . . . »	16. 80.	136.	80.	
Netto Prov.	P:r	535.	20.	
à 4 sh. 4^d	£	115.	19.	6.
à 12 R:dr B:co.	B:co R:dr	1391.	33.	8.
gör för 75 skeppund Netto provenue per Skeppund	B:co R:dr	18.	26.	9.

Obs. Efter pris af P:r 4. 50 c. per picul utgör Netto provenuet per Skepp:d B:co R:dr 21. 24. —

Kalkyl

öfver 200 Bunkar Stål, ½-tums och ⅜-tums, hälften af hvardera:

200 Bnukar eller 168 Picul Stål à P:r 6.		Pr.	1008. —
Frakt	P:r 73. 85 c.		
Tull à 56 c. per picul . .	» 94. 8.		
Transport m. m.	» 14. 32.		
Provision 2½ proc. . . .	» 25. 20.		207. 45.
Netto Prov.		P:r	800. 55.
à 4/4 d.		£	175. 9.
à 12 R:dr R:ko		B:ko R:dr	2081. 19. 2.
Netto Prov. per Buuke Stål		B:ko R:dr	10. 19. 6.

Jern- och Stål-manufaktur kan svårligen blifva föremål för export till China, der man helst begagnar verktyg af inhemsk tillverkning och hvarest arbetslönen är så låg, att handarbetet förmår täfla med Europas maschinarbeten.

Sändningar från England och Tyskland hafva, med undantag af få artiklar, icke realiserat 40 procent af första kostnaden, och största delen af dessa varor hafva af brist på afsättning blifvit återutförde till Manila, Java, Sandwichs-öarne och Amerikas Vestra kust.

Kobolt.

Denne metall tyckes alldeles icke vara känd i China, åtminstone yttrade de många mäklare och köpmän, hvilka jag förevisade medförde profver, att de aldrig förr sett varan. Då jag uppgaf att man deraf bereder en färg till målning af porslin, utropade de enstämmigt *tsu-pu-la!* (omöjligt!)

Skogsprodukter.

Att döma af inloppet från hafvet och seglingen upp till Canton, skulle man tro att China vore ett nästan skoglöst land. Så är likväl ej förhållandet, ty i det inre landet finnas vidsträckta höjder ännu beväxte med skog, hvaribland må nämnas *Laurus Camphora*, som växer till den storlek i China och på Formosa, att plankor af 40 till 50 fots längd, med en bredd uppgående till 36 tum deraf erhållas. För Skeppsbyggnad värderas detta träd högt, emedan det är hårdt och segt, samt, till följe af sin starka Campherlukt, icke angripes af mask. Skeppsknän och rötter af de största behöfliga dimensioner fås äfven deraf.

Grenarne sönderságas, splittras, och läggas i vatten på några dagar, samt kokas derefter, tills ett hvitt gummi utsipprar, af hvilket beredes den Camphert som exporteras till Europa. I tropik-länderna, der hvita myror på en natt kunna förstöra en hel garderob, äro koffertar, gjorde af detta träd, de enda säkra förvaringsställen för kläder.

I norra delen af provinsen *Kwan-tung* växa i stor mängd tvenne slag af fur, *Pinus Massoniana* och *Lanceolata*.

Man ser på Cantons riviere ofanteliga flottor af dessa träd nedföras för stadens konsumtion till byggnader, packlådor och allehanda andra behofver.

Nan-mo, en sort Cederträd, som påstås skola motstå insekters och tidens åverkan, samt anses vara förbe-

hållit uteslutande till uppförande af Kejserliga boningshus och tempel.

Ts'ze-lán eller *Mo-Wang* (trädens kung) skattas högst till möbler och liknar hvad vi kalla Rosenträd.

Timmerhandeln är på vissa orter upplåten till en eller flere köpmän såsom monopol, hvarföre de till regeringen erlägga en betydlig summa. Ved till bränsle, hvaraf åtgången i de större städerne är kolossal, ditföres på kanaler och floder, sågad och klufven till storlek af vanlig kakelugnsved, samt lagd i knippor, fästade med vidjor. Den säljes efter vigt, och i Canton betalas 4 picul eller 28 lisp. med doll. 1 (2 r:dr 36 sk. b:co). Så väl priset som den starka tillförseln vittnar om god tillgång.

Inga fyrslagne bjelkar eller sparrar af furu fås på något ställe i China. Tillförseln i Canton består af runda stockar af 6 till 9-tums diameter och 7 à 8 alnars längd, en del blott 4 alnar, samt af små spiror eller hvad vi här skulle kalla bärlingar, 3 à 4 tum i diameter och 12 à 15 alnar långa.

Sådant virke begagnas till byggnad af Chinesiska hus, i hvilka allt timmer är rundt. Deraf sågas äfven bräder för golf, lådor och snickare-arbeten.

Bärlingarne sågas midt i tu, för att användas till takläckter, den halfrunda sidan vänd inåt huset. Dessutom hitföras stora spiror, att användas till junkmaster, samt trädstammar af $3\frac{1}{2}$ alns längd, af hvilka sågas plankor till likkistor, som i China förfärdigas af 3 à $4\frac{1}{2}$ tums tjockt träd.

De norra hamnarne Ningpo och Shanghai erhålla betydlig tillförsel af furu från provinserna Schantung och

Fokien, samt af hårdare trädslag från Singapore, Siam, Cochinchina och Manila.

Man ser isynnerhet i Shanghai stora lager af trädvaror.

Furen från södra orterna är lös, men den från norra delen af riket fastare, i allmänhet temmeligen fri från qvistar, men ingendera jemnförlig med vår fur i styrka och varaktighet. Transporten sker dels yttre vägen i junker, hvilka lasta korta stycken i rummet och spiror i massa fastsurrade vid fartygets sida, så att junken har utseende af en med master försedd hög timmer-flotta, dels äfven på kanalerna i flottor.

Tillförseln består af:

Spiror, grofva, för junkmaster, af 60 à 70 fots längd med 20 à 24 tums diameter, mätte 7 à 8 fot från rotändan. Dessa äro sällsynta och betalas med 200 à 300 Doll. per st. Till och med 400 Doll. betaltes för ett sådant träd, som i anseende till sin krokighet icke skulle varit användbart i Europa. De äro ej räta, utan hafva vanligen en jemn bugt, emedan junkmaster alltid äro krokiga åt en sida. Derjemte bör anmärkas, att toppen är spetsig, hvarföre den så kallade skatändan lemnas på spiran längre än hos oss är brukligt.

Spiror för mindre junker, af 12, 15 à 18 tums diameter, 8 fot från rotändan, ju längre desto bättre. Om spiror skulle sändas från Europa till China, torde blifva nödigt att afbarka, samt med tjära och rödfärg bestryka dem, till förekommande af skada genom mask.

Runda stockar af 4 och 8 alnars längd och 10 till 15 à 18 tums tjocklek. Deraf sågas bräder.

Ämnen, runda, af 15 à 18 alnars längd och 4 à 6 tums tjocklek på midten.

De priser, hvartill desse trädvaror säljas i Shanghai, äro så höga att jag anser mig ej böra uppgifva dem, af fruktan att derigenom uppmuntra till spekulationer, hvilka möjligen ej skulle realiseras efter önskan. Emedlertid tror jag mig kunna tillstyrka smärre försök med trädvaruskeppning, likväl endast till Shanghai, då fartyg skola gå till de Chinesiska farvattnen, för att der söka sysselsättning, öfvertygad att billigt inköpte spiror skola alltid i mindre qvantiteter hembära en god frakt. Under åren 1844 till 1846, då så många hus byggdes af utlänningar, skulle trädlaster, utsände från de Förenade Rikena till Shanghai, hafva lemnat briljanta resultater.

Till dessa byggnader var man tvungen använda dåligt smått virke, af brist på bättre, ehuru man icke ville spara kostnad, hvarföre äfven somliga handelshus från London införde Bjelkar, hvilka kostade inberäknadt frakt 75 cents per cubic-fot (2 r:dr b:co), samt plankor till ett förhållningsvis lika högt pris.

Från Singapore och Manila importerades äfven för samma ändamål trädvaror med öfverdrifven kostnad.

I fall man egde någorlunda visshet om fortfarandet af byggnad för Europeers räkning, så borde visserligen då och då 1 à 2 laster utsändas, likväl helst en i sender, med ett par månaders mellantid. Som China sjelf producerar smått virke, men ganska litet af stort, så bör såsom allmän regel iakttagas: att de gröfre dimensioner af alla sorter trädvaror passa bäst, emedan de lättast betala den långväga transporten.

För utlänningars husbyggnad äro tjenligast:

Bjelkar, 28 à 32 fot långa och 11 à 12 tum fyrkant.

Plankor, största delen 20 à 21 fot långa och om möjligt 10 à 11 tum breda.

Battens, 20 à 21 fot långa, hvaribland likväl må finnas ⅓ 14 fot långa.

Sparrar, 15 à 18 fot långa, väl bilade i fyrkant, eller helst flata af 4 tum × 6 tum.

5 » × 7 »
6 » × 8 »
7 » × 9 »

Läckter, 14 fot långa, 1 tums × 3 tums.

Golfbräder, 1½ tum tjocka, så breda och långa som möjligt.

För junkbyggnad och reparationer skulle väl sågade skeppsplankor af 15 à 18 alnars längd, 3 tums tjocklek och äfven en del derutöfver, samt möjligen största bredd, finna afnämare.

Björkved, till stufning af sådane rum i fartyget som ej kunna inrymma annat gods, skulle, om den är grof och af godt slag, sannolikt betalas väl, emedan ved i allmänhet är en dyr artikel för utlänningarnes hushåll och Chineserne äfven möjligen skulle köpa den till smått slöjdvirke.

Bland införsels-artiklar spelar det så kallade Sandalträdet en stor rôl. Det införes från Söderhafsöarne, och äfven från Indien, samt användes söndermalet till rökstickor.

Dess så mycket beprisade lukt liknar temmeligen nära vårt Ene-träds, fastän detta sistnämnde trädslag icke är så hårdt. Sandalträdet betales med 9 à 10 Doll. per picul (B:co R:dr 3: 16 à 3: 32 per Lisp.) och såsom bekant äro Chineserne fallne för laborering och blandning, då en billigare vara möjligen kan substitueras för en dyrare. Utan att tillstyrka någon spekulation med Ene-träd från norden till China, anser jag likväl att det kunde löna mö-

dan, att till hvilken Chinesisk hamn som helst utsända några stycken på försök, hvilka må sågas i små bitar för att upptaga minsta rum i fartyget. Tjockare stycken af Eneträd torde i allt fall köpas för att begagnas i finare snickarearbeten, dervid trädets lukt skulle värderas.

Smalts, Stockfisk
och
åtskilliga andra Nordiska produkter.

Smalts var fordom en stor importartikel i China, men förbrukningen har aftagit.

Priset noterades förr Dollars 75 à Dollars 80 pr picul, medan nu den bästa icke kan afsättas till högre pris än omkring Doll. 50.

Författaren, som från Norge mottagit åtskilliga profver på der tillverkad Smalts, har derom inhemtat följande underrättelser af personer, hvilka drifva handel med varan:

F. F. S. är icke känd bland Chineserne, och något värde derå kan således icke bestämmas på annat sätt, än genom en sändning af några fat, till verkställande af större prof. Man anser emedlertid denna sort mindre passande för marknaden, och tror icke att något tillfredsställande pris kan betingas derför.

F. F. F. E. och *F. F. F. F. E.* hafva inkommit från Sachsen öfver Hamburg, och några fat nyligen blifvit sålde till 25 cents pr Eng. skålp., hvilket pris likväl icke säkert kan påräknas för större qvantitet.

F. F. F. C. anses värd Doll. 35 à Doll. 40 pr picul af 133 ⅓ Eng. skålp.

F. F. F. F. C. tros kunna hemta Doll. 50 pr picul, och möjligen något högre pris, ifall varan kunde levereras af mörkare färg än profvet.

I allmänhet anmärktes mot profverne att färgen var för ljus. Mera än 50 picul af den finaste ljusa, och 100 picul af den finaste mörka sorten, borde icke till en början sändas på en gång.

Tullen på Smalts är 4 Tael pr picul, eller omkring 4 cents pr skålp., men det gifves ett sätt att utan äfventyr införtulla varan mot lägre tull, och hvilket allmänt begagnas vid införseln från Tyskland. Den upptages nemligen i Connoissementet såsom »*Blåfärg*» och passerar då mot 5 proc. tull ad valorem.

Stockfisk consumeras af de i Macao bosatte Portugiser, och äfven af Chineserne då priset är billigt. Under vintern 1846 betaltes varan med Doll. 10 à Doll. 11 pr picul. Den införes i de från Köpenhamn kommande fartyg, och borde, direkte från Norge införd, alltid lemna en skälig frakt. Öfver 2 à 300 picul bör icke sändas på en gång, och det är nödigt att icke kalkylera på högre pris än Doll. 8 à 9 pr picul.

Stockfisk kallas af Chineser »*Yù-kán*» och är belagd med 56 cents pr picul i tull.

Små försök med sill i säkra tunnor, samt med åtskilliga slag af torrsaltad fisk från Norge, torde böra rekommenderas, då fartyg gå ut med öfverflödigt rum.

Att lägga ren halm emellan lagren af den torrsaltade fisken, samt omkring kanterna, och att prässa den hårdt, anses lända till dess bättre bevarande och fördelaktigare utseende.

Slemmfisk, som Engelsmän kalla »Sea-Slug,» finnes ju på Nordsjöns kuster? Måhända skulle man träffa deribland något slag som liknade *Biche de Mer*, omnämnd på andra ställen i denna berättelse, och hvilken då skulle kunna för framtiden blifva en exportartikel till China.

Jag har trott mig böra fästa uppmärksamheten derpå, emedan detta födoämne i China, såsom lyxartikel af ofantlig konsumtion, betales så högt att försök icke borde försummas, för att om möjligt här i Norden tillgodogöra de bästa sorter af slemmfisk. På Chinesiskt sätt tillredd, öfverträffar *Biche de Mer* i delicatesse allt hvad hafvet i öfrigt producerar för gommen.

I China, såväl som öfverallt i Indien, är den Europeiska befolkningen redan ganska stor och ständigt tillvexande. Den förer i allmänhet ett yppigt lefnadssätt, och är således konsument af allahanda goda saker för bordet.

De från Amerika utkommande fartyg medföra en stor mängd af matvaror och delicatesser af många slag, hvilka säljas fördelaktigt, såsom t. ex. ost, smör, bröd, skinkor, torkade och inlagda frukter och bär, inlagda matvaror och grönsaker (preserved meat) m. m. Danskarne hafva äfven börjat sammansätta sina utlaster af en del sådane saker. Man äter t. ex. nu öfverallt i Orienten Köpenhamns sparris. Körsbärsbränvin är äfven en af deras exportartiklar.

I de Förenade rikena finnas åtskilliga läckerheter för bordet, hvilka i allmänhet af utländningar äro om-

tyckte, men vi hafva icke kommit oss för, att använda dem för export, eller att så bereda dem, att de tåla en lång transport genom tropikerne.

Det är svårt att i detta fall ingå i detaljer och tillstyrka utsändning af vissa saker, ty om en sådan spekulation skulle af en eller annan orsak misslyckas, så vändes klandret mot rådgifvaren, ehuru måhända enda felet låg uti oriktigt utförande af den gifne anvisningen. En sådan export måste här, liksom på andra ställen skett, småningom inledas, måhända till en början såsom kaptenernes egen spekulation.

Jag inskränker mig således till anmälande, att de flesta sorter vildt, såsom *Hjerpar*, *Orrar*, *Tjädrar*, *Harar*, m. m., till de billiga priser som äro gångbara på vissa orter i Norden, skulle, så beredda att de hålla sig längre tid, lemna god vinst i Indien och China; att *Lax* utföres från England, der den är dyrare än hos oss; att *Lingonsylt*, väl kokt och inlagdt i små burkar af 1 à 2 skålp. vigt, skulle vinna företräde framför alla andra sylter i Orienten, samt att körsbärsbränvin, lika det från Köpenhamn utförda, på *halfbuteljer* betalas i China med Doll. 6 à Doll. 7 pr 24 halfbuteljer.

Då våra skepp oftare besöka de Indo-Chinesiska farvattnen, skola förståndiga kaptener icke undgå att tid efter annan observera, hvilka af våra små produkter bäst löna utsändning.

Må man icke hos oss försmå att egna uppmärksamhet åt dylika småsaker, hvilka sammanlagde uppgå till summor.

Tjära är en artikel som aldrig bör utföras till Indien i stora qvantiteter, men af hvilken hvarje skepp borde medföra 20, 30 à 40 tunnor (helst i halftunnor)

som på olika ställen lätt och fördelaktigt säljas till andra skepp.

Beck deremot alldeles icke, emedan Amerikanskt beck utföres i stor mängd och säljes till Doll. 1: 50 à Doll. 2 pr tunna.

Rödfärg må icke försökas.

Alun, lika litet, emedan den Chinesiska står i betydligt lägre pris än vår.

Svafvel är en naturprodukt på Philippinska Öarne och säljes der till Doll. 1 ¼ pr picul.

Ölands planstén, vacker och felfri, kan *i stället för annan ballast* utföras med någon fördel från de orter, der den köpes billigast, t. ex. från Calmar.

Den betaltes i Hongkong med 25 cents pr stycke, och lemnade således omkring dubbelt mera än den kostat i inköp.

Några ord om Skepp, m. m.

I afseende på hastiga resor och skyndsam expedition i hamn, lära i allmänhet inga andra fartyg kunna mäta sig med Förenta Staternas, och det torde derföre intressera en och annan skeppsredare, att få del af några korta anteckningar rörande amerikanska handelsfartygs byggnadskostnad, rörelser, m. m.

Skeppet Rainbow lopp i Januari 1845 af stapeln i Newyork, upptaklades, lastades, afgick till Canton, der det lossade och lastade, återvände till Newyork, lossade, lastade; gick för andra gången till Canton, lossade, lastade, och var färdigt derifrån att anträda resan till Newyork *första dagarne* af Februari månad 1846.

Det ankom till Canton (eller Whampao) en onsdag med omkring half last, hade lossat och åter intagit retour-lasten, bestående af 900 ton thé (c:a 400 läster) samt afseglade lördagen i påföljande veckan, således på 10 dagars tid.

»Rainbow» har 64 »ventilators», (luftrör), som insläppa frisk luft till timren, samt dessutom ett blyrör af 5 tums diameter, hvilket går igenom förskantsen och mellandäcket, för att bereda luftvexling i för-piken. Ett dylikt rör går i aktern ända ned mot dödträdet (the dead wood).

»Rainbow's» redare hafva nu låtit bygga ett annat skepp, som beräknas på ännu starkare segling. Dettas dimensioner äro: längd 160 fot, bredd 32 fot, djuplek 19 fot, allt engelskt mått.

Att salta fartygen anses i Amerika nödigt. Man fyller vid skeppets byggnad hela rummet mellan timren med salt, hårdt packadt. Efter någon tid hälles vatten genom ventilerne, för att smälta återstoden af det gamla saltet, hvarefter nytt salt slås ned genom samma öppningar; och dermed fortfares så ofta det anses nödigt, för att alltid hafva en tillräcklig qvantitet salt emellan timren, och dymedelst hålla trädet friskt samt förekomma verkan af instängd förskämd luft.

Begagnandet af galvaniseradt jern, vid skeppsbyggnad och reparationer, rekommenderas såsom ett medel att öka fartygets styrka och varaktighet. Otvifvelaktigt är det förrostning af bult och spik, som påkallar de kostsammaste reparationer på ett gammalt fartyg.

Kostnaden för ett skepp uppgår i Amerika till 50 à 60 Dollar per ton, efter mätning; likväl chargera några af de förnämste Newyorks skeppsbyggare 70 Dollar per ton.

Till däck anses *gran* bättre än *furu,* emedan det mjukaste träd alltid bör sökas för däck.

Enligt ett 1846 i Newyork uppgjordt kontrakt, levererades ett skepp färdigt till sjös (men utom koppring och proviant), mätt till 445½ ton för Doll. 24,000 (B:co R:dr 60,000).

Det hade följande dimensioner:

Längd mellan stäfverne på däcket . .	fot	125.	—
Bredd, utvändigt	»	27.	11.
Rummets djup	»	21.	—

och var bygdt af *eke: timmer, bordläggning* och en del af *garneringen;* af *furu: däcksbjelkar* och *resten af garneringen;* af *gran:* begge *däcken.*

2 båtar och 1 ställ-segel medföljde.

Mätningen sker sålunda:

1:o Längden på däck mellan stäfverne.

2:o Bredden, tagen utvändigt.

3:o På skepp med mellandäck anses alltid halfva bredden utgöra djupet af rummet, men på andra fartyg upptages verkliga djupet.

Emellan China och vestra kusten af Amerika (Mazatlan, Lima, Valparaiso m. fl. orter) användas flere Amerikanska fartyg.

Lasterne från China, bestående hufvudsakligen af sidentyger, uppgå till Doll. 120 à Doll. 150,000 värde hvardera. Ett Amerikanskt fartyg har under 7 års tid oafbrutet fortsatt dessa tourer.

Tills helt nyligen var handeln mellan China och förenämnde orter endast af ett hus känd och idkad. Nu börja flere, så väl Nordamerikanare som Peruaner och Mexicaner, att egna uppmärksamhet deråt. Dertill värderas i synnerhet snällseglande skepp; och det är ej osannolikt, att sådane frakter framdeles oftare kunna erhållas, för de af de Förenade Rikenas fartyg som besöka Amerikas vesta kust.

Barkskeppet »Congaree», bygdt i Boston N. A. år 1839, mätt 321 tons, lastar 500 à 525 tons.

Timmer, samt bordläggning och garnering ofvan vatten af eke, resten furu, inredt till paket-skepp, kostar bil- och bolfärdigt med båtar, rundhult, kajutinredning och smide, Doll. 47 per register ton, eller Doll. 15,087 (B:co R:dr 37,700).

Besättningen, för resa om Cap Horn till China 15 man, inberäknadt kapten och betjening.

Omkostnader per månad:

Kaptenens aflöning		Doll.	50. —
1:ste Styrman		»	30. —
2:dre d:o		»	20. —
Stewart		»	14. —
Kock		»	14. —
8 Matroser	à Doll. 12	»	96. —
2 Pojkar	à Doll. 8	»	16. —
		Doll.	240. —
Provianten per månad		»	175. —
Assurance, Doll. 15,000 à 5/12 pr.		»	62. 50.
Intresse d:o à 1/2 pr.		»	75. —
Utgifter pr månad		Doll.	552. 50.

Thé, kaffe samt molasses (sirap) bestås folket. Matlagningen utmärkt god. Provianteringen före masten beräknas kosta 23 c. (30 sk. b:co) om dagen.

Kaptenen, som tillika är superkargör, har, utom sin månadspenning, följande emolumenter:

1:o Fritt bord.

2:o Tre procent af all frakt.

3:o Tre procent provision på af honom såld last.

4:o Tre procent af kajutfrakt och passagerare-afgifter.

5:o Två ton fritt lastrum.

Vatten för resan 3,400 gallon. 1 gallon per man om dagen bestås.

Medförde 1 godt ställ-segel samt dupplett af stormärs- och segelduk för 1 ställ, att sys under resan.

Tågvirke ganska litet öfver dagliga bruket.

Gick i Augusti 1845 från Boston till Tahiti, och vidare till Sandwichs-Öarne.

Medförde last bestod af:

$^1/_3$:del bräder, samt för öfrigt bomullsväfnader, skor, hattar, verktyg, färdiga trädarbeten af många slag, ända till råttfällor, kött, fläsk, smör, mjöl, ost, körsbär (friska, inlagde i rom), torra äplen, päron, persikor, aprikoser. Lasten såldes, hufvudsakligen i Honolulu och Lahaina på Sandwichs-Öarne, för ett belopp af *Dollars 23,000*, hvarpå frakt och vinst tillsammans utgjort något öfver hälften.

Var i Januari 1846 i Hongkong; seglade i början af Februari till Manila, der en frakt slöts på Boston à Doll. 16 per ton af 2000 eng. skålp. eller 40 kubikfot.

Thé

är Chinesens dryck, både i glädje och sorg, både under och emellan måltiderne. De fleste njuta intet annat fluidum; och det anses i allmänhet stärkande, hvarföre thé äfven ingår mycket i den Chinesiska medicinen.

Det drickes utan tillsats af socker eller andra ämnen (mjölk eller grädde förtäres aldrig af en Chines) på så sätt, att en viss qvantitet lägges i en kopp, hvarpå gjutes kokande vatten. Sedan koppen, betäckt med lock, stått en à två minuter, drickes infusionen, hvarvid locket användes för att qvarhålla bladen i koppen. Det fordras vana för Europeer, för att finna detta thé smakligt, men efter någon tid dricka de det gerna, och tillerkänna théet, sålunda njutit, en restaurerande egenskap

efter ansträngning, så väl under sommarhettan, som under den kalla årstiden.

Ifrån Kejserliga palatset, ända ned till bambubyddan och den torftiga fiskarebåten, värderas théet öfverallt lika högt och njutes på samma sätt, fast af skiljaktig godhet.

Den svårighet att få rent vatten, som möter på många ställen i China, torde vara en af orsakerne till det allmänna bruket, att använda thé såsom man hos oss brukar svagdricka.

Exporten kan med visshet antagas till 80 millioner skålpund, hvaraf gå:

50 till England,

20 till Förenta Staterna,

10 till andra orter inom och utom Europa.

Bland desse senare må nu i främsta rummet nämnas Nya Holland.

En lika besynnerlig som oförklarlig företeelse är, att, medan moderlandet England nästan uteslutande begagnar det bruna, så taga de från detta land utgångne kolonierna i Norra Amerika och Nya Holland endast af det gröna théet.

I China har man tillfälle öfvertyga sig om grundlösheten af det hos oss ofta yttrade påstående: att de gröna théerne skulle hafva erhållit sin färg från corrosionen af de kopparplåtar, på hvilka de förmenas hafva undergått torkning. Förhållandet är, att man i hela det himmelska riket visst icke begagnar en kopparplåt eller kopparpanna vid théberedning. Théer af alla slag torkas uti inmurade, gjutna jernpannor, af hvilka jag hemfört några profver; och största delen af de gröna théerne äro alldeles icke färgade. Likväl färgas i Canton

vissa théer, hvilka hufvudsakligen gå till Nordamerika, der en klass af konsumenter föredraga den bjerta kulör på théet, som endast genom färgning kan åstadkommas. Smalts lär då vara det hufvudsakliga färgämnet, om ej det enda, som begagnas.

Théplantan anses vara densamma öfverallt i China, och de olika thésorterne uppkomma af olika klimat och jordmån, samt af de olika årstider då bladen afplockas, och slutligen af skiljaktig beredning. De gröna théerne beredas företrädesvis i vissa provinser, medan de bruna äro föremål för industrien i andra.

Théets finhet beror på den tidigare eller senare afplockningen, hvarjemte godheten är beroende af mer och mindre gynnande väderlek medan skörden pågår, samt af derefter erhållande skicklig behandling.

Bruna théer indelas i följande slag:

Pecoe, en förvridning af Chinesiska ordet *Pah'-ho* (hvitt dun). Det plockas medan bladet är spädt och nyss utspruckit. Något senare äro bladen mörkare, och det då plockade får namnet svartbladigt, mindre värdt än det förra; men det händer ofta att begge sorterne blandas för att kunna säljas till lägre pris. Benämningen *Padri Pecoe* är helt och hållet Europeisk, och har troligen tillkommit deraf, att de Portugisiske munkarne i Macao torde, vid första utskeppningen af thé från China till Europa, hafva hemsändt någon viss sort, eller måhända emedan man sett de vördige fäderne sjelfve företrädesvis begagna sådant.

Orange Pecoe är ett konstgjordt parfymeradt thé, tillverkadt blott i Canton, på så sätt, att vanligt brunt sållas eller risslas och de minsta bladen dertill användas, tillsatte med välluktande blommor.

Souchong, af Chineserne kalladt *Siaou-Chung*, som betyder *litet eller fint blad*, är det mest värderade af ordinära théer, och plockas näst efter *Pecoe*. Deraf förekommer en sort kallad *Páu-chung*, emedan den ligger i paketer (*Páu*) och en annan benämnd *Oulong*, som fått en viss vällukt och derföre af mandarinerne högt värderas och användes till presenter.

Derefter kommer:

Congou, på Chinesiskan *K'ung-fú* (mycket arbetadt) hvilket påstås tarfva en besvärligare bearbetning än annat thé. Under det Engelsk-Ostindiska Compagniets handelsmonopol, utgjordes den hufvudsakliga utförseln till England af detta slag, och compagniet fästade dervid så stor vigt, att det betalte ansenliga premier årligen till Chineserne för de två bästa *Chops* (en post af från 600 till 1000 lådor) som levererades i compagniets magasiner i Canton.

En sort Congou kallades *Congou compoi* (anglisering af Chinesiska ordet *K'ien poey*, som betyder *plockadt, utvaldt*) men detta thé förekommer nu ej i handeln. Det har mindre styrka än vanligt *Congou*, fast något finare smak, och någon gång åsättes detta namn på finbladig *Congou*.

Bohé kallas af Europeer ett groft thé, efter det distrikt hvarifrån det kommer, som heter Bohé eller rättare *Wu-hi*. Chineserne benämna detta thé *Tá-chá* (stort thé) till följe af bladens storlek och fullkomliga mognad. Det är mycket blandadt med stjelk och undergår en starkare torkning än vanligt, till följe hvaraf det håller sig bättre under lång sjöresa, men det har en grof och sträf smak samt lemnar en mörkbrun infusion.

Provinsen Fokien, hvars jordmån i allmänhet är mager, lemnar från sina mellan 27 och 28° nordlig latitud belägna höjder, de bästa théer, hvilka växa på sydöstra sluttningen af den ås, som skiljer denna provins från provinsen *Keäng-si.*

Af gröna théer förekomma:

Hysan eller *Hi-chun,* som betyder *blomstrande vår,* hvilket plockas tidigt och undergår den besvärliga handläggning, att hvarje blad särskildt måste rullas mellan fingrarne, för att erhålla sin rätta form.

Gunpowder är ingenting annat än ett urval af de jemnaste och vackraste Hysanbladen, hvilka antaga formen af en perla. Chineserne kalla det derföre *Chu* eller *Tju-Chá,* som betyder perlthé; och äfven i Sverge har det från äldre tider burit namnet *Tju.*

Det skattas i England högst af alla gröna théer, och är dyrt till följe af svårigheten att få stora qvantiteter deraf.

Young-Hysan, en corruption af det Chinesiska ordet *Yú-tsien,* (före regntiden) plockas tidigt och har, då det fås genuint, en fin och behaglig smak, men det förfalskas på det sätt, att grofva gröna théer sönderhackas och passera genom ett såll, hvars hål hafva en storlek, afpassad efter dimensionen af det thé man vill efterapa. Förfalskningen upptäckes emedlertid lätt af kännare.

Hysanskin (från Chinesiska ordet *skin,* som betyder *affall, skräde*) fås af de blad, hvilka under tillverkningen af Hysan och Tju befinnas oanvändbare, antingen till följe af färg eller skapnad. Denna sort exporteras nu sällan och blott i ringa qvantitet.

Twankai är ett ordinärt, grofbladigt thé, som säljes till lågt pris, emedan den erhållne qvantiteten är stor och arbetet derpå relativt ringa. Af denna sort går mycket till England, der den af detaljhandlande användes för att, blandadt med något bättre, säljas till mindre bemedlade konsumenter.

I Canton tillverkas dessutom en mängd andra konstgjorda théer, hvilka, underkastade modets eller smakens omvexlingar i Europa och Amerika, vid vissa tillfällen blifva osäljbara samt vid andra åter möta begär.

Gröna théer tillverkas mest och af bästa qvalitet i provinserne *Kiang-nan* och *Che-kiang*. Thébusken, som trifves bäst på sluttningen af höjder, odlas äfven der på de åsar hvilka genomlöpa begge provinserne.

Chineserne säga att grönt och brunt thé kunna tillverkas af samma blad, och detta visar sig äfven deraf, att fabrikerne i Canton bereda af innehafvande lager hvad sort thé man af dem beställer.

Théproberingen fordrar mycken vana, samt fin lukt och smak, äfvensom noga bekantskap med olika konsumenters skiljaktiga smak. De större utländska husen i China hålla derföre hvar sin théproberare, eller som han nu mera kallas, théinspektör. Desse funktionärer väljas merendels bland de skickligaste mäklare eller detaljister i England, och betalas väl. Det gifves sådane thésmakare, som undfå 1200 £ i årlig lön, jemte fritt vivre och fri boning, samt tillåtas dessutom att för egen räkning göra smärre affärer.

Vid proberingen lägges en viss, noga vägd, qvantitet thé uti en kopp, hvarpå gjutes väl uppkokt och sjudande vatten, hvars qvantitet äfven är bestämd. Koppen betäckes, och efter ett par minuter aftages locket,

då infusionen undersökes till lukt och smak, hvarefter dess färg noga observeras. Sedan afhälles vattnet och de urlakade bladerne undersökas, för att upptäcka om théet är genuint, eller blandadt med gammalt, skadadt och omtorkadt. Théinspektören antager samma vigtiga mine som en vinkännare, och inför i sin bok värdet af den post som han profvat. Han måste i denna bok hafva en fullständig beskrifning på alla de på stället befintliga så kallade *Chops* af thé.

Då man handlar med kände respektable Chineser, så profvas blott ett visst antal lådor, emedan säljaren ikläder sig ansvar för hela partiets likhet med profvet; men annars måste hvarje låda öppnas och många prof anställas.

Holländarne hafva på *Java*, liksom Engelsmännen i *Assam*, gränsande till China, sökt införa théodlingen i stor skala, med biträde af inflyttade Chineser, men hittills utan serdeles framgång, emedan detta thé blir dyrare än lika godt Chinesiskt.

Om från skeppningspriset i China afdrages utgående tull, kostnaden för trädlådor med blybeklädnad samt yttre emballage, transporten från produktionsorten till Canton, som måste till en del ske på menniskorygg, öfver den höga bergskedja som begränsar provinsen *Qwantung*, samt slutligen den dryga landtull som på flere ställen uppbäres, så förefaller det obegripligt huru odlaren af plantan och théfabrikanten kunna få något öfver till betäckande af arbetskostnaden, räntan på jordens värde och det dryga intresset på de förskotter som de af brist på eget kapital måste använda till rörelsens bedrifvande. Det är derföre sannolikt, att intet annat land än China kan frambringa thé till så låga priser,

och att få andra folkslag skulle ega det tålamod och den precision i utförandet af fina arbeten, som théodlingen och fabrikationen deraf tarfva.

Silke.

Att silkesodlingen i China är större än alla andra länders tillsammantagen, lär vara känd sak. Förbrukningen af silke är inom det himmelska riket så stor, att det skulle fordras blott en ringa tillökning i hvarje orts produktion för att möta äfven den största möjliga efterfrågan af varan för export. Det kan således antagas såsom säkert att inga andra gränsor finnas för silkesexporten från China än konsumtionen af varan i andra länder. Väl kunna priserna stiga och falla för en kort tid, såsom följder af olika efterfrågan för export, men uppmuntrande priser skola alltid i China medföra ökad produktion och lifligare tillförsel i de hamnar som af Europeer besökas.

Väl underrättade Chinesiska köpmän anse närvarande priser så förmånliga, att silkesodlaren nu af sitt arbete drager större vinst än han skulle kunna hemta från andra näringsfång, samt förmena derföre: att silke ej allenast skall kunna lemnas åt Europeer framgent i större qvantitet, utan äfven till billigare pris än hittills.

Det Chinesiska silkets godhet varierar efter de vidt skiljda produktionsorternas olika klimat-förhållanden, och

är äfven beroende af de olika sätt hvarpå maskarne uppfödas, samt slutligen på större eller mindre noggranhet vid silkets lossande från kokonerne.

På somliga ställen söker man blott qvantitet, på andra åter eftersträfvas qvalitet, äfven med uppoffring af qvantiteten. En sort rått silke köpes derföre till Doll. 50 piculen, medan annat kostar Doll. 450 (omkring B:ko R:dr 8: 28 pr skålp.) och ofta högre.

I Canton benämnes vanligen alla ordinära och sämre sorter »*Canton-silke*» och de fina »*Nankin-silke,*» af det skäl, att de silken som odlas i provinserne närmast Canton, gemenligen tillhöra de ordinära och gröfre klasserna, hvaremot de finaste nästan uteslutande frambringas i de närmast Nankin belägna provinser. För export till Europa köpas blott de finare och finaste slagen, medan de andre sändas till Ostindiens fasta land och till de Malayiska öarne, eller förbrukas inom riket.

Nam-Chau och *Ling-wo* äro begge betydliga nederlagsplatser för Nankin-silket. Den förstnämnde drager tillförseln från norra distrikterna, och får derföre den bästa varan, hvaremot den sistnämnde, som från södra distrikterna får sina förråder, endast har en medelfin produkt att sälja. De stora silkeshandlarne köpa merendels från begge dessa ställen och blanda varan, till följe hvaraf man sällan öppnar en bal silke, utan att deri finna flere till färg-nyance och finhet olika slag.

Vräkningen af silke fordrar lång vana, en ytterst fin känsel och säkert öga. Förutan dessa egenskaper kan man lätt blifva bedragen på Doll. 30 à 40, äfven deröfver, på hvarje picul silke.

Rått silke afskeppas till England i balar, den inre af grof bomullsväfnad och den yttre af en sort groft

grästyg. Mellan begge balarne lägges gråpapper, samt derutanpå oljadt papper.

Frakten för silke är vanligen 10 shilling sterling pr ton högre än för thé, ehuru begge beräknas efter mätning. Dertill uppgifves ingen annan orsak än coutume.

Det finaste hvita Nankin-silket benämnes »*Tzatlie*» och det gröfre »*Tey'sam.*»

Tzatlie № 1 kallas *Foug-ling*, efter den man som med denna vackra vara hufvudsakligen förser marknaden.

№ 2 deraf kallas *Seut-ling*, hvilket nästan utan undantag blandas med *Foug-ling;* och det är derföre omöjligt att till export erhålla ensamt detta sednare.

Derefter kommer i ordningen ett silke, hvaraf № 1 kallas *Choe-fong* och № 2 *Cum-fong*, hvilka äfven säljas samtagne och betalas i allmänhet Doll. 30 pr picul under priset för *Fongling* och *Seutling*.

Vidare flere andra slag af mindre fint *Tzatlie*-silke, hvilka efter godhet säljas 40, 50 à 60 piaster under det bästa.

Af *Teysam-silke* finnas ännu flera olika benämningar, men sedan de Chineser, som handla med utlänningar, företagit sig att sätta falska märken på balarne, är det nödigt för köpare, att, med fullkomligt förbiseende af benämning eller märke, endast rätta sig efter varans verkliga halt, samt att till den ändan öppna hvarje bal och noga undersöka alla deri befintliga bundtar.

Sedan Shanghai 1843 öppnades för den Europeiska handeln, har silkesexporten från China till England ökats betydligt, och kan nu uppskattas till 30,000 balar eller omkring 3½ millioner skålpund om året, hvaraf ¾:delar gå från Shanghai. Varan drager en hög export-tull (10

tael pr picul) och det är således icke osannolikt, att någon del deraf smugglas ombord på skeppen, samt således saknas i de öfver handeln upprättade tabeller. Engelske konsulerne utöfva imedlertid i detta afseende strängare kontroller öfver sina landsmäns affärer, än de chinesiska tulltjenstemännen skulle kunna åstadkomma eller anse med sitt intresse förenlige.

Varan säljes alltid af Chineserne till Europeer så, att utgående tullen är i priset inbegripen. Det är således de förre som måste betala tullen. I fall de genom intimare relationer till lägre tulltjenstemän kunna bereda sig någon besparing, så underlåtes sådant icke.

Häraf förklaras det förhållande, att tabellerne icke visa den exporterade qvantiteten.

Blott ett ringa qvantum silke köpes mot kontant och i sådant fall med betydlig rabatt (ända till 20 pr:t) under gångbara priset. Handeln sker vanligen i byte mot bomullsväfnader. Opium anses nästan såsom kontant betalning.

Medelprisen i Shanghai hafva varit pr picul af 133⅓ eng. skålpund:

Tzatlie-silke från Doll. 300 till Doll. 430, efter qvalitet. *Teysam*-silke från Doll. 250 till Doll. 300, hvarvid bör anmärkas, att Piastern i Shanghai är värd 4 sh. 8 d. à 4 sh. 9 d. Sterling, medan den i Canton blott gäller 4 sh. 4 d. à 4 sh. 5 d.

Hittills har det egentligen varit England som hämtat rått silke från China till Europa, hvaremot andra nationer vidhållit den gamla vanan att nästan uteslutande begagna Italiens produkt. Likväl torde snart äfven desse finna fördel att begagna chinesiskt silke i sina fabriker, helst det påstås ega företräde i afseende på styrka.

1846 skeppades åtskilliga qvantiteter till Norra Amerika, som deremot minskat importen af sidenmanufakturer från China.

Öfver det med junker till Singapore, Java, Manila och andra Indiska orter utförda silke kunna tillförlitlige uppgifter ännu mindre erhållas, än öfver exporten till Europa, emedan största delen smugglas ut. Den måste likväl vara högst betydlig, emedan sillke mycket ingår i de tyger som Malayerne sjelfve tillverka, och detta silke hämtas till större delen från China.

Bomull.

Den som vill göra sig ett någorlunda redigt begrepp om Chinas kolossala förbrukning af bomull, kan tänka sig blott 350 à 360 millioner menniskor, af hvilka alla nyttja något bomullstyg och största delen uteslutande använda det till kläder, hvarmed Chineserne äro så väl försedde, att man ser dem om vintern iklädde ända till 10 à 12 plagg, af hvilka åtminstone hälften då äro dubbla och vadderade, samt att med bomullstyg ut- och invändigt beklädde och med bomull stoppade täcken brukas af alla klasser, och att 4 eller 5 sådane täcken alltid ligga, nätt hopvikne, på inre sidan i hvarje säng, för att kunna användas efter behof — en nödig försigtighet, emedan husen äro så lätt byggde, att kylan eger temligen fritt inträde.

Ifrån Canton till Nankin och ännu mera norrut produceras bomull i stor mängd och af vida bättre qvalitet än den amerikanska. Bästa chinesisk bomull öfverträffar till och med i finhet egyptisk.

Provinsen *Chekiang* frambringar den gula bomull, hvaraf det hos oss under namnet Nankin kända tyg tillverkas och hvilket icke är färgadt.

Till Canton, och äfven till Amoy, importeras från Bombay betydliga qvantiteter bomull.

Från 1799 till 1809 uppgick denna import till 60,000 balar, som då lemnade ett netto-belopp af 3 millioner piaster. Den fördubblades genast efter upphörandet af Ost-Indiska Compagniets handelsmonopol, och utgjorde 1836 494,666 picul, värde *P:r 8,357,394*, hvaremot 1845 års import, ökad till 543,000 picul, endast lemnade en summa af *P:r 4,930,523*.

Häraf visar sig, att priset i China fallit från 1836 till 1845 öfver 50 procent.

Från och med 1841 till och med 1846 infördes till Canton:

1841,	balar	209,066.
1842,	»	320,102.
1843,	»	359,306.
1844,	»	342,206.
1845,	»	232,136.
1846,	»	230,798.

Till Amoy införes årligen 10 till 15,000 balar och till Chinas öfriga hamnar — intet.

Indisk bomull användes i China blott till de gröfsta väfnader och till vadd.

Den efter fredsslutet i Nankin betydligt ökade införseln af engelska och amerikanska bomullsväfnader har,

om ej helt och hållet, åtminstone till någon del vållat bomullsprisets fall i China.

Så trodde man i Canton, och sålde derföre större delen af 1846 års import af bomull från Indien till 5 à 5½ Tael per picul netto pris, som, med beräkning af alla de kostnader varan dragit från första produktionsorten, icke lemnade åt odlaren mer än ¾ penny eller 2 skillingar svenskt banko per skålpund.

Ost-Indiska Compagniet beskattar produktionen i de länder, öfver hvilka det utöfvar suveränitet, så högt, att man knappast i Europa kan göra sig begrepp derom.

Artikeln bomull är icke från denna regel undantagen.

Bästa sort bomull såldes 1846 i Bombay, färdig till skeppning, till 80 Rupier för en *surat Candy* eller omkring 840 Sv. skålpund. Härifrån måste afdragas:

1:o Transport från det inre till kusten, frakt derifrån till Bombay, magasinering, prässning m. m., tillsammans	Rup'	12.
2:o Den af Compagniet pålagde skatt, under flera benämningar	»	43.
	Rup'	55.
Hvarefter återstår	»	25.
	Rup'	80.

En beskattning af 43 Rupier måste således betalas, medan producenten, efter afdrag af denna skatt och öfrige omkostnader, icke får mer än 25 Rupier till betäckande af hela produktionskostnaden, jemte ränta på sitt utlagde kapital!!

Afgifterne till staten, d. v. s. till Compagniet, belöpa således öfver 170 procent af varans värde.

Som importen af bomull till China, med undantag af tillfälliga smärre sändningar från Förenta Staterne och Manila, utgöres af Ost-Indisk vara, och då denna import möjligen kan bidraga till ökad sysselsättning för de Förenade Rikenas skepp, så torde förestående notis äfven för oss ega något intresse.

I December 1846 började bomull i allmänhet, och Ost-Indisk, till följe af dess låga pris i synnerhet, att ådraga sig spekulanters uppmärksamhet. Priset steg under Januari och Februari 1847 så betydligt, att man i början af Mars betalte 10 Tael per picul för samma Ost-Indisk bomull, som 3 månader förut kunnat köpas till 6 Tael.

Fastän bomull svårligen lär kunna blifva föremål för Svenska och Norrska skeppsredares egne spekulationer till China, har jag likväl trott mig böra fästa uppmärksamheten på denna artikel, genom meddelande af sådane upplysningar, som möjligen torde leda till frakt-affärer.

Shanghai mottager från kringliggande distrikter betydliga qvantiteter bomull, för att sjövägen afsändas till *Fu-chu-fu*, *Amoy* och *Canton*. Denne tansport, hittills med få undantag besörjd af junker, skall, som jag har anledning hoppas, framdeles mera allmänt öfverlemnas åt utländska fartyg.

Bomullen från Shanghai är icke prässad, utan blott någorlunda hårdt intrampad i balar, emedan Chineserne påstå, att varan lider genom prässning. Hvarje picul upptager omkring 10 kubikfots volym, och den exporterade qvantiteten tarfvar således mer än dubbelt lästetal mot samma vigt af prässad bomull. Junkerna lasta bomullen ej allenast under och på däck, utan äfven

utanpå fartyget, hvars hela sidor, från för till akter, äro betäckte med fastsurrade bomullsbalar.

Hösten **1846** betaltes i *Shanghai* **12** piaster per picul för den finaste bomullen, medan samma qvalitet i Canton kostade lika många Tael, eller **16**$^{5}/_{6}$ Piaster, och något sednare hetaltes med **19** à **20** Piaster.

I allmänhet observeras, att varu-priserne äro mycket mera skiljaktige i Chinas olika hamnar, än på samma distancer inom andra riken, hvilket förhållande leder till den slutsats: att junkfrakterne måste vara temligen höga.

I November och December ske de största sändningar af bomull från *Shanghai* till de östra och södra provinserne.

Oljor

produceras i China af så många slag och till så stor qvantitet, att de förtjena särskildt omnämnas, i synnerhet som de, hvilka skrifvit om det himmelska riket, helt och hållet förbisett denna vigtiga industrigren, och således lemnat oss i okunnighet om de feta ämnen, som Chineserne använda till matlagning, till lysning samt till målning och lackering.

Som mjölk icke begagnas i China, så finnes der ej heller något smör, hvilket i köket ersättes af olja.

De fattigare klasserne använda olja till lysämne.

Målning och lackering är mera allmänt begagnad i China, än i något annat land. För att möta en så stor konsumtion, tillverka Chineserne olja af flere ämnen, om

hvilkas användbarhet man icke haft någon idé i Europa; och vi skulle måhända i detta afseende kunna lära något af dem.

Med undantag af kanelolja och ett par andra essencer, har man aldrig sett artikeln olja upptagen på någon priskurant eller i någon exportlista från China. Priserne på feta oljor tyckas imedlertid icke lägga hinder i vägen för deras införsel från China till norra Europa, ty de kosta, äfven med beräkning af den högre frakten, vid vissa tillfällen, mindre än från närmare produktionsorter, hvarjemte bör tagas i beräkning qvaliteten.

Tvenne svårigheter möta likväl denna handel i början, nemligen anskaffandet af säkra kärl, samt fördomen mot en ny vara, hvars fördelaktiga användande (i synnerhet hvad målar-oljorne beträffar) torde medföra något besvär.

Från det inre landet transporteras olja på kanalerne, utan något omslag, uti dertill byggde, behörigen mätte och krönte fartyg af olika storlek. Äfven då rummet ej är fullt, utrönes innehållet efter vissa invändigt dragne linier, vid hvilka vigten är tecknad, ty alla oljor vägas i China.

Då mindre qvantiteter af olika slag föras, eller då resan sker yttre sjövägen, förvaras oljan i lätta, af bambu flätade *korgar*, gjorde med räta sidor, för att i fartyget bättre kunna tätt intill hvarandra instufvas. Tre eller fyra olika storlekar af dessa korgar tillverkas med sådan noggrannhet, att alla korgar af samma slag upptaga precis samma rum och inrymma på skålpundet samma qvantitet olja (från 10 till 40 kannor). De äro invändigt klädde med pålimmadt och med en stark fernissa prepareradt papper.

Så väl vid lossningen ur fartyget efter lång resa, som i magasinerne, der dessa besynnerliga oljekärl förvaras staplade 5 à 6 ofvanpå hvarandra, har jag noga observerat dem, utan att hafva funnit tecken till läckage.

I våra större oljemagasiner är man van att se en mängd olja på golfvet, samt faten oftast betäckte med ett ämne som sqvallrar om innehållet, hvaremot man i ett chinesiskt oljelager finner så väl golf som förvaringskärl fullkomligt torra. Likväl torde böra anmärkas, att Chinesisk noggrannhet och försigtighet erfordras för att bevara dessa bräckliga kärl, hvilka snart skulle brista under behandlingen af en med handspak utrustad Europeisk matros.

Tunnbindare-yrket i China inskränker sig till förfärdigande af tvättbunkar och andra små husbehofskärl af träd. Till förvarande af vatten användes lerkrukor af olika storlek och derefter lämpad styrka, ända till 150 kannors rymd, försedde med starka band af rotting, och sådane kosta blott 1½ piaster stycket, således betydligt mindre än våra oljepipor, och de skulle, försedde med starka, af rotting flätade handtag, lätt kunna transporteras från och till fartyget, samt af Chinesiske stufvare så inlastas, att ingen fara vore för skada under resan.

Chineserne förstå utmärkt väl att stufva bräckliga varor. Man ser junker ankomma till Manila, Java och Singapore, fullastade med Chinesiskt porslin, som blifvit inlagdt i fartyget utan annat omslag än de halmband, med hvilka man sammanbundit vissa qvantiteter i hvar packe, och vid upptagningen befinnes gemenligen ganska litet bräckt.

Utan tvifvel minskas olja under lång resa, äfven på de säkraste kärl af träd, betydligt mera än på lerkärl.

så framt desse senare kunna bevaras för stötar och icke öfverlastas med en allt för stor tyngd.

Skulle fastager af träd likväl anses bättre, så kunna de föras (söndertagna) till China lika väl som de sändas till Söderhafsfiskerierne. Man har då att upptaga i kalkylen deras inköps-kostnad, transport och hopsättning.

Några Chinesiska timmermän inöfvas lätt att sätta dem ihop och kostnaden derför blefvo ej betydlig. I China finnes ett cement benämndt *chunam*, tillverkadt af kalk och trädolja, som är mera användbart för bottnarnes betäckande än det i Europa brukliga gips.

I afseende på den andra svårigheten — konsumenternas fördom mot en vara, hvars egensksper de ej fullkomligt känna — så måste medgifvas, att den icke öfvervinnes lika hastigt som den första. Ett försök är emedlertid gjordt att införa oljor från China, fastän blott i liten scala. Med skeppet Prins Carl inkom 1846, på krukor af omkring 9 kannors rymd, trenne slag. Krukorna voro som vanligt omgifne af en korg af bambu och lossades oskadde. Detta dubbla emballage upptager rum och ökar frakten, men, om man beräknar det eljest vanliga läckage för en så lång resa till 10 procent i trädfastager, medan oljominskningen i krukor icke uppgår till 2 proc., så ersättes ej allenast fraktdifferencen, utan äfven kostnaden för krukorna, hvilka dess utom här ega sitt värde.

Förenämnde oljor köptes i Canton, sålunda:

1:o. *T'ze-Olja*, som på Canton-Engelska kallas *Tea oil* och betaltes med 8 Doll. 30 c. per picul. Denna olja har befunnits motsvara alla egenskaper af bomolja.

2:o. *Nöt-olja (nut-oil)*, som kostade 7 Doll. 7 c. per picul och användes till finare målning. Den är nä-

stan alldeles hvit. Någon större konsumtion af denna sort kan icke påräknas. Likväl är icke försökt använda den till maschinerier.

3:o. *Träd-Olja (Wood-oil)* som inköptes till 5 Doll. 80 c. per picul. Det är denna olja som i China allmänt användes till målning och till beredande af de väl kände Chinesiska fernissorne. Den begagnas äfven till *Chúnám* och är särdeles lättkokt i jemnförelse med vår linolja, samt torkar hastigt. Ännu hafva härvarande målare icke lemnat nog uppmärksamhet åt detta för målning och för alla kittberedningar förträffliga ämne, för att öfvertygas om dess företräde framför den Europeiska linoljan, men då det sker, så kan en betydelig konsumtion af Chinesisk trädolja påräknas.

I ofvannämnde priser ingår utgående tullen, 5 proc. af värdet, som af säljaren erlades.

Vid inköpet stodo priserna på oljor i Canton höga, emedan förråderna efter sista skörden voro nära uttömda.

Oljor i China, liksom öfverallt i Europa, äro föremål för starka spekulationer och hastiga prisvexlingar, beroende af mer eller mindre gynnande utsigter för den kommande skörden.

I östra och norra provinserna stå oljepriserna merändels lägre än i Canton, gemenligen lägst i *Fu-chu-fu*, hvarifrån en ansenlig försändning sker till andra orter af riket.

Åtskilliga slag, användbare till lysning, äfvensom till målning, såldes 1846 i *Fu-chu-fu* till det låga priset af 4 Doll. per picul, som motsvarar omkring 25 skillingar Sv. B:co per kanna.

I *Shanghai* och *Ningpo* finnes nedantecknade slag af

oljor, somlige under olika benämningar mot samma vara i Canton, på hvilka profver blifvit hemförde.

Olja kallas på Chinesiska språket *Yú*, framför hvilket ord sättes namnet på det ämne, hvaraf oljan blifvit prässad.

Som Canton-Engelskan icke hunnit blifva införd i norra hamnarne, så bibehålles der ännu de Chinesiska benämningarne på många varor, serdeles sådana som icke förekommit i handeln med Europeer.

1:o. *Tung-t'z Yú*, prässad af en trädfrukt kallad *Tung-t'z* användes till målning, eger en hastigt torkande egenskap, produceras i *Wu-kwang* m. fl. orter och säljes per picul till Doll. 4: 80 c.
(Circa 30 sk. B:co per kanna.)

2:o. *Sok-Tung-tz' Yú* (kokad *Tung-tz'-Olja*) är en fernissa, tillverkad af förenämnde olja, kostar per picul . . . . Doll. 10: —
(Circa 1 R:dr 15 sk. B:co per kanna.)

3:o. *Tau-Yú*, (ärt-olja), prässad af en sort böner eller ärter kallad *Mau-Tau* (ärter och bönor benämnas begge *Tau*) ej olika våra ärter till smak och utseende, fast af mera oval form.

Denna olja begagnas hufvudsakligen till lysämne, men äfven, medan den är färsk, till lägre klassernas matlagning, kostar per picul . . . . Doll. 5: —
(Circa 30 sk. B:ko per kanna.)

4:o. *Tze-Yú*, prässad af en buskfrukt som kallas *Pi-mow-tze*, produceras mest i *Kwan-*

tung, användbar liksom Oliv-olja, kostar per picul . . . . Doll. 5: 80 c.
(Circa 35 sk. B:co per kanna.)

5:o. *Mau-Yú*, prässad af ett ämne, som kallas anis-frö, ehuru alldeles icke liknande Europeisk eller vanlig Chinesisk anis, produceras i *Keang-nan*, *Kwan-tung*, m. fl. orter men erhålles bäst i Shanghai, användes till finare matlagning, kostar per picul . . Doll. 13: 50 c.
(Cirka 1 R:dr 36 sk. per kanna.)
och är den mest värderade af alla feta oljor.

6:o. *T'zae-Yú* (Kål-olja) prässad af ett slags kålfrö, kommer från *Keang-nan* och *Chekiang*, användes till föda och lysämne, kostar per picul . . . . Doll. 5: 80 c.
(Circa 35 sk. B:co per kanna.)

7:o. *Su-t'ze-Yú* prässad af små frön, liknande senap till utseendet, men utan att ega dess starka smak, kommer från *Kwan-tung*, användes till lysämne, kostar per picul . Doll. 4: 80 c.
(Cirka 30 sk. B:co per kanna.)

Oljefabrikationen i China bedrifves ännu på samma sätt som för årtusenden tillbaka.

Frukten, ärterne eller fröen krossas under tvenne på en sten-plan gående stenar af 2 alnars diameter och 12 tums tjocklek, dragne af en Buffeloxe. Vandringen går tätt intill ytterkant af stenplanen, som är omkring 4 alnar i diameter. Oxen måste således böja kroppen för att följa banan. På en af stenarne äro 6 kuggar anbragte, hvarmedelst malningen verkställes från en vid dragbommen fästad låda. Från 5 till 10 sådana krossqvarnar äro vanligen i gång vid hvarje oljefabrik.

Massan föres vidare till en annan qvarn, bestående af en på kant uti en ränna gående skarpkantig sten af 3½ alns diameter, dragen af 2 Bufflar och fullkomligt liknande en af våra gammalmodiga barkstampar, under hvilken krossningen fullbordas. Derefter bäres den till en pannmur, försedd med 3 kittlar, uti hvilka finnes starkt sjudande vatten. Dessa kittlar hafva en öppning af 9 tums diameter (på somliga ställen äfven betydligt större) uti hvilken sättes ett med massan fylldt såll, genom hvilket vattenångan passerar.

En karl sköter denna operation på så sätt, att då tredje sållet är fylldt så är det första färdigt att borttagas. Sållets innehåll stjelpes uti en på golfvet liggande, med underlag af strå försedd krans af omkring 1½ tums tjocklek och 9 tums diameter. Tjugo sådane kransar, fyllde med massa, sättas den ena på den andra, med mellanlag af strå, eller matta, hvarefter de alla sammanbundna föras till prässen, hvilken består af tvenne liggande bjelkar, fästade med ett tvärstycke i hvardera ändan, så att den af kransarne formerade cylinder kan läggas emellan bjelkarne. En kolf af hårdt träd passande noga till cylinderns öppning intryckes, hvarpå tvenne karlar med gråstens-släggor och jernkilar indrifva kolfven uti cylindern så långt de förmå. På detta sätt utprässas oljan, ehuru ofullkomligt, medan en liten tunn oljekaka bildas i hvarje krans.

Af ärter erhålles de bästa oljekakor, hvilka allmänt användas till föda åt bufflar och svin, samt äfven till blandning i vissa gödnings-ämnen.

Medan priset för oljan är 70 Cash per Catty (c:a 4 sk. 10 rst. B:co ℔) betalas 13 Cash per Catty för oljekakan (c:a 10⅔ rst. B:co pr ℔). Åtskillige oljefabrikan-

ter hafva sjelfve uppgifvit, att de af 1 picul ärter erhålla 13 Catty olja, det är 18⅕ ℔ olja af 7 Lisp. ärter, eller omkring 7 kannor olja af 1 Svensk tunna ärter.

Emedlertid kan säkert antagas, att produkten öfverstiger uppgiften, emedan Chineserna sällan, i de fall som möjligen kunna röra eget intresse, säga *hela* sanningen till utlänningar. Vid undersökningen af den färska oljekakan, ser man tydligt att prässningen varit ofullkomlig, och att således en del af oljeämnet qvarblifvit.

Oljeprässning af ärter sker nyss efter skörden i Augusti månad. Ärterna produceras till största mängd i provincen *Shan-tung*, der vintern är lika sträng som i Tyskland.

Derifrån föras de i Junker till södra och vestra orterna. Denna transport är så betydelig, att jag i Shanghai räknat öfver 100 Junker, liggande på en gång lastade med ärter och oljekakor från Shantung.

Europeer, som besökt China, tyckas icke hafva fästat någon uppmärksamhet vid oljefabrikationen, och många yttrade förvåning deröfver, att jag så ofta besökte de osnygga ställen, der oljan prässas, förmenande att der vore ingenting att lära, hvarken till nytta för handeln eller vetenskaperna. Jag tror deremot att det för norra Europa, som importerar så mycken olja, är af vigt att uppsöka de ställen, hvarest denna nödvändighetsvara kan köpas till lägsta pris. Äfven om Chinesisk olja med beräkning af frakt, skulle i de Förenade Rikena kosta lika mycket efter qvalitet, som olja från Ryssland, Holland och Medelhafsplatserne, så ligger likväl en fördel i den högre frakt, som förtjenas på den förstnämnda.

Mest har likväl intresserat mig att se huru Chineserna draga olja från ämnen, som man icke i Europa för

stått till samma grad använda för detta ändamål; och jag är öfvertygad att vi ega många, hvilka efter anställande försök skulle befinnas tjenliga och vinstgifvande.

Månne icke våra skogstrakter producera åtskilliga träd- och buskfrukter, nu alldeles obegagnade, hvilka innehålla oljeämne? Om så är, skulle insamlingen möjligen kunna blifva en lönande binäring för de fattigaste af inbyggarne.

Ännu finnas i Norden många och vidsträckta trakter, der allmogen af brist på olja, måste vid arbetet under långa vinteraftnar begagna förfädrens lysämne — tallstickan.

Olja, utrikes ifrån införd, blir, innan varan passerat alla köpmanna-händer, och dragit kostnaden af transporten samt minskningen genom läckage, så dyr för konsumenten i det inre af landet, att blott de förmögnare hafva råd att förskaffa sig trefnaden af målade trädeffekter.

Matolja är hos oss en lyxartikel, hvilken äfven i välmående hus med sparsamhet användes, emedan den är dyr. Många inbilla sig att blott den finaste oliv-olja kan begagnas på bordet, men deruti misstaga de sig. Olja af roffrö, såsom ock flere slag, i synnerhet då den är kallprässad, smakar medan den är färsk, lika bra som oliv-olja. Jag har i Orienten haft tillfälle att smaka många slag af olja, dels blandad med ättika, dels använd vid matlagning och funnit att deras verkan på gommen mera berott af bättre eller sämre behandling, samt af oljans ålder, än af tillverknings-ämnet.

I Skåne produceras en sämre sort ärter, hvilka benämnas svinärter. Priset på dessa har vid vissa tillfällen varit så lågt, att i fall de, såsom troligt är, innehålla någon qvantitet olja, så skulle deras användande till oljo-

fabriktion utan tvifvel lemna större vinst åt producenten, medan de efter prässningen erhållne kakor äfven skulle blifva välkomne för ladugården, till föda för nötkreatur och får.

I China födas de får, hvilka mest säljas till utlänningarne (ty Chineserne föredraga svinkött) med oljekakor af ärter; och deras kött är förträffligt, fritt från den bismak som man skulle tro uppkomma af ärterne, men deremot är en hammelstek gemenligen så fet att en stor del deraf måste afskrädas, emedan Europeen ej under varma luftstreck förmår njuta det feta så som i Norden. I fall dessa rader skulle leda till någon närmare vetenskaplig undersökning om oljehalten af åtskilliga de Förenade Rikenas natur-alster, så vågar jag tro att tillfredsställande resultater icke helt och hållet skulle uteblifva.

Vegetabilisk Talg.

Så kallas af utländningen ett mycket lätt fett, hvilket i China användes till ljus. Framför animalisk talg har detta ämne det företräde, att deraf tillverkade ljus hvarken rinna eller osa. Det erhålles af ett träd kalladt »*Kau-Shu*,» som växer nästan öfver hela Chinas lågland, och hvars frukt, kallad *Kintze* (liknande sedan yttre skalet eller hylsan blifvit frånskiljd en hvit böna) lemnar efter prässning tvenne produkter, den ene flytande så-

som olja, den andre nära nog så hård som stearin. Jag har underlåtit att upptaga den förre bland oljor, emedan jag aldrig funnit den i handeln och icke varit i stånd att deraf erhålla prof.

Den senare är deremot en stor handelsvara i China, och träffas af olika godhet. Omkring Canton producerad vegetabilisk talg är mycket lösare och ej så hvit som den hvilken ditföres från provinsen Chekiang. Ningpo är rätta stället för inköp af den hvitaste och hårdaste talgen. Priset är der gemenligen Doll. 8 till Doll. 9 pr picul, efter godhet. I Shanghai Doll. 1 à Doll. 1: 50 c. pr picul och i Canton Doll. 3 à Doll. 4 pr picul högre. För Europa bör blott den aldrabästa qvalitet tagas. Rätta tiden för inköp i *Ningpo* och *Shanghai* är från början af November till Januari. Derefter förminskas lagren och priset höjes i förhållande.

Som blott få Europeiska fartyg besöka Ningpo, utöfvar ankomsten af hvarje sådant ett stort inflytande på priserna af de varor hvilka utses för last. Det är derföre nödigt, att på förhand kontrahera om den qvantitet talg man behöfver, samt att ej förr än detta skett afsända skeppet från Shanghai till Ningpo, en resa af 2 à 3 dagar under N.O. monsoonen, och högst 24 timmars segling utur vägen för dem som gå till Canton eller direkte till Europa.

Ingen vegetabilisk talg hade ännu såsom handelsvara blifvit afsänd till England vid min afresa från China, men jag har anledning förmoda, att mina ofta förnyade forskningar i afseende på denna vara, föranledde spekulationer af Engelska hus i Shanghai, hvilka, vid förlidet års höga priser på rysk talg i England, derpå måste hafva gjort god marknad.

Talgen stöpes i bambukorgar innehållande omkring 90 catty hvardera, hvilka således äro serdeles tjenliga till stufning.

Medan bättre ljus i China tillverkas ensamt af vegetabilisk talg, så stöper man äfven der ljus af svinister och annat lösare fett, hvilka, för att ej rinna, eller under varma årstiden smälta, öfverdragas med en yta af vegetabilisk talg. Kramar man desse sistnämnde ljus, så gå de sönder ungefär såsom en maräng.

Att vegetabilisk talg snart blifver en exportvara från China till Europa, bör sättas utom all tvifvel, då detta ämne, som egentligen är en sort stearin, inberäknadt frakt, icke kostar mer än hvad betaltes för rysk talg under hela förlidna året.

Vegetabiliskt Vax.

Detta namn har af främlingarne i China blifvit gifvit åt en produkt, som så nära liknar spermaceti, att kännare i Europa, vid undersökning af prof, bestämdt förklarat att det verkligen vore spermaceti. Vegetabiliskt är emedlertid ämnet icke, ty det tillkommer sålunda: att en mängd maskar sätta sig på Wormsonträdet och der fälla en materie, som afskrapad, kokad och renad, producerar detta vax.

Det användes i China till ljus, hvilka blifva lika vackra som de bästa af blekt vax tillverkade.

Priset varierar mellan 30 och 40 Piaster pr picul i Ningpo och Shanghai, men är i Canton omkring 25 proc. högre.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Canton.

Inloppet. Europeiska faktorierne. Legend om Canton. Folkmängd. Inträde till den inre staden. Förstäderne. Templet. Pagoder. Flytande befolkning. Blomsterbåtar. Handtverk och Näringar. Staden Fashan. Traktaten i Nankin. Utrikes handeln. Hong-köpmän. Linguister. Compradorer. Betjening. Importvaror. Exportvaror. Provisionsberäkning.

Canton, som i officiela skrifter benämnes *Kwang-tung-sáng-king* (hufvudstaden i provinsen Kwang-tung) och af folket kallas *Sáng-ching*, är byggd på norra stranden af *Chú-kiang* (perlfloden) 60 Engelska mil från stora hafvet, såsom Chineserne säga, d. ä. från *Hú-mun* (Tigeröppningen eller Bocca Tigris) hvilken de anse såsom början af deras inre farvatten. *Hú* betyder tiger och *mun* användes alltid då man vill uttrycka ett pass, en port eller annan trång öppning till lands eller till sjös.

De utländske faktorierne äro belägna nära sydvestra hörnet af staden, vid flodkanten, under 23° 7′ 10″ N. Lat. och 113° 14′ 30″ Longitud Öster om Greenwich, samt 3° 30′ Vester om Peking.

De kallas *Shih-san-hong* (de 13 hongerne eller faktorierne) och bestå af:

1:o *Ai-ho-hong* eller Hörnfaktoriet.
2:o *Tsih-ai-hong* eller Holländska faktoriet.
3:o *Pau-hó-hong* eller Engelska faktoriet.
4:o *Chau-chau-hong* eller Diverse-faktoriet.

5:o *Lung-shun-hong* eller gamla Engelska faktoriet.
6:o *Sui-hong* eller Svenska faktoriet.
7:o *Má-ying-hong* eller Kejserliga faktoriet.
8:o *Pau-shun-hong.*
9:o *Kwang-yuen-hong* eller Amerikanska faktoriet.
10:o *Mingquá-hong* eller Chungho-hong.
11:o *Fah-lán-si-hong* eller Franska faktoriet.
12:o *Tá-L'úsung-hong* eller Spanska faktoriet.
13:o *Tá-hing-kái-hong* eller Danska faktoriet.

Den 7 December 1842 uppbrändes af pöbeln de tre förstnämnde, hvars tomter sedermera utvidgade, blifvit till Engelska regeringen, mot årlig grundränta upplåtne, samt äro nu af åtskilliga handelshus väl bebyggde. Af de öfrige hongerne, som tillhöra Chineser, egas de fleste af nu mera aflidne förste Hongköpmannen Howquas arfvingar, och äro förhyrde till utländningar mot höga hyror. Vissa handelshus betala ända till 3,600 Piasters årlig hyra, (B:ko R:dr 10,000) utan att der finnas några större magasiner, hvilka alla äro på andra ställen vid flodbrädden belägna.

Emellan faktorierne och floden äro nu tvenne trädgårdar med betydlig kostnad anlagde på den plats, der fordom smutshögar lågo mellan bambuskjul, hvilka voro upptagne och omgifne af vandrande restauratörer, barberare, konstmakare och spelande kotterier, alla tillhörande Cantons lägsta befolkning.

Denna trädgårdsanläggning har utöfvat en särdeles välgörande verkan på främlingarnes helsa och trefnad. Fastän de ej äro stora, kan man dock på dessa promenader sätta blodet i behöfligt omlopp efter dagens arbete vid pulpeten.

Canton är en af de äldste och folkrikaste städer i södra China. Historien förmäler, att staden var i flor under *Chau*-dynastien, som regerade för 2000 år sedan. Den tiden kallades Canton *Nan-wú-king* (söderns krigiska stad) men tyckes ofta hafva ombytt både namn och läge. Ett af dess äldste namn är *Yáng-king* (Vädurstaden) som ännu begagnas i böcker, och hvilket härleder sig från följande tilldragelse: fem féer, klädde i olika färger och ridande på vädurer, äfven af olika färger, sammanträffade i staden. Hvarje vädur bar i munnen ett risstrå med sex ax, som öfverlemnades till det församlade folket, hvarvid féerne yttrade: *Yuen-t'z-hwán-hwai-yang-wú-hwáng-ki* (må hunger och dyra priser aldrig hemsöka eder marknad) samt försvunno derpå genast; men vädurerne stodo qvar förstenade. I ett tempel, kalladt de fem féernes tempel, ser man dem ännu i dag, och de dyrkas såsom stadens skyddspatroner. Många andra lika trovärdiga legender om stadens ungdomstid berättas i tal och tryck.

Cantons folkmängd uppskattas olika, men de fleste uppgifva den till 1¼ million, hoprängd på en ganska liten yta.

Enligt traktaterne anse sig Europeer ega rätt att inkomma äfven i sjelfva staden inom murarne, och *Ki-Ying* har genom proklamationer bekräftat detta privilegium. Likväl hafva hittills alla försök att få inträde varit fruktlösa; och folkets opinion är så bestämd och enhällig deremot, att styrelsen svårligen skulle kunna skydda de främlingars lif, som vågade försöka att med handkraft bana sig väg dit.

Tolf portar leda från förstäderne in till sjelfva staden, och de dem närmast boende Chineser observera noga

förbigående utlänningar, för att i tid varna dem mot inträdet.

Jag har sjelf ofta i sällskap med andra främlingar försökt och äfven lyckats att komma ett stycke genom porten, men vi omringades snart af från alla bodar utkommande äldre män, hvilka på det artigaste, under *chin-shin* (vänskaplig, aktningsfull hälsning) stängde vävägen, medan andra klappade oss på axeln, talte söta ord och omärkligt sköto oss utom porten igen. Vore man nog oförståndig att vid ett sådant tillfälle vilja bruka våld, så skulle inom några minuter en samling af flere tusen personer af de lägsta klasserne vara färdig att, om icke slå ihjäl, åtminstone med bambu mörbulta de obudne gästerne.

Cantons förstäder hafva några rätt vackra, fast trånga gator, alla belagde med släthuggna granitblock af omkring 3 fots längd och 1 fots bredd och tjocklek. Desse gator formeras helt och hållet af tätt intill hvarandra belägne bodar, mer och mindre grannt utstyrde med lackerade och på begge sidor med målade eller förgyllde hieroglyfer betäckte skyltar, hvilka i Chinesiska städer uthängas från husen, så att de nära möta hvarandra, hvarföre man vid första anblicken tror att hela gatan är behängd med brokige och glittrande tapeter eller tygstycken.

Husens nedre våning är byggd af granit eller tegel, hvaremot den öfre egentligen är ett stort och vackert utsiradt skåp med många afdelningar. Fönster begagnas ej, men de luckor, hvaraf hela väggen består, äro genombrutne och dess små öppningar betäckte med tunna ostronskal eller oljadt papper. Under kalla årstiden, då luckorna äro tillslutne, har man derföre ganska litet

dagsljus i rummen. Af mandarinernes och andra större hus ser man från de aflägsna gator, der de äro belägne, blott en mur, och vid inträdet öfverraskas främlingen af en mängd trädgårdar i miniatur, konstgjorde små berg och grottor, salar och stora förstugor, gångar och små gårdar nog att der förirra sig, men ett efter vårt begrepp trefligt rum söker han förgäfves i denna labyrint, som ej sällan betäcker en yta af några tunnland. Det märkes tydligt, att byggmästarne endast tänkt på erhållandet af svalka, men deremot glömt att ett par månader af året äro kalla nog för att göra täta väggar och en god brasa om aftonen välkomne.

Bland byggnader må i första rummet nämnas det stora templet på ön *Honám*, midt emot de Europeiska faktorierne, som är det rikast donerade af alla tempel i södra China.

Dess yttre port sträcker sig ända mot flodkanten och är af huggen granit i stora block. Derifrån inträder man på en stor, af kolossala Banjanträd beskuggad gård, vid hvars ända är en annan port, öfver hvilken templets namn *Hái-k'wang* står skrifvet i stora förgylda bokstäfver. Här ser man till höger och venster två kolossala, ganska väl i granit utförde och brokigt utmålade statyer, föreställande förgudade krigare med den bistra uppsyn som i China anses såsom det säkraste kännemärke på hjelten. Sedan man passerat ännu en gård inträder man i de *fyra himmelska Konungarnes palats* och ser der en mängd statyer af forntidshjeltar; och vidare leder en bred väg till *det stora, mäktiga palatset*, der man skådar de tre *dyrbara Budha* — ståtliga bilder af ofantliga dimensioner, föreställande den fordna, den närvarande och den tillkommande *Budha*.

Rummet är omkring 50 alnar i fyrkant och innehåller äfven bilder af andra underordnade gudomligheter, altaren, den stora trumman, en ofantlig klocka af tackjern m. m.

Det är här som templets 175 prester klockan 5 på eftermiddagen förrätta aftonbön.

Längre fram äro flere andra tempelbyggnader, innehållande afgudabilder, bland hvilka anmärkes *Quan-Yin* (Nådens Gudinna) åt hvilken qvinnorna i Canton samt sjömän flitigt föra sina offer. Till höger framstår en lång husrad, innehållande templets tryckeri, celler för presterne samt rum för ett stort antal svin och fjäderfän, skänkte till templet af devota personer, hvilka äfven betala för deras föda. Dessa djur få aldrig slagtas, utan gödas tilldess de sotdö, och svinen skulle otvifvelaktigt komma de prisgödda Europeiska fyrfotingarne på skam, med sina af fetma helt och hållet igensvullna ögon och på marken släpande magar, då de någon gång stå, ty att gå är för dessa istermassor omöjligt. Till venster är en tempelbyggnad, egnad åt forntidshjelten *Kwán-futz'*, jemte mottagnings-salen för främmande, samt öfversteprestens boning.

Derefter kommer den stora refectoiren hvarest alla presterne spisas, samt köket, der 500 skålp. risgryn om dagen konsumeras.

I en bredvid liggande trädgård varseblifver man en mausolé, i hvilken döda presters aska, förvarad i lerkrukor, en gång om året insättes, äfvensom en ugn, der deras kroppar förbrännas, samt ett litet hus, uti hvilket askan förvaras under tiden.

Grafvar kunna mot högt pris få köpas af hvem som helst på detta ställe.

I Canton finnas två *Pagoder*, den ene kallad *Hwá-táh* (prydda pagoden) den andre *Kwáng-táh* (obeprydda pagoden).

Den förstnämnde, af åttkantig form, öfver 1300 år gammal, innehåller 9 våningar och 170 fots höjd. Den sistnämnde byggdes under *Táng*-dynastien, som upphörde AD 906, är bred nedtill men smal vid toppen och håller 160 fots höjd.

Hvad som mest förvånar främlingen vid ankomsten till Canton är utan tvifvel rörelsen på floden, om hvilken ingen beskrifning kan bibringa ett rigtigt begrepp. Antalet af båtar i och närmast omkring Canton uppskattas af Chineserne sjelfva till mellan 80 och 84000. Båten är familjens hem. Der födas barnen och derifrån afföres de gamles lik till grafven. Den går i arf och man ser ej sällan besättningen utgöras af 3 generationer. Farfadren och farmodren, så väl som barnen och barnabarnen äro alla sysselsatte med för deras ålder passande arbete. Det femåriga barnet bär i sele på ryggen sin lilla bror eller syster, för att lemna modren tillfälle att ro eller förrätta andra sysslor och den sjuttiårige farfadren binder nät, flätar mattor eller dylikt.

Antages nu att blott 3 personer öfverhufvud bo på hvarje båt, så uppkommer likväl en flytande befolkning af 250,000 menniskor.

Hela flodens yta tyckes vara betäckt med farkoster af olika storlek, så att knappast någon öppning förmärkes. Sedd från en höjd föreställer denna oöfverskådliga båtmassa en myrstack, hvars individer röra sig hastigt och åt alla kanter och likväl skickligt undvika att stöta mot hvarandra. Ebb och flod löpa här ofta 3 till 4 Engelska mils fart i timmen, och man skulle deraf sluta,

att de smärre båtarne i en sådan trängsel ofta komma att krossas af de större, men likväl sker nästan aldrig någon skada, hvaremot skriket från alla sidor är så gällt och liknande nödrop, att den nyss ankomne Européen sitter såsom på nålar i sin af två unga flickor eller af en äldre och en yngre qvinna, med flodens tillhjelp hastigt framförda lilla *sampan*, hvarje ögonblick fruktande att den lätta, nästan äggformiga båten skall kantra eller mot andra starkare slås i stycken. Chinesiska båtflickorna nyttja benen lika skickligt som armarne för att värja sig i trängseln, och till den ändan bära de vida, till halfva smalbenet gående benkläder, i stället för kjortlar, samt derofvanpå en blus som räcker öfver knäet. Båten ros med en liten åra i fören, samt med en i aktern anbragt propell-åra, som äfven tjenar till styre, och man måste i synnerhet tillskrifva den sistnämndes kraft att hastigt manövrera båten, den säkerhet hvarmed man oaktadt detta hvimmel kan färdas på Chinesiska floder, der det ej vore möjligt att begagna våra långa, på begge sidor anbragte åror.

Verkan af ofvannämnde propell-åror har så frapperat mig, att jag deraf hemfört profver af olika dimensioner, och tror att deras användande äfven hos oss skulle medföra nytta, i synnerhet på trånga kanaler. Jag har sett farkoster af 40 till 50 lästers drägt framföras medelst desse propeller mot en ganska stark ström, och förmodar att de gifvit första anledning till uppfinningen af den så kallade Archimediska skrufven.

Långa gator äro bildade af ständigt och i raka linier förtöjde båtar, på hvilka allahanda näringsfång idkas. De så kallade blomsterbåtarne, liggande i täta rader, hafva om aftnarne, då de äro starkt upplyste, ut-

seendet af en *bazaar* eller af en mängd eleganta kafféer, emedan de egentligen äro lätta hus, byggde på en flat pråm, innehållande stora och höga salonger, rikt ornerade med bildhuggeri, lackering och förgyllning.

Man ser dem uppfyllde med väl klädde män och qvinnor, sittande kring bord som äro betäckte med allehanda Chinesiska läckerheter, röka tobak och uppföra en musik, hvars värde ej kan uppskattas af vesterns folk, emedan deras begrepp om harmoni icke öfverensstämmer med Chinesernas.

Blomsterbåtar hyras äfven af familjer eller sällskaper för längre eller kortare promenader på floden, och åtföljas då ofta af en särskild köksbåt, samt bogseras af andra båtar då man vill komma fort.

De äro utan tvifvel de mest eleganta och beqväma farkoster som på något ställe för samma ändamål finnas.

Vidare har man *Bröllopsbåtar*, hvilka ensamt begagnas för transporterande af brudar med deras stora skara, samt *Begrafningsbåtar*, som blott uthyras till och äro inrättade för sorgefärder med dem åtföljande fester. Flytande restaurationer, hökare- och kryddbodar, samt verkstäder af alla slag sörja för flod-populationens behof, så att den sällan behöfver gå i land. Beskrifningen på alla de olika slag af båtar, som ligga stilla eller röra sig på Cantons riviere, skulle fylla en bok och blifva säkert tröttande för läsaren, hvarföre jag vill blott be att få nämna de så kallade *chop-båtarne*, hvilka begagnas för transporter af finare varor från Canton till ankarplatsen Whampao, hvars konstruktion förefallit mig så ändamålsenlig, att den förtjenade efterapas, hvarföre jag äfven medfört ritningar på desse transportfartyg.

Handtverk och *Näringar* äro i Canton mångfaldiga.

Silkesväfnad sysselsätter 17,000 män och qvinnor.

Bomullsväfnad gifver arbete åt 50,000 individer.

Canton har 4,000 skomakare och 7,300 barberare, hvilka sednare utgöra ett särskildt embete, dit ingen får tillträde utan vederbörlig licence.

Barberaren i China har ett mödosamt arbete. Han måste ej allenast raka hakan och kinderna, utan det åligger honom äfven att tvätta och raka hufvudet, putsa ögonbrynen, som efter Chinesiska modet måste vara smala och fina, samt skrapa bort hvarje hårstrå i näsa och öron, så att den nyrakade Chinesen är snarlik en skållad gris.

Omkring 2000 qvacksalfvare ordinera, tillreda och försälja läkemedel, och omkring 10,000 dels stationära, dels ambulatoriska restaurationer sörja för folkets förplägning, medan 25,000 personer dagligen införa lifsmedel.

Antalet af handtverkare, med deras arbetare, uppskattas till 246,000 individer.

En stad, belägen blott 3 Sv. mil från Canton, som heter *Fashán,* eftergifver provinshufvudstaden ej mycket i storlek. Der tillverkas en mängd varor för Cantons marknad, och der finnas i synnerhet de stora nederlagen af inhemska produkter, hvarföre köpmännen eller mäklarne i Canton, sedan de bortslutat en vara för export, resa eller sända till *Fashán* för att hemta den.

Rörelsen mellan dessa tvenne städer är så liflig, att omkring 8 till 10,000 personer dagligen fara fram och åter. På floden observerar man derföre *Fashán*-båtar nästan hvarje ögonblick komma eller gå, fullproppade med menniskor och varor.

Dagliga förbrukningen af Risgryn i Canton uppskattas till mer än 2 millioner skålpund och staden är aldrig försedd med denna nödvändighetsvara för en vecka, i synnerhet som alla de stora magasinerna ligga ett godt stycke uppåt floden, och införseln derifrån sker hvarje morgon. Om under ett krig vägen till dessa magasiner skulle stängas, så vore Cantons befolkning inom få dagar utsvulten.

Handeln i Canton har genom tvenne vigtiga tilldragelser undergått stora förändringar, likväl begge ledande till ökade utbyten.

Den första var upphäfvandet af Engelska Ost-Indiska Compagniets handels-monopol, som äfven var utsträckt till importen från China till Stora Britannien och dess besittningar, hvilket egde rum 1833.

Det är egentligen från den tiden som Engelska nationens uppmärksamhet och intresse började rigtas på China, och sedan har handeln oafbrutet tilltagit, ända till 1839, då tvister uppstodo mellan de begge rikena, till följe af den kejserlige kommissarien *Lin's* stränga åtgärder till hämmande af opiehandeln, och slutade med ett krig af olyckliga följder för det himmelska riket.

Den andre, ännu följdrikare händelsen, var fredsslutet i Nankin af den 29 Augusti 1842 och den derpå följande supplementär-traktaten, afslutad vid Bocca Tigris den 8 Oktober 1843, hvarigenom alla tvistigheter syntes för ögonblicket vara slutade, och en *evig* fred utlofvades från begge sidor. Freden har imedlertid redan blifvit bruten, och en måhända ej aflägsen framtid torde få skåda tilldragelser af ännu betänkligare inverkan på den Chinesiska kolossens politiska bestånd.

Hufvudvilkoren för fredsslutet voro:

1:o China erlägger till England 21 millioner Piaster (56 millioner Riksdaler Svenskt Banko) såsom ersättning för krigskostnaderne; och till säkerhet håller England ön *Chusan* besatt, intill dess summan blifvit betald.

2:o Ön *Hongkong* afträdes för alltid till Engelska kronan.

3:o Den utländska handeln, förut inskränkt till Canton, frigifves i ytterligare 4 hamnar, nemligen *Amoy*, *Fu-chu-fu*, *Ningpo* och *Shanghai*.

4:o Det så kallade *Co-hong*-systemet upphör, och Engelsmän skola ega rätt att handla med hvilka Chinesiska undersåter de behaga.

5:o Afgiften för fartyg och tull på varor bestämmes genom en tariff, som icke i något fall får öfverskridas; och alla förut brukliga prejerier afskaffas.

6:o Engelska undersåter ega rätt att bygga och med sina familjer bo i de fem hamnarne.

7:o Konsuler mottagas och erkännas af Chinas regering i de fem hamnarne.

8:o Opium anses såsom kontraband.

I fall *Ta-Tsing* (den stora rena dynastien), samt Chinas mandariner och folk, verkligen hade varit så stolta som vi Europeer föreställt oss dem och som deras förr omtalade högdragenhet mot främlingar tyckes antyda, så skulle de hafva djupt känt förödmjukelsen af dessa hårda fredsvilkor, samt hafva liksom uppvaknat från en långvarig och angenäm dröm om egen storhet; men jag tror icke att Chinesen är af naturen stolt, och jag är öfvertygad, att beskrifningen derom, så väl som om mycket annat från China, är något öfverdrifven samt tål således afprutning. Hela samhällsskicket i China hvilar på grund-

valen af ödmjukhet, blind lydnad och orubblig vördnad för det suveräna föräldraväldet, äfvensom för landets styrelse, hvilken anses handla såsom allas fader. Dessa grundsatser inplantas hos barnet och tillämpas sedan under hela lifstiden. Fredsamhet och undergifvenhet för ödet anses i China såsom dygder, och citeras såsom prof på förstånd. Chinesen anser deremot såsom en dårskap att blifva ond och förhetsa sig, och säger att man derigenom blott skadar sig sjelf, ej sin motståndare. Vreden, säger han, förderfvar matsmältningen och grundlägger sjukdomar till kropp och sinne.

Frid är för honom det förnämsta, och intet offer anses för stort för dess vinnande.

Regeringen lemnar dagliga prof af verklig eftergift, på samma gång som dess påbud slunga blixtrar och thordön, såsom den sjelf yttrar.

Chinesens valspråk är *sträng lagstiftning, mild lagskipning*.

Ej sällan resa sig distrikter eller hela provinser och neka betala de pålagor, hvilka af folket anses obilliga. Då utfärdar regeringen dundrande proklamationer och bjuder folket deri att *darra* och *lyda*, men slutet blir gemenligon eftergift af de orättvist pålagde skatterne, af det enkla skäl, att regeringen, ehuru enväldig, saknar alla medel att göra sina påbnd gällande, då dessa strida mot folkets begrepp om rätt och billighet.

Chineserne äro materialister i högsta grad, och sådane hafva andra begär än stolthetens att tillfredsställa, men deras språk, i synnerhet det officiela, innehåller idel pompösa fraser, der kejsarens magt beskrifves lika omätlig som himlarnes hvalf och hans medlidande för de stackars uthungrade, fjerran ifrån komne främlingarne lika

bottenlöst som hafvets djup o. s. v. Ingenstädes iakttages etikettens former så strängt som i China, ej blott emellan högre och lägre, utan äfven i hvardagslifvet emellan likar, och i det husliga emellan föräldrar och barn, men deri ligger ingen stolthet, utan snarare bevisas deraf en fullkomlig frånvaro af hvad vi mena med stolthet.

Den förekommande och som det synes naturliga artighet, hvarmed de högste mandarinerne bemöta de utlänningar, hvilka på ett eller annat sätt komma i beröring med dem, tillkännagifver alldeles ingen stolthet, utan snarare en fryntlig godmodighet; och det är väl ej möjligt att samma personer skulle blott några år sedan hafva behandlat dem med ett så olideligt öfvermod, som beskrifves i flere då utkomne böcker om China.

Med undantag af Canton, der pöbeln under fordna stridigheter af lägre mandariner blifvit uppmuntrade till anfall på främlingar, och der desse senare varit utmålade såsom *rödhåriga, blodtörstiga djeflar*, så bemötes öfverallt i China en fredligt framfarande utlänning med välvilja och aktning, hvilket bäst bevisas deraf, att missionärer under åratal kunnat uppehålla sig på ställen, hvarest de saknade allt skydd af sin regering. Åsynen af en Europé der, hvarest folket aldrig sett någon sådan, samlar omkring honom en mängd nyfikne, hvilka visserligen äro besvärlige, emedan de undersöka noga den underbare gästen från topp till tå, ej blott med ögonen, utan äfven med händerne, men dervid uttryckes blott förundran, ingen ovilja.

Inrikes handeln är i Canton, liksom i andra hamnar, så stor, att den utrikes vid jemförelsen förlorar all sin betydenhet. Rikets provinser alstra en mängd olika varor, hvilka föranleda stora utbyten dem emellan och

underhålla en stor kustfart samt en ännu större trafik på kanalerne, hvilka med allt skäl kunna benämnas Chinas landsvägar. Jag har flere gånger försökt att samla materialier till en statistik öfver Chinas inrikes handel, men ty värr nödgats afstå från företaget, sedan jag funnit att denna handel, äfven belagd med afgifter eller land- och kanal-tullar, icke förekommer sådan den verkligen är uti de officiela uppgifterne, emedan en betydlig del deraf passerar medelst connivence med lägre mandariner utan att betala afgift, och således utan att i journalerne antecknas.

Genom öppnandet af de 4 nya hamnarne har väl Canton förlorat sitt fordna monopol på all utrikes handel, men concurrensen har hittills icke verkat ofördelaktigt, emedan utländska handeln med China på det hela taget ökats anseuligt.

Under året 1846 besöktes Canton af *304* främmande fartyg med ett lästetal af *130,170 tons*, nemligen:

214	Engelska	af Tons	92,896.
64	Amerikanska	»	29,049.
4	Franska	»	1,283.
8	Holländska	»	2,747.
1	Belgiskt	»	300.
1	Danskt	»	305.
6	Svenska	»	1,791.
4	Hamburger	»	1,097.
1	Bremer	»	152.
1	Preussiskt	»	550.
304		Tons	130,170.

De af Engelska Konsulatet i Canton uppgjorde tabeller visa ett *importvärde* af *P:r 10,214,383* och

exportvärde af *P:r 15,378,560*, allt under Engelsk flagga.

Bland importen, som hufvudsakligen utgjordes af Bomull från Indien och Manufakturvaror från England, nämnes äfven 10,898 picul Jern och 299 picul Stål.

Exportvarorna voro:

306,980 picul Thé,
6,604 » Silke,
277,814 » Socker,

jemte en mängd små-saker.

Öfver handeln i andra nationers fartyg blifva icke sådane tabeller för allmänheten tillgänglige, men, efter på enskild väg samlade underrättelser tror jag mig kunna uppgifva följande:

Flagga.		Import.		Export.
Förenta Staternes	P:r	1,200,000.	P:r	4,800,000.
Franska	»	150,000.	»	350,000.
Holländska	»	200,000.	»	620,000.
Belgiska	»	70,000.	»	90,000.
Danska	»	8,000.	»	60,000.
Svenska	»	250,000.	»	650,000.
Hamburgs	»	325,000.	»	500,000.
Bremens	»	25,000.	»	40,000.
Preussens	»	125,000.	»	200,000.
	P:r	2,353,000.	P:r	7,310,000.

Af de Svenska skeppen gingo 3 till Förenta Staterne med dyrbara laster af thé och sidenvaror.

Efter de officiela rapporterne ledes man till den naturliga, men dock falska slutsats, att England, till betäckande af sin underbalance i handeln, skulle hafva att sända till China omkring 5 millioner piaster i silfver,

hvarföre det blir nödigt upplysa, att importen af Opium, ensam öfverstigande hela exporten, icke är upptagen i nämnde rapport, emedan den såsom traktatsvidrig icke får vara officielt känd. Här framstår således ett evident bevis på otillförlitligheten af statistiska tabeller vid bedömmandet af hvilketdera af tvenne länder har handelsbalancen för eller mot sig.

Ett af vilkoren i den Anglo-Chinesiska traktaten var upphäfvandet af det så kallade *Co-hong*-systemet, som grundade sig på ett af Kejsaren i China till en korporation af Cantons handlande förlänadt monopol på hela utländska handeln. Desse handlande voro 10 till 12 till antalet och kallades *Hong-köpmän*, d. v. s. sådane som hafva ett nederlag för handel en gros; och endast för desse var det tillåtet att på Cantons tullkammare ut- eller inklarera varor. Likväl egde de utländska husen rätt att till kommissionär välja hvilken af desse Hong-köpmän de behagade.

De gjorde affärer hvar för sig, men för den enes skuld till utlänningar voro alla de öfrige solidariskt ansvarige.

Fallissemanger hafva flere gånger egt rum bland dem, utan att någon slutlig förlust träffat utlänningarne.

Om å ena sidan Hong-köpmännen högt beskattade handeln, i stöd af sitt monopol, så voro de deremot sjelfve underkastade skatter och prejerier af många slag. De måste hvar tredje månad sända presenter till det kejserliga hofvet för ett värde af P:r 50,000, och tvungos att från de kejserlige plantagerne köpa en rot, kallad *Ginseng*, till ett pris af 15 lod silfver för hvarje lod af denne rot.

Hvarje Hong-köpman var ansvarig för erläggandet af tull och alla godtyckliga pålagor för de till hans adress varande fartyg och laster. I fall af smuggling från eller till dessa fartyg, så tilltalades Hong-köpmannen, och vid ofta uppkommande slagsmål emellan besättningen och Chineser blef ansvaret hans. Vid sådane och flere andra tillfällen måste Hong-köpmannen släppa till penningar, hvarförutan den årliga skatten till chefen för tullverket (som af Europeer kallas *Hoppo,* men egentligen benämnes *Ki-pau*), samt underordnade tjenstemän, uppgick till betydliga summor.

Styrelsen hade berättigat Hong-köpmännen att pålägga den utrikes handeln en afgift af vissa procent, hvilken äfven ofta godtyckligt höjdes i förlitande derpå, att ingen klagan af främlingarne kunde framkomma till högre embetsmän på annan väg än genom dem sjelfve.

Afgifterne inflöto i en kassa, kallad *Konsú*-fonden, hvilken under vissa perioder, i synnerhet då ingen Hong-köpman på längre tid råkade i obestånd, ökades ansenligt. Vid Engelsk-Chinesiska krigets utbrott egde den nära 2 millioner Piaster; men Canton ålades af Engelsmännen en brandskatt af 6 millioner Piaster, och då folket, som förmenade att grälet med utlänningarne vore Hong-köpmännens ensak, lika väl som handeln med dem varit, ej ville gälda denna skatt, så måste *Consú*-fonden betala så långt den räckte, hvarefter så betydlig kontribution lades på Hong-köpmännens enskilda förmögenhet, att den rikaste, vid namn *Howqua,* måste ensam bidraga med 1 million Piaster.

De sista af Hong-köpmännen voro 10 till antalet, och det torde måhända intressera en och annan att känna namnen på de individer, hvilka under en lång tid

regerat den utländska handeln, medan de i sin tur sjelfva regerades och pressades af Mandarinerne.

Mot contant vedergällning hade regeringen förlänat desse Hong-köpmän högre och lägre värdighet, med thy åtföljande knapp och påfågelfjäder, och de hade följaktligen, jemte sina egna namn, enligt i China öfligt bruk, antagit officiela namn.

Förteckning på de Hong-köpmän, som intill upphäfvandet af *Co-hong*-systemet fungerade.

Namn, såsom de af utlänningar uttalades.	Hongens eller firmans namn.	Officiela namn.
Howqua	Wu-hau-kwán	Wu-shau-yung
Mowqua	Lu-mau-kwán	Lu-ki-kwang
Ponkiqua	Pwán-ching-wei	Pwan-shau-kwáng
Goqua	Sie-N'gau-kwán	Sié-yu-jin
Kingqua	Liáng-king-kwán	Liang-Ching-hi
Mingqua	Pwán-Ming-kwán	Pwan-wan-tau
Saorqua	Má-Sao-kwán	Ma-tso-liáng
Punhoiqua	Pwán-hai-kwán	Pwan-wan-hái
Samqua	Wú-Shwang-kwán	Wu-tien-yuen
Kwanshing	Yih-kwan-kwan	Yih-yuin-cháng

Ljudet *qua* eller *kwan* betyder *Herre* eller något motsvarande det Engelska ordet *Esquire.*

Flere af ofvannämnde Hong-köpmän äro nu döde, bland hvilka den gamle Howqua, som efterlemnade ett högt aktadt namn och en förmögenhet af nära 20 millioner piaster, ehuru han under de sednare åren fått vidkännas utgifter och förluster till ett belopp af 4 millioner samma mynt.

Hans äldsta son, ämnad till fadrens efterträdare i handeln, afled för några år sedan, och den andre sonen, som dittills uteslutande egnat sig åt litteraturen, måste

derföre ingå på den commerciela banan, för att vårda det stora arfvet. Han är allmänt älskad för sin välgörenhet, och under samtal berättade en gång hans förste commis, att Howqua har att dageligen låta utdela föda åt 900 personer, d. v. s. egna arbetare, pensionärer samt närmare och aflägsnare slägtingar, hvilka alla äro väl underhållne. Han låter derföre, då brist på ris befaras, införskrifva för husets egen konsumtion en eller flere laster af detta födoämne.

Några af de fordna Hong-köpmännen hafva dragit sig från handeln, och de öfriga fortsätta affairer under det fria systemet, gynnade af kapital och vidsträckta relationer, hvarigenom de kunna ännu till viss grad styra marknaden.

Ehuru Co-hong-systemet var onaturligt och medförde olägenheter, innebar det dock å andra sidan en säkerhet för handeln, hvilken nu saknas; och de fleste af de mest ansedde Cantons firmor tyckas lemna ett bestämdt företräde åt det gamla sättet, samt befara att förluster snart torde blifva en oundviklig följd af nya systemet, som inledt i den utländska handeln en stor mängd Chineser utan förmögenhet motsvarande de stora affärer de företaga.

Linguister eller tolkar, som af Chineserna kallas *Tung-sz'*, äro en sort tullklarerare, hvilka under förra systemet, då ingen direkte kommunikation var tillåten mellan Europeer och lokalauktoriteter, användes vid alla tillfällen såsom budbärare och äfven öfversatte de edikter, som utfärdades rörande utlänningarne. Deras kännedom af Europeiska språk inskränker sig emedlertid till en viss jargon af Canton-Engelska — en Lingua-franca, som lemnar rum för ständiga misstag; och utan tvifvel hafva

många missförstånd mellan Chineser och utlänningar uppkommit hufvudsakligen af dessa tolkars okunnighet.

De begagnas ännu till klareringar på tullen och få några Piaster provision för hvarje båtlast inkommande varor, som lossas från fartyg. På exporten erhålla de ingen annan sportel, än hvad säljarne af varorne kunna gifva dem för besväret med deras inlagor till tullkammaren.

Deras-rörelse, som fordom var ganska indrägtig, har lidit mest af alla af det nya systemet.

Compradorer äro ett slags hofmästare och tillika Kassörer i de utländska husen i Canton. Benämningen är portugisisk och betyder Uppköpare eller Fournerare, emedan de från äldre tider blifvit använde vid de utländska skeppen i Macao och Whampao såsom leverantörer af alla förnödenheter. .. På Chinesiska kallas de *Mai-pán'*. Fordom måste compradorerne betala till de Chinesiske Mandarinerne en temmeligen betydlig licence-afgift. Nu är den väl lagligen afskaffad, men man har anledning tro att de likväl erlägga en »*Kung-shang*» (present eller tribut) vid nygret för att stå väl.

Compradoren är utan all tvifvel den vigtigaste personen i de större utländska husen i Canton. Ehuru sjelf tjenande, sträcker sig hans inflytande på allt i huset vida öfver husbondens eget. Han antager och afskedar efter behag hela betjeningen, hvilken af honom aflönas och födes; han mottager och utbetalar alla penningar, samt eger derföre i allmänhet stora summor i sina händer. Jag har ofta sett compradoren i ett hus innehafva på en gång öfver 1 million Piaster i kassan. Han gör äfven alla inköp för hushållet, på hvilka han debiterar en dryg vinst. Principalen vet att han blir

bedragen, men känner äfven att alla hans grannar blifva likaså; och af gammal vana underkastar han sig detta prejeri, emedan det anses omöjligt att reformera. En Chef för ett stort handelshus yttrade under samtal om detta ofog: »Jag är säker att 6,000 Piaster om året skulle kunna besparas på mina utgifter genom en sträng kontroll på min Comprador, men medan jag utöfvade denna kontroll, skulle säkert många gånger den summan på annat sätt gå förlorad. Vi måste underkasta oss bruket, ty hvilket ombyte af comprador jag än gör, så förändras ej systemet. Blott affärerna i det hela tagit bära sig, vilja vi ej förlora humöret öfver en sak som ej står att hjelpa.»

Som främlingar i Canton aldrig hafva penningar i sin vård, långt mindre bära sådana på sig, så öfverlemnas kassan genast vid ankomsten till Canton åt husets Comprador *utan qvitto*, och på denne anvisas sedan alla utgifter. Från köpmannen, hvilken fått anvisning på 10,000 Piaster, ända ned till båtkarlen som för en liten rodd har att uppbära 100 Cash, måste alla till Compradoren erlägga en provision, lämpad efter summans storlek och ett bland alla Compradorer vidtagit och således af alla näringsidkare kändt bruk, och de klaga icke deröfver, emedan bruk anses såsom lag. Den största vinst för Compradorerna hemtas likväl från olika invägning och utvägning af silfver, samt från utlåning af penningar mot hög ränta vid tillfällen af brist på mynt bland de mindre Chinesiske handlande.

Compradorerne i de större husen äro gemenligen intressenter i något Bankirhus samt nära lierade sins emellan. En del af kassan användes, såsom väl bekant är, till Bankens utlåningar, men om någon ovanligt stor

eller oväntad utbetalning för huset skulle inträffa, så kan man vara säker att Compradoren förstår reglera den, äfven om brist skulle förefinnas i kassan, ty han får då tillfälligt biträde af Banken eller af andra Compradorer, hvilka alla äro lika intresserade att förekomma allt som möjligen skulle kunna leda till misstroende mot det närvarande compradors-systemet, hvilket endast hvilar på god tro.

Som Compradoren, hvilken är ansvarig för hela betjeningens uppförande och således måste ersätta den stöld, som möjligen af någon husets tjenare kan begås, så väljer han dem bland sina anförvandters söner och bland anhörige till af honom välkände personer, hvilka gå i borgen för deras ärlighet. Emedlertid måste hvarje tjenare i huset af sin lön lemna Compradoren en viss andel såsom ersättning för hans garanti.

Då Compradoren mottager piastrar, väger han dem och reducerar vigten i Tael silfver, hvarigenom alltid förlust uppstår på piastern. Han låter derefter utvälja de bästa och närmast fullvigtiga piastrar, hvilka sedan af honom utbetalas *räknade.* Om ock blott en obetydlighet vinnes på hvarje Piaster, så uppkommer likväl sålunda en sammanlagd stor vinst på de ofanteliga summor hvilka under årets lopp passera genom hans händer.

Jag har hört Chinesiska köpmän yttra till Chefen för ett visst handelshus, att de ville betala honom en tribut af 3000 Tael silfver om året för rättigheten att *utan lön* tjena honom såsom Comprador.

Betjeningen i utländska husen består i öfrigt af *Siáu-sz'* (betjentgossar, tillhörande compradors-klassen) samt *Tiáu-fú* (arbetskarlar) gemenligen af åkerbrukareklassen från compradorens födelsebygd och af honom väl kände.

De förstnämnde äro med få undantag lättjefulla, och begagna gerna de ofta förekommande tillfällen att skinna husbonden, en böjelse och förmåga som man ser utvecklad hos dem ganska tidigt. I hvarje hus finnes en mängd sådane betjenter (som Engelsmännen kalla »*Boys*» utan afseende på åldern), ty hvarje utlänning, om ock blott sjelf lärling på kontoret, måste hafva sin egen betjent, hvars befattning inskränker sig dertill, att uppbädda sängen, lägga i ordning småsaker i rummet, passa upp sin herre vid bordet, springa tillfälliga ärenden, mest inom huset, och utlemna kläder till tvätt. Klädes- och sko-borstning kommer ej mycket i fråga der, hvarest en hvit jacka, vest och benkläder, samt lakerade skodon en stor del af året begagnas.

Betjenterne hafva således god tid att tillfredsställa den böjelse för spel, som är allmän bland de lägre klasserna i China.

I China, så väl som i Indien, är det bland Européer brukligt, att hvarje person vid bordet har sin egen betjent bakom stolen, som ej bryr sig om någon annan än sin egen herre. Då man är bortbjuden till middag medföres derföre alltid betjenten, utom hvars biträde man svårligen skulle få njuta af anrättningen.

Arbetskarlarne äro i allmänhet starka, villiga och goda tjenare. De förrätta alla gröfre sysslor inom huset samt påkallas ständigt af betjenterne, hvilka merändels låta dem göra hvad dem sjelfva blifvit anbefaldt.

Importvaror till Canton.

Agar-Agar, Malayiska namnet på ett gelé, tillverkadt af *Gigartina tenax*, en sjöväxt. Det införes från Indiska Archipelagen och användes på många sätt. Chine-

siska lanternor göras af i detta ämne indränkt papper. För siden- och Pappers-fabrikation begagnas det äfven. Kokadt i socker, bildar det ett gelée, mycket värderadt i China, som kallas *Wong Liung fan*.

Det gifver ett förträffligt klister som ej angripes af mask och kostar blott 2 Doll. per Picul.

Assa foetida, Persisk produkt, kommer från Bombay och begagnas mycket i Chinas materia medica.

Arrack (á-li-tsiú) införes icke i stor mängd, emedan Chineserne mest begagna sin egen spiritus kallad *sam-shú*, tillverkad af ris. Arrack beredes af 62 delar *molass*, eller den sirap som blifver vid sockerkokningen, 3 delar toddy, eller saften tappad af Cocos-palmen och 35 delas ris.

Den till China, hufvudsakligen i junker införde säljes för omkring 24 à 28 sk. Sv. B:co per kanna.

Bernsten (Hú-pi) begagnas icke nu mera så mycket som förr; kommer från Bombay dit den föres från Afrikanska kusten, så väl som från Persien.

Genomskinliga större stycken, i synnerhet om insekter finnas uti dem, betalas ännu med 10 à 12 Doll. per catty.

Betelnötter (Pin-láng) utgöra en stor handelsartikel hufvudsakligen införd från Java, Singapore, Pinang och Sumatra.

Priset i China varierar mellan 2 Doll. 50 c. och 4 Doll. per Picul, allt efter olika tillförsel.

Bladen af »*Piper-betli*» och nöten af »*Areca catechu*» användas tillsammans, blandade med en fin kalk, hvaraf beredes små tuggbussar, som nyttjas af det lägre folket i China, der tobak icke tuggas.

Biche de Mer, af tvenne slag: nemligen *svart*, som kallas *Sháng-tang-hái-san* och *hvit*, benämnd *Hiá-tang-hái-san-pihtih* eller på Malayiska *tripang*, är en af de vigtigaste importvarorne från Indiska Archipelagen och öarne i Stilla hafvet.

I Canton kallas Biche de Mer af Chineserne allmänt för *hoy-shum*, som betyder »*Sjö-ginseng*» — ett bevis på huru högt de skatta den. Fordom infördes varan blott i junker, men nu hafva främmande fartyg, serdeles Amerikanska, äfven vinlagt sig om handel dermed, samt besöka till den ändan Nya Guinea, Nya Californien och Stilla hafvets små ögrupper. Ett Svenskt fartyg, Brigantinen Bull, förd af Capten N. Werngren, har 1842 varit befraktadt för en 6 månaders resa mellan öarne, i afsigt att insamla Biche de Mer och Sandalträd. En sådan resa är äfventyrlig om icke fartyget är försedt med stark besättning och väl beväradt, samt nödig försigtighet iakttages, emedan handeln bedrifves med vildar och cannibaler af krigiskt lynne och mycken roflystnad. Åtskilliga besök af Europeiska och Amerikanska krigsskepp hafva emedlertid bidragit att ingifva öboerne respekt för främlingar; och åtskilliga Amerikanska Capitener, hvilka ofta företaga sådana expeditioner, tyckas vara föga bekymrade öfver anfall af infödingarne.

Ehuru tulltariffen endast nämner tvenne slag, svart och hvit, sortera likväl Chineserne Biche de Mer till många olika värden, varierande mellan 10 och 50 Doll. per Picul. Emedlertid kan man antaga 25 à 30 Doll. per Picul såsom medelvärde.

Chineserne, som tillägga Biche de Mer egenskapen att återställa vissa af öfverdrifven njutning försvagade krafter, använda den antingen ensam i en rätt eller blan-

dad med andra ämnen, och förtära så mycket deraf som råd och lägenhet medgifva.

Torkad har denna slemfisk formen af en tallkott, vanligen från 4 till 8 tums längd och 1½ till 3 tums diameter på midten, men är utanpå svartbrun af rökningen, hvaremot det inre ämnet är hvitt och tillagadt liknar speckfläsk. Djuret säges hafva ett obehagligt utseende och föga kraft att röra sig. Det tages af infödingarne med blotta händerna och de måste ofta dyka efter det.

Bomull (mien-whá) är afhandlad i en särskild artikel.

Bomullsgarn (mien-shá). 24000 Picul infördes 1846 och såldes till 25 à 30 Doll. per picul, hufvudsakligen af № 18 till № 32.

1843 uppgick importen af denna artikel till 40000 picul.

Vid en jemnt stigande införsel af väfnader lär väl förbrukningen af utländskt bomullsgarn snarare komma att af- än tilltaga.

Bomullsväfnader:

Shirting (Yáng-pú) infördes 1846 till en qvantitet af 420,000 stycken och betaltes för blekt 2 Doll. 70 c. à 2 Doll. 85 c., samt för oblekt 2 Doll. 25 c. à 2 Doll. 40 c. Denna väfnad importeras nästan uteslutande från England, hvaremot

Drills (Kiáu-lien) och *Sheetings* af tjockare beskaffenhet med större fördel importeras från Förenta Staterne, samt säljas i Canton till 2 Doll. 50 c. à 3 Doll. 20 c. för de förra och 2 Doll. 25 c. à 3 Doll. 25 c. för de senare, efter qvalitet.

Af *Sitzer*, *Näsdukar*, *Musliner*, *Gingham* m. fl. infördes omkring 40,000 stycken.

Campher. Den till China införde är från Borneo och Sumatra På sistnämnde ö fås den bästa Campher från ett distrikt kalladt *Barus*, hvarföre all lika god från begge öarna benämnes *Barus Campher*.

Chineserna kalla den *Ping pien* som betyder »*flakor af is*».

Den är 25 gånger dyrare än den i China och på Formosa och Japan producerade, vanligen i Europeiska handeln kände campher, och man anser att det företräde, som Chineserne för medicinska behof lemna den framför deras egen, är helt och hållet grundadt på inbillning.

Cardemummor (jau-tu-kau), föga kände i den större handeln, införas blott i junkerne i små partier för vissa köksbehof.

Cochenill (yá-lán-mi) införes mest från Förenta Staterne till en qvantitet af 4 à 500 Picul årligen. Denna vara är underkastad så betydliga fluctuationer, att jag under mitt vistande i China sett den betald en gång ända till 1100 Doll. per Picul, medan den vid annat tillfälle blifvit såld till 180 Doll. per Picul.

Coraller (shán-hú) inkomma med junker från Indiska Archipelagen, begagnas till allehanda prydnader och säljas i förhållande till färg och täthet från 20 till 80 Doll. per picul. Fordom kom denna artikel uti Ost-Indiska Compagniets skepp från Medelhafvet öfver England, men införes numera icke derifrån.

Cutch eller Terra Japonica (*'rh-chá*), fordom ansedd såsom ett slags jord, som man förmodade komma från Japan, är nu mera kändt och man har öfvertygat

sig att det är ett hartz, hvilket fås från »*Acacia Catechu*», ett träd som växer i Persien omkring Cutch-viken. Det införes från Bombay och Bengalen; det som kommer från förstnämnde ort är skört och af rödbrun färg samt fastare än det andra. Kakorne likna utvändigt chocolad, men i brottet hafva de ränder. Godt cutch har en jemn färg och sötaktig fast astringerande smak, samt smälter i munnen. Detta färgämne kommer äfven från Pegu, Siam och Singapore. I China användes det till vissa röda färger och betalas med 3 à 5 Doll. per Picul.

Dammer (pá-má-yú) är en sort naturligt beck eller gummi, som flyter från åtskilliga furuslag på Indiska öarna och uppsamlas i stora klimpar vid roten eller på stammen af dessa träd. På Borneo säljes det till 50 c. per Picul och i Singapore till 1 Dollar.

I China användes det, såsom vi bruka beck, för att täcka näten på fartyg och göra kärl täta.

Elfenben (siáng-yá) användes mycket i China och betalas efter tändernas storlek, de största ända till 150 Dollar per Picul. De som gå 5 à 8 stycken på Piculen äro värda 100 à 140 Dollar. Mindre 50 à 75 Doll. per Picul.

Den största införseln till China sker uti Siams junker. Något kommer direkte landvägen från Birmah och äfven i fartyg från Singapore, ditfördt från Mozambique.

Ebenholtz (Wú-múh), deraf införseln till China är betydelig, finnes af flera slag. Det från Mauritius, som mest införes öfver Singapore, skattas högst och betalas med 3 till 6 Dollar, allt efter tillgång, hvaremot det från Ceylon och Manila endast hemtar $^2/_3$ af priset.

Fisk-magar (Yü-tú) är en af de för Chinesiska gastronomer införde läckerheter. De äro af en gulaktig

färg, prepareras för afsändande på lång resa endast genom torkning i solen sedan de blifvit utspände på stickor, men förderfvas lätt då fuktighet kommer åt dem. De införas i Bombay-skepp, samt i junker från Singapore, Java och Manila.

Denne artikel consumeras (liksom Biche de Mer och Fogelbon) af Chineserne till följe af den honom tillagde stärkande egenskap, och åtgången är stor. Priset varierar mellan 30 och 75 Doll. per Picul, rättadt efter godhet och tillförsel.

Flintsten (hó-shi) införes från Europa i de fartyg som gå ut i ballast. Priset fluctuerar mellan 50 c. och 1 Doll. per Picul. Den begagnas vid glastillverkning, samt till elddon.

Fogelbon:

1:o. Rena (sháng-tang-yin-wo, kwán yin).

2:o. Medelsort (chung-tang-yin-wo, cháng yin).

3:o. Orena (hiá-tang-yin-wo, máu yin).

Artikeln, som blifvit namnkunnig endast af en besynnerlig smak hos Chineserne eller rättare genom en fördom, hvilken tillagt den egenskaper, lika löjliga som grundlösa, hemtas egentligen från öarne Java och Sumatra, ehuru den träffas på nästan alla bergiga små öar och holmar i den Indiska Archipelagen.

Detta fogelbo bygges af en liten svala kallad »*Hirundo esculenta*», emedan dess näste eger den ovanliga egenskapen att vara ätbart. Boet har utvändigt likhet med illa sammansatt trådaktigt husbloss af hvit färg, något närmande till rödaktig. Tjockleken omkring $1/16$ tum och vigten af hvarje bo från $1/2$ till 1 lod, samt af ett gåsäggs storlek. De torra, hvita och rena äro ojemnförligt dyrare än de mörkare och mindre rena. Boen upp-

trädas på hambu-spjelor och packas i knippor. Deras godhet varierar efter belägenheten af de hålor der de byggas, samt årstiden då de tagas. De bästa fås innan ungarne blifvit fjädrade. De som innehålla ägg äro ännu dyrbarare.

Skörden företages två gånger om året och de bästa boen fås i djupa, fuktiga, svårt tillgängliga grottor. Förr troddes att hålorne närmast hafvet voro de mest gifvande, men sedermera har man upptäckt de rikaste hittills kände grottor inne i landet, mer än 50 Engelska mil från kusten. Detta faktum tyckes vederlägga den förmodan, att ifrågavarande fogelbon vore sammansatte af fiskromm, eller af Biche de Mer.

Fångsten är förenad med lifsfara, och ingen annan än den från barndomen dertill inöfvade kan åtkomma boen, emedan det ofta fordras att på lätta bambu- och rottingstegar nedstiga flera hundra fot utföre en perpendiculär klippvägg med ett brusande haf under sig. Då omsider öppningen till klyftan uppnås, så måste ofta bloss begagnas i de mörka hålorna, der det minsta felsteg skulle medföra ögonblicklig död.

Chineserna äro de enda som för eget behof köpa dessa fogelbon, men det oaktadt är efterfrågan så fullt motsvarande tillförseln att öfverdrifna priser betalas.

Bästa sort, hvita, kosta 1800 Doll. per Picul (34 R:dr B:co per ℔).

Medelsorten, 1000 à 1500 Dollar.

Sämsta sorten, 150 à 250 Dollar.

Största delen af de bästa afgå till Peking för hofvets bruk.

Japaneserne njuta icke af denna lyxartikel, och det är lika svårt utröna huruledes Chineserne först hit-

tade på den, som det är oförklarligt att de så länge bibehållit smaken oförändrad.

Den rätt som tillagas af fogelbon, har alldeles ingen behagelig smak. Första gången tror man sig förtära en svag hönssoppa, uti hvilken smala rimsor af husbloss blifvit inlagde; men en liten kopp deraf kostar 1 piaster.

Crawford uppgifver qvantiteten af från den Indiska Archipelagen utförde fogelbon till **243,000** Skålp. och värdet till **1,263,570** Dollar.

I China är det icke möjligt att utforska den verkligen införde qvantiteten, då ganska litet deraf går genom tullen.

Glas (Pó-li-ki). För 50 år sedan utgjorde införseln till China af glasskärfvor och sönderslagna flaskor en ganska betydelig handel, men sedan hafva Chineserna lärt att sjelfve göra glas, hvilket allt mer och mer förbättras.

Glasbruken äro små etablissemanger, men många till antalet. Jag förvånades ej litet, då man i en bod midt i staden, der glas insattes i tafvelramar och en sort målade glaslyktor gjordes, på min begäran att någon gång få bese ett glasbruk svarades »*tzi-ki*» (genast), och dervid öppnade en dörr till ett litet rum, hvarest stodo ett par tunnor med stenkol, ett par dito med sand och aska, samt en fjerding med glasskärfvor. Detta var brukets material-magazin. Derinnanför var ett annat rum, försedt med ett stort bord samt 2 ugnar. Vidare ett tredje rum med trenne smältugnar.

Hela lokalen upptog icke öfver 200 qvadrat-alnars yta. Här voro 8 personer sysselsatte att smälta glaset samt blåsa och valsa ut skifvorna.

Bruket med inventarier tycktes icke kunna hafva kostat öfver 150 Doll., och likväl arbetades der friskt. Efter hand som glaset blef färdigt, fördes det ut i boden och blef der genast användt; och således syntes troligt, att en del af den sand och aska som om morgonen stått i materialboden, före aftonen var såld i form af ett lyktglas eller dylikt.

Från Belgien och äfven från Böhmen öfver Hamburg införes ännu glasvaror, men det är blott af de bättre kristall-effekter och slipade glas som numera med någon fördel kan afsättas, ty det är fåfängt att konkurrera med Chinesen om en tillverkning som han förstår, och till hvilken råämnet kostar så litet som till simpelt glas.

Gambier (shú-liáng) är ofta förblandad med *Cutch*, men de fås af olika plantor, ehuru egenskapen af och bruket för begge äro nära desamma.

Gambier erhålles genom kokning af bladen af *Uncaria Gambier* under 5 à 6 timmars tid, tills en stark dekokt är bildad, då bladen uttagas och läggas öfver kitteln för att afdrypa, medan extraktet vidare afdunstas. Då vattnet blifvit frånskiljdt återstår en såpaktig massa, som torkas i solen och skäres upp i tärningar. Gambier nyttjas till tuggning öfver allt i Indiska Archipilagen, blandad med betelnöt och kalk, hvaraf saliven blir röd och läpparne äfven få en högröd färg. I China begagnas den äfven till färgning och i Europa hufvudsakligen såsom garfämne. Den anses ega 7 till 8 gånger mera kraft än ekbark.

Ginseng (jin-sán) är roten af »*Panax quinque folia*». Den växer i Tartariet och äfven i Amerika. Chineserne anse ingen medicin fullkomligt god, utan att Ginseng till

någon del deri ingår. Allt som produceras i Tartariet är för Kejsarens egen räkning. Han säljer en del deraf till sina trogna undersåter, mot det billiga priset af rotens vigt i guld. Roten har omkring samma storlek som ett lillfinger och smakar något sötaktig. Den som är god brytes lätt och bör vara fast och fri från maskhål.

De första sändningarne från Amerika lemnade en vinst af 5 à 600 procent, men sedan har priset fallit, så att ofta alldeles ingen profit kunnat realiseras.

Preparerad eller renad Ginseng betales med 55 à 70 Doll. pr picul.

Importen belöper omkring 3000 till 3500 picul årligen.

Guld (hwang-kin) införes från Borneo, vanligen i små korn, men äfven i oren massa, och smältes i China uti små tackor, kallade *»hiái»*.

Mycken försigtighet är af nöden då man köper dessa guldstycken, hvilka af Chineserne förfalskas på mångahanda sätt, ibland genom ett tjockt skal af fint guld med silfver eller koppar inuti, ibland genom så konstigt insättande af bitar af sämre metaller, att bedrägeriet är svårt att upptäcka.

Guldblad *(kin-poh)* tillverkas till stor mängd i China af 2 tums fyrkant, men ej så jemna som i Europa.

Guld- och Silfvertråd (kin-yin-sien) importeras i stora qvantiteter från England och Holland. Den sistnämnde anses bäst. Som tullen är hög, så smugglas nästan allt, och man kan således ej bedöma importbeloppet.

Gummi (shú-kiáu) införes till China af flere slag.

Benzoe (n'gán-sai-hiáng). Denna balsam är den konkreta saften af ett litet träd, *»Styrax Benzoin»*, som

växer på slättlandet af Borneo och Sumatra i en fet och fuktig jordmån. Dess geografiska gränser äro desamma som Campherträdets, men olikt detta är det odladt. Då plantan är 7 år gammal göres en incision i barken, hvarifrån gummi utsipprar och afskrapas varsamt under 3 års tid; denna första skörd kallas *»hufvud»*. Den följande, som fortgår 8 eller 10 år, lemnar ett brunt gummi af sämre qvalitet samt kallas *»buk»;* trädet anses då utnött och fälles, hvarefter en sämre sort gummi vidare afskrapas, som benämnes *»fot»*.

Den första qvaliteten betalas med 50 till 100 Doll.; den andra med 25 à 45 och den tredje med 8 à 10 Doll. pr picul.

Detta Gummi, formadt i kakor af viss storlek, går bland infödingarne på Borneo och Sumatra såsom mynt, liksom metaller hos andra folkslag.

Från äldre tider hafva alla nationer, af hvilken religion som helst brukar rökelse, sökt detta gummi.

På Java röka de infödde höfdingarne Benzoe blandadt i tobaken, och rika Chineser parfymera dermed sina hus.

Olibanum (jü-hiáng) är ett harts-ämne, som erhålles af *»Libanus thurifera»*, ett stort träd, som växer i Arabien och Indien. Parsierne föra Olibanum från Bombay till China, der det säljes plockadt eller utvaldt till 10 Doll. och osorteradt till 2 à 5 Doll. pr picul.

Myrrha (moh-yoh) från Abysinien och Arabien infördt öfver Bombay till China, begagnades fordom mera, men nu mindre, hvadan importen på senare åren nästan upphört. Priset i Canton är efter qvalitet 4 till 18 Doll. pr picul.

Drakblod (hiue-kái) är den hårdnade saften af »*Calamus rotang*», som växer vild på Borneo och Sumatra. Detta hartsaktiga gummi har erhållit sitt besynnerliga namn från de gamle Grekerne, hvilka konsumerade deraf betydligt. Det erhålles antingen i ovala små bitar eller i stora orena klimpar. Bästa sorten, af en klar mörkröd färg, till hälften genomskinlig då man håller massan mot ljuset, fås i Banjermassin på Borneo, hvarifrån varan föres gemenligen till Singapore och vidare till China, der den största konsumtionen eger rum. Priset varierar mellan 15 och 25 Doll. pr picul.

Haj-fenor (shá-chi). Från Indiska hafven ända till Sandwichs-Öarne samlas Hajens fenor för att förse Chinesiska bord med ännu en fantasirätt, hvilken högt skattas och anses ega en stärkande förmåga.

Den största tillförseln kommer från Bombay och Persiska Viken. Omkring 500 st. fenor gå på en picul, och man kan deraf sluta till det stora antal Hajar som årligen dödas.

Priset i China varierar från 10 till 60 Doll. pr picul.

Horn (kioh) och *Ben (kju-láu)* importeras i junker från närliggande länder. Buffelhorn användas till de mest eleganta lanternor och till dosor för opium.

Af horn arbetas dessutom en mängd finare saker.

Rinoceroshorn (sái-koh) komma från Cochin-China och säljas så dyrt, att de bästa kosta 300 Doll. pr stycke; en sämre sort från Afrikanska kusten och Indien säljes till omkring 30 Doll. pr stycke. Chineserne förarbeta de bästa till dyrbara koppar, och en stor del ingår i medicinen. Till Japan sändas äfven dessa horn från China och från Batavia.

Klockor och Ur (shi shin piau). Från Frankrike, och i synnerhet från Schweitz, har importen af Pendyler, bordstudsare ooh fick-ur varit ganska stor, och då den i förstone inskränktes till ett handelshus, var vinsten ofantlig i förhållande till kapitalet. Man påstår att kalkylen den tiden var lätt, emedan man beräknade att en francs inköp lemnade en piaster i försäljnings-provenue.

Nu har konkurrensen ökats, emedan Chineserne äfven lärt sig att sjelfve tillverka desse säkra tidvisare.

Från Tyskland har under senare åren, bland många andra artiklar under gemensam benämning af Tyskt kram, äfven införts en mängd simpla ur med boetter af gul metall, hvilka på taflan bära inskriften: Wallerius Norrköping. till följe hvaraf de af många ansågos vara i Sverige tillverkade.

De såldes i början raskt till 4 Doll. pr st., men som tillförseln fortgått i stor skala, har priset fallit till 2 Dollar, som i alla fall troligen lemnar vinst.

Speldosor (Siún-fung-king) såldes äfven i början till orimligt höga priser såsom stora kuriositeter, i synnerhet passande till presenter. Nu ser man en sådan i nästan alla bättre Chinesiska hus, och de tillverkas äfven i China.

Speldosans toner behaga det Chinesiska örat mera än god Europeisk musik, hvilken anses alltför mycket stojande.

Vid ett tillfälle, då några Hong-köpmän bevistade en af Europeer gifven fête, blef äfven musik uppförd. På vanligt sätt stämdes först instrumenterne, hvarefter en vacker ouverture utfördes, vid hvars slut någon frågade gubbarne hvad de tyckte om musiken, hvarpå de på

sin Canton-Engelska svarade: »det sista vara godt, men det första mera bättre.»

Metaller (Wu-kin) äro särskildt afhandlade.

Nejlikor (Ting-hiang) äro de oöppnade blommorna af ett stort träd *(Caryophyllus aromaticus)*, som i synnerhet växer på Moluccerne, men äfven något odlas på Sumatra och Mauritius. Trädet liknar ett päronträd i skapnad, med slät bark, och bladen äro ofvantill rödaktiga, samt på undersidan gröna. Hela växten har, liksom kanelträdet, en stark aromatisk lukt. Transplanteradt börjar trädet icke bära frukt förr än vid 9 eller 10 års ålder, hvaremot det i egen jordmån producerar vid 5 à 6 års.

Produktionen varierar, men uppskattas i medeltal i en plantage till 6 à 10 ℔ af hvarje träd.

Molucca-Nejlikor betalas i Canton med 28 à 30 Doll. pr picul, hvaremot de från Mauritius endast gälla 20 Doll. och de från Sumatra icke öfver 12 à 15 Doll.

Importen till Canton uppskattas till 400 picul.

Opium (Yáng-yin) är särskildt afhandladt.

Perlemor (Yún-miu-koh) införes från Stilla hafvet och Sulu-archipelagen i samma fartyg som medföra Biche de Mer. Detta ämne förarbetas i China till allahanda småsaker. Stora skal värderas mest och de böra väljas med hvitt och felfritt innerskal.

Perlor (Chin-chu) importeras från Bombay och betala sällan tull, emedan värdet är så stort i förhållande till volymen, hvadan det är svårt utröna qvantiteten; likväl kan den med säkerhet uppskattas till 3 à 400,000 Piaster årligen.

Äkta perlor begagnas till örringar och diademer. Ingen Chinesisk dam anser sin toilett fullkomnad utan

ett sådant diadem tätt fullsatt med perlor, som kontrastera mot det glänsande svarta håret.

Peppar (*hu-tsiáu*) är frukten af »*Piper nigrum*», en uthållig ranka, som växer på Sumatra, Borneo, Penang samt på Malabar- och Malacca-kusterne. Odlingen är lätt och förmånligast på primitiva berg. Skörden tages hvarje halfår.

Då rankan är 3 år gammal börjar hon bära frukt och fortfar till omkring 10 års ålder, hvarefter hon icke är värd att bibehålla. Så snart frukten öfvergått från grön färg till röd plockas den och lägges på mattor till torkning i solen, hvarefter stjelkarne frånskiljas och varan, fullkomligt torr, är färdig till skeppning. Peppar skiljes i handeln genom tvenne benämningar, svart och hvit. Begge äro komna från samma planta, och hela skillnaden ligger i behandlingen. Den hvita pepparen har legat i blöt i vatten och derefter blifvit befriad från det yttre skalet genom gnidning mellan händerna. Hela peppar-produktionen för skeppning uppskattas till omkring 50 millioner skålpund, hvaraf omkring 3 millioner skålpund föras till China i främmande skepp; men denna transport anses komma att betydligen tilltaga, i synnerhet till de norra hamnarne, medan importen i junker torde aftaga.

Rotting (*Shá-tang*) är grenarne af en palm (*Calamus rotang*), från hvilken äfven fås det ämne som kallas Drakblod.

Denna planta, som slingrar sig kring andra träd, är föreningslänken mellan palmar och grässlag. Hon växer vild på nästan alla de Indiska öarne, men fås af bästa qvalitet i Banjermassin på Borneo och i Battachlandet på Sumatra.

Importen af rotting i utländska fartyg kommer säkert att betydligen ökas, särdeles i de norra hamnarne. Den har hittills uppgått till 20 à 30,000 picul årligen. Priset fluctuerar mycket, men äfven det lägsta kända lemnar en hjelplig frakt och bidrager till betäckande af kostnader, då fartyg hålla sig i Indo-Chinesiska farvattnen för att afvakta gynnande konjunktur. Chineserne, så väl som Holländarne föra rotting till Japan.

Ris (*Kju* och äfven *Tau-'tsz*) är den första nödvändighetsartikel i China, och införseln uppmuntras på alla möjliga sätt.

Formosa, Luzon, Indiska öarne Bali och Lombock, Siam och Arracon lemna betydliga qvantiteter till Chinas marknader. Priset är i vanlig tid 1 Doll. 50 c. till 2 Doll. 25 c., och vid knapp tillgång 2 Doll. 75 c. à 3 Doll. pr picul för ordinär vara. Fluctuationerna följa hastigt på hvarandra.

Ris är den enda artikel, för hvars import ett premium af Chinesiska regeringen gifvits, liksom Ginseng är den enda, hvars inhemska produktion skyddas genom en orimligt hög tullafgift.

Sago (*Shá-kiu-mai*), som är produkten af en palm (*Metroxylon Sago*) omkring 30 fot hög och 18 tum i diameter, är ett slags mjöl som införes i junker till ganska stor mängd. Trädet växer på Sumatra samt på Borneos vestra kust. Det fälles och klyfves, hvarefter märgen uttages stötes och tvättas, för att afskilja dess fibrösa delar. Mjölet torkas i jernpannor och packas i säckar, gjorde af sammansydde blad. Sju sådane säckar väga ungefär 1 picul.

Största delen föres till Singapore, hvarest Chineser hafva inrättat fabriker för mjölets rening och för till-

verkning af sagogryn. Priset i China är 3 à 4 Doll. pr picul.

Saltpeter (Piú-siaú) var fordom förbuden till införsel, emedan regeringen trodde att utlänningarne deraf ville göra krut att användas mot Chineser. Den införes nu från Singapore, som erhåller Saltpeter dels från Sumatra, der den träffas i grottor och andra betäckta hålor, dels från Indien, hvarest den produceras genom nitratjordens utlakning.

China konsumerar mycken saltpeter till sina fyrverkerier. Priset varierar från 5 till 9 Doll. pr picul.

Skinnvaror (Pai) importerades för 20 år sedan för 1 million Piaster, men denna handel har helt och hållet upphört, med undantag af några få sändningar af Utterskinn från Amerika, hvilka säljas till 3 à 4 Doll. pr st. för de bästa.

Öfver Kiatka införas ännu betydliga qvantiteter skinnvaror för norra Chinas marknader, men det är förvånande att se importen fortfara medan priserne i China äro lägre än på många ställen i Europa. Förbrukningen af pelsverk tyckes vara temligen allmän, men Chineserne påstå, att deras egne skogstrakter nu lemna mera skinnvaror än förr.

Chinesiska Räfskinn äro mindre än de som komma från Norden, samt håren på de förre mycket sträfvare. Hvarje skinn användes till 5 à 6 olika pelsverk. Räfskinn betalas med 1 à 3 Doll. pr st. efter qvalitet.

Sköldpaddskal (Tái-mei-koh) är de fjällaktiga skalen af *Testudo imbricata*, som finnes på kusterne af alla de Indiska öarne. De bästa komma från Moluccerne och Nya Guinea, men varan insamlas äfven i den öfriga

delen af Archipelagen, samt på de vestliga öarne af Stilla hafvet. Utom skalet lemnar denna sköldpadda ingenting nyttigt.

Chineserne begagna sköldpaddskal till kammar, dosor, lådor och andra småsaker, men förstå äfven att till en förvånande likhet bereda och såsom sköldpadd sälja buffelhorn. Priset varierar mellan 200 och 1000 Doll. pr picul.

Sandalträd (tán hiáng) förbrukas till stor myckenhet i China till rökstickor. Derom är nämndt i uppsattsen om skogsprodukter.

Smalts (Tá-tsing), särskildt afhandlad.

Sjögräs (shai-hwá-tsai) är en sort tong, som samlas på stränderne af China och Indiska öarne, och hvilken ätes begärligt af Chineser, stufvad i fett eller olja. Deraf tillverkas det förut omnämnda gelée, kalladt agar-agar. Importen är högst betydlig, men har endast varit föremål för junktransport.

Sapanträd (sjú-múh) är ett färgträd (*Cæsalpina sapan*) af samma genus och med lika egenskaper som Fernbock, fast i mindre grad färghaltigt. Det växer i Indien, Siam och Birmah, samt på Luzon. Till China införes det från Manila och Singapore, samt betales i allmänhet med Doll. 2 à Doll. 2 50 c. pr picul, fastän vid knapp tillförsel priset uppgår betydligt högre, i synnerhet i norra hamnarne.

Ylleväfnader (to-lo-nai) infördes 1846 till Canton från England till värde Doll. 1,400,000, samt från Holland, Belgien och Tyskland till värde Doll. 575,000, således tillsammans för nära 2 millioner piaster.

Handeln med ylleväfnader är i China snarare af- än tilltagande, emedan Chineserne föredraga silke, som

vadderadt eller fodradt med skinn är vackrare och håller längre. Då Yukien var guvernör i Kiangsú, utfärdade han en förmaning, eller rättare befallning till mandarinerne, att hålla sig till de inhemska fabrikaterna, och derföre icke bära kläder af ylle. Detta gaf ett svårt slag åt handeln med kläden, ty folket af förmögnare klasser önska så mycket möjligt i sin drägt likna mandariner, och upphörde liktidigt med desse att låta göra sina kappor af utländska kläden.

Exportvaror:

Thé *(Chá Yih)* har alltid varit Cantons stapel-export-artikel.

Shanghai hade redan 3 år efter hamnens öppnande för utrikes handel en så betydlig export af thé, att man förespår minskning i Cantons handel med denna vara, så framt icke komsumtionen i Europa, synnerligast i England, genom nedsättning i tullen kommer att ökas, ty théer erhållas till lägre priser i Shanghai, såsom följd af besparade transportkostnader.

Silke, rått (hú sz').

Det gröfre eller så kallade Canton-silket kommer naturligtvis, såsom i närheten produceradt, fortfarande att gå från Canton, hvaremot det finare eller så kallade Nankin-silket finner den närmare vägen öfver Suchau och Shanghai. Om desse begge artiklar åberopas de särskildt följaktige uppsattser.

Sidentyger af alla slag *(Kiu-en tsau, shá, ling, tsien-fung, kihkoh t'ang chau twán).*

Deraf exporterades fordom till vida större belopp än nu. Engelske Consulns tabell upptager exporten till England till *Doll. 292,653*, hvilket likväl är blott den qvantitet som betalt utgående tull. Den som passerat

förbi tullen torde kunna uppskattas till minst lika mycket, om icke många gånger mer. Utförseln till Förenta Staterna och till vestra kusten af Amerika, värderas nu till omkring 1 million Piaster, hvaremot den för 10 år sedan uppgick till minst 1 ½ million.

Till Förenta Staterna sändas nu hufvudsakligen så kallade pongees (släta, råa tafter) hvilka der färgas och tryckas. Priset på sådana är Doll. 4 à Doll. 5 pr stycke af 30 yards.

För Mexikos, Perus och Chilis marknader beställas de dyrbaraste sidentyger, t. ex. *Damasker* à Doll. 28 ända till Doll. 40 pr stycke af 18 yards, *Crepe-shawlar* från Doll. 25 till Doll. 50 pr stycke och *Lustring* från Doll. 8 till Doll. 15 pr st. af 18 yards. Desse laster beställas för hvarje år efter medförda profver eller teckningar.

Shanghai blir äfven för sidentyger den bästa inköpsorten; och ifall profver utföras från Europa, så kan man från *Suchau, Hang-chau-fú* och *Nankin* erhålla dem fullkomligt liknande tyger, till billigare priser, än hvartill de kunna för närvarande tillverkas i Europa. Sådana sidenväfnader hvilka äro underkastade modets omvexling måste ej påräknas från China.

För utförande af en beställning åtgår 3 månaders tid. Det bör alltid tagas i beräkning, att om ett tyg efter visst mönster beställes, så blir det dyrare. Chinesen tillverkar då vanligen dubbelt större qvantitet än som blifvit beställd, och säljer derefter öfverskottet, 10 à 20 procent under beställningspriset, till andra handelshus, hvilka sålunda sättas i tillfälle att på Europeiska marknaden undersälja den, som haft besväret med anskaffande af mönster.

I Canton finnas vissa gamla respektabla sidenhandlande, till hvilka man med fullt förtroende kan vända sig, hvaremot sidenhandeln i Shanghai ännu går genom personer, som icke haft nog stora affärer med utländningar, för att inse nyttan för dem sjelfva af ett redligt handelssätt. Varorna måste således der med största noggrannhet undersökas, innan de mottagas och betalas, hvilket icke är nödigt eller brukligt då man handlar med väl kända firmor i Canton.

Cassia Lignea eller *kanel (K'wei-pi)*. Deraf utföres 12,500 picul till England, och ungefär lika mycket till andra länder. Priset varierar mellan Doll. 9 och Doll. 10 50 c. pr picul.

Fordom uppgick exporten till 35,000 picul årligen.

Kanel-knopp (Kwei-tsz') utföres endast till omkring 5 à 600 picul årligen. Priset Doll. 14 à Doll. 16 pr picul.

Kanel-Olja (Kwei-pi-yu), som fås genom destillation af Kassiaträdets blad, går blott i smärre qvantiteter till Europa, deremot mera till Indien. Exporten belöper sig till omkring 200 picul och priset varierar mellan Doll. 200 och Doll. 250 pr picul. Bladen (Kwei-pi-yi) utföras äfven, under namn af »*folia malabathri.*»

Man profvar kaneloljan lätt derigenom, att några droppar hällas på handen, der de evaporera långsamt och helt och hållet försvinna, då deremot hvarje främmande ämne qvarstadnar och upptäcker förfalskningen.

Anis i stjernor (Páh-kioh) är frukten af ett litet träd *(Illicium anisatum)*, som växer i China och Japan, samt på Philippinerne. I China användes denne artikel mest till förhöjande af smaken på vissa sötsaker, och i Japan offras den i templen och på grafvar.

Priset är Doll. 8 à Doll. 10 pr picul, och exporten, som nu mest går till Indien, belöper omkring 200 picul årligen.

Anis-Olja (Páh-kio-yú) utföres till Europa och Förenta Staterna, och betales med Doll.' 100 à Doll. 125 pr picul. Årliga utförseln uppgår till omkring 200 picul.

Arsenic (Pai siáng), som erhålles genom sublimering af den inhemska mineralen kallad orpiment, går uteslutande till Indien och nyttjas der endast såsom medicin. Exporten är nu mera obetydlig.

Bambu och *Bambu-artiklar (Chuk lien)*. Bambuplantan användes till så mångfaldiga ändamål i China, att det är nästan lättare uppräkna dem, hvartill den icke brukas, än att beskrifva dess bruk. De unga skotten kokas och ätas; rötterna utskäras i de mest fantastiska figurer, samt begagnas till käppar, handtag till lanternor m. m.; stammen användes till armar för vattenhjul, så väl som till krämarens lilla tumstock; hus byggas deraf och de lättaste solfjädrar göras af samma ämne; bladen, hopsydda i form af kappor, skydda mot regn och utgöra äfven den enda taktäckningen på de fattiges hus.

Bambuträdet fournerar Chinesen med sängen hvarpå han hvilar, chopstickorne hvarmed han äter, pipan hvarur han röker och qvasten hvarmed han sopar sin hydda; den behaglige madrassen, den kära stolen, den smakliga maten och bränslet hvarmed denne kokas, komma alla från detta träd; färlan så väl som boken äro begge af bambu; den behagliga lyran och den mindre älskade domarekäppen hafva vuxit på en rot; papperet hvarpå han skrifver, penseln hvarmed han målar sina tankar, vattenämbaret och dryckeskoppen, fogelburen och afgu-

dabilden, hatten och hårnålen, metspöet och nätet, hafva alla att för sin tillvaro tacka det träd, hvars skönhet, medan det växer, blott kan jemföras med dess nytta sedan det blifvit fälldt.

Utförseln af effekter, tillverkade af bambu, är betydlig, i synnerhet till Indiska öarne; men någon beräkning öfver värdet kan icke göras, emedan äfven den del, som tullbehandlas, troligen för besparing i tull, uppgifves vida under den verkliga qvantiteten.

Ben- och *Horn*-manufakturer (*Kuh kai, Kioh kai*) utföras till ganska stor mängd, men alla utan att betala tull, och saknas således i officiela uppgifter.

Campher (*Cháng-náu*) finnes icke i lager i Canton för export. Den kommer väl från Formosa till Macao, men det egentliga förrådet är i Amoy.

Chinarot (*Ling fán tau*) är roten af *Smilax China*, en slingerväxt, nyttjas mycket i Chinesisk medicin, och utföres äfven till Europa och Amerika, likväl uppgår exporten blott till 2 à 300 picul årligen.

Priset har vanligen varit Doll. 3½ à Doll. 4.; men på senare åren har den blifvit utbjuden à Doll. 2 pr picul.

Galangalrot (*Liáng kiáng*) erhålles från tvenne olika plantor, nemligen den större från *Kampferia galanga* och den mindre från *Maranta galanga*. I China nyttjas den mest till matlagning och exporteras hufvudsakligen till Indien.

Utförseln till Europa är obetydlig. Priset: Doll. 4 pr picul för den bästa.

Gamboge (*tang hwáng*). Detta gummi, produkten af *Garcinia Cambogia*, kommer egentligen från Camboja, men införes äfven från Siam och finnes tillika i China.

Det har på senare åren blifvit så begärligt, att priset 1846 stigit ända till Doll. 70 pr picul.

Glasperlor (tsau-chu) gå endast till Indien och till öarne. Fem lådor väga en picul, och priset är Doll. 16 à Doll. 20 pr låda.

Grass Cloth (hia pá, má-shuh-chú-lui) är en vacker Chinesisk linneväfnad, tillverkad af fibrerne af »*Sida*,» som på Chinesiska kallas *má*. Detta tyg täflar i finhet med kammarduk, och utföres, mest i form af näsdukar, till Amerika Priset är från Doll. 1 40 c. till Doll. 5 pr stycke af 10 näsdukar, efter storlek och finhet.

Elfenbenssaker (Yá-kai) utföras till alla delar af globen, der de värderas för det utmärkta arbetet, så väl som för de relativt billiga försäljningspriserna. Värdet af exporten uppskattas till minst *Doll. 70,000* årligen, ehuru ingen säker beräkning deröfver kan göras.

Kuriositeter (Páu wán). Under denna benämning utföras en mängd saker från Canton, och till ett ganska högt penningevärde. Chineserne äro sjelfve stora amatörer af kuriosa, hvilka betalas orimligt högt. De värdera i synnerhet alla antika saker, och det är icke sällsynt att se en gammal vase af porslin eller bronz betalas med Doll. 100 och deröfver. I alla välmående hus träffar man större eller mindre samlingar af sådana, visst icke vackra, men vidunderliga saker, hvilka aldrig säljas utur familjen förr än individerne råka i verkligt behof. I Canton är en gata som kallas kuriositetsgatan, der en mängd bodar finnas fyllde endast med sådane antiqviteter, hvilka ej utbjudas till salu i andra bodar.

Emedlertid är icke Canton rätta stället för inköp deraf, ty dels uppköpas de märkvärdigaste sakerne, så fort de visas, antingen af rika Chineser, eller af utländ-

ningar, dels äro priserne så öfverdrifna, att man afskräckes från all tanka på möjligheten att för en måttlig summa kunna bilda en samling.

I norra delen af China låter sig detta bättre verkställas på det sätt, att man använder ett antal äldre, någorlunda ärlige Chineser, att fara omkring landet; för att i af dem kände hus, hvilka fordom varit förmögne men nu kommit i behof, samla åtskilliga af de bättre profven på dessa rariteter. Äfven härigenom blir en samling, fastän betydligt billigare än i Canton, så dyr, att den svårligen skulle kunna säljas med någon vinst till konstälskare i Europa.

Lackerade arbeten (tsih-ki). Deraf var utförseln förr vida större än nu. De bästa arbeten äro dyra, medan man deremot kan köpa simpla varor för orimligt låga priser. Från Japan erhållas bättre saker i den vägen än China kan producera, men så länge den Japanska handeln fortfar att vara inskränkt till en Europeisk last om året, kan man ej vänta annat än öfverdrifna priser på Japans produkter.

Marmorskifvor (hwa sih pien), af omkring 12 tum fyrkant och 1 tums tjocklek utföras till Indien, Java, Manila, Singapore, Sydney och Södra Amerika. De äro blåaktiga med ådror och skugga, samt äfven svarta, och begagnas till golf i rum och förstugor. Sådana kosta i Canton Doll. 40 à Doll. 50 pr 100 stycken. En sort röd Bresciamarmor, som kommer från nordvestra provinserne, användes i Canton till bordskifvor, samt till sits och ryggspegel i stolar, hvartill äfven begagnas en dyrbar hvit marmor, hvars värde stiger i förhållande till de figurer i svart som finnas i skifvan. Chinesen förstår att äfven i detta fall begå förfalskning, i det han på ett

förvånande sätt genom konst bibringar stenen åtskilliga skuggningar och figurer, föreställande berg, djur m. m., och fullkomligt liknande de naturliga, som träffas i vissa marmorskifvor. Man ser sålunda, i ett dyrbart möblaradt Chinesiskt hus, den lilla ryggspegeln af marmor på hvarje stol föreställa ett skuggstycke, olikt alla de andra.

Till golf i medelklassens hus begagnas plansten af blått tegel, och gårdar samt gångar i trädgårdar äro belagde med röda tegelflisor, begge slagen af omkring 14 à 15 tums fyrkant och 2 tums tjocklek.

I allmänhet stå Chineserne framför de fleste nationer i tegeltillverkning. För alla former göras teglen färdiga; och då utländningarne i Shanghai låto uppföra kolonnader utanför sina hus, tillverkades genast tegel så skapade, att kolonnen, med bas och kapitäl, uppmurades lika skyndsamt som en slät vägg. De som ej hade någon svår tyngd att bära voro ihåliga, andra solida.

En sort slät tegelsten af omkring 1 tums tjocklek, använd till taktäckning, är så gjord, att han med ett slag af en knif — det enda verktyg muraren begagnar — klyfves så rent, att man skulle tro hvardera hälften gjord för sig.

Mattor, af strå, Bambu, m. m. *(sih, yú tsau sih, chuh sih, koh tang).*

Tillverkningen af mattor sysselsätter en stor menniskomassa i China. De fabriceras af många olika slag och för hundratals skiljaktiga behof. Segel till Junker äro af mattväfnad, utspände på och stärkte af dervid fastsydde bambu-stänger, tvärs öfver hela seglet, på 4 à 5 fots afstånd från hvarandra. De lägre klassernas säng består af en utbredd matta; hvarje båt har sitt matttak, och de fattiges hus uppföras af intet annat ämne,

än bambu och mattor. Åtgången af mattor till emballage för varor är kolossal.

Golfmattor af strå, eller så kallade Nankinmattor, köpas till betydligt lägre priser i Ningpo, derifrån de komma, än i Canton. Priserne bero helt och hållet af qvaliteten och efterfrågan för ögonblicket. De böra alltid för export beställas några veckor före fartygets ankomst, då man kan få dem af hvad storlek som önskas.

Mysk (shié hiáng) af äkta sort är rart och dyrt, hvadan förfalskning ofta dermed bedrifves. Det fås egentligen från en Antilop *(Moschus maschifera)* som träffas i Thibet, Siberien och China, men man tror att åtskilliga andra rådjursarter äfven lemna detta ämne. I Canton säljes mysk i den lilla påse, af omkring en valnöts storlek, hvaruti det vuxit på djuret. Desse påsar eftergöras ofta af skinn, men man igenkänner gemenligen de falska på en blekare färg och mindre jemna hår.

Omkring 200 catty exporteras årligen till pris af Doll. 50 à Doll. 60 pr catty.

Målningar (tung-chi hwá) på rispapper exporteras i synnerhet till Södra Amerika. Det är orätt att kalla det blad, hvarpå målningen är gjord, rispapper, ty i dess tillverkning ingår alldeles icke ris. Märgen af ett träd som kallas »*Tung mau,*» skäres i periferi samt utpressas derefter; och på sådant sätt bildas detta papper utan någon tillsatts.

Nankin (tsz' hwá pú) är ett bomullstyg, väl bekant i norden från Svenska Ostindiska Compagniets tider, då införseln deraf var betydlig. Starkare än Europeisk bomullsväfnad och bibehållande sin färg, som är naturlig, torde nankin alltid för vissa behofver komma att brukas, ehuru modet och nedsatta priser på andra

väfnader utträngt det för en tid. Namnet är Europeiskt och har tillkommit deraf, att artikeln produceras omkring och kommer från Nankin, i hvars trakt den gula bomullen växer. Varan köpes billigare i Shanghai än i Canton, och priset för den qvalitet som mest brukas i Europa är Doll. 45 à Doll. 60 pr 100 stycken.

För eget bruk färga Chineserne detta tyg med liqvid indigo, och stycket innehåller jemnt hvad som åtgår till Chinesisk blouse för en karl.

Papper (Chi) tillverkas hufvudsakligen af bambu, som skrapas, hvarefter spånen eller doftet males med vatten till en tunn välling, hvilken, tillsatt med alun och limm, uthälles öfver fina bamburamar. Pappersarken, hvilka göras i stort format, torkas och slätas genom gnidning på en upphettad mur. Lisering af skrifpapper verkställes genom vaxning och polering med en slät sten. För att få tjockt papper, bestryker man innersidan af 3 à 4 ark med limmvatten och prässar dem tillsamman, hvarefter torkningen verkställes i solen. En sort mycket tunnt papper göres äfven af bomull.

Konsumtionen af papper i China är enorm, och exporten till Indien och Archipelagen ganska betydlig, emedan det Chinesiska papperet icke är, lika med Europeiskt, underkastadt förstöring af insekter.

Perlor, falska (Chiá chú), tillverkas i China för inhemskt behof till stor mängd, och somliga så fullkomligt liknande äkta, att en noga undersökning fordras för att skilja dem.

Fisklimm är hufvudingrediensen till detta fabrikat, som äfven utföres till Indien och Singapore.

Perlorne packas i lådor, innehållande 100,000 stycken, af omkring 1 piculs vigt.

Rabarber (tá hwáng) är den torkade roten af »*Rheum palmatum,*» som växer i Tartariet och China. Den som produceras i Central-Asien och föres till Ryssland och Smirna, anses bättre än den Chinesiska, hvilket företräde lär få tillskrifvas en bättre behandling under torkningen. Chineserne upptaga rötterne tidigt på våren före löfsprickningen och skära dem i skifvor, samt torka dem derefter, uppträdde på trådar.

Omkring 1,600 picul utföras från Canton till Europa och Förenta Staterna. Priset varierar mellan Doll. 30 och Doll. 75 efter olika godhet.

Rottingsarbeten (tang lien, tang sih) utgöra en stor industri i China till inhemsk förbrukning. Stolar, bord, mattor, korgar m. m. exporteras väl äfven, men icke till den qvantitet, att de ingå i den större handeln.

Socker (táng) är den concentrerade saften af »*Sackarum officinale*» eller socker-röret, som i China odlas till den mängd, att ej allenast kunna tillfredsställa den ofantliga folkmängdens kända smak för sötsaker, utan äfven lemna öfverskott till export. Efter all anledning måste man anse troligt, att China var det första land som planterade socker-röret, hvilket der ännu är detsamma som odlas i Vestindien; och det tål intet tvifvel, att sockerodlingen på Luzon och Java, samt i Bengalen blifvit från China införd. På Indiska öarne är sockertillverkningen uteslutande i Chinesers händer. De köpa röret der af infödingarne och monopolisera handeln med den deraf fabricerade varan. Malayerne sjelfve tillverka deremot för eget behof ett socker, kalladt »*jaggery,*» kokadt af jaggerypalmens saft.

Under senare åren har Chinesiskt socker blifvit föremål för export till England, der det i början icke var

omtyckt af raffinadörer, men derefter småningom vann bifall, så att under 1846 utfördes från China i Engelska skepp 277,814 picul.

I allmänhet är det Chinesiska sockret mera fritt från orenlighet än andra slag af råsocker, hvaremot det har en egen besynnerlig smak och lukt, hvilken man kan kalla Chinesisk, emedan den mer och mindre vidlåder alla varor som komma från China.

Det Chinesiska sockret förekommer af följande slag:

Candi (Ping-táng), hvaraf det bästa kommer från Fokien-provincen och kallas Chin-chu, efter det distrikt, hvarest tillverkningen bedrifves. Deraf utfördes 1846 till Indien 38,000 picul.

Amoy är den bästa platsen för inköp af detta slag socker.

Krossadt Candi (Ping-kwá, som betyder krystallblomma) kallas af utlänningar Pingfa och brukas allmänt af dem till thé och kaffe. Sedan man vant sig vid den egendomliga smaken, föredrages det för raffineradt socker.

Hvitt Socker (Pi-táng) finnes af flera olika qvaliteter, hvilka variera i pris mellan 4 Doll. 50 c. och 6 Doll. pr picul. Det bästa är torrt, rent och hvitt.

Brunt Socker (Hwang-táng), äfven af flere slag, af hvilka det sämsta säljes till 3 Doll. och det bästa, mera närmande sig till gult och gråhvitt, kostar 3 Doll. 75 c. à 4 Doll. pr picul.

I England begagnas det Chinesiska sockret hufvudsakligen sådant det inkommer.

Soya (Shi-yú), hvars namn kommer från den Japanska benämningen »*soiyau*», tillverkas både i China och Japan af flere slags bönor, på det sätt, att bönorna kokas tills de mosa sig, hvarefter tillsättes en lika qvan-

titet hvete eller korn; sedan massan kommit i fullkomlig jäsning inlägges salt, samt 3 gånger så stor volym vatten som bönorna först innehade. Dessa ämnen stå derefter under 2 à 3 månaders tid i stora stenkrukor, hvarefter de prässas och silas.

Soya anses vinna genom ålder, och den Japanska skattas högre än den i China tillverkade, som förekommer af många slag, till pris varierande mellan 4 och 11 Doll. pr picul.

Silfver- och Guld-arbeten (Kin-yin-kih-koh-yáng) tillverkas i Canton af utmärkt skönhet, och efter hvad modeller som föreläggas arbetaren. Man ser i synnerhet en ovanlig skicklighet och ett beundransvärdt tålamod användt på filigrams-arbeten.

För vanligt bordsilfver betalar man 18 à 20 proc. af silfrets vigt i arbetslön.

Tobak (Yin-yi) produceras i China för landets konsumtion, hvars vidd bäst kan fattas, om man föreställer sig hela befolkningen, utan åtskillnad till klass, kön eller ålder, njutande af tobakspipan så ofta tillfälle gifves.

Den 80:åriga mormors-modren sitter vid spinnrocken med tobakspipan i munnen, medan hennes 12:åriga afkomling smyger sig från broderbågen för att draga några kära puffar från sin lilla pipa.

Mandarindamen af högsta rang känner, lika mycket som den fattiga fiskaregumman, behofvet af sin morgonpipa. Ingen affär kan börja afhandlas förr än kontrahenterne blifvit försedde med hvar sin påtända pipa; skomakaren vid sin läst, snickaren med sågen i hand, smeden under behandling af släggan, åkerbrukaren vid plogen eller jordhackan och Tartar-mandarinen, som åser truppens exercis, äro alla försedde med pipa; måltiden

skulle blifva för lång och dess njutning ofullständig, om icke tobakspipan emellanåt fick cirkulera. Det är väl sannt, att de Chinesiska piporna äro små och inrymma en liten qvantitet tobak, men de anlitas desto oftare. Af somlige pipor, uti hvilka röken passerar genom vatten, tages blott ett drag, hvarefter pipan urblåses och genast ånyo stoppas och påtändes.

En uppmärksam forskare kan icke undgå att märka det företräde, som den Chinesiska tobaken eger i afseende på lukt framför andra länders produkt. Vid inträdet i ett rum, der 10 à 12 eller flere Chineser af medelklassen röka, känner man icke den så kallade fusel-lukt, som sprider sig samt vidlåder kläder och personer der, hvarest vesterländsk tobak starkt rökes.

Den i China odlade tobaken är af många slag, färgen från paille och citrongul genom alla nyancer, ända till svartbrun, och bladens storlek från 7 tums längd och 5 tums bredd, ända till 24 à 28 tums längd och 14 à 15 tums bredd. I allmänhet är den stark, samt innehåller mera fetma och mindre saltpeterämne än den Westindiska tobaken; likväl finner man på vissa ställen en sort mycket tunna tobaksblader af ljusbrun färg, hvilka, såsom mindre feta, mera lämpa sig till cigarrfabrikation.

Liksom alla andra af Chinas största konsumtionsartiklar, är tobaken underkastad ständiga och ganska stora pris-fluktuationer.

Canton och Macao äro de bästa ställen för inköp, ty den finaste tobaken produceras mellan Fashån, Macao och Canton. I Oktober och November kunna vanligen de fördelaktigaste inköp verkställas. Någon större export till Europa har icke blifvit verkställd, med undantag af

ett par 1846 för Franska Tobaks-monopolets räkning gjorda afsändningar af cigarrblader, men det torde kunna antagas, att denna artikel, jemte flere andra, kommer att öka listan på utskeppade Chinesiska alster, så snart de i China bosatte Europeer hinna blifva närmare bekanta med allt hvad landet producerar, hvilket icke varit möjligt under det gamla systemet.

Priserne på Tobaksblader äro:

Bästa sort gula 12 à 15 Tael,

Medelsort d:o 9 à 11 »

Bruna blader, af många slag, från 6 Tael 5 mace till 10 Tael, allt pr picul.

Zinober (Yin-chú) är tillverkad af qvicksilfver, hvars ofta fluctuerande pris helt och hållet reglerar priset på detta färgämne, som i China användes mycket till målning uti och utanpå husen m. m., äfvensom till målning på porslin och för tillverkning af rödt bläck eller röd färg, till påtryckande af stämplar.

Priset varierar mellan 75 och 140 Doll. pr picul efter qvalitet. Zinober säljes vanligen i lådor af 50 catty hvardera.

Omkostnader på varor.

Dessa äro i Canton obetydliga, emedan varorne gemenligen säljas till Chineserne under vilkor att de afhemta dem från Whampao, der skeppen ligga.

Exportvaror köpas äfven inclusive utgående tull, hvilken således af säljaren erlägges.

Undantag ske väl från denna regel, då importören eller exportören sjelf betalar kostnaderne. För deras beräkning är ingen tarif bestämd, utan de få bero af om-

ständighaterna, och äro i allt fall billiga i förhållande till, dem som på andra ställen chargeras. En lastbåt mellan Canton och Whampao betales från 5 till 20 Doll. efter storlek.

Varor uppläggas vanligen, då de ej genast säljas, hos vissa Chinesiska köpmän, som ega stora, välbelägna magasiner, och hvilka oftast derefter sjelfve köpa varorne, samt då ej beräkna någon hyra.

Arbetskarlar betalas omkring 25 cents om dagen, eller ock betingas viss betalning för hvarje bal, låda eller picul, hvilket naturligtvis beror af den längre eller kortare vägen de föras.

Provisions-beräkning.

Följande tariff för beräkning af provisioner blef 1838 stadfästad af den utländska Handels-Kammaren i Canton:

	Procent.
1:o På försäljning af Opium, Bomull, Cochenille, Campher (barus), Fogelbon, Diamanter och andra ädelstenar, Skepp och Hus	3.
2:o På försäljning af andra varor	5.
3:o På remissor derför, om de ske i varor . .	2½.
4:o I fall de ske i penningar, guld, silfver eller vexlar	1.
5:o På inköp, då desse ej utgöra remissor för sålde varor:	
1) för rått Silke	3.
2) » Sidentyger	5.
3) » alla andra varor	5.
6:o För undersökning och profning af Thé, antingen det afgår som remissa eller ej, belastas extra	½.

Procent.

7:o På försäljning, uppköp eller skeppning af ädla metaller . . . . 1.

8:o För trassering, försäljning eller negociering af vexlar, då ingen ansvarighet ingås såsom trassent eller endossent . . . . 1.

9:o Då en sådan ansvarighet ingås, utan att motsvarande säkerhet eges i händer . . . . . 2½.

10:o På inköp af vexlar eller remitterande af egne vexlar . . . . 1.

11:o För upplåning af penningar . . . . 2.

12:o För garanti på vexlar eller andra förbindelser . . . . 2½.

13:o För garanti af försäljning (när sådan begäres) utan ansvar för remissa i rättan tid 2½.

14:o Samma garanti med förbindelse att remittera på viss tid, medför en extra charge af 1.

15:o För vexlar som blifvit retournerade, noterade eller protesterade . . . . 1.

16:o För utställde Creditiver, att begagnas i köpmansväg . . . . 2½.

17:o På alla förskotter af penningar för handel, antingen varorne konsigneras till huset eller ej, och hvarpå en kommission af 5 procent ej beräknas . . . . 2½.

18:o För beställning af varor eller för kontroll öfver fullgörandet af kontrakter, då ingen annan kommission derå beräknas . . . . 2½.

19:o På alla varor, penningar m. m. konsignerade och sedan återtagne eller på auktion försålde, samt på varor konsignerade för vilkorligt aflemnande till andra . . . . . . half kommission

Procent.

20:o För anskaffande af frakt, eller annonsering såsom agent, för beloppet af frakten, om den ock sedan uppgöres af andra . . . . 5.
21:o För mottagande af inkommande frakt . . . 1.
22:o För skepps fournissement . . . . 2½.
23:o För befraktning af skepp för andras räkning 2½.
24:o För besörjande af assurance eller för att skrifva ordres till en sådan . . . . ½.
25:o För uppgöring med assuradörer om sjöskador (totala eller partiela) samt för anskaffande af ristorno . . . . 1.
26:o På fordringar, hvarvid process eller kompromiss är nödig 2½ proc., samt om de inkasseras . . . . 5.
27:o För inkassering af hushyra . . . . 2½.
28:o För utredning af sterbhus . . . . 5.
29:o För förvaltning af andras egendom, på inkasserade summor . . . . 2½.
30:o För mottagande af penningar, hvilka ej användas till inköp af varor eller eljest medföra provisions-beräkning . . . . 1.
31:o Shroffs-arfvode . . . . pr mille 2.
32:o För omlastning af varor . . . . 1 proc.

Denna provisions-beräkning, som i det närmaste öfverensstämmer med praxis i Calcutta, Bombay och flere Indiska städer, vidhålles ännu i China af många Engelska hus, i synnerhet af de gamla firmor, hvilkas mångåriga relationer och betydliga kapitaler gifva dem tillräckligt att göra; men konkurrensen mellan de nu inflyttade utländska handelshusen har tilltagit och gifver stöd åt den förmodan, att jemkning eger rum.

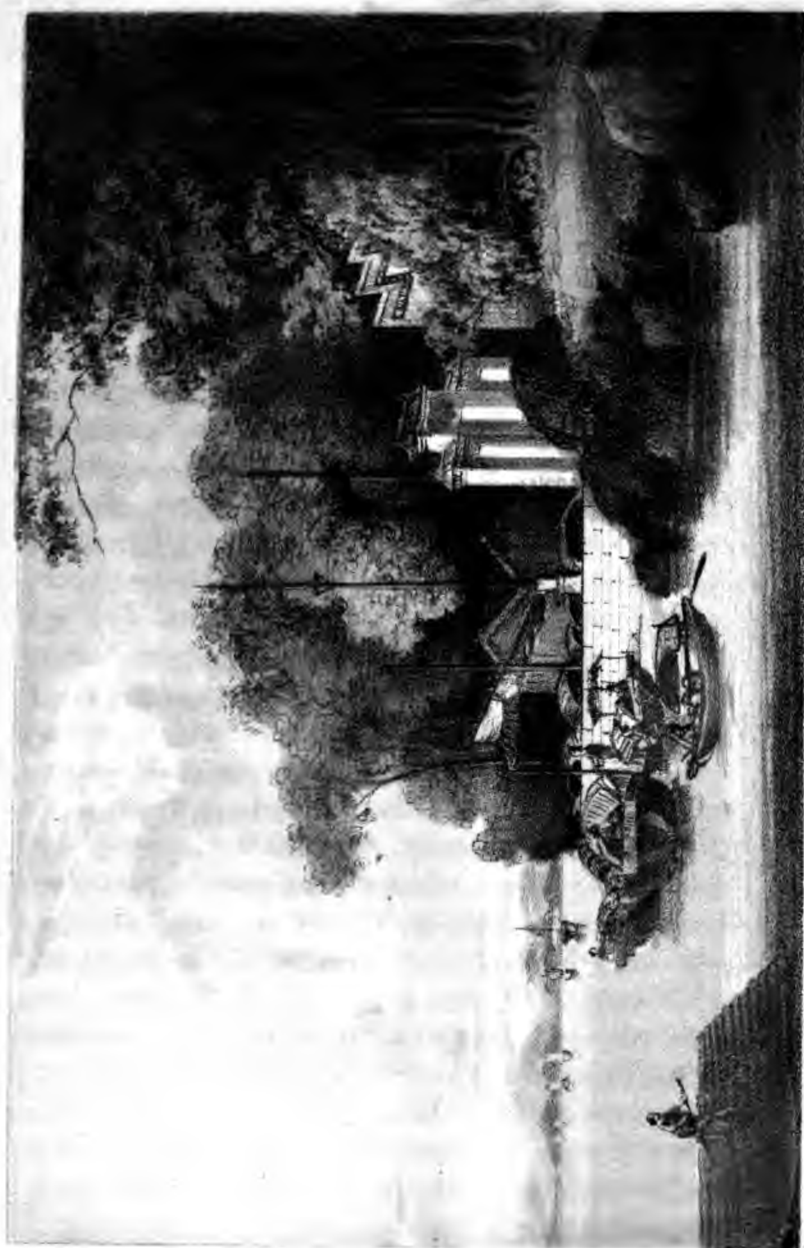
De stora Amerikanska husen i Canton beräkna deremot endast 2 procent för inköp af varor, hvartill kommer 1 procent för trassering af vexlar på konfirmerade kreditiver; 2 à 2½ procent för försäljning af varor, samt 2 proc. för utställde kreditbref, hvaremot de vidhålla beräkningen af 5 proc. på fraktbeloppet, då fartyg af dem användas eller bortfraktas till andra hus.

I Canton och Hong-kong äro etablerade Engelska, Amerikanska, Tyska, Holländska och Franska handelshus samt derjemte ett stort antal Parsier, Araber, Amenianer och Asiatiske Mosaiske trosbekännare.

Bland Engelska husen äro Jardine Matheson & Co. och Dent & Co., samt bland Amerikanske Russell & Co. och Wettmore & Co. ansedde såsom de störste.

De tvenne förstnämnde egde under en lång tid största delen af opiehandeln i sina händer.

För de Förenade Rikenas fartyg, hvilka söka sysselsättning i fraktfart, blir det i allmänhet förmånligast att adressera sig till de Amerikanska husen, emedan Amerikas hamnar äro öppna, då deremot Englands äro slutne för vår flagga, kommande från China eller Indien. Med få undantag hafva de Svenska fartyg, hvilka på senare åren besökt Canton, varit adresserade till huset Russell & Co.

Macao,

Portugisisk koloni i China, anlagd 1583 på en nära kringfluten liten halfö, tillhörande *Hiang-shán-hien* eller Hiang-shán-departementet, och skiljd från den stora ön Hiang-shán genom en tvärs öfver landtungan uppförd mur, ligger under 22° 11½″ Nordl. latitud och 113° 32½″ Ostl. longitud från Greenwich. Chinesiske mandarinerne kalla hamnen *Gaou-mun* och staden *Gaou-king*.

Macao har fullkomligt utseendet af en gammal Portugisisk stad, med många kloster och tvenne i medeltidens smak uppförda fästen.

Klimatet är behagligt, emedan en frisk sjövind mildrar den starka hettan, och de med tjocka murar och höga rum försedde husen äro i allmänhet svala.

Staden är byggd i en halfcirkel utåt sjöstranden, och husen, som ligga på bergsluttningen, resa sig öfver hvarandra samt bilda en vacker anblick från sjön.

Den så kallade *Praya Grande*, försedd med en *quaie*, erbjuder en angenäm promenad om aftnarne.

Den inre hamnen är säker för fartyg af medelmåttig storlek, men större skepp måste ankra vid den 3 Eng. mil aflägsna så kallade »*Taipa*».

Portugisiska befolkningen, till största delen bestående af svarta eller så kallade Goa-Portugiser, uppgår till 6000 personer, och 20,000 Chineser bo inom och närmast intill staden.

Nu framställer Macao alldeles intet lif. Man inbillar sig att hvarje dag är helgdag, emedan på gatorne

blott märkas de från och till kyrkorna långsamt tågande grupper, medan man icke varseblifver något, antydande industri och handel.

Koloniens utgifter belöpa omkring 70,000 Piaster, till hvikas bestridande nu icke finnes tillgång, emedan tullinkomsterne ej räcka till aflöningen åt tullens egne tjenstemän.

Någon privat förmögenhet finnes på åtskilliga händer, samlad under fordna bättre tider, men i allmänhet råder torftighet.

Klostren, som äro relativt rika, ega redan en stor del af husen i Macao, och flera torde snart tillfalla dem i följd af inteckningar, hvilka hvarken till kapital eller ränta kunna gäldas, då en stor mängd af dem stå toma, af brist på hyresmän. Detta förhållande kan helt och hållet tillskrifvas oförståndiga tullförfattningar.

Vid krigets utbrott mellan China och England blefvo de i Canton etablerade utlänningar tvungne, att med sina kontor flytta till Macao, genom hvilken plats hela handeln bedrefs så länge kriget fortfor.

Macaos husegare inkasserade då årligen *110,000 Doll.* i hyror för till främlingar upplåtne lägenheter.

Tull, transito-afgifter och accis inbragte betydliga summor till kolonien, medan stadens invånare hemtade en ansenlig inkomst af små fartyg, använde till varutransporter, samt af handeln med skeppsförnödenheter, som den tiden var högst betydlig.

De af styrelsen pålagde afgifter voro imedlertid lika betungande som de föreskrifne formaliteterne voro tidödande och förhatlige. Opium var t. ex. belagdt med 2 proc. transito-afgift. Små förnödenheter för utlänningarnes eget husbehof belastades med höga tullafgifter,

och konfiskerades ofta endast för något fel mot formerna.

Engelsmän och Amerikanare gjorde flere fåfänga föreställningar deremot, men Macaos styrelse, som inbillade sig, att främlingarne måste stadna qvar af brist på annan handelsplats, fästade intet afseende på deras billiga klagomål. Opium landades derföre icke, utan qvarhölls på i Taipa stationerade skepp, och med flere andra varor förhöll man sig på samma sätt. Om deremot ½ proc., eller högst 1 proc., blifvit fastställd såsom transit-afgift med lätta kontroller, så skulle de fleste varorne blifvit landade, för större beqvämlighet och säkerhet.

Imedlertid inträffade fredsslutet i Nankin, hvarigenom ön Hong-kong afträddes till England, och den blef genast förklarad för frihamn, med uppmaning till alla Engelska handlande, att der bosätta sig under skydd af Engelska krigsskepp och med befrielse från alla de i Macao existerande restrictioner på handeln.

I fall Macaos styrelse då hade gifvit efter, så skulle ganska få, måhända intet handelshus hafva underkastat sig obehaget af en ny flyttning och kostnaden att bygga boningshus och magasiner på ett så oländigt ställe som Hong-kong, hvars klimat och öfrige agremanger såsom uppehållsort stodo vida efter Macaos.

Man kan utan orättvisa säga, att styrelsen i Macao sjelf drifvit handeln från kolonien och genom sina okloka författningar jagat bort utlänningarne, samt sålunda framtvungit den täflan i Hong-kong, som lätt kunnat förekommas.

1846 förklarades omsider Macao äfven för frihamn, likväl med några småaktiga restrictioner; men det var

då för sent, ty staden Victoria på Hong-kong var redan uppbygd.

Amerikanske ministern och Franske konsuln bo i Macao, och den Franska eskadern i de Chinesiska farvattnen har haft sin station der, emellan företagne kryssningar.

Macaos handel består nu hufvudsakligen uti import af ris och åtskilliga andra, för Chinesernes behof, införde artiklar från Singapore, samt af något varubyte med Manila, som likväl hufvudsakligen bedrifves af Chineser.

Stadens invånare använda äfven ett antal »*Lorchas*» (skonertar af blandad Europeisk och Chinesisk konstruktion) på frakter i Cantons revier, samt tillfälligtvis äfven till Amoy.

Af Nordens produkter skulle endast stockfisk kunna säljas i Macao, hvarom är afhandladt i artikeln om *Stockfisk* m. m.

Hong-kong,

af Chineserne kallad *Hiáng-Kiáng (deliciösa strömmar)* är en ö af 26 Eng. mils omkrets, liggande emellan 22° 9′ och 22° 21′ Nordl. latitud och 114° 18′ Ostl. longitud från Greenwich och midt emot *Kiúlung* på fasta landet. Öns största längd från N.V. till S.O. är 9 Eng. mil. Den består helt och hållet af höga berg med åtskilliga fördjupningar, genom hvilka små strömmar föra ett förträffligt vatten. Den högsta bergstoppen ligger omkring 2000 fot öfver vattenytan. Bergen bestå af lös granit och hornblende, af hvilka den förstnämnde träffas i ofantliga block, inbäddade uti redan öfvergången bergart, och kunna lätt sönderkilas i stora reguliera flisor.

På norra sidan af ön är staden Victoria anlagd på sjelfva bergsluttningen, så att ofantliga kostnader varit nödige ensamt för planering af tomter och gator, af hvilka den ena ligger 40 à 50 fot högre än den andra.

Husen äro byggda dels af granit, dels af tegel efter Anglo-Indisk stil och vittna om rikedom, så väl ut- som invändigt. Kostnaden varierar mellan 20 och 60,000 Piaster för de bättre husen.

Folkmängden uppskattas till omkring 25,000, bland hvilka 20,000 äro Chineser.

Genom traktaten i Nankin afträddes ön formligen till Engelska kronan och styres nu af en Guvenör, som tillika är General-Befälhafvare öfver trupperna och flottan, samt superintendent öfver allt som rörer den Engelska handeln i China.

Garnisonen består af 1,800 man, och flere krigsskepp, jemte 2 à 3 armerade ångbåtar, ligga alltid i hamnen, hvilken anses beqväm och tämmeligen säker mot typhooner. En fullständig civil-stat finnes äfven.

Utgifterne för Kolonien (oberäknadt militärens och Marinens aflöning och proviantering) uppgå till 66,000 £ St. och inkomsterne till 22,000 £ St. om året.

Öfver en half million £ St. är af private nedlagd på Hong-kong.

Klimatet anses af många osundt, och de finna stöd för detta påstående i de elakartade febrar, hvilka, i synnerhet under de första åren af staden Victorias byggnad, bortryckte ett stort antal Europeer. Nu hafva väl dessa sjukdomar upphört, men dödligheten bland Europeer anses dock större der, än på andra ställen i China.

Oaktadt all den lyx, comfort och gästfrihet, som träffas i Hong-kong, befinner sig dock en främmande starkare och bättre till mods i Macao eller i de norra städerne.

Då staden Victoria anlades hoppades man kunna draga handeln dit från Canton. Detta har likväl till den grad misslyckats, att större delen af de handelshus, hvilka bosatt sig med ofantlig kostnad i Hong-kong, sett sig tvungne att antingen sjelfve åter inflytta till Canton, eller der hålla en afdelning af sitt kontor och i sednare fallet vidkännas den dubbla kostnaden af tvenne etablissemanger.

Bland köpmän i China, är den mening temmeligen allmänt rådande, att Hong-kong, till följe af sitt läge, (C:a 80 Eng, mil från Canton) aldrig kan blifva en stor handelsplats, utan blott hvad den nu egentligen är, en militär och marin-station för skyddande af handeln; men

äfven för en sådan hade ändamålet mera vunnits, om den blifvit vald närmare Canton, t. ex i närheten af Whampao eller Bocca tigris.

Misstaget inses troligen äfven af de styrande; men nu hafva redan så stora summor blifvit använde på allmänna byggnader i Hong-kong, att flyttnings-kostnaden skulle blifva för stor. Utan tvifvel skulle Engelska regeringen hafva kunnat köpa Kolonien Macao af Portugal för mindre summa än Hong-kong redan kostat, ehuru inga egentliga fästningsverk ännu på senare stället hunnit anläggas, då deremot de i Macao redan befintliga fästen lätt skulle kunna förbättras att blifva tillräckligt starka, för att skydda mot alla möjliga anfall af Chineser.

Vid ett allvarsamt folkupplopp i Canton, kunna alla der boende utlänningar hinna blifva mördade och egendom för många millioners värde röfvas eller afbrännas, innan hjelp kan erhållas från det 20 Svenska sjömil aflägsna Hong-kong.

Från Hong-kong till Shanghai erbjudes tillfälliga frakter för främmande skepp mot 6 till 9 Doll. per ton, allt efter årstiden och tillgången på fraktsökande fartyg.

Här kan äfven säljas jern och stål i mindre qvantiteter, samt någon tjära, de tvenne förstnämnde artiklarne till ungefär samma priser som i Canton, med afdrag af tullen. Den sistnämnde är helt och hållet beroende af tillförseln. 5 à 6 Doll. per tunna tjära kan emedlertid anses som medelpris.

Hong-kong är frihamn.

Amoy

eller *Hiamun*, är den närmast Canton belägne af de för utrikes handel öppnade 4 nya hamnarne.

Staden *Amoy* ligger på en ö af 35 Eng. mils omkrets vid 24° 28′ N. Latitud och 118° 4′ O. Longitud från Greenwich, samt 333 Eng. mil N.O. från Canton.

Hela ön räknar 400,000 invånare, af hvilka 250 à 300,000 äro hoppackade i den trånga staden och dess förstäder.

Inloppet från hafvet är vackert och lätt. Stranden är betäckt med en massa af stora lösa stenar, somlige af underliga former, och hela trakten tillkännagifver de i forntiden föregångne vulkaniska utbrotten.

Här ser man tätt intill stranden, en af dessa stora och skrytsamma chinesiska befästningar, som ansetts *ointaglige* och likväl, vid första salfvan af en fregatt och en kutterbrigg, blifvit utrymde af sina *oöfvervinnerlige* försvarare. Den kallas 200-kanons-batteriet och upptager en sträckning af omkring en fjerdingsväg, samt skulle, om den vore ändamålsenligt byggd, dominera inloppet till staden.

Öns vestra sida, der staden ligger, så väl som den södra, företer med undantag af några rätt vackra dälder, blott hopar af på hvarandra staplade lösa granitblock, hvaremot man på östra sidan ser ett väl odladt, fastän couperadt land, som vattnas af tätt intill hvarandra gräfde brunnar, från hvilka vattnet uppfordras medelst häfstång, på samma sätt som hos oss.

Höjderna äro tätt betäckte med grafvårdar, af hvilka många upptaga en stor yta och äro omgifne af äreportar, statyer, groteska afbildningar af djur, kolonner m. m., alla af granit och somliga ej illa grupperade, samt i allmänhet antydande stor kostnad.

Amoy är egentligen blott uthamnen till den stora staden *Chang-chu-fu*, belägen 30 Eng. mil uppåt floden och innehållande 1 million menniskor. Mellan desse städer eger en liflig trafik rum.

Under Juli månad 1846 lågo i hamnen vid Amoy 3 Engelska, 2 Spanska samt 1 Amerikanskt handelsfartyg, hvarjemte 1 Engelsk krigsbrigg var stationerad der.

Tre opii-skepp voro ankrade ett par mil utanföre inloppet, hvilka öfverhufvud sålde 200 lådor opium i månaden, mest för *Chang-chu-fu's* konsumtion.

En betydlig handel drifves öfver Amoy med Formosa, hvarifrån i synnerhet importeras ris, socker, indigo i flytande form samt camphert och Hvete.

På Amoy, så väl som på det närmast belägne fasta landet, behöfva invånarne mera ris än den magra jorden förmår frambringa. Formosa-ris är storkornigt och af ganska god smak, men ej serdeles hvitt. Det betales per picul af 136 catty 2 P:r 25 c. à 3 P:r efter qvalitet. Äfven från Manila införes denna vara.

Hvete, som redan i Amoy, mycket mer än i Canton, användes till folkets föda, säljes från Formosa till 1 P:r per picul.

För öfrigt importeras så kallade *Straits produce*, upptagne i noticen om handeln med Singapore, samt bomullsväfnader, uppköpte i Hong-kong.

Bomull och oljekakor, samt äfven urin-extract (användt till gödningsämne för sockerröret) föras i stora qvantiteter från Shanghai.

Exporten från Amoy består af:

Rått socker, till olika delar af China. Qvantiteten uppgifves till 2 millioner picul årligen, eller 280 millioner Sv. ℔.

Candi-socker, det vackraste som tillverkas i China, går härifrån till Canton och vidare till Indien. Priset är 7 à 7¾ P:r piculen.

Thé, som mest utföres i junker till Java och Singapore.

Porslin af ordinär sort till mycket lågt pris t. ex. 16 à 20 P:r för 1000 små talrickar af blågrön färg samt af tungt och starkt ämne.

Som utförsels-tullen blifvit af misstag åsatt lika hög för ordinärt som fint porslin, smugglas det förstnämnde på det sätt, att skeppen lägga sig utan för ett ställe på kusten, kalladt *Nomoa*, dit porslinet föres i små båtar, och sålunda betales alldeles ingen tull.

Den största exporten går till Manila, Java, Singapore och Indien.

Amoy exporterar paraplyer och skor i stor mängd och till lägre priser än något annat ställe i China.

Enligt Engelska consulatets rapport, hade 42 främmande fartyg året 1846 besökt Amoy. Deribland var likväl intet Svenskt eller Norrskt.

Importen upptages deri till 361,993 P:r 67 c. och exporten blott till 29,708 P:r 40 c. af det skäl, att varorne, såsom utsmugglade icke kunnat inflyta i en officiel rapport. Här är åter bevis på omöjligheten att rätt bedöma ett ställes handel efter statistika tabeller.

Något *Svenskt jern* skulle väl kunna afsättas i Amoy, likväl vågar jag icke tillstyrka ditsändning annorlunda, än om ett ditgående fartyg skulle behålla 100 Skepp. af sin last inne. *Stål* är icke säljbart här.

Amoy bör likväl icke helt och hållet sakna intresse för de förenade rikenas skeppsrederier, ty om, såsom man bör hoppas, ett antal af våra fartyg framdeles kunna användas för längre tid i de Indo-Chinesiska farvattnen, så blir Amoy säkert en af de hamnar, hvilka af dem oftare besökas

Oktober, November och December månader hafva hittills varit bästa årstiden för erhållande af frakter från Amoy till Singapore, likväl har detta mest afseende på de af Monsoonerne beroende junker; och det är troligt, att utländska fartyg, hvilka egna sig åt den farten, skola hela året om, och i synnerhet den tiden, då junkerne icke kunna gå, finna sysselsättning.

Tvenne Europeiska hus äro bosatte i Amoy, nemligen: *Mitchell & C:o* samt *Syme & C:o*, begge Engelska.

Fu-chu-fú

har det vackraste läge och sundaste klimat af alla de för utländsk handel öppnade hamnar, men har deremot hittills icke förmått draga till sig någon synnerlig utländsk handel.

Fu-chu-fú, hufvudstaden i provinsen *Fokien*, ligger under 26° 2′ N. latitud och 119° 25′ O. longitud 4845 Li från Peking och 30 Eng. mil från inloppet till floden *Min*, hvars pittoreska stränder påminna om seglingen på Rhenströmmen. Folkmängden uppskattas till 600,000.

Inseglingen till denna stad anses äfventyrlig, i synnerhet under N.O. Monsoonen, och förenad med besvär, samt erfordrande den största uppmärksamhet, emedan ebb och flod löpa der med ovanlig hastighet.

Bakom de höjder, på hvilkas sluttning staden är byggd, finnas vidsträckta thé-planteringar, men produkten har icke funnit den närmaste vägen till kusten, utan föres på ena sidan med stor kostnad till Canton och på andra sidan till Shanghai.

Valet af denna hamn bevisar till hvad grad man vid fredsslutet var okunnig om handelsförhållanderna i China. Ingen utländsk handel kan gerna ledas till *Fu-chu-fú*, om icke på bekostnad af de öfrige, allt för nära på begge sidor belägne hamnar Amoy, Ningpo, och Shanghai.

Underhandlarne tyckas hafva haft blicken endast fästad på artikeln thé, eljest skulle de, med den känne-

dom man nu eger om handeln, hafva uteslutat både *Fu-chú-fu* och *Ningpo* från listan på frihamnar, och deremot hafva begärt en hamn på ön Formosa, t. ex. *Taivan*, samt antingen *Tientzin* (inloppet till Peking) eller en af de större hamnarne i provinsen *Shantung*.

I *Fu-chu-fú* finnes ett helt Engelskt consulat-etablissement, men hamnen besökes sällan af Engelska eller andra främmande nationers skepp.

Några missionärer äro äfven der bosatte, men intet utländskt handelshus.

Handeln mellan *Liu-chiu-öarne* och China bedrifves öfver *Fu-chu-fú*, och afsättningen på opium uppgår till ett värde af 2 millioner Piaster årligen, som allt betalas med silfver. Det är svårt att förklara, hvarföre handeln i *Fu-chu-fú* är så inskränkt i jemnförelse med andra städer, då likväl *Min-floden* är navigabel för junker omkring 200 Eng. mil ofvanför staden, hvars stora folkmängd och egenskap af residens för vice-konungen öfver de tvenne under hans styrelse förenade provinserne *Fokien* och *Chekiang*, borde utgöra tillräcklige elementer för bildande af en vidsträckt handel. Man påstår att köpmännen i *Fu-chu-fú* sakna den energi och spekulationsförmåga, som eljest utmärka Fokien-männen. Främmande varor tagas derföre den inre vägen från *Amoy* och *Chin-chu*, i stället för att komma direkte utifrån.

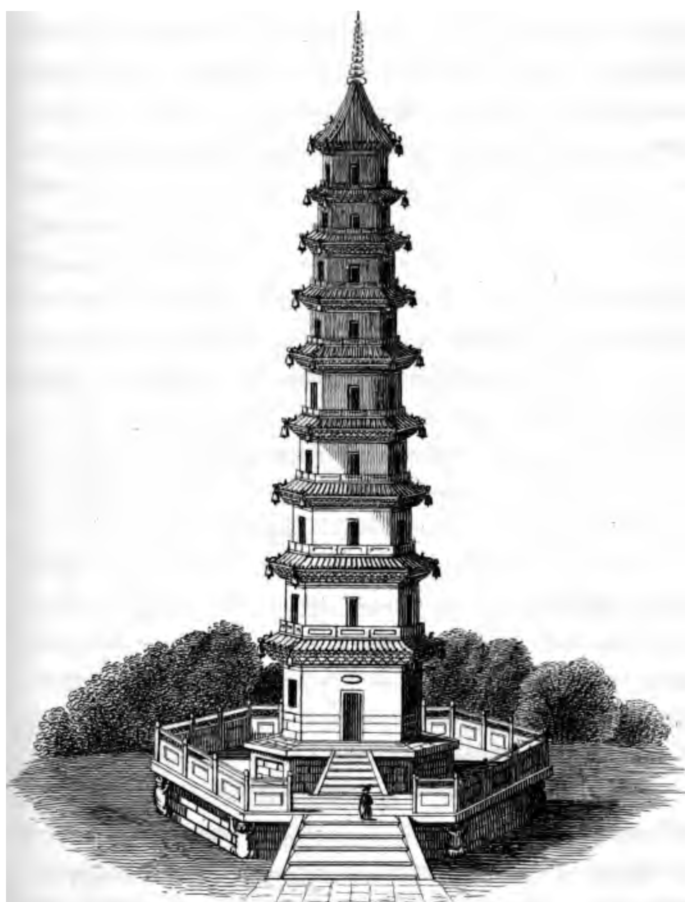
Såsom litterär plats står deremot *Fu-chu-fú* mycket högt. Der finnes 5000 unga studerande, hvilka ej ännu tagit någon grad. Två gånger under 3 år creeras der 2000 af *sui-tsai*-graden, och en gång under samma tid 360 af *ku-jun*-graden. *Tsint'z*-graden, som vid hvarje fem-års-examen i Peking utdelas åt blott 360 individer af de från hela riket tillströmmande kandidater, tillfaller

gemenligen omkring 200 från provinsen Fokien, hvaribland vanligen omkring 60 tillhöra staden *Fu-chu-fú.*

Embeten och tjenster få efter Chinas lagar icke tilldelas andra än sådane studerade män, hvilka genom examens-betyg kunna styrka att de ega kunskapsmått, föreskrifne för den grad, hvartill tjensten hörer. Betyget innehåller således: att kandidaten är befunnen skicklig till bestridande af den ena eller andra klassen af civil- eller militär-tjenst. Han antecknas då såsom expectant och anställes vid uppkommande ledighet, men blott i den klassen. Sådane expectanter finnas i så stort antal, att tjenster icke räcka till åt hälften. De öfrige söka sin bergning såsom publike eller private lärare, eller såsom private biträden hos Mandarinerne, i hopp att derigenom lättare vinna befordran till publik tjenst; och de, hvilka ega oberoende förmögenhet, egna sig uteslutande åt litteraturen, intilldess de blifva bemärkte och framdragne till de högre tjenster, hvartill deras under tiden inlagde litterära förtjenster kunna föranleda.

Folk-skolor hafva i China existerat sedan urminnes tider. Man påminnes om deras tillvaro vid första inträdet i en by, om ock aldrig så liten, genom det sorl, som utgår från ett gemenligen snyggare hus än de andra, der man finner 20, 30 till 50 pojkar, som skrika öfver hvarandra vid innanläsning eller upprepande af utanläxor. Med undantag af proletärernes eller den ärftliga tiggarklassens barn, hvilka blott sällan anträffas annorstädes än i stora städer, kan hvarje gosse i China vid tolf års ålder, läsa, skrifva och räkna, samt äfven föra en sort räkning. Folkskolorne lyda under municipal-styrelse.

I större städer, synnerligast i provinsernas hufvudstäder *(sang-king)*, finnas högre lärdomsskolor, samt äf-

Yi-t'zo-táh

[9 Vâmugars Pagoda]

ven inrättningar, liknande våra universiteter, af hvilka somlige genom donationer af enskilde kommit i besittning af betydliga fonder och hvarest grader utdelas, med undantag af de tvenne högste, hvilka endast i Peking kunna vinnas efter vid dervarande universiteter genomgången kurs.

Guvernören öfver provinsen är jemte ett af honom utsedt råd af litterati, alltid närvarande vid de examina som medföra utdelande af competence betyg till publika tjenster.

I China, der ingen ärftlig adel och inga egentliga kaster finnes, stå de högsta embeten öppna för den litterära förtjensten, utan afseende på börd, ehuru möjligen förmögenhet, förenad med lärdom torde påskynda befordran, i fall en del deraf för detta ändamåls vinnande klokt användes, ty det är ej nog i China att vara rik, utan den rike måste dela med sig om honom skall väl gå.

Ningpo,

den tredje af de genom traktaten i Nankin öppnade nya hamnar, är hufvudstaden i *Ningpo-fú*, eller Ningpo-departementet, och ligger under 29° 55′ N. Latitud, samt 121° 22′ O. Longitud, vid en flod af samma namn, hvilken uppe vid staden delar sig i två grenar, den ene kallad *Yung* och den andre benämnd *Yau* eller *Tsz' ki*-floden.

Vid inloppet till Ningpo ligger den befästade staden *Chin-hai*, märkvärdig för det tappra motstånd, som Engelska flottan der rönte under kriget.

Seglingen uppåt *Ningpo*, eller som den äfven kallas *Yung*-floden, från Chinhai till staden Ningpo, 11½ Eng. mil lång, som går nästan i rak linea Vest till Syd, med undantag af en korrt krökning, är lätt, äfven för större fartyg, och i högsta grad angenäm, emedan hela vägen, på begge sidor framställer en ständig omvexling af hvarandra öfverträffande sköna landskap med mer och mindre öppna höjder i bakgrunden, samt långsamt åt flodbädden sluttande odlade fält. Flere stora och med många vackra granitmonumenter prydda begrafningsplatser passeras, äfvensom hundradetals iskällare. Desse senare fyllas på det sätt, att vatten insläppes vintertiden på de lågländte risfälten, samt utsläppes åter så snart en tunn isskorpa hunnit bilda sig, hvilken då aftages; och dermed fortfares intilldess källaren blifvit försedd.

Djupet midt i flodrännan är från 15 till 30 fot vid lågt vatten, hvarföre skepp, som draga öfver 13 fot,

afvakta half flod. Bredden är 200 à 250 famnar, utom vid staden, der den utgör föga mer än 100 famnar.

Ningpo, hvars folkmängd uppskattas till 300,000, är den renligaste och bäst bebyggda af de fem hamnarne i China, som äro för utrikes handel öppnade. Gatorna äro allmänt bredare än i andra Chinesiska städer, och isynnerhet utmärker sig en af 2 Eng. mils längd i rak linea, för sin rymlighet och sina på Chinesiskt vis praktfullt utstyrda hus.

Templen äro inredde med ovanlig lyx, och såväl privata som publika byggnader vittna om en framfaren tids rikedom, hvaremot den i Chinas stora städer så vanliga och visserligen besvärliga, men dock lif i handel och rörelse antydande trängsel på gatorna och på floden, ej allmänt märkes i Ningpo. Emedlertid lär mycken rikedom vara concentrerad der, emedan en mängd personer, hvilka på andra ställen samlat penningar, draga sig undan det bullersamma lifvet, för att i det stilla, trefliga Ningpo, njuta frukterna af sitt arbete. Hela staden, jemförd med andra i China, har något aristokratiskt i sitt utseende, och invånarne af bättre klasserna skiljas lätt från de södra städernas, genom deras bättre hållning och i allmänhet ädlare anletsdrag. I Ningpo är man ej besvärad af de pöbelskockningar, som öfverallt annars pläga hindra främlingars forskningar.

Bodar och Honger äro stora, samt prydde med förgyllningar och lackering i vida högre grad än Cantons, men man finner dem mindre besökte af köpare.

Bankrörelse och spekulationer på penningar utöfvas här i hög grad. På en gata, der de fleste bankirhus äro belägne, ser man från middagen till skymningen ett hvimmel af menniskor, som kontrasterar mot den eljest

vanliga flegman hos Chineser. Omkring 1,000 personer springa om hvarandra, hvar och en sysselsatt med något af högt intresse. Isynnerhet utanför ingången till hvarje bank är trängseln stor. Man hör der ropas, liksom på en auktion. På somliga ansigten märkes glädje, på andra nedslagenhet. En del skratta, andra träta. Vore hårflätorna borta och de små sidenkalotterna utbytta mot felbhattar, så skulle man tro sig i ett ögonblick förflyttad till Capel-Court i London. Man befinner sig också verkligen på Ningpos *Stock Exchange*, der kapitaler vinnas och rikedomar bortspelas, lika väl som på Europas Stockbörser.

Som China icke eger statspapper, ej heller jernvägsaktier, så spekuleras der på silfver. En erbjuder leverans inom 10, 20 eller 30 dagar af 100,000 Tael Sycee silfver, mot t. ex. 2000 cash pr Tael. Utropet sker högljudt på gatan och derpå följa lika högljudda anbud, tilldess köpare och säljare kommit öfverens, då ett kontrakt i hast uppgöres medelst infyllande af belopp och pris uti redan färdige blanketter. Detta kontrakt säljes ofta många gånger inom leveranstiden, med vinst eller förlust, allt efter opinionen om blifvande tillgång på silfver eller cash, vid den tid leveransen skall fullgöras.

Som sådana leverans-slut omfatta många gånger större qvantitet silfver eller cash, än hvad i hela staden finnes, så äro bankerne ofta i tillfälle, att genom cooperation undandraga rörelsen den ene eller andre af desse nödvändige bytesmedel, nyss före leveransdagen, samt att sålunda med betydlig vinst åter försälja de kontrakter, hvilka de sjelfve inköpt.

Verklig leverans kommer sällan i fråga, utan säljare eller köpare betala eller erhålla den blifvande kursskillnaden.

Kursen på cash varierar derföre dagligen; och jag har under ett korrt vistande i Ningpo sett den stiga eller falla från morgonen till aftonen 4, 5 à 6 procent.

Flere gånger dagligen, under pågående börs-spekulationer, sändes bud till alla penningevexlare och köpmän, för att underrätta om föregångne förändringar; och genast anslås den gällande börskursen på en i hvarje magasin och handels- eller vexlingsbod upphängd tafla.

I Ningpo erhålles vexlar på alla rikets större städer.

Den här cirkulerande massa af skiljemynt (cash) uppskattas till 2 millioner piasters värde eller 20,000 ton metallvigt (150,000 Skepp. Sv. St. St. vigt), hvaraf kan någorlunda slutas till den qvantitet metall, som i det Chinesiska riket cirkulerar såsom mynt.

Ningpo led mest af alla städer i China under kriget mot England.

Det öfvervägande handelsintresse, som bildat sig i Shanghai under de sist förflutna 4 åren, har hittills motverkat direkte handelsföretag mellan Ningpo och främmande länder, till följe hvaraf Europeiska och Amerikanska produkter nu i allmänhet gå kanalvägen från Shanghai, medan de alster, som Ningpo har att aflåta, föras samma väg till Shanghai. Likväl måste härifrån undantagas de så kallade »*Straits produce*» från Singapore, jemte de mellan Siam och Cochinchina samt Ningpo skeende varubyten, hvilka äro ganska betydliga.

Under året 1846 besöktes Ningpo endast af tvenne Europeiska fartyg, af hvilka det ena var Svenske Briggen Prins Oscar.

Engelske Consulns rapport upptager således blott ett importvärde af Doll. 26,767, och en export af Doll. 27,780.

De Chinesiske auktoriteterne i Ningpo syntes emedlertid angelägne om utvidgande af den utrikes handeln, och icke obenägne, att till den ändan medgifva en i China förut oerhörd concession, nemligen *kredituppiag för varor*, hvilka skulle få uppläggas under tullens, Engelske Consulns och importörens gemensamma vård.

För närvarande finnes blott en främmande köpman, Herr B. Waterhouse, bosatt i Ningpo; men i mån som konkurrensen tilltager mellan de gamla och ständigt uppkommande nya handelshus i Shanghai, tror man att några filialhus derifrån skola gå till Ningpo, och man har sett, att på alla ställen i China, dit Europeiska alster föras till försäljning, kommer äfven, om ej genast, inom en korrt tid tillräckligt af Chinesiska produkter till utbyte.

Ningpo ligger för nära Shanghai, för att kunna blifva en stor bytesplats, men erbjuder likväl fördelar, hvilka saknas på det senare stället. Ningpo har ett sundare läge, och lefnadskostnaden, i synnerhet hushyran, är betydligt billigare än i Shanghai. Det är således både mera angenämt och mindre kostsamt att lefva i Ningpo än i Shanghai. Till de stora marknaderne *Suchau*, *Hang-chu-fu* och *Nankin*, har Ningpo lika lätta kommunikationsmedel som Shanghai. I Ningpo finnas flere kapitaler samlade än i Shanghai, hvars köpmän ligga i händerne på bankirshusen i Suchau.

För att förse Ningpo med opium äro 3 skepp stationerade vid en ö kallad *Lu-kong*, 10 Eng. mil utanför Chinhai. Försäljningen pr månad uppskattas till

200 à 250 lådor, som betales med specie, uppgående till omkring 1½ million piaster årligen.

Engelska Consulatet i Ningpo utgöres af Consuln,

med lön af	£ 1500.
Vice Consul, eller så kallad förste Assistent .	» 750.
Tolk (Engelsman)	» 500.
Andre Assistent	» 300.
	£ 3050.
hvarförutan Consulatkostnaderne för Chinesiska tolkars och betjenings aflöning m. m., lär uppgå till	» 750.
	£ 3800.

För de Förenade Rikenas handel erbjuder Ningpo tillfällig fraktförtjenst eller vinst på varor, hvilka från Singapore eller från öarne i de Indo-Chinesiska farvattnen, kunna för rederiets egen räkning ditföras, samt äfven vinst på åtskilliga af Ningpos produkter, hvilka kunna der inköpas för beloppet af ditförd last, för att antingen gå till Europa eller att i Singapore åter försäljas.

Sådana spekulationer måste rättas efter omständigheterna, och äro ofta beroende af kaptenernas förmåga att begagna dem.

Den skeppsbefälhafvare, som, sjelf delegare i fartyget, eger tillräcklig kännedom af Engelska språket samt vana vid inköp och försäljning af laster, skall oftast finna utväg att fördelaktigt hålla sitt fartyg i jemn verksamhet, medan andre, saknande desse egenskaper och således mera beroende af tillgången på bestämda frakter, då och då torde möta svårighet, att under en längre tid oafbrutet segla med förtjenst i de Indo-Chinesiska farvattnen, samt följaktligen tvingas att förr återvända till

Europa med hvad som kan fås, hvilket i alla fall är bättre, än att länge vänta i overksamhet.

Både fartyg och manskap lida mera af stillaliggande på ett ställe, än af segling. Skeppets kostnader pr dag äro lika stora, oftast större i hamn, än på sjön. Den handlar således klokast, som vid första inträdet i hamn börjar förberedande åtgärder för sin afresa derifrån.

Såsom inkommande last till Ningpo rekommenderas följande assortiment för rederiets egen räkning:

1000	à	1500	picul	bästa Rotting.
600	à	800	d:o	svart Peppar, ren och af tyngsta sorten.
400	à	500	d:o	Ebenholtz.
400	à	500	d:o	Mangrovebark.
200	à	300	d:o	Rosenträd (Rose Wood).

Jern skulle väl kunna säljas, men blott till ringa qvantitet, högst 100 Skepp. med ett fartyg. *Stål* afsättes föga. Det inhemska, ehuru omkring 50 proc. dyrare än hvartill Svenskt skulle med fördel kunna ditföras, tages dock företrädesvis, emedan smederne anse det lättare arbetadt.

Priserne i Ningpo voro under vintern 1846—7 ovanligt höga, emedan vissa påräknade Junklaster hade uteblifvit till följe af sjöskador, nemligen:

Rotting . . . . . . pr picul	D. 5 —	à D. 6 50 c.
Peppar	D. 6 —	
Ebenholtz (Mauritius)	D. 5 —	à D. 6 —
D:o (Manila)	D. 3 —	à D. 3 50 c.
Mangrovebark	D. 1 90 c.	
Rosenträd	D. 2 —	à D. 2 30 c.

De lemnade då en öfverdrifven vinst, och man må icke alltid påräkna sådana försäljningspriser.

Om förestående last intages, antingen på frakt eller för egen räkning, så kan dessutom i Singapore erhållas mindre fraktgods af der bosatte Chineser, såsom Biche de Mer, Fogelbon, Sköldpadd m. m., måhända äfven af Engelska hus, manufakturvaror.

Retour från Ningpo. Svårligen lär för större fartyg full last kunna påräknas, men följande varor äro, i synnerhet under November, December och Januari månader, tillgängliga:

Alun, som gemenligen kostar från 90 c. till *D. 1* pr picul. Som den träffas af betydligt olika qvalitet, ofta mycket oren, är nödigt att vid inköp låta störta ut ett visst antal korgar af hvarje post, för att derefter bedöma det hela. Denna artikel förbrukas i Indien och säljes ofta med fördel i Singapore, så framt icke tillförseln varit för stor.

Vegetabiliskt Vax till D. 35 à D. 40 pr picul.

Vegetabilisk Talg till D. 8 à D. 9 pr picul.

Hampa, 1:a sorten, till D. 8 50 c. pr picul.
» 2:a d:o till D. 6 50 c. à D. 7 pr picul.

Hampgarn till D. 14 à D. 15 pr picul. Den bästa hampan i Ningpo är bättre än den, som fås i Shanghai och der betales med D. 8 50 c. à D. 9 50 c.

Talg af getter och oxar, ganska ren, såldes i mindre qvantiteter till D. 5 50 c. à D. 5 75 c. pr picul.

Mattor af strå tillverkas i Ningpo och orten deromkring i stor qvantitet. Priserne, varierande efter godhet, kunna icke bedömmas utan att se varan. De skulle vid tillfällen, då fartyget har tomt rum, lemna god frakt i behåll till Singapore och äfven Canton.

Théer, i synnerhet gröna sorter, kunna erhållas, men någon bestämd tillförsel för export blir icke att påräkna förr än främmande hus etableras i Ningpo.

Ningpo utmärker sig för eleganta, smakfulla och i förhållande till arbetet, billiga möbelarbeten, dels för ortens behof, dels ock till försändning inom och utom China. De äro prydde med fina bildhuggerier och inläggningar af olika dyrbara trädslag, samt af Elfenben. Hela gator upptagas uteslutande af möbelmagasiner. Man ser der t. ex. sängar, som kosta *Doll. 250* (efter dervarande kurs B:ko R:dr 700) och hvilka i Europa säkert icke skulle kunna tillverkas för dubbla kostnaden.

Jag har ofta samtalat med åtskillige i Ningpo etablerade Fokien-handlande, (hvilka äro de raskaste varuspekulanter på stället) om möjligheten att använda några Europeiska skepp mellan Singapore och Ningpo, och desse äro af tanka, att sådant låter sig göra, sedan kaptenerne hunnit blifva kände på stället, tilläggande att någon gång laster af *Samshú* (Chinesiskt vin), *bomull, vegetabilisk talg, mattor, hampa* m. m. äfvensom *thé*, skulle kunna fås till Canton.

Om ett af de Förenade Rikenas fartyg kommer till Ningpo med last, helt och hållet eller till någon del för rederiets räkning, så har kaptenen, i stöd af den emellan de Förenade Rikena och China afslutade handelstraktat, full rättighet att sjelf inklarera sitt fartyg, samt äfven att sälja lasten, utan biträde af kommissionär, men jag tror att han, åtminstone vid första besöket, gör bäst att för inklareringen vända sig till Engelska Consulatet, der han säkert skall möta utmärkt välvilja hos Consuln M:r Sullivan och den Engelske Tolken M:r Sinclair, hvilka äfven förhjelpa honom till pålitliga Chinesiska tol-

kar. Uppgöres någon afhandling med Chinesiske köpmän, så böra säkra underrättelser om deras soliditet först genom Engelska Consulatet inhemtas, och helst affären uppgöras på detta Consulat, hvilket blir den säkraste borgen för uppfyllandet af Chinesernes ingående förbindelser.

Till Chinesiska tolkar må i intet fall fullt förtroende lemnas. I allmänhet har jag, med undantag af de respektable större köpmännen i Canton, funnit de Chineser, hvilka tala Engelska språket, mindre trovärdige än de deri fullkomligt okunnige, som aldrig varit använde såsom mäklare mellan Chineser och utländningar.

Mått, mål och vigt finnas af så många slag i Ningpo, att ditkommande utländningar måste, för att undvika förluster, stadga den regel, att inga köp eller försäljningar skola ske annorlunda, än i fullkomlig öfverensstämmelse med i Engelska Consulatet förvarade profvigter, mått och målkärl.

Shanghai,

den nordligaste af de fem för utrikes handel i China öppnade hamnar, ligger i provinsen *Keang-nán* under 31° 24′ N. Lat. och 121° 22′ O. Long., på vestra stranden af *Wang-po*, som betyder den grumliga floden, hvars vatten är så uppblandadt med sand ooh lera, att det alltid har en grågul färg och ofta fäller en tiondedel af sin volym i dessa fasta ämnen, innan det blir klart.

Inloppet till *Wang-po* är farligt, så framt icke goda kartor eller säker lots finnes ombord och försigtighet derjemte iakttages. Sedan man passerat den så kallade *Gutzlaff-Island*, inlöper man i den stora floden *Yang-tze-kiang* (Oceanens son), som vid en liten stad, kallad *Wu-song*, mottager *Wang-po*, hvilken är en af dess många tributärer. Som landet ända från Gutzlaff-Island till Wu-song är så lågt, att det icke kan ses från däck, och nödige båkar saknats, så har ofta händt att främmande fartyg stött på grund, bland hvilka flere gått förlorade på den så kallade *North-Sand*. Nu torde likväl de sjömärken, som Engelska Consulatet och Chinesiska auktoriteterne beslutat att gemensamt uppföra, redan vara färdige och inseglingen derigenom lättad. De till Chinesiske farvattnen destinerade fartyg lära dessutom blifva försedde med de nyligen i England utkomne goda kort öfver alla fem hamnarne och hela Chinas kust.

De till Shanghai bestämde fartyg segla tätt förbi Wu-song, och de fleste ankra der för att afbida gynnande flod. Denna lilla stad, eller rättare by, som lig-

ger 13 Eng. mil från Shanghai, räknar blott 3000 invånare, men har i sitt grannskap en större militärstation eller befästad stad, d. v. s. omgifven af en enkel mur, som kallas *Pau shán*. Mellan *Wu-song* och *Pau shán* är en damm af 2 Eng mils längd uppförd, egentligen ämnad till landets skydd mot flodens öfversvämning, men tillika begagnad till fästningsverk för att skrämma »*Barbarerne*,» till hvilken ända 2 à 300 grofva kanoner der voro uppställde under kriget.

Engelska officerare påstå att detta långa batteri försvarades ganska tappert, och skulle, i fall kanonerne varit duglige, gifvit de anfallande en hel hop att göra. Det intogs, och kanonerne förnaglades, eller ock afslogs tapparne, i afsigt att derigenom göra dem oanvändbare för framtiden. Nu ser man emedlertid en stor del af desse kanoner, hoplappade och bandade, åter upplagde på sina af stockar eller af gråstensblock gjorde lavetter, utan hjul eller annat medel till förändrande af en gifven riktning. Somlige pjeser äro gjutne i ett stycke, men andra åter på det sätt, att man först gjutit en cylinder af omkring 1 tums tjockt jern, samt derefter utanpå denne stöpt en massa jern till behöflig tjocklek, men som smältan ej räckt till betäckning af mer än en fjerdedel af cylinderns längd, så har man tre à fyra gånger förnyat pågjutningen, innan kanonen blef färdig. Hvarje skarf är synlig, men Chineserne påstå att den är lika stark som vore den helgjuten, och jag har redan under artikeln metaller omnämnt deras skicklighet att flicka ihop tackjern.

Wu-song drager en betydlig inkomst af den der stationerade opie-flottan, hvilken ligger helt nära land, och säkert skulle kunna påräkna invånarnes kraftiga bi-

träde till afvärjande af ett möjligt anfall af armerade junker, hvilka likväl svårligen lära våga försöket, ty opie-skeppens artilleri är nog starkt för att i den trånga passagen skjuta i sank hvilka junker som helst.

Ankarplatsen vid *Wu-song*, ehuru säker, är dock utsatt för svår sjögång och således obehaglig.

Seglingen från *Wu-song* till *Shanghai* kan göras på 2 à 4 timmar med floden. Lots är nödvändig, och äfven med en sådan händer ofta att i synnerhet de, som draga öfver 15 fot vatten, flere gånger stadna på grund, hvilket likväl ej medför skada, emedan bottnen är lös och fullkomligt fri från stenar.

Shanghai erbjuder en säker och beqväm hamn.

Skeppen ankra på ett par hundra alnars afstånd från tullkammaren för utrikes handeln, och midt emot de af utlänningarne uppbyggde prydliga husen.

Med anledning af fredsslutet i Nankin den 29 Aug, 1842, och den vid Bocca Tigris den 8 Oktober 1843 afslutade supplementar-traktat, öppnades Shanghai den 14 November 1843 för utrikes handel, genom officiela proklamationer af Engelska konsuln och *Taoutai* (guvernören) af Shanghai.

Trenne år senare, eller vid slutet af 1846, hade denna handel redan så tilltagit, att importen (d. v. s. den tillåtne) enligt Engelska konsulns rapport, under årets lopp uppgått till ett värde af £ 1,066,172 Sterl., och exporten under samma tid till £ 1,526,960 Sterl.

Antalet af ankomne skepp var 76, af 21,759 tons drägt, hvaribland

54 Engelska,
17 Amerikanska,
2 Spanska,

1 Svenskt,
1 Bremer,
1 Hamburger.
76.

Bland import-artiklar, hvilkas högsta värde utgjordes af Engelska manufaktur-varor, befanns 3,057 picul jern.

Exporten bestod af: 16,356 balar *Silke*, nära 13 millioner skålpund *Thé*, samt smärre qvantiteter *Alun*, *Nankin*, *Sidentyger*, *Hampa*, *Campherț*, *Cassia* och *Cash* (mynt).

Till hvad belopp varor derutöfver inkommit och blifvit utförde är svårt att kalkylera med någon visshet, och man måste således hålla sig vid de på tulljournalerne grundade uppgifter.

Hela opiehandeln, på 13 i *Wu-song* ankrade skepp, är imedlertid utesluten från konsulat-rapporten, och denna *öppet utöfvade smyghandel* ensam kan uppskattas vida öfver det sammanlagde beloppet af den genom tullen passerade export och import.

I fall således antages, att de i Shanghai bosatte utländska handelshus under året 1846 omsatt varor till ett värde af mellan 6 och 7 millioner £ Sterl., så torde man vara temligen nära verkliga förhållandet.

Att en så betydlig rörelse kunnat under den korta tid af 3 år dragas till ett ställe, der alldeles ingen utrikes handel förut existerat (med undantag af junkfarten på Singapore, Siam och Cochin-China, som går under namn af inrikes), bevisar dels att valet af Shanghai varit särdeles lyckligt, dels ock att Chineserne icke så envist som man i allmänhet vill påstå, vidhålla gamla vanor,

emedan det eljest skulle hafva erfordrat betydligt längre tid att leda en handel ur seklergamla kanaler uti en alldeles ny, och detta nyss efter ett krig just med den nation, som nu verkat till förändringen och deraf drager de största fördelarne.

Shanghai har, såsom halfvägs plats mellan rikets nordligaste och dess östra och södra provinser, ett utmärkt godt läge för inrikes handel.

Omgifvet af de stora och folkrika fabriks- och handelsstäderne *Su-chau* (till hvilken stad Shanghai egentligen kan anses såsom uthamnen), *Hang-chu-fú* och *Nankin*, med lätta kanal-kommunikationer till alla tre, och liggande i vägen till det stora antal blomstrande städer, som betäcka *Yang-tze-kiangs* vidsträckta stränder, kan Shanghai anses bättre passande än någon annan stad i China, till bytesplats för Europas och Amerikas produkter mot Chinas.

Den allmänna meningen, att Shanghai inom ett tiotal af år kommer att blifva Chinas hufvudstation för utrikes handel, tyckes således vara väl grundad.

Tjugu handelshus äro der etablerade, hvaraf 17 Engelska och 3 Amerikanska. De förnämsta af de förre äro Dent, Beale & Co. och Jardine Matheson & Co., och af de senare Russell & Co. samt Wolcott, Bates & Co. (chefen för det sistnämnde är konsul för Förenta Staterne).

Alum.

Den hastiga utvecklingen af Shanghais utrikes handel måste i betydlig mån tillskrifvas en Chines vid namn *Alum*, hvars namn är väl bekant i Englands fabriksstäder. Denne man, som förut i egenskap af opiemäklare gjort högst betydliga affärer i Canton, och följaktligen stod i nära relationer till flere af de större

dervarande utländska handelshus, flyttade år 1843 till Shanghai. Han tyckes hafva haft en så stark mani för stora affärer, att han ingick på sådane mera, för att tillfredsställa denna böjelse, än af vinningslystnad. En ovanlig förmåga att, genom förespegling af stor vinst, öfvertala sina landsmän till afvikande från den gamla handelsstråtvägen, tyckes hafva fallit på Alums lott.

Hong-kongs och Cantons lager af manufakturvaror rensopades för att förse den nya marknaden i Shanghai. Allt som kom dit uppköptes genast till förmånliga priser af Alum, som deremot lemnade théer och silke. Detta verkade äfven på marknaden i Canton. Alla bref till England uppmuntrade till konsignationer af bomullsväfnader. Man spann, väfde och skeppade der natt och dag, och af de till Shanghai ankomne lasterne köptes mer än ¾:delar ensamt af Alum, som hade föresatt sig att monopolisera hela den utrikes handeln.

Alla försäljningar skedde i byte mot théer och silke. Priserne för bomullsväfnaderne fixerades högt, ända till 25 procent öfver hvad samma vara skulle hafva inbragt mot kontant, och följaktligen visade försäljningsräkningarne ett så briljant resultat, att nya skeppningar skyndsamt verkställdes från England. Deremot bestämdes priserne på de varor, hvilka lemnades i utbyte, i samma förhållande höga, och då desse kommo till England, måste de afyttras med betydlig förlust.

Den nominela vinsten på manufakturvarorne räckte i vissa fall ej till betäckande af förlusten på thé och silke, hvilka senare artiklar icke kunde konsumeras så hastigt som de tillfördes.

På detta system voro kommissionärerne i Shanghai de enda vinnande, emedan provision beräknades på be-

lopp, vida öfverstigande så väl importens som exportens verkliga värden.

Alum, ej nöjd att sålunda regera handeln på stället, lät äfven öfvertala sig att för egen räkning afsända Chinesiska produkter till England, mot erhållande ⅔ af beloppet i förskott, hvarpå han led ofantliga förluster. Dessutom hade han icke beräknat, att lika fort som han köpte skulle nya afsändningar ske från England. Bomullsväfnaderne föllo i pris, då han icke förmådde köpa mera, och detta, i förening med ofvannämnde förluster på konsignationer, bragte honom omsider i början af 1846 på obestånd.

Alums Konkurs.

Alum var då skyldig till Chineser från thé- och silkes-distrikterne omkring Doll. 1,700,000, och hade hos bankirhusen i *Su-chau* hypothiserat sina lager af Engelska manufakturvaror, hvaremot intet af de utländska hus, hvilka dragit vinsten af hans operationer, blef lidande på honom till något betydligt belopp.

Imedlertid hade flere andre Chineser, i den tanka att Alum vann betydligt på sin handel med utlänningarne, uppbjudit alla krafter för att deraf blifva delaktige; och på detta sätt har en rörelse uppstått, som väl hittills icke lemnat stor behållning åt Chineserne, men deremot skapade verksamhet i Englands fabriksstäder, och varit fördelaktig för konsumenter af thé och silke i Europa, hvilka erhållit dessa artiklar till lägre priser än de kunnat skäligen vänta.

Då Alum fann att en kris i dess affärer var oundviklig, afreste han hastigt till Peking, väl försedd med penningar, för att rådfråga de kejserlige astrologerne om

orsaken till den hotande olyckan. Hans bevekande skäl förmådde dem att åt denna undersökning egna samma flitiga och djupsinniga forskningar, som åt händelser hvilka röra statens väl — och resultatet blef tillfredsställande. Efter några månader återvände han till Shanghai med minskad kassa, men deremot försedd med ett kardinal-dokument af följande innehåll:

»Vi, den stora rena Dynastiens (Ta-Tsing) Öfverste «Astrolog jemte de till Collegium hörande vise och högt «upplyste Assessorer, hafva under flere tiotal (nätter) ob-»serverat Alums constellation, utan att deri finna något »olycksbådande omen, men efter fortsatta ifriga forsk-»ningar och användande af de ofelbara medel, som upp-»täcka tiotusendelen af en atom på firmamentets mest »aflägsna punkt, varseblefs en ond stjerna, af den klass, »som under vissa perioder utöfvar oinskränkt makt öfver «händelserna. Denna stjerna har sammandragit olyckor, »stora som skyhöga berg och talrika som sandkornen på »oceanens botten. Hvad förmår väl menniskovishet mot »det allsmäktiga ödet! Men den onda (stjernan) aflägs-»nar sig hastigt och skall snart hafva slutat sitt lopp, »och bakom henne framstår en annan, hvars klarhet öf-»vergår många gånger tio tusen solars glans. Efter ovä-»der kommer solsken; efter öfverstånden pröfning följer »belöningen. Lycka, rikedom och areställen bebådas af »den goda stjernan till hennes skyddling och hans barn »och efterkommande. Vis och måttlig njutning gör lyc-»kan varaktig.»

Så stor är förtröstan till ett sådant intyg, att äfven de personer, hvilka på Alum förlorat flere hundratusen piastrar, fritogo honom från all skuld, den de kastade på ödet, och så öfvertygade voro de om profetians full-

bordan, att Alum åter af dem erhöll kredit för stora summor.

China har ingen konkurslag, och Chineserne förmå ej rätt uppfatta meningen af konkurs. Då en handlande är oförmögen att betala, så uppklistra kreditorerne sina fordringsanspråk på dörrar och väggar till gäldenärens boning. Skrifterne innehålla smädelser och förbannelser öfver gäldenären, jemte uppgift på fordringsbeloppet. Efter en gammal sed ega kreditorerne rätt att vid sådane tillfällen flytta in i gäldenärens hus, samt att tvinga honom att anskaffa förplägning åt dem alla. De nöja sig då ej med vanlig kost, utan pocka på kalas hvarje dag, hvarjemte den olycklige gäldenären, från morgon till afton, plågas af deras förebråelser, samt ej sällan deraf bringas till sjelfmord eller för tidig sotdöd. Sålunda förstöras alla massans tillgångar, och utdelning är satt utom fråga.

Vid en Hong-köpmans i Canton iråkade obestånd hände, att omkring 200 kreditorer inqvarterade sig i husets rymliga lokaler och der gästade under flere månaders tid, tills slutligen ingenting fanns öfrigt att förtära eller använda till den gemensamma förplägningen. Under en olika behandling skulle massan hafva lemnat en icke obetydlig dividend.

Till förekommande af en sådan sköfling, ställdes Alums bo under gemensam förvaltning af Engelska Consuln och Taoutai (guvernören) i Shanghai, hvilka hvar på sin sida skulle tillse att rättvisa utöfvades.

I Alums magasiner funnos betydliga lager af thé och silke, till hvilka både Engelska hus och Chinesiska köpmän från det inre, hvar och en på sitt vis, kunde styrka eganderätt. De förstnämnde påstodo, att varorne

blifvit betingade i betalning för till Alum lemnade Engelska varor, samt att de voro med husens märke (chop) försedde, fastän qvarlemnade i afvaktan på skeppslägenhet, hvaremot de sednare ville styrka, att varorne tillhörde dem, emedan de hvarken erhållit betalning af Alum, eller ens fått underrättelse om deras försäljning. Begge anspråken tycktes grunda sig på billighet; och Engelska Consuln ville naturligtvis skydda sina landsmäns rätt.

Då Engelsmännen försökte att bortföra varorna, inställde sig de Chinesiske egarne med anhörige och tjenare till stort antal, och då de ej vågade bruka våld, lade sig hvarje person öfver så många thélådor och silkesbalar som hans kropp, armar och ben förmådde betäcka, skrikande och gråtande. Som Engelsmännens Chinesiske arbetskarlar hvarken förmådde eller ville undanrödja denna lefvande betäckning, så måste transporten inställas.

Omsider beslöt den gamle Taoutai att reda denna härfva genom Chinesisk lagskipning. Han lät förelägga sig en förteckning på alla de bankirhus och handlande, som från början till slutet haft affärer med Alum, samt en noga uppgift på debet och credit, äfven af de räkningar, hvilka länge sedan voro afslutade.

Det befanns då t. ex., att en Bankir i *Su-chau* under tre års tid erhållit, i räntor på mot säkerhet gjorde försträckningar, af Alum 50,000 Doll., men nu icke egde någon fordran. Han förekallades, och tillsades: att till förmån för de creditorer hvilka lida mest, återbetala till massan hälften af det erhållna räntebeloppet, emedan, sade Taoutai, det är icke billigt, att du ensam skall skörda vinst, medan andre blott lida förlust. En annan som t. ex. sålt varor under tre år för 200,000 Do'

och tid efter annan derpå erhållit 150,000 Doll. i afbetalning, samt således var fordringsegare till belopp af 50,000 Doll., fick det besked, att han varit särdeles lycklig att redan hafva utbekommit 75 proc. af det hela, och följaktligen icke kunde fordra mera af massan.

.... På detta sätt blef det möjligt att åt Engelsmännen öfverlemna de reklamerade varorne, medan de Chinesiske egarne till samma varor blefvo godtgjorde efter afdrag af den vinst hvar och en af dem ansågs hafva hemtat från äldre transactioner med Alum, som emedlertid lofvar dem full betalning genom anvisning på — *den lyckliga stjernan.*

Skepprörelse. Ehuru stor utrikes handel Shanghai redan eger, förfaller den likväl till en obetydlighet jemnförd med inrikes traffiken. Man räknar ibland öfver 4000 junker i hamnen på en gång, ankrade i täta linier; och deras spetsiga master bilda en vidsträckt skog.

I afseende på verkliga antalet af de junker som årligen besöka Shanghai, äro meningarne och uppgifterne olika. Man kan i detta som andra fall svårligen lita på Chinesers utsago. De i staden tillhörige och der registrerade fartyg uppgå till ett antal af 3,386, från 100 till 700 tons drägt, af hvilka

1100 göra resor till Shantung, Kwangtung och Ningpo.
360 till Fokien-provinsens hamnar.
100 till Kwangtung (Canton).
14 till Siam.
8 till Singapore.
1 till Manila.
3 till Java.
1800 till Tsung-ming och andra ställen på kusten.

Dessutom 3000 passagerare- last- och färge-båtar.

Då emedlertid antalet af de till Shanghai ankommande, andra provinser tillhörige junker är vida större, torde man kunna beräkna att rörelsen här sysselsätter inalles från 8 till 10,000 junker.

Torr-dockor. Under en utfart uppåt floden får man tillfälle se på åtskilliga ställen ett sammanräknadt antal af omkring 150 större och mindre junker under byggnad eller reparation i torrdockor. Sådane dockor finnas öfverallt på Wangpo-flodens stränder. Medan man i Europa vid ordet torrdocka fästar begreppet om ofantliga kostnader och lång byggnadstid, så gör man i China en sådan docka, fullt motsvarande ändamålet, på några dagar eller högst en vecka. Man gräfver nemligen i flodbanken en kanal af erforderlig längd, antingen för en eller två junker, och så djup som behöfs för att flotta junkerne in och ut vid högt vatten. Under gräfningen lemnas en tillräckligt tjock och hög vall åt flodsidan, för att hindra vattnets inträngande i kanalen, på hvars botten lägges en bädd af bjelkar, hvarefter muddern borttages och junken flottas in. Under nästa ebbtid tillstänges åter öppningen med samma lera som man förut borttagit; kanalen länsas med pytsar och skoflar, eller ock med de vanlige för åkerns vattning begagnade uppfodringspumpar, fullkomligt liknande våra så kallade »*pater noster*»-pumpar. Som många händer användas sker så väl gräfning som länsning med otrolig hastighet.

Jag har sett en opie-klipper af 15 fots djupgående inflottad och förbyggd i en sådan lerdocka, eller rättare ombyggd, ty fartyget afkläddes hela sin bordläggning och garnering, och större delen af timren, som blifvit angripne af »*dryrot*», utbyttes mot nya, från köl till däck, och der-

under, så väl som vid flere junkbyggnader, funnit anledning beundra den precision, hvarmed de Chinesiska timmermännen sammanfoga skeppsplankorne, hvars nåt knappast insläppa en pennknif.

Staden.

Om man nu från hamnen begifver sig in i staden, så framställa sig trånga och smutsiga gator, der man på många ställen kan vidröra begge sidornas hus på en gång, samt med få undantag oansenliga byggnader. Folkmängden uppskattas till 250,000, af hvilken omkring $^2/_3$ bo i förstäderne. Sjelfva staden inom murarne, hvilka äro 30 fot höga och illa byggde af lösbränd tegelsten, håller nära $^1/_2$ Svensk mil i omkrets.

På den åt utländingar upplåtne, vid flodstranden belägne plats, som är omkring 1 Engelsk mil lång, ser man redan ett antal prydliga hus uppförde i Anglo-Indisk smak, af hvilka somliga äro verkliga palatser, omgifne med kolonnader och placerade midt i en trädgård, innesluten af stora magasinsbyggnader. Här märker man i synnerhet att Engelsmän och Amerikanare förutse en jemnt stigande handel i Shanghai. Utlänningarne hafva inköpt grunden, hvarpå de uppfört sina hus, och äro således egare dertill, så mycket som man kan blifva det i China, der all jord anses tillhöra kejsaren eller staten, fastän individer, mot erläggande af grundskatt, bibehålla brukningsrätten. Denne skatt beräknas olika efter jordens olika värde, högre nära stora städer och lägre på aflägsnare orter. Utlänningarne betala 1500 cash per *mau*, som motsvarar ungefär 26 R:dr Sv. B:co per tunland, i årlig grundskatt, hvarjemte inköpet, i sig sjelf högt uppstegradt, ännu mera blifvit förhöjdt genom kostnaden att flytta en mängd der befintliga grafvar.

Klimat. Under varmaste tiden, som är i Juli och Augusti månader, händer det att thermometern stiger till 105 à 110° Fahrenheit. Då är den Chinesiska staden odräglig för Europeer, hvaremot man äfven vid denna heta årstid bergar sig temmeligen väl i de utländska husen, hvilka hemta någon svalka af en tillfällig bris från floden.

I September och October faller mycket regn, och det fuktar då starkt, äfven i de bästa hus.

November börjar redan föra med sig en kall frisk vind, likväl ofta afbruten af regn. Med December månad inträder stadigare kall luft med klar sky och frostnätter.

Januari och Februari äro kalla månader. Man har då sett så låg temperatur som 10° Fahrenheit, likväl är sådant sällsynt.

I början af Mars inträder våren.

Ehuru Shanghai ligger lågt, och landet, som efter all sannolikhet fordom varit af floden öfversvämmadt, förete inga höjder på flera Svenska mils afstånd, anses likväl klimatet i allmänhet godt, och sedan man öfvervunnit den obehagliga verkan som vattnet medför på den nykomne, så bör helsan, med iakttagande af måttlighet i mat och dryck, samt nödig försigtighet i klädsel under de fuktiga höstaftnarne, väl kunna bibehållas der, emedan kroppen hämtar styrka af den friska morgonluften, samt af ostörd sömn under de merändels kyliga nätterna, — en njutning, som man eljest oftast är beröfvad i Orienten.

Åkerbruk m. m. Närmast Shanghai odlas i synnerhet *Bomull*, hvars qualitet är utmärkt god, äfven af den *gula*, som begagnas till nankin, utan att tyget der-

efter färgas, samt *ris*, *hvete*, *bönor*, *vegetabilier* och *rotfrukter* af många slag.

Hvetet sås i November. Bomullsfrön, blandade antingen med malen ärtoljekaka eller med *poudrette* af animalt gödningsämne, sås i hvetet i början af Maj månad. Hvetet skördas i Juni, då bomullsplantan ej hunnit till den höjd att den kan skadas under hvetets skärning. Bomull sås äfven ibland bönor och rotfrukter.

I början eller medlet af September är bomullen färdig att börja aftagas, men, som den mognar ojemnt, så fortsättes skörden under 4 till 6 veckors tid. Mycket regn under skördetiden förstör bomullen. Bomullsriset uppryckes derefter samt torkas och användes till bränsle.

För hvete och bomull sökas torra ställen, hvaremot ris tarfvar väta.

Af ris tagas årligen två skördar. Tre månader åtgå för dess växt och mognad. Under mellantiden användes jorden till frambringande af en skörd af vegetabilier eller hastigt växande rotfrukter. Jorden plöjes väl på vissa ställen med buffeloxar, men uppbackas likväl mest af menniskohand.

Persiko-trädgårdarne vid Shanghai äro celebra öfver hela China. Produktionen är ofantligt stor och frukten berömd af Chinesen, ehuru Europeer finna chinesiske persikor stå vida efter deras egne, så väl i storlek som smak, hvarjemte de med skäl anmärka, att Chineserne afplocka denne och andra frukter innan de nått full mognad. Persiko-trädgårdarne anläggas nära floden på sumpig mark, på det sätt, att breda och djupa diken eller små kanaler gräfvas på ett afstånd af omkring 15 alnar från hvarandra, då den utur kanalerna tagne jord användes till förhöjning af de emellan kanalerne danade

jordrimsor, på hvilka blott 2 rader af träd planteras, medan jorden emellan dem är i ständigt bruk för bönor, vegetabilier och rotfrukter, ofta äfven för bomull jemte dessa.

Äplen och *Päron* frambringas väl nära Shanghai, men icke jemnförliga med vesterns produkter.

Ingefära odlas i myckenhet och nyttjas såsom andra vegetabilier till föda. Den säljes färsk till omkring 1 sk. b:co per ℔.

Industriela yrken. På landsbygden nära Shanghai utgör bomullsspånad och väfnad en ganska betydlig industri. Det smala bomullstyg, som hos oss kallas nankin, tillverkas i synnerhet der, hvarvid man begagnar de mest primitiva verktyg.

På flere ställen i Shanghai hållas marknader två à tre gånger i veckan, der stora qvantiteter af orteus bomullsväfnader afyttras till stadens handlande, men som desse marknader börja före daggryningen och äro slutade vid den tid, då Europeerne i allmänhet lemna sängen, så hafva troligen ganska få främlingar bivistat dem. Bland andra intressanta företeelser der, observerar man att de fleste *liqvider* med landtfolket ske genom små vexlar, ställde antingen på bankir-hus, eller på köparne sjelfve. Mot desse vexlar köpa sedan landtmännen sina förnödenheter på torgen och i bodarna, utan att befara hinder för deras cirkulation.

Såsom ett förvånande bevis på den låga arbetskostnaden i China må nämnas, att, medan bomull gällde 16 Doll. per picul, så kunde handspunnit bomullsgarn köpas till 25 Doll. per picul. Detta förhållande, i förening med det hemväfda tygets välförtjenta företräde verkar derhän, att Chinesiske bomullsväfnaderne till viss grad förmå konkurrera med de Engelska på Chinas marknader.

Konsten att spinna 2 trådar på en gång är seklergammal i China, der jag på landsbygden ofta sett gamla gummor spinna tvenne trådar medan de trampa hjulen med begge fötterne.

Oljor tillverkas i betydliga qvantiteter vid åtskilli-fabriker i Shanghai, mest af »*Mau Tau*» (ärter eller bönor) som odlas i mängd inom distriktet.

Vermicelli tillverkas utmärkt väl, både af ris och af hvete, i grannskapet af staden och bildar en vigtig artikel för konsumtion på stället samt för export till andra delar af riket.

Stärkelse af hvete och af rotfrukter likaså. Den Chinesiska stärkelsen är ej så hvit som den Europeiska.

Repslageri-rörelsen är stor, till förseende af den talrika handelsflottan. Man slår ankartåg af rotting, samt af de fibrer, som omgifva kokosnötens skal. För detta ändamål användes äfven en sort säf eller vass, som växer vid flodens stränder. Till finare tåg användes inhemsk hampa.

Smeder finnas i stor mängd. Ehuru junkerne icke tarfva så mycket jernsmide som andra fartyg, framkallar dock mängden af nybyggnader och reparationer lif i smedjorna.

Tillverkningen af de lefvandes mest påkallade behofver — mat ock kläder — ser man emedlertid här utgöra den största industri, och dernäst *förseendet af de dödas behofver*. I Shanghai finnas öfver 100 magasiner, som innehålla ingenting annat än sådane afbildningar af i detta lifvet nödige ting, såsom penningar, kläder, mat m. m, hvilka, förfärdigade af förgyldt, försilfradt och måladt papper, användas till offer åt hädangångne föräldrar, slägtingar och vänner. Denna rörelse är ofantligt

stor öfverallt i China. Dagarne före en högtid hos oss möter man på vägarne personer kommande från staden, de fleste bärande eller medförande i vagnen en knippa torr fisk, en påse risgryn och måhända en liten bränvinskagge, hvaremot man i China vid sådana tillfällen ser vägarne, eller rättare gångstigarne, som leda till byar, fyllde med folk som alla bära en mängd af ofvannämnde pappersoffer åt de döde, jemte ett icke obetydligt antal svärmare eller smällare, hvilka äro oumbärlige vid alla högtider och offerceremonier.

Importvaror.

Från England:

Shirting	stycken	1,600,000.
(Omkring 96 millioner alnar).		
Andra bomullsväfnader	stycken	76,000.
Bomulls-sammet	»	3,000.
Ylleväfnader	»	46,500.
Filtar	par	2,336.
samt diverse artiklar, icke specificerade.		

Från Amerika:

Drill eller tvåskaftad bomullsväfnad	stycken	108,600.
Parkum	»	2,300.
Bly	tackor	3,000.
jemte diverse ej specificerade varor.		

Från Singapore, Siam, Cochin-China och Manila,

(hvilka på tullen angifvas såsom komne från Fokien-provinsen): *Elfenben, Ebenholtz, Rosenträd, Sapanträd, Mangrovebark, Rotting, Peppar, Socker, Fogelbon, Biche de Mer, Sköldpaddskal, Hajfenor, Ormskinn, Tigerskeletter,*

senor och *ben af Rådjur*, *torrsaltade Ostron* och *annan skalfisk*, *Flintsten*, *Jern* (Europeiskt) m. m.

Obs. Ormskinn användes till betäckande af musikaliska instrumenter, och Tigerskeletter, samt Rådjurssenor och ben pulvericeras, och säljas af droguisterne såsom medicin. Ett pulver af Tigerben gifver mod och intages derföre då farliga företag äro å bane, medan ett af rådjursben förtäres då man vill komma fort.

Från Shantung och andra nordliga provinser:

Oljor, *Oljekakor*, *Ärter*, *Bönor*, *Hvete*, *saltadt Fläsk*, *saltad Kål och andra grönsaker*, *samt rot-frukter*, *Dadlar eller en sort Plommon*, *Sviskon*, *Russin*, *Valnötter och många andra slag af nötter*, *Kastanier*, *Vindrufvor*, *Päron*, samt en mängd andra Chinesiska frukter, jemte trädvaror i stor qvantitet.

Från Ningpo:

Vegetabilisk Talg och *Vegetabiliskt Vax*, *Hampa*, *Mattor*, *salt Fisk* samt en ofantlig mängd *Ägg*.

Från Fokien och *Kwantung:*

Socker, *salt Fisk*, *Salt*, *Peppar* (införd från Singapore) *liquid Indigo* (införd från Formosa), samt *Trädvaror* i myckenhet.

Från Manila:

Ebenholtz, *Sapanträd*, *Biche de Mer*, *Hajfenor*, *Sjögräs* (ätbart), *Sköldpaddskal* och *Buffelhudar*.

Från Suchau, *Hangchufú* och *Nankin:*

Sidenväfnader, *Silke* och en mängd fabrikater och handtverkerivaror för Chinesers konsumtion.

Från Honám och *Chekiang:*

Jern och diverse manufakturvaror.

Från Thé- och *Silkes*-distrikterne i närliggande provinser införas desse artiklar kanalvägen, antingen direkte eller öfver Suchau.

Opium, den vigtigaste af alla importartiklar, erhålles från de vid Wu-song stationerade mottagnings-skeppen.

Exportvaror.

Till Europa och Amerika utgöres exporten egentligen af de tvenne artiklarne *Thé* och *rått Silke*, afhandlade i serskilda härvid fogade uppsattser, jemte små sändningar af Alun och Nankin.

De främmande handelshusen hafva hittills haft fullt upp att göra med desse varor, samt med byggnad af sina boningshus och magasiner, men nya etablissemanger uppkomma ständigt, och konkurrensen skall småningom frambringa forskningar efter andra bytesvaror, hvilka, om ock hvar för sig af mindre betydenhet, likväl sammanlagde skola bidraga till utvidgande af handeln, och i synnerhet att lätta komplettering af laster till de orter, der en hel skeppslast af thé och silke öfverstiger årets konsumtion.

Att i China, och synnerligast i detta stora rikes nordliga provinser, många varor produceras utom thé och silke, hvilka kunna användas i Europa, är ganska säkert. Hvad China alstrar för sin egen stora konsumtion, räcker äfven till utförsel, emedan en tillökning i produktionen af ett par procent vore tillräcklig, för att möta hvilken export som rimligen kan komma i fråga. Likväl fordras tid, samt någon allvarligare håg för studium af landets språk, än hittills visat sig hos utländske köpmän i China, för att sträcka handeln utöfver dess gamla

gränser — opium och long-cloth på ena, samt thé och silke på andra sidan.

De äro redan för trånga och måste vidgas för att gifva sysselsättning åt de nya inflyttingarne från Europa och Amerika. Nu mera kunna icke millioner samlas på några få år, utan annat besvär än skrifvandet af några bref. Opiehandeln är delad på många händer, och täflan framkallar anbud att arbeta mot lägre provision. Théhandeln kan svårligen utsträckas, emedan konsumenterne ej förmå bruka varan så fort som den inkommer, och priserne i Europa hafva derföre blifvit nedtryckte under värdet, till följe af de ofantliga consignationer, som för Chinesers egen räkning under senare åren egt rum. Införseln till China af bomullsväfnader kan väl ännu ökas, men blott derigenom, att nya bytesvaror der utfinnas. De skola äfven framkomma, så snart de i China bosatte utländningarne blifva närmare bekante med hvad China producerar.

Sannolikt torde då, bland andra, äfven följande artiklar blifva föremål för export från Shanghai till Europa.

Oljor af flere slag och *Vegetabilisk Talg*, om hvilka serskilde uppsattser bifogas.

Hampa (Chú má), hvilken lämpar sig till fina väfnader, så väl som till tåg, och synnerligast vore användbar till garn som fordra styrka och lätthet, t. ex. för fiskredskap. Den finnes af olika finhet och säljes till derefter lämpade priser, från Doll. 7 till Doll. 9 50 c. à Doll. 10 pr picul.

Det bör anmärkas, att detta ämne är lättare och starkare än vanlig hampa eller lin, till följe hvaraf en deraf tillverkad vara ej blir dyrare än af Rysk hampa

eller Ryskt lin, fastän priset pr Skepp. af den Chinesiska hampan låter högre.

Hvete (Hó) skulle, ehuru det kan låta besynnerligt, vid vissa tillfällen fördelaktigt kunna exporteras från China. Såsom bekant föres hvete från Nya Holland till England, ungefär lika lång väg som från China. Det Chinesiska soltorkade hvetet bör tåla transporten lika väl som det Australiska. Varan är väl icke så ljus och vacker, men kostar deremot blott hälften så mycket. Omkring 3⅔ Chinesiska picul torde lemna en Imperial-quarter i England. En picul kostar i norra China Doll. 1 à Doll. 1. 15 c., således Doll. 3. 67 c. à Doll. 4. 22 c. pr quarter. Antagom det högsta, eller jemnt *Doll. 4. 25 c.* à 4 sh. 8 d., så kostar en Imperial quarter Hvete i en af Chinas norra hamnar 19 sh. 10 d. Sterling, eller för jemn räkning ett Pund. På hvad annan ort kan den väl köpas till detta låga pris?

Under förlidna året hafva frakterne från Svarta Hafvet till England varit lika höga som från China, och en fortune hade då kunnat hemtas från ett par laster hvete, afsände från Shanghai.

Norra China producerar åtskilliga frukter, hvilka befunnits tåla den långa resan, utan att taga någon skada, t. ex. *Dadlar (Kong tjå)*, en blandning af dadel, fikon och plommon, såsom det tyckes af smaken, skulle kunna importeras till ungefär samma pris som Kathrinplommon, men säkert värderas i Europa mycket högre än desse. De hafva länge varit kände af utländningarne i Canton, men blott såsom rara presenter, gifne af Hongköpmännen och använde till desert. Inom China finnas de i stor mängd och kosta Doll. 10 pr picul af de störste, samt Doll. 6 för medelsort. De böra packas i stenkrukor, i

stället för de trädbyttor, uti hvilka de vanligen föras till marknaden. Sådana krukor, t. ex. af ½ piculs storlek, kosta blott omkring 16 sk. B:ko stycket, och säljas i Europa till betydligt högre pris. Från Suchau kunna beställningar göras i Augusti månad af torra frukter, med föreskrift huruledes de böra packas på produktionsorten, emedan ompackning bör undvikas. Gamla plommon och dadlar blötas för att få ett färskt utseende. Noggrann uppsigt är således vid mottagningen nödig för att ej blifva bedragen.

Ett slag af torra svarta Plommon (*På kå*) likna fullkomligt Sviskon och Kathrinplommon och kosta Doll. 3 à Doll. 4 pr picul.

Nötter (*hi-tsz'*) och *Mandel* (*hang-jin*) finnas af många slag, och i allmänhet äro priserne billiga.

Vermicelli (*liú-tau-fan* eller *fan-tz'*) tillverkas af ovanligt god qvalitet och af vackrare utseende än den Europeiska Exporten till Manila och Singapore är högst betydlig. Genom försök skulle lätt utrönas om den bibehåller sin godhet under transport till Europa, i hvilket fall denne artikel framdeles kan komma att öka antalet af Shanghais exportvaror. Priset Doll. 5 à Doll. 6 pr picul.

Stärkelse (*mi-tsiáng*) som säljes till det orimligt låga priset af Doll. 2. 25 c. à Doll. 2. 50 c. pr picul, (c:a 1 R:dr B:ko pr Lisp.) blir utan tvifvel framdeles utförd till England, der konsumtionen af alla sorter stärkelse för fabrikerne är så stor och priset på hvetestärkelse så högt, att man såsom surrogat nyttjar sagomjöl. Hittills har denne, såsom många andra Chinesiska artiklar, undfallit utländningarne just derföre, att de kommit till

China med den förut fattade öfvertygelse, att landet endast har thé och silke att aflåta.

Olje-kakor (Yu-ping) kosta 90 cents pr picul eller omkring *Doll. 15* pr ton.

I fall ärt-olje-kakor verkligen ega den starkt gödande egenskap, som tillägges dem af Chineserne, så kan man, med betraktande af de höga priser, som betalas i Europa för andra slag af oljekakor, nästan taga för afgjordt att export deraf från China företages, så snart artikeln hinner väcka Engelsmännens uppmärksamhet. En af de största olägenheter som träffa varu-skeppningen från Shanghai, är brist på tjenlig ballast att lägga under de lätta lasterne af thé och silke. På många mils afstånd finnes hvarken sten eller sand; hela flodbädden består af en lös och fin lermudder.

Om oljekakor, som i förhållande till volum ega mer än dubbelt större tyngd än thé, skulle kunna skeppas, så afhjelptes derigenom till någon liten del bristen på ballast. Kakorne skulle, såsom upptagande mindre rum, kunna föras mot lägre frakt, hvilket äfven skulle underlätta deras afskeppning. Dervid måste likväl noga observeras, att oljekakorne böra vara fullkomligt torra, ty om fukt kommer åt dem så génereras en för théet skadlig lukt.

Bomull, Shanghais störste exportartikel inom riket, kan icke blifva föremål för utförsel till andra länder, emedan den inhemska produkten der eger så stort och välförtjent företräde, att den betales högst i China; men transport af bomull emellan rikets hamnar kan komma att lemna sysselsättning och förtjenst åt utländska skepp.

Chinesiskt Rum

Suchau.

Fastän denne stad icke är öppen för utländsk handel och för främlingars bosättning, så är den likväl af så stor vigt och betydenhet, att några ord derom utan tvifvel skola läsas med intresse.

Suchau, som ligger under 31° 23′ N. Lat. och 4° Long. O. från Peking, eger lika många vattenkommunikationer till alla delar af riket, som stora städer i Europa vanligen hafva landsvägar. Sjelfva staden är omgifven af en hög mur, omkring 1 ½ Svensk mil i omkrets, och säges innehålla en million invånare, men förstädernes befolkning uppgifves till flere gånger detta antal, och det påstås att Suchau med dess närmaste omgifning, är folkrikare än någon annan stad i riket. Förstäderne utgöra fyra särskilda stora städer, och en af dessa, som är öfver en Svensk mil lång, skiljes från den egentliga staden genom den stora Kejserliga kanalen.

Suchau är Chinas Paris. De derifrån utgångne moder äro lag för till och med hofvets damer i Peking. Nöjen af alla slag erbjudas i Suchau under en mera raffinerad form än på något annat ställe i China.

Den som ärft, eller genom lyckliga spekulationer förvärfvat rikedom, reser till Suchau för att der roa sig med besked.

Att hafva någon tid vistats i Suchau, anses lika nödvändigt för en ung Chines af goda tonen, som trip-

pen till Paris är oundviklig för en fashionabel Engelsman.

Der uppe, säger Chinesen, är paradiset, men här nere äro *Sú* och *Hang*, tilläggande: »*för att vara lycklig, måste man vara född i Suchau, bo i Canton och dö i Liau-chau.*»

De som äro födde i Suchau anses ega utmärkt skönhet; de som bo i Canton anses ega öfverflöd på lifvets goda; de som dö i *Liau-chau* kunna erhålla till billigt pris de bästa likkistor af den der växande förträffliga skogen.

Suchau är utmärkt för sina eleganta hus och grafvar, byggde af marmor; vackra granitbryggor öfver en mängd kanaler; praktfulla trädgårdar och quaier, samt för invånarnes artiga sätt att vara, och synnerligast för qvinnornas ovanliga skönhet och smakfulla klädsel.

Om den eleganta delen af Suchau förtjenar benämnas efter nöjenas hufvudstad, så eger deremot den industriela delen anspråk på namnet »*Chinas Lyon* eller det *Himmelska rikets Manchester*,» ty dervarande fabriker producera saker af sådan fullkomning, och till så stor qvantitet, att de tåla jemförelse med de bästa i Europa, i synnerhet då man billigtvis tager i beräkning de senares fördel af nyare tiders uppfinningar af maschinerier, hvilka, okände i China, hos oss till så hög grad underlätta menniskoarbetet.

För beredning och förädling af Jern, eger *Suchau* ett stort antal gjuterier och smedjor. Der tillverkas ett stål, som betalas ända till 20 Piaster piculen.

Má, som af Européer kallas *Grass Cloth*, det finare liknande kammarduk, tillverkas i stor mängd i Suchau,

Bomullsspånad och väfnad idkas der, liksom kring Shanghai, såsom folknäring.

Utmärkt vackra konststycken i träd, sten, elfenben, horn och glas tillverkas i Suchau för hela rikets behof, och ett ganska betydligt bidrag till fyllande af Chinas kolossala förbrukning af papper, kommer från denna stad.

Att en sådan plats äfven drifver en vidsträckt bankrörelse torde knappast behöfva nämnas. Bankirhusen förlägga fabrikerne, och köpmännen i Shanghai äro till stor del blott commanditer för Suchau-bankirer, samt af dem helt och hållet beroende. I *Suchau* kunna vexlar erhållas på alla större städer i riket, och qvantiteten af der löpande mynt, samt silfver, anses öfverstiga sjelfva Pekings. I allmänhet påstås, att *Suchau* innehåller nära lika mycket folk och större rikedom än den Kejserliga hufvudstaden. Man bör hoppas att främmande nationer skola, vid framdeles skeende underhandlingar med Chinas regering, utverka tillstånd för utländningars bosättning i detta emporium för rikets vigtigaste handel, på det de måtte komma i direkte beröring med konsumenter af främmande och producenter af Chinesiska alster, samt således frigöras från inflytandet af de icke alltid särdeles ärlige mäklare, hvilka nu måste begagnas.

Handeln

mellan Singapore samt Amoy, Ningpo och Shanghai.

Omkring 10,000 Chineser inflytta årligen till Singapore och öfrige orter i Malacca-Sundet. Antalet af de der redan bosatte öfverstiger vida 100,000 — alla konsumenter af Chinesiska produkter och producenter af andra för Chinas marknader användbara varor — hvaraf man lätt kan sluta till omfånget af den trafik, som måste ega rum mellan Singapore och Chinas hamnar. Ensamt transporten af desse emigranter, med bohag och förnödenheter för resan, fordrar ett ej obetydligt lästetal.

Junkerne träffas ofta af olyckor under resan, dervid många menniskolif gå förlorade. De äro utsatte för sjöröfvare och kunna icke assureras. De förmå ej segla mot den så kallade monsoonen, och måste derföre under flere månaders tid ligga stilla, i afvaktan på gynnande vind. Allt detta måste småningom öfvertyga Chineserne (som äro förträffliga kalkylatörer af egen vinst) om fördelen att befrakta Europeiska fartyg, och redan äro flere sådane, tillhörige Engelska handelshus i Singapore, använde i jemn fart mellan hemorten och Amoy, befraktade af de större i Singapore bosatte Chinesiske handlande, som åter utminutera lästetalet till mindre förmögne landsmän, af hvilka flere alltid medfölja på resan, för att sälja medhafvande varor och köpa andra till retourlast. De mottaga äfven passagerare i Amoy, mot en afgift af 10 à 12 Piaster per man, försedd med egen

matsäck. En stor del af emigranterne tillhör den fattigare klassen, som saknar medel till betalande af passagen, hvilken då lemnas på kredit, under vilkor att passageraren efter ankomsten till Singapore arbetar för köpmannens räkning, till dess han betalt skulden jemte öfverenskommen ränta.

Provinsen Fokien, hvars magra jord ej kan föda den stora befolkningen, som genom djerfhet och verksamhet utmärker sig framför andra Chineser, utsänder sina söner, ej allenast öfver hela China, utan äfven till Formosa, Indiska Archipelagen och Malacca-sundet, ja ända till Arracan, Calcutta, Madras och Ceylon. Hvarhelst man utom China träffar en Chines, kan tagas för gifvet att han är Fokien-man. Från distriktet Chinchu komma de bästa sjömän och flertalet af emigranter. Emigrationen från Amoy och närliggande orter är således störst.

Lasterne från Singapore till Amoy bestå af:

Rotting, *Sapanträd*, *Sandalträd*, *Ebenholtz* (från Ceylon och Mauritius), *Peppar*, hvit och svart, *Fogelbon*, *Hajfenor*, *Fiskmagar*, saltade *Rekor*, *Catechu*, *Betelnötter*, *Mangrovebark* (för färgning), *Elfenben*, *Gummi-Dammar*, *Tenn*, *Flintor* (från Europa), *Buffelhudar* och *horn*, *Mastträd* och *Timmer*.

Af samma varor utgöras äfven lasterne till Ningpo och Shanghai, med tillägg af socker, då priset i Singapore är lågt, samt af ris vid ofta inträffande brist i China.

Från 6 till 7000 Piaster har betalts i frakt från Singapore till Amoy och retour, för fartyg af omkring 150 Sv. lästers drägt. Resan fullbordas med ett snällt fartyg på 3 à $3\frac{1}{2}$ månader, inräknadt lastning och lossning, samt ofta på mindre tid.

Då frakt saknas i Singapore, uppköpa i synnerhet Amerikanska kaptener oftast last för egen räkning och afgå dermed till China; men de inskränka sig då till de mera voluminösa, mindre dyra artiklarne rotting, peppar och ris, hvilka i allmänhet betala en god frakt. Detta var i synnerhet fallet 1846, då, genom uteblifvande af många påräknade junklaster från Singapore, priserne stego betydligt i Chinas norra hamnar.

Retour-lasterne från China till Singapore, kunna icke benämnas annorlunda än »*Chinesiska produkter*», ty de bestå af nästan allt hvad China producerar och Chineser på utrikes ort konsumera, nemligen thé, sidentyger, nankin, groft porslin, tobak, husgeråd af många slag, paraplyer i mängd, födoämnen m. m., hvarmed utlänningar dock lika litet böra befatta sig (då fråga är att åter sälja dem till Chineser), som med de dyra import-delicatesser af Fogelbon, Biche de Mer, Hajfenor m. m., hvilkas qvalitet blott af Chineser kan rätt bedömas.

Proforma Faktura

öfver varor från Singapore till China, passande till inköp för skeppets egen räkning, vid tillfällen, då sådant anses fördelaktigare än frakt.

№ 1. *Betelnötter.*

1000 picul (i 1,250 säckar) à D. 2. 20 c.			Doll. 2,200.
Omkostnader:			
1,250 säckar à D. 7. pr 100 st.	Doll.	87. 50.	
Inpackning och ombord-föring 5 c. pr picul	»	50. —	
Assurance D. 3000 à 1¼ proc.	»	37. 50.	
Transport	Doll.	175. —	Doll. 2,200.

	Transport	Doll. 175. —	Doll. 2,200.
Mäklar-courtage	. . . .	» 15. —	
Polis	. . . .	» 3 —	
Commission $2\frac{1}{2}$ proc.	. . . .	» 55. —	» 248.
			Doll. 2,448.
Frakten beräknas högt, om den upptages till 80 c. pr picul, eller	. . . . .		» 800.
			Doll. 3,248.

Således kostar varan pr picul Doll. 3. 25 c. levererad i China.

Obs. Betelnötter sändas äfven lösa i fartyget, i hvilket fall kostnaden för säckar och inpackning besparas; men då äro de mera underkastade att taga värme under lång resa.

№ 2. Svartpeppar.

200 picul (i 333 säckar) à Doll. 3. 35 c. Doll. 670.

Omkostnader:

333 säckar à Doll. 7.	Doll. 23. 31.		
Inpackning och ombord-föring 6 c. pr picul	» 12. —		
Assurance D. 850. à $1\frac{1}{4}$ proc.	» 10. 62.		
Mäklare-courtage och Polis . .	» 6. 25.		
Commission $2\frac{1}{2}$ proc.	» 16. 75.	68. 93.	
		Doll. 738. 93.	
Frakten beräknas högt, om den upptages till 80 c. pr picul		» 160. —	
		Doll. 898. 93.	

Således kostar varan pr picul Doll. 4. 50 c. levererad i China.

№ 3. *Rotting* (Banjermassin).

1000 picul à Doll. 2.		Doll. 2000.
Omkostnader:		
Båtlega och arbetspenningar 6 c.	Doll. 60 —	
Assurance D. 2,500. à $1^1/_4$ proc.	» 31. 25.	
Mäklare-courtage och Polis . .	» 14. 50.	
Commission $2^1/_2$ proc.	» 50. —	155. 75.
		Doll. 2,155. 75.
Frakt upptages till D. 1. pr picul		» 1,000. —
		Doll. 3,155 75.

Således kostar varan per picul Doll. 3. 16 c. levererad i China.

№ 4. *Rotting* (Malacca eller så kallad Straits produce).

1000 picul à Doll. 1. 60 c.		Doll. 1600.
Omkostnader:		
Båtlega och arbetspenningar 6 c.	Doll. 60. —	
Assurance D. 2000. à $1^1/_4$ proc.	» 25. —	
Mäklare-courtage och Polis . .	» 12. —	
Commission $2^1/_2$ proc.	» 40. —	137. —
		Doll. 1,737. —
Frakten upptages till D. 1. pr picul		» 1,000. —
		Doll. 2,737. —

Således kostar varan pr picul Doll. 2. 74 c. levererad i China.

№ 5. *Ris.*

1000 picul à D. 40. pr coyan af 40 picul		Doll. 1000.
Omkostnader:		
1100 säckar à $4^1/_2$ c.	Doll. 49. 50.	
Båthyra och arbetspenningar, 5 c. pr picul	» 50. —	
Transport	Doll. 99. 50.	D. 1,000.

Transp.	Doll. 99. 50.	D. 1,000.	
Assurance D. 1,250 à $1\frac{1}{4}$ proc.	Doll. 15. 63.		
Mäklare-courtage och Polis . .	» 8. 25.		
Commission $2\frac{1}{2}$ proc.	» 25. —	148. 38.	
		Doll. 1,148. 38.	
Frakten upptages till 50 c. pr picul . . .		» 500. —	
		Doll. 1,648. 38.	

Således kostar varan Doll. 1. 65 c. per picul levererad i China.

Obs. Dessa kalkyler afse hufvudsakligen att visa de på olika artiklar beräknade omkostnader, ty priserne, så väl i Singapore som China, fluctuera ofta och i hög grad, hvilket i synnerhet gäller om ris, som i Singapore varit nedtryckt ända till Doll. 27 pr coyan af 40 picul, och vid andra tillfällen uppdrifvet till Doll. 48 à Doll. 50 — allt för ordinär vara, som hufvudsakligen går till China.

I allmänhet är det fördelaktigare att segla till Arracan eller till öarne Bali eller Lombock, allt efter som vindarne gynna, för att der köpa ris, än att verkställa inköpet i Singapore för Chinas marknader, liksom upphandling af betelnötter, genom några dagars försegling till östra kusten af Sumatra, skulle verkställas till större fördel på produktionsorten, hvarvid likväl det hinder möter, att Europeer ej gerna utan biträde af en från Singapore medförd Chines (hvars pålitlighet ofta är tvifvelaktig) kunna få last på Sumatra.

Sedan Macassar såsom frihamn blifvit öppnad för den Europeiska handeln, skall sannolikt den voluminösa artikeln rotting, som der fås af bästa qvalitet, heldre tagas direkte derifrån, för att bespara en fraktkostnad

från ön Celebes till Singapore, jemte dervarande kostnader, hvilka fördyra varan omkring 50 procent, enligt hvad derom nämnes under artikeln »*Macassar*». Detta gäller äfven till viss grad för peppar.

Sumatra.

Denna ö anses i allmänhet tillhöra Holland, som likväl blott eger en obetydlig del af kusten, och, oaktadt stora militära ansträngningar, icke förmått utvidga sina possessioner på ön, hvars klimat utgör infödingarnes starkaste värn mot främmande invasion, i synnerhet af Europeer.

Sumatra producerar kaffe i myckenhet, serdeles i vissa Holländska etablissementer, men qvaliteten är dålig, mera till följe af fruktens felaktiga behandling, än af jordmån och klimat. Höga afgifter på produktionen och en orimligt hög export-tull lemna föga qvar åt producenten.

Om t. ex. Sumatra-kaffe betales med Fl. 12 per picul, så måste producenten erlägga 25 proc. eller Fl. 3 till staten för rättigheten att odla, hvarefter en export-tull af Fl. 4 pr picul uppbäres vid utförseln. Plantage-egaren får således, efter att hafva bekostat transport till hamn och betalt frakt derifrån till Batavia, blott Fl. 9, medan staten tager Fl. 7 af hvarje picul kaffe.

Peppar växer i stor mängd på Sumatra och kan erhållas på vestra kusten hos de af Holländska regeringen oberoende stammar; men denna handel, ehuru vinstgifvande, är förenad med äfventyr, emedan flere fartyg blifvit af infödingarne plundrade och manskapet mördadt.

En liten skonert utrustades först från Salem i Massackhuset N. A., under befäl af kapten Carnes, för en

sådan handel. Han gjorde en lycklig resa, och derefter utsändes flere fartyg.

Handeln bedrifves hufvudsakligen med piastrar, och man måste välja dessa med omsorg endast af så kallade kolonu-piastrar. En Malayisk tolk är oumbärlig. Vid ankomsten uppgör man priset för pepparen med de förnämste höfdingarne, af hvilka en (eller flere) tages ombord, och qvarblifver der såsom gisslan till dess fartyget är segelfärdigt. Priset varierar från 2 till 4 Piastrar pr picul peppar, och den egentliga vinsten lär vara beroende af den öfvervigt som erhålles, icke just på ärligt sätt. Lasten måste hämtas från flere smärre hamnar på kusten.

En oafbruten vaksamhet mot möjliga anfall af infödingarne är nödvändig. Om flere skepp på en gång inträffa, måste kaptenerna öfverenskomma om ett pris och dela varan, för att icke blottställas för säljarnes prejeri. Vid sådane tillfällen delas vanligen hamnarne mellan skeppen så, att blott ett skepp må ligga på hvarje ställe.

Utom specie medföra skeppen ofta opium och manufakturvaror; likväl äro kolonu-piastrarne det säkraste bytesmedlet.

Under vestliga monsoonen kan vestra kusten af Sumatra icke anlöpas af fartyg, som der ämna uppehålla sig någon tid, emedan de då löpa fara att drifvas på land.

Östra kustens hufvudprodukt är *Betelnötter*, hvarom nämnes i artikeln om handel mellan Singapore och China. Denna vara användes blott i Orienten.

Från Singapore afgå fartyg då och då till *Palembang*, Holländskt etablissement på sydöstra kusten af Sumatra, för att lasta bomull och rotting, de enda artiklar

man der kan få. Bomullen är fin och ren samt köpes i små säckar af 20 catty, hvilka i Singapore ompackas i större balar, hvarefter den går till China, liksom rottingen. Priset i Palembang var 1846 Doll. 10 per picul bomull, medan den i Singapore betaltes med Doll. 13.

Inga främmande handelshus finnas i Palembang, men en af de Holländske tjenstemännen på stället åtager sig vanligen mot billigt arfvode att anskaffa last.

Handeln

mellan Macassar, Borneo och Singapore, samt emellan dessa ställen och China.

Macassar, Holländskt etablissement på ön Celebes, blef för tvenne år sedan förklaradt för frihamn, i afsigt att derigenom draga den så kallade Bugis-handeln från Singapore.

Detta torde måhända lyckas, så framt Holländska regeringen vill borttaga alla restrictioner från handeln, och tillåta att fartyg och laster der, liksom i Singapore, få utan afseende på de senares innehåll fritt, och utan angifning eller undersökning efter egarnes behag komma och gå.

Så är likväl ännu ej förhållandet. Porto-franco-rätten begränsas genom band på handeln med *opium, vapen* och *munition* — just de artiklar, som Bugishandlande (benämningen på dem som idka handel på Borneo samt de söderut belägne öar, styrde af oberoende furstar) företrädesvis värdera.

Detta oaktadt kommer troligen någon del af de små farkoster, hvilka, förvånande att se, förr vågat sig öfver hafvet till Singapore, att i stället användas till transport af varor från närbelägne orter till Macassar, i synnerhet sedan Europeer der mera allmänt bosätta sig såsom filial-hus af Singapore-firmor, biträdde af Orientens handelspionierer — Chineserne — hvilkas mellanverkan öfver allt funnits nödvändig, då fråga uppstått om infö-

rande af handel och industri bland någon af de Malayiska stammarne, hvilka i allmänhet äro böjde för lättja och ett ströfvande lif, samt inskränka sin produktion till jemnt så stor qvantitet ris, som hvar och en för egen familj behöfver till föda.

Den största export-artikeln från Celebes är rotting. Den fordrar betydligt skepprum, men kostar så litet, att en last deraf till China aldrig kan medföra förlust, men deremot ofta skulle hembära en briljant frakt.

Kaffe odlas äfven och föres af Bugis-handlande till Singapore. Qvaliteten är förträfflig, men hittills har detta kaffe varit så illa skött under beredningen, att det icke med samma säkerhet kan begagnas till långväga skeppning, ej heller på Europas marknader säljas så väl som Java-kaffe — en brist lätt afhjelpt genom undervisning och uppmuntran.

Större delen af Bugis-kaffe har blifvit från Singapore afsändt till Frankrike. Vanliga priset Doll. 5. 50 c. à Doll. 6. 50 c. pr picul af $133\frac{1}{3}$ Eng. skålpund.

Peppar är äfven en af de artiklar som ingå i Bugis-handeln, hufvudsakligen hämtad på Borneo.

För öfrigt äro Fogelbon, Perlemor, Sköldpaddskal, Biche de Mer och Guldstoft de dyrbara varor, hvilka föras af Bugis-handlande till Singapore, hvarifrån till retourlast köpes *Opium*, *Vapen* och *Munition*, *Engelska Bomullsväfnader*, *Jern* och *Stål*, med bestämdt företräde åt Svenskt, samt äfven en mängd i Singapore af Chinesiska smeder tillverkade gröfre jernsmiden.

Fartyg, hvilka under N. O. monsoonen segla till China (ofta i ballast eller med half last), gå merändels den så kallade östra passagen mellan Öarne, ock kunna då utan betydligt uppehåll anlöpa Macassar, för att deri-

från söka någon frakt till China eller köpa för egen räkning rotting. Vid blifvande lifligare rörelse torde äfven ris tillföras såsom exportvara.

Emellan Singapore och Macassar skulle ett par snällseglade skonerter af 70 à 80 lästers drägt finna goda frakter. I fall dessa äfvenledes skulle göra tillfälliga resor på China borde målbrefven högst lyda på 75 läster, för att undvika den högre lästafgiften i China, der ett fartyg af 75 läster erlägger i tonnage-afgift 15 Tael-silfver (21 Doll.), hvilken deremot för ett fartyg af 75½ läster uppgår till 75½ Tael silfver (105 Doll. 70 c,)

Borneo.

Denna stora ö, som egentligen af infödingarne kallas *Pulo Kalamantan,* har genom en Engelsk Gentlemans Mr Brooke's bosättning der, sedan några år ådragit sig ökad uppmärksamhet.

Förr voro öns kuster otillgänglige för Europeiska skepp, emedan stora flottor af väl bestyckade och med djerfva fribytare bemannade sjöröfvarefartyg öfverallt svärmade der. Vissa af dessa vikingahopar kunde samla ända till 100 fartyg med flera tusen mans besättning, egde fästen uppförde vid flodstränderne och förde ofta krig med Sultan af Kalamantan.

Mr Brooke, som vid sitt första besök på Borneo varit i tillfälle att biträda Sultan, erhöll såsom belöning ett temligen vidsträckt stycke land, öfver hvilket han allt sedan utöfvat suveränitet under titel af »*Rajah*». Hans inflytande hos Englands regering och den utsigt till fram-

tida fördelaktiga handels-relationer med Borneo som blifvit af honom förespeglad, hafva haft den påföljd, att Engelska eskadern i de Ost-Indiska farvattnen under Amiralen Sir Ths Cochranes befäl, flere gånger, åren 1845 och 46, besökt Borneo, samt förstört en stor mängd sjöröfvare-fartyg. Engelsmännen hafva å ena sidan sökt befästa Sultans anseende, medan de å andra sidan tvingat honom att fortsätta åtgärder till utrotande af sjöröfveriet.

På en liten ö, belägen vid Borneos nordöstra kust, upptäcktes goda stenkolslager, hvilka ansågos blifva af nytta för ångfarten mellan Singapore och China, som under N.O. Monsoonen fordrar 12 à 14 dagars resa.

Denna lilla ö, benämnd *Labuan*, ligger nära inloppet till Borneo-floden och blott 20 Eng. mil från hufvudstaden. Den beskrifves ega en fruktbar jordmån och sundt klimat.

Labuan blef formligen tagen i besittning och Engelska flaggan der hissad den 24 December 1846, och man tror sig ega säker anledning till den förmodan, att en koloniseringsplan af större omfattning dermed står i sammanhang.

Borneo, genom hvars medelpunkt eqvatorn löper, producerar, jemte alla vanliga tropikalster, äfven flere metaller, bland hvilka isynnerhet guld sedan längre tid blifvit utfördt i myckenhet, medan äfven antimonium på senare åren blifvit föremål för export.

Omkring 200,000 Chineser äro bosatte på ön, der de fleste sysselsätta sig med guldvaskning.

Oaktadt sjöfarten varit förenad med stort äfventyr, hafva dock Bogishandlande årligen på Borneo uppköpt

och till Singapore öfverfört öns produkter, samt tagit i retour ungefär samma artiklar som till Celebes.

Då nu vid Borneos kust finnes ett Engelskt militär-etablissement, understödt af krigsskepp och armerade ångfartyg, hvilka städse hålla jagt efter sjöröfvare, så kan man säkert hoppas att snart se seglationen der fullkomligt betryggad.

Mellan Borneo och Singapore torde då flere Europeiska fartyg finna lönande sysselsättning med transport af Antimonii-malm såsom botteulast och lättare varor till fyllnad från Borneo, medan de i Singapore finna retourlaster i den mån som handels-relationerne mellan desse tvenne punkter utsträckas, och utvidgandet af Engelska kolonien på Labuan kommer att medföra ökadt behof af varor från Singapore. I fall Oriental- och Peninsalar-Compagniet för sina ångfartyg kan erhålla stenkol från Borneo till lägre pris än från England, hvilket är sannolikt, så öppnas derigenom en ny fraktförtjenst för de fartyg, hvilka besöka de Chinesiska farvattnen. Den blir i synnerhet välkommen vid de tillfällen, då skepp ankomma för tidigt till China för att få en bestämd last eller der inträffa såsom fraktsökande på sådane tider, då goda frakter saknas. I begge fallen är det då bättre att göra en mellanresa, än att i overksamhet vänta några månader på bättre konjunktur, om ock denna resa icke skulle lemna betydlig vinst utöfver skeppets kostnader. Fartygen segla då mellan 4 vigtiga fraktplatser Canton, Manila, Batavia och Singapore, från hvilka genom ångfarten ständiga underrättelser om de på dessa ställen så ofta förekommande förändringar kunna erhållas. Resan från Borneo till China, så väl som till Singapore, kan under gynnande monsoon tillryggaläggas på en vecka.

Må dessa uppgifter icke betraktas och bedömas såsom en afsigt att inleda ovissa framtidsföretag. Det är min pligt att uppgifva huru och i hvad mån de Förenade Rikenas handel och sjöfart kunna draga fördel af de redan inträdde och dageligen fortskridande förändringar i handeln på orter omkring de Indo-Chinesiska farvattnen. Jag blott påpekar hvad som redan är och hvad sannolikt blifver att göra inom kort tid. För öfrigt kommer helt och hållit att bero af ditkommande kapteners och supercargörers omdöme, huru vida och i hvad riktning dessa *»hints»* böra begagnas. Erfarenheten blir den bästa ledare, och hufvudsaken är att gå så klokt tillväga, att denna erfarenhet fås utan uppoffring.

Hvalfiske på Chinas kust.

Kusten söder om *Hailang-shan* besökes under Januari och Februari af Hvalfiskar med deras ungar, samt jagas då med framgång af Chineser från *Háinan* och angränsande öar.

Vid dåligt hull och betäckt med skaldjur tyckes hvalen drifvas mot kusten af hunger och plåga, men finner der föda af en mängd slemfisk. Man ser honom ofta hoppa ur vattnet till hela sin egen längd och derefter häftigt dyka mot grunden, för att sålunda afskrubba de besvärliga snäckorne.

Fisk-båtarne, hvilka kryssa öfver vikarne i flottor af 60 à 70 stycken för att uppsöka hvalen, framställa ett lifligt och intressant skådespel.

Djup tystnad råder inom flottan, och harpuneraren på hvarje båt, stödd mot en i förstammen utstående davit, lutar sig så långt han kan öfver relingen och gifver blott med handen tecken till styrmannen att följa hvalens rörelser.

Båtarne äro förträffligt passande för jagten, emedan de segla väl, åstadkomma intet buller och vända på hälften af den tid och det rum som en Europeisk hvalfiskbåt erfordrar.

De äro af olika storlek, somlige blott 1½ läster, andra åter 12 à 15 läster, samt försedde med 2 små båtar på däcket. Deras längd är god och de draga obetydligt vatten.

Som harpunen är för tung att kasta långt, hugges fisken medan han till stor del är under båten, och man söker alltid träffa honom så nära som möjligt bakom blåshålet i nacken. Harpunen har blott en hulling, och 15 tum från spetsen är en ring vid hvilken linan är fästad samt derofvanföre ett långt trädskaft.

Linan, gjord af Chinesisk hampa (*Má*), håller 4 à 5 tum i omkrets, allt efter båtens storlek. Stor längd behöfves ej af lina, emedan vattnet utåt hela kusten är grundt flere mil till sjös. Linans ena ända är fästad vid stormasten och derifrån bugtad upp på kajutdäcket samt vidare förd till bogen, der andra ändan är fästad vid harpunen.

Båtarne utlöpa från de olika hamnarne före dagningen och äro vid dess första gryning spridde utåt hela kusten. Så snart en fisk synes blåsa, eftersättes han af alla de närmaste båtarne. Den som är lycklig nog att få hugg på hvalen firar genast ned seglen, för bugten af linan akterut, aftager rodret och låter båten af fisken bogseras baklänges. Så snart de andra båtarne se seglen firas, skynda de ditåt för att hjelpa till, och som hvalen håller sig nära vattenbrynet, lyckas det dem snart att få 8 à 10 harpuner i hans kropp, då han vanligen dör inom ett par timmar af blodförlust och ansträngning. Derefter fastbinder man honom vid två af de största båtarne för att hållas flytande, medan andra båtars linor fästas vid hans stjert, och så bogseras fångsten till land. Det är förvånande att båtarne, som segla rätt öfver hvalen då han hugges, icke blifva slagne i stycken, men att döma af det lugna sätt, hvarpå Chineserne utföra jagten, torde olyckskändelser bland dem mera sällan inträffa än vid andra hvalfiskerier. Den största fara uppstår då 2 eller 3

hvalar på en gång blifva harpunerade nära hvarandra och de derefter simma ikring och öfver hvarandra, hvarigenom linorna oklaras. Båtarne dragas då mot hvarandra, samt öfver fiskarne, hvarvid de lätt kunna blifva antingen sönderslagne eller sänkte. Vid ett sådant tillfälle blefvo tre båtar till en del dragne under vattnet, men de djerfve styrmännen manövrerade så väl, att de räddade sig sjelfve, fingo linorne klara och derefter med tillhjelp af andra båtar dödade fiskarne, hvarefter de skadade båtarne bogserades till land.

Dessa fiskare hade inga lansar i sina båtar, ej heller andra vapen utom harpunerne.

Att få köpa en harpun var omöjligt, och folket ville ej lemna ringaste upplysning angående fisket, eller säga huru de använde fisken. De voro i allmänhet misstänksamma och tycktes frukta att främlingarne hade för afsigt att komma dit för att deltaga i fisket.

Alla båtar medförde såsom proviant något af hvalens kött, hvilket Chineserna förmodligen förstå att bereda så att det blir, om ej läckert, åtminstone ätbart.

En vanlig af de här tagna hvalar uppskattades till 30 tunnor tran.

Karavanhandeln
mellan Ryssland och China.

Ryssland egde handelsförbindelser med China flere hundrade år förr än något annat land i Europa. Karavaner, som under sekler hade passerat fram och åter mellan Ryssland och *Bokhara*, brukade afvika till Thibet och China, samt togo ibland en sydostriktning åt Kabul och Indien.

Genghis Khans eröfringar 1190—1220 och *Tamerlans* 1399 *A. D.* banade vägen för en vidsträcktare handel, och intilldess *Vasco di Gama* 1497 upptäckte vägen om Goda Hoppsudden, voro Ryssarne, eller som de den tiden kallades Muscoviterne, de ende som egentligen försedde Europa med Chinas produkter.

Strider uppstodo ofta emellan dem och de barbariska nationer, genom hvilkas länder de måste färdas, men historien lemnar icke om desse några säkra uppgifter.

Omkring 1690 voro både Ryssar och Chineser sysselsatte att bekriga samma Tungusiska horder, hvaraf uppstod oenighet emellan de tvenne rikena, emedan den Chinesiske Kejsaren icke ville tillåta någon främmande inblandning uti strider, hvilka han ansåg sig ensam kunna utföra. Emedlertid segrade de Ryska vapnen, och Chineserne, då liksom nu litande på sin diplomatiska skicklighet, togo sin tillflykt till underhandlingar, för att der-

igenom hämma deras vidare framsteg. Sålunda uppkom traktaten i Kiatka år 1728, då *Peter den Stores* snille och kraft tillvunno Ryssland vigtiga commerciela fördelar, samt säkrade karavanhandeln till China.

Afståndet emellan Moscau och Peking är nära 1000 Svenska mil genom barbariska länder och vilda ödemarker, och det beslöts derföre, att de handlande skulle färdas i karavaner, hvaraf en, sammansatt af högst 200 personer, fick tillstånd att hvart tredje år besöka Peking. Ryssarnes frihet var likväl der begränsad inom ett visst qvarter af staden, och det var dem icke tillåtet handla med andra än några af regeringen privilegierade köpmän, ungefär såsom sedan varit fallet i Canton, ända till afskaffandet af Cohong-systemet.

Derjemte beslöts i 1728 års traktat, att tvenne platser, nemligen *Kiatka* på Ryska och *Mai má-shin* på Chinesiska sidan, skulle blifva nederlagsställen för utbyte af de begge rikenas produkter. I December månad hvarje år hållas marknader på desse begge ställen, till hvilka Ryssarne föra Siberiska och Amerikanska pelsverk, beredda får- och lammskinn, läder, grofva linneväfnader, yllevaror af flere slag, samt mjöl och boskap. Chineserne deremot ditföra thé, rått och arbetadt silke, porslin, rabarber, candisocker, mysk och diverse manufakturvaror eller så kalladt Chinesiskt kram.

Handeln, som sker blott genom byte, uppskattas till ett totalvärde af 2 millioner Tael silfver (omkring 8 millioner R:dr B:ko).

Hvem har icke hört omtalas karavanthéets förträfflighet? Det förtjenar utan tvifvel sin celebritet, och de fleste tillskrifva den ensamt den omständigheten, att detta thé aldrig utsättes för hafsluftens verkan under längre

resa. Som det emedlertid är intressant att känna huruvida detta är fallet, eller om icke de med karavanerne sända théer äro af andra slag än de sjövägen till Europa transporterade, så har jag bemödat mig att i detta afseende samla alla möjligen tillgängliga upplysningar, på hvilka jag grundat den öfvertygelse, att karavanthéerne, ehuru möjligen bättre bevarade under landtransporten, likväl icke ensamt derifrån hemta sitt företräde, utan att de äfven äro af bättre qvalitet och hafva undergått olika beredning mot de vanligen till Europa sände théer.

En gammal mandarin i Norra China, som förr varit Guvernör nära Tartariska gränsen och noga kände den Rysk-Chinesiska karavanhandeln, lemnade mig följande uppgifter:

Köpmännen från provinsen *Sh'ansi* resa till höjderne vid *Wu-é* i provinsen Fokien, och utvälja der de aldrabästa théer, d. v. s. från de bästa plantagerne, af de sorter som i China kallas *Yin-chin*, *Pah'-hó*, *Kung-fu* och *Seaou-chung*, hvarje kista innehållande 40 catty (56 skålp.), och somliga äfven 60 catty, samt betala derför de högsta priser. De sända dem öfver *Chang-shau*, *Yuh-shan*, *Hó-k'aou* och *Hang-chu-fu* till *Shanghai*, hvarest de inlastas i Shan-tung-Junker och föras yttre sjövägen till *Tien-tzien* (inloppet till Pekings riviere). Derifrån afgå de vidare på kanalerne till *Chang-ki-kau*, der de utbytas mot pelsverk; och köpmännen i denne stad sända dem till *Kiatka*, samt erhålla der i utbyte pelsverk, kläden och andra Europeiska produkter.

Théet kostar öfverhufvud, levereradt vid Ryska gränsen (Kiatka) 60 Tael pr 100 catty (1 R:dr 32 sk. B:ko pr skålp.).

I en af de mest aflägse orter af China som jag besökt, påträffade jag af en händelse ett parti thé, hvaraf hvarje låda innehöll ett på Ryska språket tryckt plakat med den Chinesiska firma som afsändt varan, samt en rekommendation till framtida uppdrag. Det kunde således icke dragas i tvifvel att detta thé var bestämdt för Ryska marknaden. Det bestod af en sort mycket godt *Pecoe*, samt *Congo* och *Souchong*, desse sistnämnde tillsatte med *Tjulan*, en sort välluktande thé, som användes till blandningar med gröfre slag, hvarigenom desse erhålla en bouquet, liknande den egendomliga som finnes företrädesvis hos karavanthéet.

Man kan således med temlig visshet antaga: att karavan-théet

1:o är valdt bland de bästa i provinsen Fokien producerade partier,

2:o att det erhållit sin starka parfym genom tillsats af Tjulan (som är ett konstgjordt thé),

3:o att det för landvägstransporten icke behöfver så starkt torkas, som det hvilket afgår öfver oceanerne, och följaktligen bibehåller mera af sin naturliga styrka och aromatiska lukt.

Kläde är en af de största importartiklar från Ryssland till China, *men det säljes i Chinas norra sjöstäder till lägre pris än i sjelfva Moscau*, efter att hafva dragit den dryga transportkostnaden till *Kiatka* och vidare genom hela China, samt ombytt egare åtminstone 3 gånger.

I Ningpo såldes förlidet år ryskt kläde af 12 qvarters bredd (som är den vanligen i China mest sökte) till 28 Piaster pr stycke af 20 yard, som, äfven med beräkning af der noterade högre kurs, motsvarar 2 R:dr 32 sk. B:ko pr aln. Sådant kläde skulle här betalas

med 5 R:dr 16 sk B:ko pr aln och kunde icke köpas i England under 3 R:dr 16 sk. B:ko pr aln. För Engelsmän är det således icke möjligt att konkurrera i Chinas norra hamnar med den Ryska karavanhandeln.

Detta låter otroligt för hvar och en som icke känner sättet att handla, eller rättare att byta i China, ty all större handel der bedrifves gemenligen medelst byte, hvarvid begge kontrahenterne för sin vara betinga ett vida högre pris än hvartill den skulle kunna köpas mot kontant.

Sålunda har jag en gång sett 30,000 stycken Longcloth den ene dagen sålde i Shanghai af ett Engelskt hus till en Chines, i byte mot thé och silke, för P:r 3 pr stycke, samt dagen derpå hört samma bomullsväfnad utbjudas styckevis i de Chinesiske bodarne till P:r 2 50 c. mot kontant. Dylika exempel äro ej sällsynte, och skillnaden betäckes genom det högre pris, som Chinesen erhållit för sin vara.

Marknaden i Kiatka står under Ryska embetsmäns ledning, medan Chinesiske mandariner vaka öfver ordningen på andra sidan; och hvad som måste förefalla oss besynnerligt är: att icke köpmännen, utan de begge rikenas publika funktionärer bestämma priserne, så väl som klädes-styckenas längd och thélådornas vigt o. s. v.

Handeln beskrifves tillgå sålunda:

En Ryss köper af en Chines t. ex. 9 lådor Blom-thé (Pecoe) à 120 Rubel pr låda . . . . . Rubel 1080.
dermed måste efter lag eller coutume tagas
3 lådor ordinärt thé à 60 Rubel . . . » 180.
Rubel 1260.

hvarföre Chinesen erhåller i utbyte 8⅔ stycken finare kläde à 125 Rubel . .	Rubel	1080.
1⅘ d:o ordinärt kläde à 100 Rubel .	»	180.
	Rubel	1260.
Detta kläde anses hafva kostat i Moscau	»	1550.
Transportkostnad från Moscau till Kiatka samt 15 månaders intresse beräknas till	»	500.
	Rubel	2050.

Således säljer den Ryske köpmannen klädet med en nominel förlust af 790 Rubel, men han afyttrar deremot théet sålunda:

9 lådor blomthé på 12 mån. credit à 555 Rubel.	Rubel	4995: —
3 dito ordinärt à 455 Rubel	»	1365: —
	Rubel	6360: —

hvarifrån afgår:

12 mån. intresse à 12 proc. . .	R:l	763: 20.	
Tull, samt transport-kostnad från Kiatka till Novgorod för:			
9 Lådor à 188 R:l	»	1692: —	
3 d:o à 191 R:l	»	573: —	
Förestående inköps- och transport-kostnad för klädet . . .	»	2050: —	
			5078. 20.
då en vinst uppkommer på hela affären af		R:l	1281: 80.

De Chinesiska varorne föras från Kiatka landvägen till *Tomsk* (150 mil), derifrån utföre *Obifloden*, vidare uppföre *Irtisch* och *Tobol* till *Tourmine*, hvarifrån de föras landvägen till *Perm*, och der åter inlastas i båtar samt transporteras nedåt *Kamafloden*, till dess förening med *Wolga*, och vidare till *Nischney-Novogorod* (2 dagsresor från Moskau), på hvars stora, i Augusti månad

hvarje år hållne marknad, köpmän från hela Ryssland infinna sig för att inköpa det thé, som sedan af dem sprides öfver rikets provinser.

Det påstås att, af de från 50 till 80,000 kistor thé, hvilka årligen föras till Kiatka, omkring en fjerdedel transporteras öfver Siberien på släde till Moskau.

Transporten från Kiatka till Nischney-Novogorod, som beräknas upptaga 4½ månaders tid, påstås kosta omkring 20 sk. Sv. B:co per ℔.

Ryska thé-handeln anses ligga i händerne på några få rika handelshus, hvilka hålla nederlag i Nischney-Novogorod och derpå använda stora kapitaler, som långsamt, men med stor vinst omsättas.

En af Ryska Kejsaren 1843 utfärdad sträng ukas, till reglerande af handeln i Kiatka, har afhjelpt många af de ömsesidigt öfverklagade bedrägerier, som förr egt rum.

Liu-Chiu-Öarne.

Ehuru någon direkte handel mellan Europa och denna ö-grupp ej ännu egt rum, torde den likväl i anseende till sitt läge och andra förhållanden förtjena uppmärksamhet.

Efter berättelse skola *Liu-Chiu-öboerne* till seder och bruk nära likna Chineserne. Mot skeppsbrutne Europeer hafva de flere gånger utöfvat en berömvärd gästfrihet, samt åt dem på allmän bekostnad låtit bygga fartyg för att fortsätta sin resa.

Den Franska eskadern i Chinas farvatten, under amiral Cecille's befäl, har flere gånger besökt Liu-Chiu-Öarne, samt, såsom det berättats, äfven der landsatt missionärer, hvilket föranledt det i China gängse rykte, att Fransmännen hade för afsigt att occupera desse öar.

I mån som händelserna i China utvecklas, och i synnerhet när det länge contemplerade öppnandet af Japans hamnar för handel med Europa kommer till stånd, måste *Liu-Chiu-Öarne* ådraga sig uppmärksamhet i kommercielt så väl som politiskt hänseende.

De betala egentligen tribut till Japan, men erlägga äfven en sådan hvartannat år till China. Denna senare är väl obetydlig, men mottages dock gerna af Chinesiska regeringen, såsom ett bevis på undergifvenhet. Öboerne tyckas dervid mest afse handel, helst de eljest i Chinas närvarande belägenhet svårligen skulle kunna tvingas att erlägga skatt.

Mot sina så kallade lydländer har den Chinesiska regeringen iakttagit samma handelspolitik som mot Europeiska nationer. Att få handla anses som en gunst, hvilken blott beskäres efter knappaste mått, med inskränkning till ort och antal af besökande fartyg.

Staden *Fu-chu-fú* är anvisad åt *Liu-Chiu-boerne*. Dit hafva de begifvit sig årligen, ända från början af Tartariska Dynastiens välde.

Under förevändning af en ambassad, till betygande af undergifvenhet och öfverlemnande af tribut, komma twenne stora junker, vanligen åtföljde af en mindre, ena året till Fu-chu-fú med nordliga monsoonen och återvända i April och Maj påföljande år, sedan sydliga vindar börja blåsa.

Värdet af skatten öfverstiger sällan 3000 Doll., mestadels bestående af koppar, tenn, svafvel m. m.

Ambassadören, åtföljd af en sekreterare, som i fall af sjukdom eller dödsfall eger att företräda hans ställe, samt af 8 à 10 domestiker, begifver sig genast i land, och mottages efter ett visst ceremoniel af de embetsmän, hvilka anses honom lika i rang, hvarefter visiter vexlas, alltid beseglade af en måltid. Sedan desse i China noga iakttagne preliminärer blifvit slutade, fogas anstalter för ambassadens och tributens fortskaffande till Peking, under eskort af en civil embetsman med under-prefekts rang, samt en militär af majors-graden. Ambassadören anses mot Chinesiska mandariner innehafva 5:te klassens värdighet.

Resan ställes så, att ambassaden må kunna uppvakta kejsaren på Chinesiska Nyårsdagen (omkring medlet af Februari), och kostnaderne betalas af Chinesiska regeringen.

Ambassadören söker draga ut på tiden med återresan så mycket som möjligt, i hopp att ej komma till *Fu-chu-fú* förr än den gynsamma monsoonen redan blåst någon tid, samt junkerne således (efter aftal) anträdt återresan till hemorten med de laster, de fått intaga i egenskap af tributförande skepp. Andra junker afsändas då påföljande höst från Liu-Chiu-Öarne, för att afhemta sin efterlemnade ambassadör, och tillåtas äfven på denna räkning att utföra laster. Sålunda fortsättes, hvarigenom handeln kan drifvas hvarje år, fastän tribut endast inträffar hvartannat.

Inkommande så väl som utgående tullafgifter efterskänkas alltid för tributbärande skepp. Desse, sammanlagde med resekostnaderne mellan Fu-chu-fú och Peking, uppgå ofta till en summa fullt motsvarande tributens värde.

Liu-Chiu-junker inlöpa tidtals till Fu-chu-fú, under föregifvande af liden sjöskada, och köpmännen förstå då att röra mandarinerne till den grad af medlidsamhet, att de få oftast fullasta fartygen med dyrbara varor, under namn af skeppsförnödenheter.

Nedanstående uppgift på de med sista tribut-junkerne in- och utförde varor kan, såsom utdragen från de förseglade tull-journalerna, anses fullt tillförlitlig, i synnerhet som något underslef vid angifningen icke är sannolikt, då i alla fall ingen afgift skulle erläggas. Manifestet innehåller allt som finnes ombord på junkerne, äfven vapen och ammunition.

Skeppsförnödenheter på en junk:

2 Metallkanoner.

2 Lavetter.

27 Luntbössor.

60 Gingaler (en sort mycket långa gevär, som hvila på en ställning).
200 catty Krut (280 Sv. skålpund).
20 Dosor dertill.
230 bundtar Lunta.
2,700 kulor, små och stora.
1 Kikare.
25 Svärd.
100 Kohudar.

Bly och Kohudar, de förra till kulor, de senare för ammunitionspåsar, få ej af Liu-Chiu-boerne utföras från China.

Manifest öfver inkommande last.

Tributen:	Svafvel	6,300 catty	Doll.	1,260.
	Koppar	1,500 »	»	225.
	Tenn	500 »	»	50.
			värde Doll.	1,535.

Lasten för handel (inkommande):

Specie, sändt af Konungen för inköp af varor,	Tael	5000.
D:o af private.	»	20,000.
	Tael	25,000.
	eller Doll.	34,722.

Varor:

Hajfenor 2,500 catty à 1 Doll. 50 c. . .	Doll.	3,750.
Sjöväxter, ätliga, 98,000 catty à 20 c. .	»	19,600.
Biche de Mer 8000 catty à 60 c.	»	4,800.
Salt Fisk 9000 catty à 80 c.	»	7,200.
D:o 370 catty à 20 c.	»	74.
Papper	»	12.
Solfjädrar 500 st.	»	20.
	Transp. Doll.	70,178.

	Transp. Doll.	70,178.
Tobakspungar 500 st.	»	40.
Soya 800 catty	»	32.
Saltadt Hvete 500 catty	»	20.
Saltade Ärter 2,100 catty	»	31.
Ättika 10 krukor	»	3.
Samshu 80 krukor	»	36.
Slipstenar 1000 catty	»	15.
	Doll.	70,355.

Utgående Lasten:

Crèpe 114 stycken à 10 Doll.	Doll.	1,140.
Tafter, smala, 110 st. à 2 Doll. 50 c.	»	275.
Halfsiden 46 st. à 4 Doll.	»	184.
Velvetin 100 st. à 2 Doll.	»	200.
Ylleväfnader 250 st. à 8 Doll. 50 c.	»	2,125.
Nankin 3,700 st. à 40 c.	»	1,480.
Grass-Cloth 1,950 st. à 1 Doll. 50 c.	»	2,925.
Rödt d:o 300 st. à 1 Doll. 50 c.	»	450.
Hampa 400 catty à 10 c.	»	40.
Grof linneväfnad 2,400 st. à 60 c.	»	1,440.
Bomull 24,500 catty à 26 c.	»	6,370.
Bomullsgarn 4,750 catty à 30 c.	»	1,425.
Sängtäcken 45 st. à 1 Doll. 50 c.	»	67.
D:o sämre 65 st. 75 c.	»	49.
Smink 45,000 blad à 5 Doll. pr 1000.	»	225.
Solfjädrar, fina, 7,000 st. à 12 c.	»	840.
D:o, gröfre, 8,500 st. à 2 c.	»	170.
Zinober 3,300 catty à 1 Doll. 50 c.	»	4,950.
Qvicksilfver 2,750 catty à 1 Doll. 50 c.	»	4,125.
Tusch 45 catty à 30 c.	»	13.
	Transp. Doll.	28,493.

Transp.	Doll.	28,493.
Lackerade arbeten, diverse	»	191.
Oljepapper 600 ark à 10 c.	»	60.
Socker (Puder) 7,500 catty à 6 c. . . .	»	450.
D:o (Candi) 9,400 catty à 8 c. . . .	»	752.
D:o » 4,500 catty à 10 c. . . .	»	450.
Confiturer 2,500 catty à 4 c.	»	100.
Thé 18,500 catty à 15 c.	»	2,775.
Tsi-Olja 15,000 catty à 5 c.	»	750.
Joss-Stickor 2,750 catty à 6 c.	»	165.
Bambu-Kammar 6000 st. à 6 Doll. pr 1000	»	36.
Lackerade träddosor 4200 st. à 10 D. pr 100	»	420.
D:o skrin 45 st. à 1 D. 50 c. pr st.	»	67.
Syltade Pommerancer 1,500 catty à 10 c.	»	150.
Porslin, ordinärt, 28,500 catty à 2 c. . .	»	570.
Théfat af tenn 50 st. à 50 c. , ...	»	25.
Blomkrukor 75 st. à 8 c.	»	6.
Thékoppar 1,200 catty à 8 c.	»	96.
Ormskinn 150 st. à 30 c.	»	45.
Medicinalier 8,600 catty	»	2,718.
Cassia Lignea 1,500 catty à 10 c.	»	150,
Parapluier, eller så kallade Kitty sols 4,750 st. à 13 c.	»	617.
Små Trummor 90 st. à 7 c.	»	6.
Synålar 25,000 st. à 40 c. pr 1000 . .	»	10.
	Doll.	39,102.

Tullen på dessa varor skulle uppgå till Tael 659$\frac{3677}{10000}$ eller Doll. 916.

Liu-Chiu-Öboerne vidhålla stricte den besynnerliga gamla vana, att lasta begge junkerne, så väl hemifrån som retour, med samma slags varor och till så fullkomligt

lika qvantiteter, att den ena lasten icke öfverstiger den andra ett runstycke i värde eller ett skålpund i vigt.

Förestående manifest passar således fullkomligt äfven för den andra junkens laster fram och åter.

Totalvärde af Import och Export med 2 Junker.

Import.		Export.	
Junken № 1.		Junken № 1.	
Specie . .	Doll. 34,722.	Last . .	Doll. 39,102.
Last . . .	» 35,633.		
Junken № 2.		Junken № 2.	
Specie . .	Doll. 34,722.	Last . .	Doll. 39,102.
Last . . .	» 35,633.		
	Doll. 140,710.		Doll. 78,204.

Jemförelse mellan värdet af Tributen och beloppet af eftergifven tull.

Tributen.		Tull-afgifter.	
Junken № 1.		Junken № 1.	
Värde . .	Doll. 1,535.	Export-tull	Doll. 916.
Junken № 2.		Junken № 2.	
Värde . .	Doll. 1,535.	Export-tull	Doll. 916.
	Doll. 3,070.		Doll. 1,832.

För de importerade varorna har ingen beräkning af tull kommit i fråga, hvaremot beloppet af export-tullen på det noggrannaste antecknas i journalen, ehuru den eftergifves. Chinas statsekonomer hafva alltid mera hållit på export- än import-tull, emedan de anse utförsel af varor skada landet genom förhöjande af priserne, förmenande deremot, att import af en nödvändig eller nyttig artikel skall medföra den önskvärda motsatsen.

Af förestående tabell visar den sammanlagde importen af specie och varor ett öfverskott, utöfver expor-

ten, af omkring Doll. 62,500. Detta förklaras sålunda: att det medförda speciemyntet användes genast till inköp på aflägsnare marknader i China af junkernas retourlaster, medan varorna småningom försäljas eller utbytas mot andra, till laster för de junker, som påföljande året ankomma, för att afhemta den qvarlemnade ambassaden, och hvilka då ej få införa varor, eller så stor qvantitet silfver och guld, att någon afsigt att drifva handel derigenom kunde misstänkas, ty Chinesiska auktoriteterna tro, eller åtminstone låtsa tro, att *Liu-Chiu-Öboernas* besök i China hufvudsakligen har till föremål att få betyga kejsaren af China sin undergifvenhet, samt att handeln blott är en bisak, eljest ej tillåten, men nu tolererad.

Det berättas att *Liu-Chiu-Öboerne* på senare åren visat tilltagande böjelse för Europeiska produkter, i synnerhet för Bomullsväfnader.

Skulle, mot förmodan, Japans hamnar icke snart öppnas, så vore det likväl möjligt att genom etablissementer på *Liu-Chiu-Öarne* tillvägabringa rätt betydliga varubyten mellan China och Japan, på så sätt, att Chinas produkter föras i Europeiska fartyg till *Liu-Chiu-Öarne* och *Japans* derifrån till China, medan beggedera transporteras mellan Öarne och Japan i Liu-Chiu-junker, hvilka ega fritt tillträde i Japan, åtminstone till furstendömet Satzuma, hvars prins anses såsom Öarnes länsherre.

———

Anm. Allt som lemnar hopp om ökad fraktfart i de Chinesiska farvattnen torde med intresse böra observeras, företrädesvis i de Förenade Rikena, hvilkas

skepp borde kunna der konkurrera med hvilken annan nations fartyg som helst. Af denna anledning påpekas äfven sådane débouchéer, som, fastän ej ännu färdige, snart torde af de numera hastigt på hvarandra följande händelserna i Östern öppnas.

Boktryckerikonstens, Krutets och Compassens uppfinning i China.

Man har starka anledningar till den förmodan, att de i Europa så högt skattade uppfinningarne — tryckerikonsten, kruttillverkningen och magnetens användande till compassen — originerat i China, och att den första idéen om dem blifvit förd till oss öfver Mindre Asien med de karavaner, som den tiden utgjorde de långsamma och enda kommunikationsmedlen emellan China och Europa. Det är utom allt tvifvel, att boktryckerikonsten utöfvades i China under 10:de seklet af vår tidräkning. Det är väl sannt att operationen i China skiljer sig något från vårt sätt att trycka; men principen — mångdubblandet af böcker för godt pris — är densamma.

Omkring medlet af 10:de århundradet, nyss före *Sung*-dynastiens tillträde, bragte en statsminister vid namn *Fung-taou* till styrelsens kännedom konsten att taga aftryck på papper. Historien förmäler att man först begagnade stenblock, uti hvilka bokstäfverne voro inhuggne, och att papperet då blef svart med hvita bokstäfver. Sådane gamla aftryck träffar man ännu i China, och de betalas högt såsom kuriositeter. Derefter uppfanns konsten att uti träd med upphöjda karakterer skära stereotyper, hvilka än i dag begagnas i China; och häraf synes, att Chineserne i 10:de seklet ej allenast voro långt framför deras samtida i Europa, utan äfven hade nått

en högre grad af civilisation än de gamle Grekerne och Romarne.

Det värde man alltid satt i China på litteratur har troligen påskyndat den uppfinning, hvarigenom böcker blifvit tillgänglige för det möjligen största antal af läsare, och *Sung*-dynastien blef utmärkt för den mängd författare, som genast efter tryckerikonstens uppfinning täflade med hvarandra om tillfredsställandet af nationens smak för en egen sort af lärdom.

Stereotypen tyckes vara mest passande för Chinesiska språket, der hvarje ord tarfvar en särskild bokstaf eller figur; utom dess vinnes genom stereotypen den fördel, att man kan trycka i mån efter afsättning och således ej behöfver onödigtvis förslösa papper.

Stereotypen göres vanligen af päronträd, som kallas »*tey-mó*», och innehåller 2 sidor tryck. Ett stycke af detta träd, omkring 1 tum tjockt och af erforderlig storlek, hyflas och bestrykes derefter med ett klister af rismjöl, hvarpå texten, skrifven af öfvad hand på ett mycket tunnt papper, lägges deröfver med den skrifna sidan inåt trädet och gnides väl, så att, då papperet sedan borttages, aftrycket på trädet är tydligt. Derefter borttager formskäraren med sina skarpa grafsticklar allt det träd som icke är betäckt med skrift, lemnande bokstäfverne temligen upphöjde.

Pappers-tillverkning är deremot icke i samma förhållande gammal i China, hvarest man i Confucii tid skref på tunna rimsor af bambuträdets bark, och derefter begagnade sidentyg och linne. Det var först A. D. 95 som papperet uppfanns. Vid tillverkningen användas olika ämnen. Ett groft gult omslagspapper göres af rishalm. Bättre sorter tillverkas af *Liber* eller inre barken af ett

slag af *morus*, äfvensom af bomull, men likväl till största delen af bambu, hvars stammar afskäras tätt intill marken och derefter sorteras efter åldern och hopknippas. Ju spädare bambu användes, dess finare blir det deraf tillverkade papperet. Knipporne läggas i en reservoir uti vatten, blandadt med lerjord, der de qvarblifva 14 dagar för att uppmjukas, Derefter huggas de sönder i små bitar och läggas jemte vatten i stora stenmortlar, för att sönderstötas till en välling. Den halfflytande massan upptages, samt blandas med mera vatten och de gröfre delarne frånsilas. Derefter bildas papperet på ett såll af fina bambutrådar, ungefär på samma sätt som efter gamla methoden hos oss.

Papperet torkas på en het mur och bestrykes med limvatten. Arken göres vanligen 2 × 3½ fot.

Tusch är det ämne som allmänt brukas i China i stället för bläck. Skrif-apparaten utgöres af ett stycke tusch, en shiffersten hvarpå detta rifves samt en liten pensel och en bundt papper, och dessa effekter kallas — såsom bevis på Chinesens aktning för det litterära yrket — *de fyra ädla verktygen*, samt värderas och vårdas af en Chinesisk skrifvare lika mycket som virtuosens *cremonesare* hos oss.

Tusch tillverkas af lampräk sålunda, att en mängd vekar inläggas i ett flatt fat fylldt med olja, hvaröfver är anbragt, en kupol eller tratt, som upphemtar röken. Denna kimrök stötes i en mortel tillsammans med en lösning af fisklimm, och då massan är väl arbetad lägges den i små formar och erhåller den skapnad, som man ser hos tuschstänger. Äfven tillsättes något mysk i finare tusch.

En gröfre sort tillverkas af vanlig kimrök, bränd af furuträd.

Det bästa tusch tillverkas i *Hoye-chau-fu*, nära Nankin, och en viss sort, som tillverkas för Kejsarens och Hofvets bruk, kallas *kung-mi* (tribut-tusch)

Krutets uppfinning och användande till fyrverkeri är otvifvelaktigt äldre bland Chineserne än i Europa, likväl förstod man här långt förr att använda krut till krigsbruk.

Sammansättningen af saltpeter, svafvel och trädkol påhittades så tidigt i China, troligen af det skäl att slätterna omkring Peking äro uppfyllde med *nitrat-jord*. Fyrverkerier och grekiska eldar omtalas i Chinas äldsta arbeten, hvaremot man finner bland annat af arbeten, skrifne af de begge äldre *Polo*, som biträdde vid belägringen af *Siang-yang-fu* omkring år 1273, att Chineserne då, lika litet som Europeerne, hade begrepp om eldgevär. Att Chinesiska krutet ej eger samma styrka som Europeiskt måste härleda sig från mindre noggrannhet vid reningen af materialierne, samt äfven vid krutets tillverkning, och detta förefaller mindre underligt, då man får veta att soldaterna i läger sjelfve göra krutet. Pekings Gazette innehåller flera berättelser om de olyckshändelser, hvilka under denna fabrikation inträffat i Chinesiska läger.

På äran af compassens uppfinning tyckas Chineserne hafva temmeligen välgrundade anspråk.

Magnetens attractiva förmåga har varit känd i China sedan de äldsta tider, men dess egenskap att meddela polaritet till jern nämnes för första gången bestämdt i ett AD 121 utkommet Chinesiskt lexikon. Vid ordet magnet står: »en sten, genom hvilken en viss direktion kan gifvas åt nålen».

Pere Gaubil nämner i sin historia om *Tang*-dynastien, att han i ett omkring 100 år senare än det nyssnämnde utkommet verk, funnit compassens bruk tydligt beskrifvet.

I ett under Kejsar *Kång-hy's* regering utkommet lexicon säges, att under *Tsin*-dynastien (419 år före Chr.) styrdes skepp mot södern genom magneten. Men Chineserne voro så tidigt, ej blott bekante med compassens bruk, utan *Klapproth* har visat, att de långt före oss hade observerat dess variation från den verkliga Polen.

Författaren till ett Chinesiskt verk om medicin och natural-historia säger: »Då ändan af ett stycke stål gnides, erhåller det egenskapen att alltid peka åt södern; men det afviker likväl alltid åt öster och visar icke full syd. Om nålen trädes genom en veke (gjord af strå) och lägges på vatten, så pekar den äfven åt söder, likväl med en ständig afvikning åt strecket »*Ping*» eller ⅓ syd.»

Klapproth visar att förhållandet verkligen är sådant i Peking, enligt Pere Amiot, som yttrar efter mångåriga egna observationer: att magnetiska nålens variation i nämnde hufvudstad alltid är lika, nemligen från 2° till 2° 30′ vest; och som Chineserne tro att magnetiska attraktionens punkt är söder, så omvända de föregående termer och säga att nålen pekar åt söder med variation till öster.

Sjelfva denna olikhet vittnar om den Chinesiska compassens originalitet, som ytterligare styrkes deraf, att de inympat på den, och combinerat med densamme deras mest uråldriga astrologiska begrepp.

Chinesiska compassen är icke såsom vår försedd med rörlig tafla, utan består rätt och slätt af en nål, af ej

fullt 1 tums längd, inlagd uti ett glasbetäckt litet hål i midten af en väl lackerad trädskifva, hvars yta är indelad i concentriska cirklar, på hvilka äro tecknade de åtta mystiska figurerne af *Foby*, de tolf timmarnes tecken, de tio andra, som i förening med dessa utmärka åren uti en cycle, de tjugofyra afdelningar af Chinesernes solar-år, och de tjuguåtta som utgöra deras lunar-år.

I äldre tider hafva Chineserne begagnat compassen under resor till lands, så väl som till sjös, och af Japanska skrifter ser man, att bruket af compassen var kändt i Japan redan under det 7:de seklet, och att uppfinningen erkändes hafva kommit från China.

Religions-frihet i China.

Utbredandet af Christna läran i China har aldrig mött motstånd hos det egentliga folket, ty ingen kan vara mera tolerant i religionssaker än Chinesen.

Dyrkaren af *Bud'hás* mörka lära och besynnerliga ceremonier erkänner värdet af *Confusii* moraliska föreskrifter, och följer dem äfven ofta sjelf. Medan de lägre klasserne i allmänhet offra till *Bud'há*, äro Mandarinerne och de högre klasserne nästan utan undantag *Confusister*. De förföljelser, hvilka tid efter annan mött, så väl Europeiska missionärer i China, som de till Christna religionen omvände Chineser, hafva haft snarare ett politiskt än religiöst ursprung.

Jesuiterna hade förstått att under en tid tillvinna sig stort inflytande i Peking, och ehuru man icke bestämdt känner detaljerne, är det likväl bekant, att de helige fäderne då och då blandade sig i politiska saker. Detta var nog för att hos en styrelse, så misstänksam som Chinas är mot allt främmande, väcka farhågor, lätt förstorade af de kabaler, som städse smidas vid hofvet i Peking, och hvilka snart ledde till öppen förföljelse mot missionärerne och deras lärjungar. Vid fråga om öfvergång till Christna religionen föredraga Chineserne gemenligen den Katholska läran, emedan dess ceremonier mera öfverensstämma med deras vanor vid och böjelse för bilder och offer, jemte annat som anslår på sinnligheten;

Chineserne dyrka t. ex., bland andra, en qvinnobild med ett barn på armen, föga olik en Jungfru Mariæ-bild.

De Romersk-Katholska Missionerne i China bestå af:

12 Biskopar.
8 Coadjutörer.
60 Europeiska Andeliga.
90 Ordinerade Chineser.

och deras församlingar räkna 350,000 medlemmar.

De Protestantiska Missionerne tillhöra:

1:o. Londonska Missions-Sällskapet.
2:o. Nederländska Missions-Sällskapet.
3:o. Rhenska Missions-Sällskapet.
4:o. Amerikanska Collegium för utländska Missioner.
5:o. Amerikanska Baptist-Collegium för utländska Missioner.
6:o. Amerikanska Episcopala Collegium för utländska Missioner.
7:o. Londonska Kyrko-Missions-Sällskapet.
8:o. Amerikanska Presbyterianska Collegium för utländska Missioner.
9:o. Engelska Allmänna Baptist-Missions-Sällskapet,

och antalet af missionärer, sysselsatte med Chinesers omvändelse till protestantiska läran, uppgår till 83.

Missionärernes fruar deltaga gemenligen i omvändelse verket. Några ogifta fruntimmer hafva äfven, lifvade af åtrå för Christna lärans utbredande, begifvit sig till China, hvaribland en ung Amerikanska med betydlig oberoende förmögenhet, den hon använder till befrämjande af den goda saken.

Kiying har den 22 December 1845 aflåtit till Förenta Staternes Consul i Canton, Herr P. S. Forbes, följande skrifvelse:

Kiying af Kejserliga huset, General-Guvernör af Kwang-tung och Kwang-si, Direktör af Krigs-departementet, vice Stor-Kansler, vice Förmyndare för Thronarfvingen och Minister Plenipotentiär af den *Stora Rena Dynastien* (Ta-Tsing), meddelar denna kommunikation:

En depeche är mottagen från Franske Ministern Lagrené, hvaruti följande förekommer: »Då jag vid ett »föregående tillfälle begärde att ett memorial måtte fram»läggas för thronen, till afskaffande af förbud mot "Him»meleus Herres" religion, så menade jag att alla och en »hvar, bekännande sig till denna religion och derjemte »uppförande sig väl, skulle blifva lika delaktige af den »Kejserliga nåden, och att de Stora Westra nationerne »skulle, såsom vore de en, lemnas i ostörd utöfning af »densamme. De religiösa formerne, om hvilka jag förr »nämnt, voro mitt eget lands; likväl, om personer af an»dra nationer icke skulle helt och hållet följa dem, så »borde dock ingen skillnad göras, intet hinder möta — så»lunda visande stor högsinthet.»

Nu finner jag först och främst, att i öfverenskommelsen om fri handel influtit en punkt, som medgifver uppförandet af kyrkor i de fem hamnarne. Denna tillåtelse skulle utsträckas till alla nationer, utan åtskillnad.

Sedermera har Ministern Lagrené anhållit: »att de »Chineser, hvilka, i öfrigt uppförande sig väl, bekänna sig »till denna religion, likaledes skulle anses oförvitlige.» Detta har jag underställt thronen och erhållit Kejsarens nådiga bifall dertill.

Som emedlertid lokal-tjenstemän hafva obehörigen tagit och förstört *kors, målningar* och *bilder*, har en ny deliberation egt rum, och det har blifvit beslutadt att desse (kors m. m.) kunna vördas. Förut förstod jag icke att

sådane skiljaktigheter i religions-utöfning egde rum mellan nationerne.

Nu, i afseende på »Himmelans Herres« religion — det betyder föga om korsen, målningarne och bilderne vördas eller icke vördas, men alla som bekänna sig dertill skola, då de i öfrigt uppföra sig väl, varda fria från klander.

Må de Stora Westra Nationerna, som alla behandlas lika, utöfva sin religion (uppförande sig väl) och China skall på intet vis förbjuda eller lägga hinder deremot. Deras ceremonier må nu vara lika eller icke lika, så är det likväl rättvist att ingen skilnad skall göras, inga hinder möta.

Såsom det höfves mig, gör jag detta meddelande. Då det når den nämnde consuln, så skall han lätt förstå det.»

De protestantiske Missionärerne inskränka sin verksamhet merändels inom de fem hamnarne och deras närmaste granskap, hvaremot de Katholske, klädde i Chinesisk drägt och lefvande uteslutande bland Chineser, ofta trottsa förbudet mot inträngande i landet, der de länge ostörde kunna uppehålla sig hos sina lärjungar. Emedlertid händer, att de blifva af Mandarinerne fasttagne och till närmaste frihamn afförde, för att till någon dervarande Consul öfverlemnas.

Chinesernes begrepp om Skapelsen och Naturkrafterne,

yttrade i följande metaforer.

1:o. *»När det primitiva chaos först upptinade, så började »de duala krafterne att utvecklas.»*

Ideen om chaos framställes af Chineserne under formen af ett ändlöst haf af grumligt bubblande vatten; himmel och jord äro de duala krafterne. Innan chaos upplöstes, voro dessa tvenne krafter inneslutna tillsammans såsom kycklingen i ägget; men så snart den namnkunnige *Pwan-koo*, dessa krafters afkomling, uppträdde, då blef deras skiljande och verkan synlig. *Pwan* betyder en skål eller fat, med syftning på äggets skal; *koo* betyder vanligen gammal, men här (påstår man) menas dermed stark. Man vill sålunda visa huruledes den första menniskan Pwankoo blef utkläckt från det primitiva chaos af de duala krafterne. Detta sätt att beskrifva skapelsen är originelt chinesiskt.

2:o. *»De lätta och rena delarne af chaos uppstego och »formerade himmelen.»*

3:o. *»De tunga och orena delarne af chaos consolidera»des och bildade jorden.»*

Gudarne äro de ädla afdunstningarne *(Yang)* från himmelen. Demonerne formerades af den orena utflytningen *(Yin)* från jorden. Den klara och rena ethern tarfvade en tid af 10,800 år, för att uppstiga och bilda

himmelen; de ädlaste delarne sammanflöto och bildade solen, månen, planeterna och stjernorna, hvilka, då de voro färdige, genast började röra sig i fullkomlig harmoni. De tunga och orena delarne som nedstego, behöfde äfven en tid af 10,800 år, för att hårdna och bilda jorden. Utaf de bästa alstrades berg, floder och källor; och då allt var färdigt, säger den Chinesiske författaren, uppkommo städer och byar.

4:o. »*Solen är den masculina principens focus.*»

5:o. »*Månen är bilden af den stora feminina principen.*»

Solen är lifvets herre; liksom en stor furste föder han många och skänker dem sina ynnestbevis; månen, hans maka eller drottning är lika honom i magt; gemensamt ordna de sina marskalker och hofmän, d. v. s. stjernorna och planeterna.

6:o. »*Regnbågen kallas "Tai-tung" och är danad af orena ångor från himmel och jord.*»

Då elaka ångor uppstiga från jorden och halfvägs möta dem som nedstiga från skyarne, så blir regnbågen produkten af detta möte.

7:o. »*Grodan i månen är månens förnämste ande.*»

Chinesiska fabeln förmäler, att *Chang-go* drack af odödlighetens likör och uppsteg direkte till månen, hvarest hon förvandlades till en groda, hvilken sedan alltid varit synlig i månens ansigte.

8:o. »*En hvirfvelvind kallas en bagges horn.*»

9:o. »*En blixt kallas thordönarens piska.*»

10:o. »*Då snöflakorne falla i stjernor, så bådas god årsväxt.*»

Snö och regn komma från jorden; de falla ej från himmelens höjder. Snöflingorna, liksom blommornas blad, äro vanligen femdelade, och då snön är sexdelad, så bevisar detta en öfverträffande qvantitet af *"Yin"*-principen, eller jordens kraft, och följaktligen kommer mycket regn att falla under sommaren.

11:o. *»Solen är redan tre famnar uppe.»* Detta uttrycker att man kommer sent.

12:o. *»Shuh's hundar skälla på solen»* är metaforen för dem, som lärt litet af hvad de sett.

13:o. *»Oxarne i Woo skälfva för fullmånen»* säges för att ridikylisera dem som äro öfverdrifvit rädda.

Bergen i provinsen *»Shuh»* voro så höga att dagen der var kort, och hundarne förskräcktes då de sågo solen, samt började stämma upp ett gemensamt tjutande.

Landet *»Woo»* hade Oxar som fruktade hettan och skälfde vid åsynen af månen, hvilken de misstogo för solen, liksom *»Poofun»*, som, fruktande kölden, började hacka tänderna då han såg norden genom ett fönster af glas.

14:o. *»Att betäcka sig med stjernorne och ikläda sig »månen»*, säges om en snabb post, som reser bittida och sent.

15:o. *»Att tvättas af regnet och kammas af vinden»*, säges om dem som utsättas för arbete i alla väder.

16:o. *»Välgörenhet som utsträckes till alla, liknas vid »den lifgifvande våren, försedd med ben.»*

17:o. *»När man antager en advokat säges artigt: "Jag »önskar anförtro min sak åt en kraft som förmår vän- »da himlahvalfvet".»*

Att vända himlahvalfvet har afseende på en vis statsman under *Sung*-dynastien, som genom sina råd kom Kejsaren att ändra politik och derigenom räddade landet från undergång.

18:o. *»Den menniskokärlek, som förmår en att rädda sin »nästa från lifsfara, kallas "den andra skapelsen".»*

19:o. *»Den, hvars makt är beroende af gunst, kallas "ett »Isberg".»*

20:o. *»Morgonstjernorne likna vise och gode män, som »blifva obelönte och glömde.»*

21:o. *»Thordönets echo liknar många öfverensstämmande »berättelser.»*

22:o. *»Den som företager en sak som öfverstiger hans »förmåga, liknar "Kwafov", som jagade solen.*

23:o. *»Då Confusius fulländat Chuntsiu och Heaou-king, »så förvandlades regnbågen i perlor.»*

24:o. *»Sju-stjernorne önska blåst och skytten vill hafva »regn; de äro såsom två folk, hvilka aldrig förlikas.»*

Chinas Tidräkning.

Chineserne räkna tiden efter cycle af 60 år, hvarmed de började 61:sta året af Kejsar Hwangtis regering 2637 år före Christi födelse. Året 1848 motsvarar således deras år 4485, eller 45:te året af 75:te cyclen, som är 28 året af Taukwangs regering.

Chinesiska året är luni-solart, innehållande 12 lunar månader, hvartill lägges en skottmånad, då sådant är nödigt, för att bringa det i öfverensstämmelse med solar-året. Då solen under en lunar-månad icke ingår i något af djurkretsens tecken, uppkommer en sådan skottmånad, och året får då 13 månader.

Chinesiska benämningar af vissa dagar.

Jan.	8.	*Siáu-hán* (litet kallt)	15° i Stenbocken.
	20.	*Tá-hán* (stor köld)	i Vattumannen.
Febr.	4.	*Lih-chung* (våren började)	
	19.	*Yü-shwui* (regn och vatten)	i Fiskarne.
Mars	6.	*Kin-chih* (insekter vaknade)	
	21.	*Ch'un-fun* (vårdagjemning)	i Väduren.
April	5.	*Tsing-ming* (klart och glänsande)	
	21.	*Kjuh-yü* (korn-regn)	i Oxen.
Maj	6.	*Laih-hiä* (sommar börjar)	
	22.	*Siáou-mwan* (korn lite fullt)	i Tvillingarne.
Juni	6.	*Mang-chung* (korn axadt)	
	22.	*Hiá-chai* (sommar-solstånd)	i Kräftan.
Juli	8.	*Siáou-shú* (lite varmt)	

	23.	*Tá-shú* (stor hetta)	i Lejonet.
Aug.	8.	*Laih-tsiu* (höst börjar)	
	24.	*Chú-shú* (hettan upphör)	i Jungfrun.
Sept.	8.	*Pih-liu* (hvit dagg)	
	24.	*Tz'kiuifun* (höstdagjämning)	i Vågen.
Oct.	9.	*Hán-liu* (kall dagg)	
	24.	*Schwáng-kiáng* (frost faller)	i Scorpionen.
Nov.	8.	*Laih-tung* (vinter börjar)	
	23.	*Siau-sieuh* (lite snö)	i Skytten.
Dec.	8.	*Tá-sieuh,* (stor snö)	
	22.	*Tung-chi* (vinter-solstånd)	i Stenbocken.

Dessa benämningar passa för årstiderne under Pekings latitud, der mycken snö faller och vintern ofta är sträng. I Canton och deromkringliggande provinser ser man sällan is. Såsom ett fenomen nämnes, att snö föll i Canton den 23 Februari 1835.

Chinas Dynastier.

№	Dynastiens namn.	Antal af Regenter.	Regeringstid.	Började år före Christi födelse.
1.	Mytologiska tiden . . .	3.	81600.	
2.	Wúti-dynastien . . .	8.	647.	2852.
3.	Hiá-dynastien	17.	439.	2205.
4.	Sháng-dynastien	28.	644.	1766.
5.	Chaudynastien	35.	873.	1122.
6.	Tsin-dynastien	1.	3.	249.
7.	Senare Tsin-dynastien .	2.	44.	246.
8.	Hán-dynastien	14.	226.	202.
				Anno Dei.
9.	Östra Hán-dynastien .	12.	196.	25.
10.	Senare Hán-dynastien .	2.	44.	221.
11.	Tsin-dynastien	4.	52.	265.
12.	Östra Tsin-dynastien .	11.	103.	317.
13.	Norra Sung-dynastien .	8.	59.	420.
14.	Tsai-dynastien	5.	23.	479.
15.	Liang-dynastien	4.	55.	502.
16.	Chin-dynastien	5.	32.	557.
17.	Siui-dynastien	4.	31.	589.
18.	Táng-dynastien	20.	287.	620.
19.	Senare Liang-dynastien	2.	16.	907.
20.	Senare Táng-dynastien	4.	13.	929.
21.	Senare Tsin-dynastien .	2.	11.	936. *
22.	Senare Hán-dynastien .	2.	4.	947.
23.	Senare Chau-dynastien	3.	9.	951.
24.	Sung-dynastien	9.	157.	960.
25.	Södra Sung-dynastien .	9.	153.	1127.
26.	Yuen-dynastien	9.	88.	1280.
27.	Ming-dynastien	16.	276.	1368.
28.	Tá-Tsing-dynastien, redan	12.	204.	1644.

Regenternes antal, oberäknadt den mytologiska tiden, utgör 246 och antalet af år 4697, som öfverhufvud gifver 173 år till hvarje dynasti och något öfver 19 år till hvarje regent.

Närvarande dynastien, som kallas *Ta–Tsing–Chau*, eller »*den stora, rena dynastien*», föregifver att den i rät nedstigande linia härstammar från Gudarne, men man tror att denna Manchu-familj leder sitt ursprung från en Tungusisk hord, som bodde vid stränderne af Amour, eller den Svarta Drakfloden, norr om Corea.

Den har utgjorts af följande regenter, nemligen:

1.	*Sháutsu-Yuen-hwángti*	Dessa fyra förste voro blott höfdingar utan nationela namn.
2.	*Hingtsu-Chai-hwangti*	
3.	*Kingtsu-Yaih-hwangti*	
4.	*Hientsú-Siuen-hwangti*	
		Nationela namn.
5.	*Taitsú-Khú-hwángti*	*Tienming.*
6.	*Taitsung-Wan-hwangti*	*Tsungtih.*
7.	*Schitsú-Cháng-hwangti*	*Schung-chi.*
8.	*Schingtsú-Yin hwangti*	*Kanghi.*
9.	*Schitsung-Hien-hwángti*	*Yungching.*
10.	*Kautsung-Shun-hwangti*	*Kienlung.*
11.	*Jintsung-Juai-hwangti*	*Kiáking.*
12.	Den närvarande monarken	*Táu-kwáng.*

Chinesiska Regeringen

och de Embetsmän, hvilka komma i beröring med, eller äro kända af utlänningar.

Hans Kejserlige Majestät

TAU-KWANG,

som nu sitter på thronen, föddes den 10:de dagen af

8:de månaden 1781, och efterträdde sin fader *Kia-King* den 24 Augusti 1821.

»Nui-Koh»

eller de förnämsta Kabinetts-Ministrarne äro:

1. *Muckángáh* (Tartar.)
2. *Pwán-Shingan* (Chines).
3. *Pauking* (Tartar).
4. *Choh-Pingtien* (Chines).
5. *Ki-Ying* (Tartar).
6. *Chin-Kwantsiun* (Chines).

Styrelsen

af de 18 provinserna i det egentliga China.

»*Tsung-thu*» eller General-guvernörer.

Desse äro 8 till antalet, och styra somlige 2, andre 3 provinser.

1. *Ná'rhkingáh* residerar uti Chili.
2. *Pihchang* » » Liang-Kiang.
3. *Liú-Yunko* » » Min-chi.
4. *Yútái* » » Liang-Hú.
5. *Pú-Yintai* » » Shin-Kán.
6. *Pau-king* » » Sz'chuen.
7. *Ki-Ying* » » Liang-Kwang.
8. *Ho-Chángling* » » Yun-Kwei.

»Súen-fú» eller Guvernörer öfver provinserne. Desse äro 15, nemligen:

1. *Li-Singyuen* öfver Kiängsú.
2. *Wang-Chik* » Ngánhwai.
3. *Wú-Wanyung* » Kiängsi.
4. *Liáng-Páucháng* » Chehkiang.

5.	*Ching-Tsúchin*	öfver	Fuhkien.
6.	*Chau-Pingyen*	»	Hjupih.
7.	*Luh-Fitsuen*	»	Húnán.
8.	*Ngoh-shun-ngán*	»	Honán.
9.	*Tsung-ngan*	»	Shantung.
10.	*Wú-Kaisiun*	»	Shánsi.
11.	*Lin-Tseh-siú*	»	Shensi.
12.	*Hwang-Ngantung*	»	Kwangtung.
13.	*Chau-Chiki*	»	Kwángsi.
14.	*Liuh-Kienying*	»	Yunnan.
15.	*Kiu-Yungtsien*	»	Kweichau.

Embetsmän i Canton.

Ki-Ying, General-guvernör öfver de två provinserne Kwångtung och Kwångsi och Kejserlig Plenipotentiär för alla främmande angelägenheter i Canton, Amoy, Fuchau, Ningpo och Shanghai. Hans lön som guvernör är 15,000 Tael Silfver årligen (c:a 58,000 R:dr B:ko), omkring ⅙:del af hans samtlige inkomster.

Hwáng-Ngántung, Guvernör öfver provinsen Kwángtung, är född af fattiga föräldrar i provinsen Shántung, och har sedan 1842 varit en af de förnämste och skickligaste negociatörer med utlänningar, af hvilka han är allmänt omtyckt. Hans fina belefvenhet, lifliga föredrag och qvicka svar, äfvensom vissa anletsdrag erinra om framlidne H. Exc. Grefve Wetterstedt.

Cháng-Tsingyun, högste befälhafvare öfver trupperne, kallas på Chinesiska »*Luh-lú-ti-tuh*».

Lai-Ngantsioh, förste Amiral, kallas »*Schuisz'-ti-tuh*».

Yú-Sui, General för Tartar-trupperne och befälhafvare öfver de åtta Standarerne; han kallas på Chinesiska »*Tsiáng-kiun*».

Yin–Liang–hiun, högste domare eller »*Ngancha'sz'*».

Hwang–Tsunghán, General-intendent eller »*Liáng–táu*».

Wei–Tesching, Intendent för Salt-monopolet, eller »*Yin-yunsz'*».

Ts'iuen–king, litterär Kansler och chef för uppfostringsverket, kallas »*Haioh-tai*».

Kipau, Chef för Tullverket, kallas af Europeer »*Hoppo*».

Liú-K'aiyih, Prefekt i Canton, kallas »*Chifú*». Hans funktioner motsvara en borgmästares i Sverige.

Chinesernes Seder och Bruk samt Statistik.

Ehuru författarens tid och omtanka egentligen togos i anspråk för studium af Chinas handelsförhållanden, så har han likväl derjemte sökt vinna upplysningar om detta lands institutioner och styrelse, samt tror sig så mycket heldre böra nämna några ord om desse, som en stor del af de många tid efter annan på andra språk utkomne beskrifningar om det Himmelska riket, framställt personer, saker och förhållanden under en mer och mindre tjock beklädnad af karrikatyr.

I fall afsigten är blott att roa, så vinnes den för temligen godt köp på detta sätt, men man skulle tro att beskrifningen öfver ett stort land och öfver 350 millioner menniskors seder, bruk och inrättningar, borde snarare afse att bibringa läsaren ett riktigt begrepp om verkliga förhållandet, än att framkalla ett tillfälligt smålöje.

Vi inträda i China med den på förut fattade fördomar grundade öfvertygelse: att allt hvad vi der få se och erfara, måste vara bakvändt, olikt allt hvad vi förut sett, samt i högsta grad löjligt, och vi återvända merändels till Europa med dessa fördomar ännu mera stärkte, emedan vi icke hunnit, så till sägande, klimatisera sinnet tillräckligt, för att se sakerna sådane de äro, utan hafva blott

erfarit det orediga skimret af ett kaleidoskåp, samt saknat tid och tillfälle att inhemta upplysningar om, och förklaring öfver, de för oss underbara företeelserna, af personer som kunde lemna sådane.

Frågar man en af Cantons vanliga tolkar och cicceroner om orsaken till något som förefaller vidunderligt, så kan man vara säker att få till svar: »*China custom*» (bruket i China) eller »*Joss pidgeon*» (himmelens affär), eller ock »*Mandarin pidgeon*» (öfverhetens affär), samt oftast »*no savy true*» (jag vet verkligen ej).

Man behöfver ej gå så långt som till China, för att finna exempel på personer, som författat beskrifningar om främmande länder, grundade på de af ciceroner och hyrbetjenter meddelade uppgifter. Åtskillige på Engelska språket utkomne beskrifningar om Sverige, innefatta sådana absurditeter, att man icke från China kan införa värre.

För att få någorlunda reda på Chinas förhållanden, måste man vända sig till de lärde, eller till högre mandariner, som tillhöra samma klass, ty andra känna blott hvad som rör deras egen handtering och närmaste omgifning.

Mycket som förefaller oss alldeles besatt, erhåller en ganska naturlig form genom upplysningar, i synnerhet då man sjelf försätter sig i de personers ställning, hvilkas seder och bruk skola bedömas.

Chineserne finna många af våra bruk högst kuriösa. De kunna ej begripa hvarföre vi insnöra kroppen i trånga kläder, då vida äro mycket beqvämare; de påstå att qvinnan af oss tillbedes såsom en gudomlighet, men att våra barn deremot icke lära att tillbörligen vörda föräldrar och ära ålderdomen; de förmena att vi lemna

passionerne alltför fritt lopp, och att vi lätt blifva onde och väsnas ofta öfver saker af föga betydenhet. Europeiska matrosernes böjelse för fylleri, hvarpå de ständigt se nya bevis, omtalas af Chineserne med afsky; opierökaren, säga de, är en idiot, men drinkaren är värre än skogens vilda djur, o. m. d.

Chinesernes klädedrägt är utan tvifvel mera passande för klimatet, än vår skulle vara der. Qvinnornas kostym är, enligt hvad af i China bosatte Europeiska fruntimmer medgifves, ej allenast beqvämare, utan äfven mera elegant, än en löst påhängd klädning efter Europeisk snitt, och hettan tillåter ingen der att briljera med långa och smala lif. Den Chinesiska hårklädseln för qvinnor, som är liksom drägten fullkomligt nationel, samt brukas lika af de lägre som af de aldra högsta klasserne, skötes med synnerlig omsorg, samt saknar ej en viss elegans och smak, hvarom kan dömas af en här åtföljande planche. Det förvånar en främling att se, äfven arbetande qvinnor, i hvardagslag utstyrde med en så grann chevelure, samt att, i synnerhet i det inre landet, träffa gråhårsmatronor med hufvudet betäckt af de vackraste friska eller artificiela blommor. Om det lika barbariska som oförklarliga modet, att medelst sättande af en jernsko på den femåriga flickans fot, hindra dess vidare växt, gifves blott en tanka utom China. De Tartariska fruntimmerna underkastas icke detta mode, och således har sjelfva kejsarinnan fötter af naturlig storlek.

Vi förlöjliga gerna Chinesernes sätt att hälsa, som består deruti, att de hopknäppta händerna föras mot pannan, hvarunder hufvudet och kroppen böjes flere gånger, mer eller mindre djupt, i förhållande till den grad af hjertlighet eller vördnad som skall uttryckas, men om

man jemför denna helsning med tvenne rätt artiga personers många gånger upprepade bugningar med blottadt hufvud, så blir det svårt att säga hvilketdera modet lemnar mesta anledningen till anmärkning eller löje. Hos oss anses hattens aftagande, vid inträdet i rum, såsom en skyldig gärd af aktning för de innevarande, men förhållandet är motsatt i China. Vid en högtidlig presentation, eller under sammanträde med de högste mandarinerne i China, måste man behålla hatten på hufvudet, intill dess, efter slutad öfverläggning och då de vanliga förfriskningarne serveras, värden i huset, eller den förnämste närvarande, aftager sin mössa och anmodar sällskapet att äfven begagna denna beqvämlighet.

Då man i hvardagslag besöker en Chines, är hans första fråga: »har ni njutit edert ris?» d. v. s. har ni gjort eder måltid? Detta motsvarar ungefär frågan: »hur står det till?» Man svarar alltid ja, emedan värden eljest skulle erbjuda en måltid. Detta svar hindrar likväl icke att thé och pipa genast serveras, det må vara på hvad tid af dygnet som helst. Vid bortgåendet följes man af värden till porten, der ånyo en afskedshelsning *(chin-shin)* vankas; men allt detta skiljer sig ej mycket från vårt bruk, åtminstone sådant det var för ett och annat tiotal sedan, i synnerhet på landet.

Chinesen arbetar strängt då det behöfs, men han kan icke begripa, huru man kan vilja anstränga sina muskler utan nöd. Europeers kapplöpning, kapprodd, långa promenader endast för att få röra på sig, och i synnerhet deras dans, förefalla Chinesen såsom högst narraktiga företag, af personer, som icke behöfva underkasta sina lemmar dessa svåra arbeten; och de, som haft tillfälle se ett danssällskap i full verksamhet, yttrade: det

vore mycket bättre att betala coolies (arbetskarlar) för att göra sådant.

Utan att hysa någon förkärlek för Chineserne, måste man likväl fritaga dem från de ofta mot dem såsom nationalfel gjorde beskyllningar för öfvermod, oärlighet, narraktighet och okunnighet, hvartill ofta blifvit lagd: grymhet i utöfning af embete. — I hela det Chinesiska väsendet, särdeles det officiela, ligger något pompöst och allvarligt, beräknadt att göra effekt på massan af folket, och hvilket ofta misstages för öfvermod. I China så väl som annorstädes, finnes, i förhållande till folkmängden, bedragare, tjufvar och mördare, men ibland bättre klasser träffas ärlighet och noggrannhet i hög grad, och på få ställen lära så många och så stora affärer uppgöras endast på god tro, som i China.

Det land, der folkskolor existerat öfverallt sedan urminnes tider, hvarest vetenskapernes idkare blifvit belönade med de högsta eresställen, äfven under den tid, då deras colleger i Europa lemnades på sina vindskamrar åt hunger, förakt och glömska, och hvarest lärdom alltid varit ett oeftergifligt vilkor för inträdet i statens tjenst, borde icke taxeras för okunnighet, fastän lärdomen endast rört inrikes förhållanden; men detta land är också till folkmängd större än hela den öfriga delen af den civiliserade verlden.

Den omtalade grymheten i straff hvilar till stor del på ett af författarne begånget misstag. De hafva berättat att menniskor blifvit stympade, led för led; att de blifvit med eldröda tänger beröfvade kött och senor, bit för bit; att de blifvit kastade uti kittlar, fyllde med kokande olja, o. m. d.; men dessa straff äro icke de som här i lifvet användas, utan de äro sådane, som efter Chi-

nesernes begrepp, vänta elaka menniskor efter döden, i det pinorum, som i flere populära Chinesiska böcker finnes afbildadt med alla sina tortyr-instrumenter.

Detta hindrar imedlertid icke, att ju straff appliceras ännu i China, hvilka under det sistförflutna seklet blifvit i Europa afskaffade. Mindre förbrytelser bestraffas i allmänhet med bambukäppen, och vid sådane af svårare beskaffenhet, hvilka anses böra, till varning för andra, bekantgöras, påsättes brottslingen den så kallade »kanguen» — en trädskifva af 3 t:s tjocklek och 2 alnar i fyrkant, med ett rundt hål i midten, genom hvilket hufvudet inträdes, och hvarvid är fästadt en trädrimsa, på hvilken brottet är tecknadt. Detta är något motsvarande stockstraffet, men mycket pinsammare, emedan brottslingen har en svår tyngd att bära på halsen och dessutom af skifvans vidd hindras, att utan hjelp kunna föra maten till munnen. För rån och sjöröfveri användes allmännast halshuggning med ett slags svärd eller stor knif, försedd med skaft, som sker på det sätt, att delinqventen lägges på knä med bakbundna armar, samt sjelf räcker ut halsen.

Chinas styrelse kallas oinskränkt-despotisk, och är äfven sådan, men folkets vilja gör sig likväl alltid gällande, i synnerhet vid beskattningsfrågor och vid sådane som röra gamla fördomar.

Ansvarighets-principen är der långt sträckt. Guvernören öfver provinsen ansvarar kejsaren för lugnets bibehållande samt för erläggandet af ett visst skattebelopp; likväl erhålles afskrifning på skatterne vid inträffande missväxt eller andra olyckshändelser. Skatterne erläggas till största delen i produkter, mest ris i de södra och hvete, ärter, bönor m. m. i de norra provinserne.

På samma sätt ansvara tullcheferne för ett visst tullbelopp, och behålla för sig hvad som kan inbringas derutöfver. På detta sätt samlade *Taoutai* i Shanghai på 3 års tid en betydlig förmögenhet, emedan den utrikes handeln der öfversteg det beräknade beloppet.

Guvernörerne utkräfva deremot samma ansvarighet af prefekterne, de åter af underprefekterne, och desse af sina underordnade, hvarefter slutligen förmännen för hvarje by eller litet distrikt på landet, eller qvarter i staden, måste med person och egendom svara för alla oordningar, samt för all uppkommande brist i skatter.

En Engelsman förlorade en dag i trängseln på en af Cantons gator sitt ur. Saken anmäldes för konsuln, som vände sig till stadens styrelse. Ordningsmännen i qvarteret, der stölden skett, ålades att antingen återskaffa uret eller betala dess fulla värde. Det kom äfven, till allas förvåning, inom ett par dagars förlopp till rätta.

Fadren ansvarar för sonens förbrytelse, och, i fall brottslingen rymt, arresteras hela familjen, och många exempel hafva förekommiit, då han, ehuru redan i säkerhet, sjelfmant inställt sig hos domaren, för att derigenom utverka sina föräldrars och syskons befrielse.

Föräldraväldet eger nästan inga gränser i China. En far kan nära nog taga lifvet af sin son utan ansvar, och om det verkligen sker, så blir hans straff derföre ringa, hvaremot hvarje sonens olydnad mot fadren straffas strängt, och den minsta handläggning på fadrens heliga person medför dödsstraff för sonen.

Vördnaden för föräldrar sträckes nära nog till dyrkan i lifvet, och de dyrkas verkligen efter döden. Sjelfva kejsaren föregår i detta fall med exempel. Det berättas, att den närvarande monarken, då han en gång råkat

misshaga sin moder, låg en hel dag utsträckt framstupa på golfvet utanför hennes dörr, för att afbedja detta svåra brott mot den heligaste af alla pligter — sonliga vördnaden.

En i Canton högt aktad man, Doktor Peter Parker, som kommit till China för att göra godt i den dubbla egenskapen af läkare och missionär, har omtalat för författaren af dessa rader ett synnerligt bevis på sonlig vördnad. En ung man af svag hälsa fick ofta af fadren uppbära hårda förebråelser öfver sin oförmåga att sjelf bidraga till sitt uppehälle, och vid ett sådant tillfälle svarade han på ett för fadren sårande sätt, hvilket vid närmare besinning så mycket smärtade honom, att han ansåg sig böra straffa den lem, som varit verktyget till fadrens smädande, och han afskar derföre sjelf tungan, så att blott en ringa del höll fast. I denna belägenhet fördes han till Doktor Parker, som ansåg nödigt helt och hållet borttaga den hängande tungspetsen och läkte derefter den qvarblefne delen; men, såsom ett bevis på Chinesernes begrepp om lifvet efter detta, tillade han, att då ynglingen en längre tid derefter dog af annan sjukdom, inställde sig hans fader och anhörige hos Doktor Parker, bönfallande att återfå den afskurna delen af tungan, hvilken han hade förvarat i spiritus, emedan, sade de, om gossen begrafves med på något sätt stympad kropp, så kommer han i det andra lifvet att förblifva på samma sätt lytt, och obeskriflig var supplikanternes glädje, då deras bön villigt bifölls.

Många exempel citeras på barn, hvilka, för att lindra ålderstegne föräldrars tryckande fattigdom, underkastat sig sjelfva svält, och man berättar såsom tillförlitligt, att personer åtagit sig mot en viss summa att undergå en

annans dödsstraff, endast för att bereda sina i fattigdom stadde mödrar medel till uppehälle.

Dessa känslor af barnslig vördnad och hängifvenhet hafva städse af Chinesiska popolära författare blifvit underhållne och stimulerade, genom förespegling af den belöning, som i lifvet efter detta väntar de barn, hvilka uppoffrat egen lycka, för att derigenom bereda sina föräldrars; och som kejsaren och de styrande anses såsom folkets fäder, så egnas dem samma vördnad och tillgifvenhet.

I alla proklamationer och påbud, tilltalar kejsaren folket i samma ordalag, som en sträng, men välvillig fader brukar använda mot sina barn; han hotar med straff, men desse betraktas blott såsom en aga, och han lofvar förlåta de felande, så snart de återgå till sina pligter.

Man finner derföre ofta uti Pekings officiela tidning tillkännagifvet, att den eller den guvernören eller ministern, som blifvit för något fel afsatt från embetet och beröfvad alla värdigheter, börjat visa tecken till förbättring, och till följe deraf åter fått en lägre rang, samt något senare, att samma embetsman på ett berömligt sätt fortgått på förbättringens bana, och derföre ytterligare återfått ett par grader af sin förlorade värdighet, hvarmed fortfares till dess han återvunnit den helt och hållet.

I Januari månad 1847 spriddes en dag i Canton det rykte, att *Hwáng-N'gantung*, som var guvernör öfver den ena Kwáng-provinsen och *Ki-Yings* närmaste man, samt själen i alla underhandlingar med utlänningar, blifvit af kejsaren beröfvad alla sina höga embeten samt degraderad till en simpel man af folket. Som han var utlänningarnes älskling, så väckte detta hans oförmodade missöde stor sensation i de utländska faktorierna. Man frågade efter orsaken och fick till svar, att hans brott

var af den beskaffenhet, att den strängaste bestraffning påkallades. *Hwang*, en man af utmärkta talanger, hade endast genom dem stigit från den låga koja i en by i provinsen *Shan-tung*, der han var född och hvarest hans gamla mor, en fattig enka, ännu bodde. Medan han var sysselsatt med de stora tre-års examina i Kwangtung, erhöll han underrättelse om modrens död, och det ålåg honom då efter lag, att genast öfverlemna sina embetssigiller, utbyta den granna mandarindrägten mot en hvit bomullskåpa och en simpel hvit mössa, samt resa till sin fäderneby, för att der under två års tid icke företaga annat än sörja. I det stället fortsatte han examina, hvilka gemenligen inbringa sportler till ett högst betydligt belopp, och ämnade först derefter egna sig åt sorgen öfver sin bortgångna moder. Detta, som Chineserne kalla, förskräckliga och onaturliga brott, utspionerades af Hwang's afundsmän och fiender vid hofvet, och begagnades för att störta honom. Det första kejserliga dekretet innehöll, att *Hwang* skulle efter sin degradering afföras till Peking, för att der inställas för det höga Straff-Collegium, men på Ki-Yings underdåniga framställan, att han icke, under en tid af kinkiga underhandlingar med Engelska auktoriteterne, kunde hjelpa sig utan Hwang's biträde, ankom en annan befallning, att Hwang skulle qvarblifva i Canton och fortfarande utöfva sitt embete såsom *Ke-Yings* collega eller närmaste man, men *utan åtföljande värdighet och lön,* hvarjemte Hans Maj:t ville låta bero på Hwangs visade ånger och förbättring, huruvida han framdeles kunde återvinna dessa förmåner.

Hofvet i Peking är rikt på intriger. Der gifves i synnerhet tvenne partier, hvaraf det ena, till hvilket *Hwang* och äfven *Ki-ying* hör, påyrkar en försonlig politik mot

Engelsmännen, medan det andra tillstyrker att än en gång försöka vapenlyckan.

Upplyste Chineser påstå, att sammanhållningen af den chinesiska kolossen helt och hållit beror af den barnsliga lydnaden och vördnaden för föräldrar, hvilken äfven utsträckes till styrelsen, samt af ansvarighets-principen, som ålägger hvarje familjefader att befrämja laglydighet inom sin omgifning, och hvarje medlem af ett litet samhälle, en by eller ett qvarter, att i tid förekomma och beifra hvarje oordning der.

I China finnas många sällskaper, hvilka nära likna frimureriet, samt deribland i synnerhet ett under namn af *Sanhok Hwui*, som gifver regeringen många bekymmer. Vid lifsstraff är förbudet att deltaga i dessa sällskaper, och likväl räkna de inom riket millioner medlemmar, hvilka vid inträdet måste, under allahanda vidskepliga ceremonier, svärja att de med egendom, lif och blod skola bistå sällskapet, samt blindt lyda dess styresmän, äfven om de skulle anbefalla sådane mord, hvilka kunna anses nödige för sällskapets afsigter; att de ej genom någon tortyr skola låta förmå sig att vittna mot en medbroder, eller att yppa något af en sådan begånget brott, och att de alltid skola vara färdige på första kallelse af styresmännen. Man har påstått, att detta sällskaps afsigter skulle sträcka sig till fördrifvandet af den Tartariska dynastien, men detta motsäges deremot af många.

Författaren har en gång haft tillfälle öfvervara ett chinesiskt vittnesmål inför domstol. Det tillgick sålunda, att vittnet tillfrågades, huruvida det ville yppa allt hvad bekant var om den ifrågavarande saken och icke dölja något, hvarpå svarades ja. Då öfverlemnades till vittnet

en tupp samt en stor knif. Vittnet afskar tuppens hufvud och utropade dervid: »Må mitt hufvud falla liksom detta, så framt jag icke nu talar fulla sanningen och blott sanning», hvarefter förhöret fortgick.

Spel är en af hufvudpassionerne bland Chinas lägre folkklasser, och man ser barn vid 4 à 5 års ålder redan börja dermed. Försäljare af frukt och kakor hafva alltid på sitt bord en skål med två tärningar, och sällan ser man något köpas, utan att först rafflas derom med säljaren. Lotterier existera och påstås vara införde af Portugisarne till Macao, men mot dem utfärdades i September 1843 ett strängt edict. Alla spel utan undantag äro förbudne, men det oaktadt ser man öfverallt på gatorne och öppna platser, spelande kotterier af det aldrasämsta slödder. Rättvisligen måste emedlertid erkännas, att spel af alla bättre klasser i China fördömes.

Af den i en föregående artikel upptagne förteckning öfver högre embeten i China, har läsaren anmärkt huru styrelsen i provinserna är indelad; och i afseende på centralstyrelsen i Peking, som är collegial, ungefär i samma form som fordom begagnades och ännu till en del vidhålles i Europa, tror författaren, att några utdrag af ett verk i 64 delar, kalladt *Ta-tsing-Hwui Tien* (den närvarande dynastiens statistik) skall lemna det redigaste begrepp.

»Sedan den gamla *Yau* hade fullkomligt öfvervunnit syndafloden — en förfärlig fiende! — och varit nog lycklig att i *Shun* hafva funnit en vis minister, så fortsatte han sina stora arbeten och skänkte sin dotters hand åt denne trogne tjenare, som derefter upphöjdes till hans medregent. *Yau*, som i högsta grad var angelägen att befordra sitt lands välstånd, ansåg en regu-

-lier beskattning såsom det mest ofelbara medel till folkets trefnad och lycka, hvarföre han lät sina landmätare afmäta och värdera, samt derefter skattlägga hvarje stycke land i hela riket. De af denna nya regeringsåtgärd uppkommande fördelar voro så stora och påtagliga, att de icke lätt glömdes. *Shuns* efterträdare *Yu* fullkomnade systemet, genom upprättande af kartor och genom skatternes indelande distriktvis, sålunda, att hvarje distrikt beräknades till en viss produktion, af hvilken vissa procent skulle till kronan betalas i natura. Sedermera uppgjordes ordentliga jordeböcker öfver hela riket, hvilka, tillika med fullständiga kartor, graverades på kopparplåtar.»

Detta tilldrog sig omkring Abrahams tid, då Egypten var det enda land utom China, som hade sådane prof på civilisation och skicklighet att uppvisa.

Snart fann man att dessa plåtar hade ett stort värde, emedan deras egande betraktades såsom vilkoret för rättigheten att uppbära skatten, samt sålunda de facto gjorde innehafvaren till suverän herre öfver China.

Genom någon olyckshändelse gingo de förlorade, men den statistiska vetenskapen, en gång vunnen, bibehölls af Regenterne och har sedan aldrig varit försummad, utan ständigt blifvit vidare utvecklad, som bevises af de redan vid början af vår tidräkning i China utkomne kolossala statistiska verk. Sedermera hafva Chinas statsmän egnat oafbruten uppmärksamhet åt Statistiken, och under *Ming-dynastien* compilerades ett ofantligt verk, som kostade de lärde medlemmarne af *Hånlin*-akademien öfver tjugo års träget arbete.

Mantshuerne, hvilka, efter det himmelska rikets eröfring, med lika stor beundran som förtjusning betrak-

tade den väl ordnade del af rikets styrelse, som hade afseende på skatternes ordentliga indrifvande, försummade icke att vårda och ännu mer förbättra fordna dynastiers statistiska samlingar, och det närvarande Statistika verket *Ta-Tsing-Hwui Tien* är en fullkomlig encyclopedi för Chinas civila styrelse.

Hwui Tien är indelad i 80 kapitel, hvaraf det första afhandlar civillistan.

Tsung-jin-fú, eller departementet för den kejserliga familjens underhåll, utöfvar polisuppsigt öfver de till ett antal af flere tusende uppgående medlemmarne af den kejserliga familjen, och har hittills deri lyckats så väl, att en prins af blodet ännu aldrig varit invecklad i någon af de många större och mindre insurrektioner, hvilka tid efter annan egt rum. Det är hofvets politik, att, genom tilldelande af det aldraknappaste underhåll, beröfva de kejserliga anförvandterne medel till vinnande af något inflytande bland folket, och många af de aflägsnare hafva derföre af verklig brist sett sig tvungne att arbeta såsom daglönare, eller antaga drängtjenst, medan de närmare eller söner af prinsar, oaktadt det existerande stränga förbudet mot deras flyttning från Peking, i tysthet begifvit sig bort, för att okände på andra ställen söka sin lycka.

Departementet håller derjemte noggranna register öfver alla giftermål, födde barn och dödsfall inom den Kejserliga familjen, åt hvars nya medlemmar det väljer namn.

Slägten är delad i nära och aflägsne anförvandter. De förre tillåtas att såsom utmärkelsetecken bära en orangegul gördel, och de senare en röd, hvaremot sådane, som af en eller annan orsak fallit i onåd, äro dömde

att bära en nankin-färgad. Deras olika adelstitlar äro tolf, af hvilka den förste är *Hotsien-Sing-Wang*, som betyder »Konung genom egen rätt» och den siste *Fu-kuo Tsiang-kiun* eller titulerad General. De som sjelf hafva titel erhålla rang af Fjerde embets-mannaklassen. Med hvarje generation sänkes rangen för barnen en klass. Förstfödslorätten iakttages och titeln gifves blott åt äldste sonen, medan de andre, antingen blandas med folket utan rang, eller ock af Kejsaren tilldelas en låg rang såsom skänk.

Om en man af folket gifter sig med en prinsessa af blodet, så öfverflyttas hennes rang på honom.

De högre klasserne af kejserliga anförvandter hafve hofhållning och lifvakt, med alla royauteens emblemer i miniatyr. Deras skyldigheter bestå deri, att de på kallelse alltid måste infinna sig vid hofvet, för att biträda vid offren eller andra högtidligheter, samt att hålla vakt vid de kejserliga grafvarne. De sjelfve, så väl som deras svit, äro beväpnade, och de undergå periodiska mönstringar, för att visa att de alla äro i ordning för tjenstgöring. De äro underkastade en serdeles sträng uppsigt, hafva särskilda skolor och domstolar, samt straffas strängare än Chineser. Emedlertid står moraliteten på en mycket låg punkt hos en del af de kejserlige anhörige, bland hvilka finnas många, som blotta sitt missdåd för hela nationens blickar. Endast sådane bland dem, som äro kejsarens personliga vänner och tillgifne anhängare, erhålla högre tjenster i provinserna.

Nui-ko, eller kabinettet, bestående vanligen af 3 Chineser och 3 Mantshuer, sådane gråhårsmän, som genomgått många öden, ibland högt benådade, vid andra tillfällen disgracierade och beröfvade embete och rang,

samt åter, måhända genom uppoffring af en samlad förmögenhet, upphöjde, tills de slutligen hunnit aflägsna fiender och afundsmän, samt sålunda fått inträde i det kejserliga kabinettet. Deras åliggande är att officiera vid offren och andra högtidliga tillfällen, samt att mottaga rapporter från guvernörerne och att meddela dem Kejsarens svar.

Kiun-ki-chu, eller hemliga rådet, sammansättes af högre funktionärer, valde af Kejsaren bland hans mest bepröfvade tjenare från åtskilliga embetsverk, samt äfven från kabinettet. Alla affärer, som fordra kraft och skyndsamhet, handläggas af detta råd, som från 3 till 5 e. m. hvarje dag samlas i palatset vid *Lung-tsung*-porten. Så snart en angelägenhet är afslutad, meddelas resultatet skriftligen åt en kejserlig kammarherre, som genast underställer det Majestätets pröfning. I händelse af bifall erhåller Rådet tillstånd att åtskiljas. Det besörjer genom krigsdepartementet den täta kurirvexling, som eger nästan hvarje ögonblick rum mellan hufvudstaden och provinserne. Det har i sin vård alla kartor öfrer lydriken, hvilka bebos af barbarer, samt till och afsätter alla de i Thibet och Turkistan, samt andra lydriken anställde Chinesiska residenter, hvilkas förseende med läkemedel äfven åligger hemliga rådet. Derjemte måste det välja presenter åt tributbärare, i synnerhet de från Mongolien och Thibet; ordna examina vid hofvet; öfversätta handlingar från och på främmande språk, samt fullgöra en oräknelig mängd andra bestyr.

Li-pú, eller Collegium för civila tjenster, biträder Hans Majestät i allt som rör examina, tjenstemäns befordran och degradering, utdelande af adelig värdighet och titlar, samt andra belöningar, m. m.

Medlemmarne af detta Collegium presenterar embetsmän vid hofvet, och antyda dem då de böra afgå till sina poster. Collegium har att bortgifva följande embeten och tjenster under kejsarens sanction, nemligen till åtta guvernörer öfver provinserne, 18 vice guvernörer, 19 skattmästare, 18 öfverdomare i provinserne, 82 inspektörer öfver salt-monopolet, 82 prefekter öfver departementer, 22 underprefekter i departementer, 67 prefekter öfver distrikter, 47 underprefekter i dylika, samt 31 adjunkter till dessa; 147 prefekter i mindre distrikter, 1393 distrikt-domare eller polismästare, jemte ett stort antal lägre tjenstemän.

Som Collegium kontrollerar hela uppfostringsverket, så har det under sig 12,996 tjenstemän af olika litterära grader, hvaribland 3991 publika lärare, åt hvilka är uppdraget, att ordna och verkställa de i alla delar af riket förekommande examina.

Till styrelsen af inre vattenkommunikationer utser Collegium 3 guvernörer, 14 öfverinspektörer, 34 inspektörer och en mängd lägre tjenstemän, hvilkas åliggande är att underhålla dammverk och kanaler i godt stånd.

Samtelige civila embeten i China indelas i 18 klasser, med olika rang, hvilken utmärkes genom olika substance eller färg i knappen på mössan.

Alla embeten bortgifvas af regeringen, och hvarje embetsman af viss grad, åligger det att resa till Peking, för att der erhålla sin investitur. Derigenom äro alla beroende af den kejserliga nåden och måste söka vinna den genom loyautet.

Guvernörerne öfver provinserne ega emedlertid att tillsätta behörigen examinerade tjenstemän, underställande sådant för hvarje gång kejsarens sanction.

individerne, som bilda kejserliga lifvakten i Peking, ega oftast företräde vid utnämningar till civila embeten, och lägsta graden af detta garde anses efter häfd stå i rang lika med fjerde klassen af civila tjenstemän o. s. v.

Adeln är delad i nio klasser, och desse åter i 27 grader.

Areställen tilldelas äfven döde personer och dessa anses blifva gällande i lifvet efter detta. Sådane medföra äfven förmåner åt afkomlingar här i lifvet.

Hú-pú, eller Stats-Contoret, mottager skatter och besörjer utbetalning af löner m. m, har allmänna magasiner i riket, samt transporten af ris och spanmål, under sin vård.

Det uppodlade landet i China är uppmätt till 7,915,251 king och 16 mau. Grundräntan uppskattas efter jordens bördighet och belägenhet.

Hvarje provins har sin egen räntekammare, men alla dessa äro skyldige att redovisa till Stats-Contoret.

Li-Pú, kan öfversättas med Ordnings- eller Ceremoni-Collegium.

Då Ceremonier, och allt som rör etiquetten, observeras i China på det strängaste, så väl af staten och dess embetsmän som mellan enskilde, så har detta embetsverk många och besvärliga bestyr.

Ping-Pu, eller Krigs-Collegium, fungerar för så väl flottan som krigsmakten till lands.

Detta Collegium håller register öfver alla garnisoner inom riket, samt öfver arméen och flottan i allmänhet. Det förordnar om examina till militära grader, hvilka senare äro 18 i China, och befordrar, såsom det påstås, endast efter förtjenst, utan afseende på individens

härkomst, De tappre erhålla ej allenast befordran här i lifvet, men om de stupa i fält, tilldelas dem höga värdigheter för efterlifvet.

Chinesiska infanteriet kan merändels anses såsom en beväpnad polis, medan kavalleriet ej är annat än postiljoner, hvilka genom provinserne föra de oräkneliga mandater och rapporter, hvilka ständigt äro i rörelse, då inga andra postinrättningar finnas.

Hing-Pu, eller Straff-Collegium, afkunnar domar öfver embets- och tjenstemäns fel, har uppsigt öfver fångvården samt öfver domstolarne i riket.

Chinas lagverk äro om möjligt ännu vidlyftigare än de Europeiska. Deri bestämmes noga straffen för alla förseelser och brott, hvilka likväl sällan tillämpas med den ytterliga stränghet, som lagen föreskrifver. Den Chinesiske grundsatsen är »*sträng lagstiftning*», »*mild lagskipning*». Mildhet utöfvas i synnerhet mot dem, som ega medel och förstå rätt använda desse, för att väcka ömmare känslor hos domaren. Den ädla metallen utgör det säkraste medlet till bevisande af den anklagades oskuld.

Kung-Pu, eller Collegium för allmänna arbeten, har bestyr med alla publika bygnader, och i första rummet vården om de kejserliga grafvarne, palatserne och templen, samt vidare om kanaler m. m. Tillverkningen af vapen och krut står äfven under Kung-Pu, som tillika måste utvälja de perlor, hvilka brukas af Kejsaren och dess familj.

Lifaan-Yuen, eller Colonial-departementet, helt och hållet sammansatt af Mantshuer och Mongoler, har bestyret med angelägenheter rörande Mongolien, Turkestan och Thibet.

Tuchah-Yuen, eller Censur-departementet, säges vara en skräck för alla öfvermodige embetsmän. Det reviderar domar från andra högre instanser, i synnerhet dödsdomar, samlar publika handlingar, låter compilera och trycka dem, samt författar landets historia.

Kwoh-tsz'-kien, en akademi, hvarest förtjenstfulle embetsmäns söner uppfostras på statens bekostnad.

Kin-Tien-Kien, eller Astronomiska Collegium, hvars åliggande är att förutsäga kommande händelser, bestämma och antyda lyckliga dagar för påbörjande af vissa statsbestyr, samt att författa en pålitlig kalender för hela riket.

Tai-Ai-Yuen, eller Sundhets-Collegium, har sig uppdraget att hålla hela det himmelska riket vid god helsa, samt att genast förjaga alla sjukdomar, som möjligen skulle infinna sig.

Niu-wu-fú, eller Hofmarskalks-embetet, har en vidsträckt och besvärlig befattning. Det bestyr om alla offer-ceremonier, vid hvilka Kejsaren personligen infinner sig, och om hvilka reglementet upptager en hel bok. Under detta embetes styrelse stå de flere tusende arbetare, hvilka äro beständigt sysselsatte inom palatset, för att bereda Monarkens nöjen. Kejserliga Harem och Enuckerne, alla dyrbarheter och allt husgeråd inom palatset, samt en ofantlig massa af proviant-persedlar, vårdas och styres af samma embete. Ensamt utdelningen af proviant fordrar ett helt kommissariat.

På Kejsarens bord måste dagligen framsättas 30 ℔ kött i en skål, 7 ℔ dito kokt till soppa, 1⅓ ℔ svinflott, 2 får, 2 höns och 2 ankor, samt mjölken från 60 kor, 1½ ℔ smör och 75 paketer thé. Detta är kejsarens dagliga munförråd.

Kejsarinnan erhåller blott 21 ℔ kött i skifvor, 13 ℔ dito kokt med vegetabilier, 1 höna och en anka, samt mjölken efter 25 kor, 12 stora krukor källvatten och 10 paketer thé.

De andra palatsets damer och tjenarinnor erhålla proviant i förhållande till deras rang, och alla tyckas blifva rikligen försedde efter reglementet.

Chinesiska giftermåls-ceremonier.

Det är ej ovanligt i China att bortgifta barn förr än de äro födde.

Tvenne qvinnor, som äro goda vänner, lofva ömsesidigt att sammangifta sina väntade barn, så framt dessa blifva af olika kön, och till säkerhet lemnas panter för uppfyllandet af den ingångna förbindelsen, som dessutom anses så helig, att det är nästan omöjligt att bryta den. Öfverenskommelsen inskrifves derefter i en bok med gyllene blad, innehållande blott ett ark papper. Efter dotterns födsel införes i denna bok hennes namn, så väl som föräldrarnes, äfvensom födelseorten och dagen. Etiquetten fordrar att boken sändes till gossens föräldrar, hvilka i utbyte lemna en likadan. Efter dessa formaliteter gifves ingen möjlighet att från någondera sidan undandraga sig giftermålets uppfyllande, utom i det fall, att ett af barnen skulle blifva behäftadt med spetälska.

Giftermålet i China beror således endast af föräldrarne, utan att böjelse eller tycke får gälla hos barnen.

Derföre finnas också så många olyckliga hustrur i China, der mannen, om han är missnöjd med den första hustrun, eger rätt att taga så många flera han behagar, eller som han har råd att underhålla.

Ehuru föräldrarne oftast sjelfva afsluta giftermåls-kontraktet, begagnas likväl allmänt ett slags mäklare af begge könen, hvilkas profession det är att afsluta giftermål, dels genast mellan fullvuxna personer, dels på leverance till den tid, då de tillämnade, ännu minderårige makarne, hunnit den ålder att de kunna gifta sig. Antalet af desse mäklare och mäklarinnor uppgifves vara ganska stort, och rörelsen betraktas såsom både hederlig och vinstgifvande.

Det anses skamligt för en flicka att passera sitt tionde år utan att vara förlofvad, och efter den tiden säges att *»varan är trögsåld.»* Efter fjorton eller femton års ålder kan en flicka ej gå ut ur huset, ehuru det förlåtes om nyfikenheten då och då förleder henne att titta ut genom den halföppna porten; men då främmande komma till huset måste hon dölja sig i de mest aflägse rummen.

Då allt är färdigt för giftermålet, underrätta gossens föräldrar derom flickans, och bedja dem bestämma dagen. På utsatt tid går då mäklaren, åtföljd af 2 män och lika många qvinnor, till brudens hus med de vanliga, i korgar inlagde presenterne. I den ene ligga de tvenne ofvannämnde böckerne med gyldene blad, och omkring dem åtskilliga frukter, samt mynt uppstapplade i alla fyra hörnen. En annan korg innehåller en färsk skinka med fastsittande fot, hvilken senare måste återsändas till den blifvande svärfadren. Tredje korgen är fylld med macaroni.

Vid presentbärarnes ankomst afbrännas smällare, och två röda vaxljus tändas i stora salen. Grannarne, som genom smällarne fått notis om saken, infinna sig för att se på. Bruden sönderskär och utdelar skinkan till de närvarande, men antalet är oftast så stort, att den knappast räcker till en smakbit åt hvar person. Hon sänder äfven den lilla boken, innehållande giftermålskontraktet tillbaka till fästmannen, och hennes föräldrar skicka till honom lika många korgar med presenter och af samma värde som dem hon erhållit. De äro likväl af andra slag och måste vara inlagde i sex paketer, i hvars hörn en viss blomma är fästad på rödt papper.

Brudgummen erhåller äfven från sin svärmor några små presenter af ringa värde, hvilka han genast utdelar till dem, som äro närvarande. Några kurbisfrön utgöra alltid en del af skänkerne. Efter dessa ceremonier får brudgummen under inga vilkor se bruden; han har aldrig sett henne och måste hafva tålamod intilldess hon flyttat till hans hus.

Så framt det ej redan skett, är flickans fader nu ej sen att begära köpeskillingen. Det billigaste pris för en hustru är *Doll. 32* (omkring B:ko R:dr 85), men oftast betales 66 till 80 Tael silfver (B:ko R:dr 250 à 320). Förr än summan blifvit behörigen erlagd fås flickan ej; och den unge mannen måste dessutom betala alla omkostnader för hennes flyttning från fädernehuset till hans.

Omsider, sedan penningarne blifvit betalde och den utsatte dagen för giftermålet är inne, förfoga sig gästerne till brudgummens hus, för att fira bröllopet. En astrolog rådfrågas, för att få veta om dagen är gynsam eller ej. I senare fallet medtages i processionen ett stycke

fläsk, på det den onde anden, hvilken, i form af en tiger möjligen torde infinna sig, måtte, under sysselsättningen att uppäta fläsket, lemna den i ro.

Emedlertid uppstiger bruden före dagningen, och gör sin toilett efter nyaste modet från Suchau, hvarvid användes så många och så dyrbara nipper som kunna åstadkommas. De bästa kläderne äro dolda af andra mindre eleganta, som bäras öfver dem, och ofvanpå alltsammans iklädes hon en stor brudkåpa, som betäcker hela kroppen, samt en ofantlig hatt, hvilken liknande en stor flat korg, fullkomligt döljer ansigte, hals och axlar. Sålunda utstyrd införes hon i en elegant portchaise (rödlackerad och belastad med förgyllda bildhuggerier), som bäres af fyra karlar, och är så tätt sluten, att hon hvarken kan se eller blifva sedd. Alla, som möta denna brudstol, måste vika ur vägen, äfven om det vore sjelfva vice Konungen i provinsen. Derefter komma ett antal likadana stolar, innehållande brudens kläder, samt andra med pyramider af tårtor och annat bakverk, sirligt utstyrda matvaror af många slag, hvaribland hela stekta svin, och allehanda pappersgrannlåt. Bröllopsskaran är stor i förhållande till familjens förmögenhet, och bruket föreskrifver, att hvar och en skall under hela vägen tjuta och gråta. Ingen musik höres, blott snyftningar och klagorop. Emedlertid, om vägen är lång och i synnerhet då den går genom mindre befolkade trakter, pauseras med gråten, tilldess tåget närmat sig brudgummens hus, hvaremot den då uppstämmes med besked. Slutligen, då tåget är ett stycke från huset, springer en förelöpare af alla krafter förut och slår häftigt på porten, pustande och stånkande, under utrop: »*Här är hon,*» hvarvid en mängd smällare afbrännas och musik af flere

instrumenter, den doft ljudande bröllopssången ej glömd, uppstämmes, för att underrätta grannarne om högtiden.

Då Brudens portchaise stadnar vid porten, skyndar brudgummen att gömma sig i den mest aflägsna del af huset, der han läser sig inne, då och då tittande genom nyckelhålet, för att se hvad som föregår. Mäklarinnan, som åtföljt bruden, framför ett litet barn för att hälsa henne välkommen, hvarpå hon söker upp brudgummen, för att underrätta honom om brudens ankomst. I förstone låtsar han vara fullkomligt liknöjd om det som passerar kring honom, och vill synas upptagen af annat, men han går likväl omsider ut med mäklarinnan, och närmar sig med afmätta steg brudens portchaise, hvilken han öppnar med synbar rörelse och darrning, hvarpå han leder bruden till förfädrens tafla, som af dem begge hälsas med tre knäböjningar, och derifrån till ett bord, vid hvilket de sätta sig midt emot hvarandra. Mäklarinnan betjenar dem, och brudgummen äter och dricker, medan bruden låtsar göra detsamma, ehuru den stora hatten gör det omöjligt för henne att föra något till munnen. Efter måltidens slut begifver sig det nu *gifta* paret till sängkammaren.

Gästerna uttrycka hög grad af nyfikenhet att få veta resultatet af detta första möte, ty då ser mannen, efter att hafva borttagit den stora hatten, för första gången sin hustrus ansigte. Hon må nu vara vacker eller ful, blind, vindögd eller surögd, halt eller puckelryggig, så måste han likväl underkasta sig att behålla henne såsom sin äkta maka; och huru bedragen han än må finna sig, är han dock tvungen att synas belåten. Sedan man lemnat honom en timmas tid att betrakta sin hustru, intränga föräldrarne och alla gäster, män och

qvinnor, för att äfven beskåda den unga frun, som underkastas den noggrannaste och strängaste mönstring från hufvud till fötter. Det obetydligaste lilla naturfel anmärkes högt och med en elak öfverdrift. Qvinnorna äro värst. Ihågkommande hvad de sjelfva måst utstå, tyckas de finna en njutning i denna hämnd. Under en så grym och mot vårt begrepp om anständighet högt skriande undersökning, måste den stackars unga hustrun förblifva stum, och tillåtes icke att yttra minsta tecken till missbelåtenhet med de ofta orättvisa anmärkningar, som från höger och venster yttras om hennes person. Först efter att hafva passerat denna skärseld, presenteras bruden för sin svärfader och svärmoder, hvilka högtidligt hälsa henne efter vidtaget bruk. Derpå införes hon till sina egna föräldrar, som icke varit närvarande vid sjelfva bröllopet, emedan det är brudgummen som bjuder gästerne, endast bestående af hans egne slägtingar och vänner.

Bjudningskorten, hvilka lemnas 14 dagar förut, äro af en egen form. De bestå af ett stort ark rödt papper, hopviket till storleken af ett bref, hvarpå ingenting står skrifvet, hvaremot convolutet är siradt med vackra bokstäfver. Brudgummen, som alltid sjelf till gästerne frambär bjudningskorten, gifver på samma gång till hvar och en af dem tvenne kakor af rismjöl, kokte i vatten och rödfärgade. De som blifvit sålunda bjudne, måste några dagar före bröllopet sända honom en summa penningar, motsvarande, eller heldre öfverstigande, värdet af hvad de anses komma att förtära. Det minsta belopp är 80 cash (10 sk. B:ko) för barn och 140 cash för en fullvuxen person. Den sålunda erhållne kollekten eller föringen påräknas att ej allenast betäcka bröllopskost-

naderna, utan äfven lemna ett ofta betydligt öfverskott, till hushållets underhåll under smekmånaden.

Dagen efter bröllopet kringbär brudgummen åter till alla de förra gästerna likadana invitationskort, under enahanda formaliteter, och ett nytt kalas vankas då.

Samma dag låter bruden bära sig till besök hos alla de fruntimmer, hvilka hedrat hennes bröllop med sin närvaro. Hon gör då en knäböjning för hvar och en af dem, hvaremot en hvar af dessa damer skänker henne en ring eller annan småsak, hvars värde likväl, äfven bland de fattigaste, icke må understiga 40 cash.

Ungkarlarne som bevistat bröllopet, förena sig om en present till brudgummen af tvenne eleganta lanternor.

Under bröllopsnatten anställa gästerne ett charivari för det nygifta paret, och senare på natten, då de äkta makarne förmodas hafva insomnat, försöka de att komma in i sängkammaren, antingen genom dörrens uppbrytande, eller genom ett i muren brutet hål, för att bortföra någon del af de nygiftas kläder. Lyckas det, så måste mannen lösa de stulne persedlarne.

Stelheten och det pompösa i Chinesernes ceremonier af alla slag, utestänga från deras bröllopsfester den munterhet, som vid dessa tillfällen träffas bland Vesterns nationer, men deremot tillåta de sig åtskilligt, som vårt begrepp om moralitet och anständighet skulle afvisa från hyfsadt sällskap. Musik uppföres under hela festen, hvilken slutar med en komedi, uppförd af en af de hundratals ambulatoriska skådespelare-sällskaper, som öfverallt i China äro tillhands för att roa folket och inom ett par timmar uppsätta en liten theater, hvar man behagar, och detta för så ringa betalning, att en utländning svårligen kan begripa, huru de deraf kunna förtjena dag-

ligt bröd. Innan gästerne åtskiljas, förfärdiga de af papper en liten bild, föreställande ett spädt gossebarn, i afsigt att derigenom försäkra åt det nygifta paret en manlig arfvinge första året. Bilden insmyges i brudsängen.

Skulle någonderas fader eller moder dö före bröllopet, måste det uppskjutas under hela sorgetiden, som är 3 år efter den förre och 2 år efter den senare. Enahanda förbud mot giftermål är lagdt på hela riket vid Kejsarens frånfälle.

De fattigare klasserne köpa merendels för en ringa summa ett litet flickebarn, hvilket de uppfostra till sonhustru. Då de hafva en redan förlofvad dotter, hvilken de ej se sig i stånd att uppfostra, sändes hon med vanliga ceremonier till fästmannens föräldrar, som då äro förbundne att mottaga och draga försorg om henne.

Tolfte, 13:de och 14:de dagarne af Chinesiska månaden äro egnade till hembärande af offer åt fruktsamhetens och öfverflödets gudomligheter. Vid dessa tillfällen samlas folket i byarne, så väl qvinnor som män, för att om natten besöka alla nygifta par, i synnerhet för att få se den unga hustrun, hvilken, innesluten inom huset, ej ännu känner någon på stället.

Hon mottager sitt främmande, stående vid sin säng, med mannen vid sidan. Först inträda karlarne och begapa henne med gränslös oförskämdhet, men tillåtas icke att yttra ett ord. Hon är äfven stum, men mannen deremot håller ett pompöst loftal öfver sin hustru, i synnerhet öfver hennes yttre behag, och fäster åskådarnes uppmärksamhet på hennes nätta små fötter och vackra händer o. s. v. Kommande och gående aflösa hvarandra oupphörligt, och måste trakteras med en kopp thé och en pipa.

Sedan karlarnes nyfikenhet blifvit tillfredsställd, så kommer qvinnornas tur. Mannen aflägsnar sig då och lemnar sin hustru helt och hållet i deras våld. De undersöka med den största noggrannhet, ej allenast hela hennes person, utan äfven alla klädespersedlar. Hon måste vara ytterst försigtig, ty hennes ord, ställning, person och klädedrägt observeras noga, och de blifva sedan hvar för sig föremål för sladder, deruti öfverdrift af fel och elakhet alltid ingå såsom hufvudbeståndsdelar. Ju vackrare och behagligare den unga qvinnan är, desto mer blottställes hon för de elaka kärringarnes afundsjuka förtal. Hon vet det, och beslutar derföre oftast att stå orörlig som en staty, utan att svara på deras frågor eller anmärkningar, tillåtande dem att handtera henne efter behag.

Efter bröllopet kan mågen icke besöka sina svärföräldrar, ej heller de honom, förr än formliga invitationer till en måltid föregått. Derefter kunna de när som helst hälsa på hvarandra.

Som mannens fader anses hafva köpt sin sondotter, så tillhör hon honom, och han eger full dispositionsrätt öfver henne. Det händer derföre, fastän ej ofta, att han säljer sin sons enka till annan man. Barnen tillhöra svärfadren efter lag, och modren kan således ej mot hans vilja medföra dem i sitt andra äktenskap.

I China räknas icke slägtskap på möderne, hvadan också systerbarn få gifta sig med hvarandra. Deremot finnes på faders och broders sida restrictioner utan ända, och inga slägtingar på manliga sidan tillåtas äkta hvarandra, om de ock voro af hundrade generationen. Lagarne förbjuda det strängligen, och ett sådant äktenskap skulle förklaras ogildt.

Den unga hustrun får icke under första året af sitt äktenskap besöka föräldrahuset utan högsta nödfall, t. ex. efter en af föräldrarnes död. Förr än hon besöker dem måste de i allt fall hafva helsat på henne. Sedan kan hon begifva sig till dem, ledsagad af sin man, buren i portchaise, åtföljd af musikanter i stor ståt och medförande presenter. Hon återvänder då ej hem, förr än hennes svärfar afhemtar henne på samma högtidliga sätt, efter att hafva ånyo sändt presenter. Mannen eger laglig rätt att till föräldrarne återsända sin hustru, så framt hon icke inom vissa år skänkt honom en manlig arfvinge. Antalet af hustrur är ej af lag limiteradt. Få äro de af välmående Chineser, som icke åtminstone hafva två eller tre hustrur, ofta fem eller sex. De bo alla under samma tak i fullkomlig sämja, och barnen anses ega lika rätt. Efter antaget bruk är likväl den *första* hustrun herrskarinna i huset. Om ock en af de andre skulle vara mannens favorit, så anser hon sig likväl pligtig, att vid alla tillfällen lemna företrädet åt, och med vördnad bemöta *»frun nummer ett,»* som Chineserne uttrycka sig.

Chinesiska Ordspråk.

Man torde till en viss grad kunna bedöma en nations karaktär efter de seklergamla ordspråk, som bibehållas och ofta af folket upprepas. Chinesiska språket, i allmänhet rikt på bilder, innehåller en stor mängd sådane, hvaraf några såsom prof erbjudas läsaren.

1. En vis man rättar sig efter omständigheterne, liksom vatten tager formen efter kärlet.

2. Ett ögonblicks fel blir ofta hela lifvets sorg.

3. Sjukdom kan botas, men ej ödet.

4. En svag karaktär lyssnar till alla förslag, liksom det ihåliga berget återgifver hvarje ljud.

5. Då trädet är fäldt, försvinna dess skuggor. (Menas den fallna storheten, öfvergifven af sina smickrare).

6. Den som jagar efter hjorten, bryr sig icke om harar.

7. Om rötterne qvarlemnas, så växer gräset åter upp. (Gifves till skäl för utrotande af en förrädares familj).

8. Efterlåtenhet hos de högre alstrar vårdslöshet hos de lägre.

9. Ädelstenen blir icke blank utan slipning, ej heller menniskan fullkomnad utan motgång.

10. Det som hviskas i örat, höres ofta 100 mil derifrån.

11. Elfenben fås icke af rått-tänder, (sagt i föraktlig mening).

12. En vis man glömmer gammalt groll.

13. Rikedom smakar bättre efter fattigdomen, än fattigdom efter rikedomen.

14. Då pölen blir torr, så får man se fisken. (Menas då räkningen är afslutad visar sig först vinst eller förlust).

15. Du kan icke taga två hudar af en ko. (Det finnes en gräns för beskattning).

16. Den som sväljer fort kan blott tugga litet. (Har afseende på lärdom).

17. Det som icke kan omtalas borde icke heller göras.

18. Afunden fräter, liksom ett sandkorn i ögat.

19. Den som önskar stiga i verlden, bör dölja sin äregirighet under ödmjukhetens former.

20. Öfverdrifven glädje alstrar sin motsats.

21. Gudarne kunna icke hjelpa den, som icke begagnar tillfället.

22. Gräf en brunn innan du är törstig. (Sörj för kommande behof).

23. Söta ord äro gift; hårda ord äro medikamenter. (Smicker och varning).

24. En full mage förmår ej bedöma hungerns plåga.

25. Att äta stulen frukt, utan att torka sig om läpparne. (Utöfva skälmstycken, utan att förstå dölja dem).

26. Slarf frestar till oärlighet.

27. Ägg äro tätt slutne, men kycklingarne komma dock ut derifrån. (Ett mord blir slutligen upptäckt).

28. Att simma med ena foten på land. (En säker och försigtig man).

29. Då *Yin-Wáng* (helfvetets Konung) beslutat att en menniska skall dö vid tredje vakten, kan ingen makt uppehålla dess lif till den femte.

30. Bättre vara en hund under fred, än en menniska under anarki.

31. Litteraturen och hushållskonsten äro de två förnämsta sysselsättningarna.

32. Att sätta fötter på en orm. (Öfverflödig discussion, sedan ämnet är uttömdt).

33. En flitig penna underhjelper minnet och tanken.

34. Den, som sträfvar åt fullkomlighet kommer öfver medelmåttan; den som sträfvar åt medelmåttan, når den icke.

35. Slå vatten på en anka. (Fruktlöst råd).

36. Att vinna en katt och förlora en oxe. (Följd af böjelse för processer).

37. Ålderdomssvaghet och vissnade blommor kunna genom inga medel återupplifvas.

38. Jag vill ej försöka min porslinsskål mot hans lerfat. (Yttradt i föraktlig mening).

39. Den som sträfvar med möda skall äta med nöje.

40. Inga vargar utanföre och inga doktorer innanföre. (Att vara fri från sjukdom och skulder).

41. Medgörlighet är en huslig juvel.

42. En oljekruka duger ej för annat än olja. (Skomakare blif vid din läst.)

43. Välvilja förhinder mera än ett lån.

44. Lånta penningar förkorta tiden; arbete för andras nytta gör den lång.

45. Mandarin-vänskap gör en fattig; köpmansvänskap riktar.

46. Allt hvad fisken dricker går ut genom gälen. (Penningar förslösas så fort de komma.)

47. Om familjerna hafva inga söner som egnat sig åt studier, hvarifrån skall då folkets styresmän komma? (Nödvändigheten af en allmän uppfostran.)

48. Den som ej ibland kan låta bli att höra, är oförmögen att styra.

49. Rätt bör föredragas för slägtskap.

50. En hustru kan icke svara för något brott; ansvaret hvilar på mannen.

51. Bien hafva sina kungar och ministrar; och myrorna hafva sina sociala förhållanden.

52. Föräldra-ömhet bevisas bäst derigenom, att lära barnen arbetsamhet och sjelfförsakelse.

53. Något läres hvarje gång en bok öppnas.

54. Ju mera talanger öfvas, desto mer utvecklas de.

55. Så framt lagarne icke tillämpas äfven på den Kejserliga slägten, så blifva de ej åtlydde af folket.

56. Den styrande bör först gifva godt exempel och dernäst öfva opartisk stränghet.

57. Stor rikedom kommer från ödet; måttlig förmögenhet af flit.

58. En hetlefrad person tycker om att framkalla ledsamheter, men när de komma, förmår han ej möta dem; en klok man förvandlar stora besvärligheter till små, och små till alldeles inga.

59. Stora foglar äta ej små korn. (Höga mandariner äro ej nöjda med små mutor.)

60. En verkligt stor man aflägger aldrig barnets enkelhet.

61. Att erhålla *ett* alstrar en önskan att få *två*. (*Nog* anses alltid vara mer än man eger.)

62. Åskådare kunna bättre döma om spektaklet, än aktörerne sjelfva.

63. Det bästa är att vara högaktad, och det nästa att vara älskad; det är illa att vara hatad, men ännu värre att vara föraktad.

64. En fet höna kläcker feta kycklingar. (En rik husbonde har välfödde tjenare.)

65. Den fattige kan icke kämpa mot den rike, ej heller den rike mot den mägtige.

66. Mannen i stöflor känner icke mannen i skor. (Stöflor beteckna rang och höra till galadrägt.)

67. Lyckan är en välgerning för den vise, men en olycka för den narraktige.

68. En mans ord likna en pil som träffar målet; en qvinnas likna en afbruten solfjäder.

69. Husliga brister skola icke omtalas utom hus.

70. En god handling går icke utom porten; en dålig föres hundra mil omkring.

71. Dygd sökes hos en hustru; skönhet hos en tjenarinna.

72. En narraktig man fruktar sin hustru; en klok hustru lyder sin man.

73. Tystlåtenhet alstrar vänner; uppriktighet skapar missnöje.

74. En piskslång till en god häst; ett ord till en förståndig man.

75. Den som icke svärmar högt, lider mindre i fallet.

76. Drinkarens fel är icke vinets, utan hans eget.

77. Den som bekämpar sig sjelf blir lyckligare än den, som strider mot andra.

78. Sömnighet hos en gammal man och sömnlöshet hos en ung äro elaka tecken. (Medicinskt axiom.)

79. Fiskarne vistas på hafvets djup och örnen i himmelens hvalf; den ene, ehuru högt, kan räckas af en pil, och den andre, ehuru djupt, kan tagas på krok; men menniskohjertat kännes icke på en fots afstånd.

80. Det är lika brottsligt af kejsaren som af undersåten att öfverträda lagarne.

81. Låt hvar och en sopa bort snön framför egen port och ej bry sig om frosten på grannens gård.

82. En menniska behöfver blott rätta sig sjelf med samma stränghet som hon klandrar andra, och ursäkta andra med samma mildhet, som hon utöfvar mot sig sjelf.

83. Till naturen äro alla menniskor lika, men genom uppfostran vidt skiljde.

Japan.

Om detta land har redan för mer än ett hälft sekel tillbaka en högt aktad landsman lemnat en så fullständig och förtjenstfull beskrifning, att Japan hos oss är mera kändt än flera andra delar af Asien, och författaren inskränker sig derföre till meddelande af några korta notiser.

De i China bosatte utlänningar fästa längtande blickar på Japan, der de hoppas finna en ny marknad, som skulle utöfva ett stort inflytande på hela den Indo-Chinesiska handeln, emedan Niphon och kringliggande öar producera artiklar af högt värde, och den stora befolkningen säkert skulle taga i utbyte Europeiska och andra verldsdelars produkter. Imedlertid eftergifver Japans styrelse alldeles icke Chinas i restrictiva åtgärder mot handeln, utan drifver desse deremot ända derhän, att blott ett Holländskt skepp och tio Chinesiska smärre junker tillåtas att en gång om året inlöpa i hamnen vid Nangasaki. För öfrigt är hela riket hermetiskt slutet mot all beröring med utlänningar.

Man har likväl anledning förmoda, att Englands och Frankrikes regeringar skola snart vidtaga lämpliga åtgärder till öppnandet af Japans hamnar, och att i sådant fall alla Europas nationer skola blifva lika delaktige af fördelarne.

För dem, som göra fraktfart till hufvudsak, skulle derigenom öppnas ett nytt, ganska intressant operations-

fält, som säkert icke skulle blifva oförsökt af de Förenade Rikenas skeppsrederier.

Med hela Amerikas vestra kust på ena sidan samt China och Indien på den andra, måste Japan, efter frigifvandet af handeln, komma att erbjuda sysselsättning för ett ganska betydligt lästetal af alla flaggor. Japanska junker äro ej bättre utrustade för resor på hafvet än de Chinesiska, hvarföre också ett stort antal af de förre årligen gå förlorade.

Många af de i Stilla hafvet gående Amerikanske hvalfiske-skepp, kryssa vid vissa årstider nära kusterne af Niphon, och deras besättningar äro under närvarande förhållanden blottställde för plundring och mord, i händelse af strandning.

Kapten Mercator Cooper berättar följande om ett besök i Japan med Amerikanska hvalfiske-skeppet Manhattan:

»Omkring den 1 April 1845, då vi voro på väg till Norra Oceanen, passerades en liten Ö, nära *S:t Peters* och några grader sydost från Niphon, hvilken ansågs obebodd, men som vi voro helt nära, beslöt jag att på stranden söka efter sköldpaddor till besättningens förfriskande. Under detta arbete observerades en båt af besynnerligt utseende, liknande dem jag förut sett i Chinesiska farvatten. Jag fortsatte vägen inåt ön till en dal, der jag varseblef några personer i usla, förstörda kläder, hvilka tycktes blifva förskräckte och flydde längre inåt dalen. Gående vidare, stötte jag på en hydda, uti hvilken voro 11 personer, som sedermera befunnos vara Japaneser. De kastade sig framstupa på marken, under synbar fruktan att blifva dödade. Sedan de blifvit lugnade, berättade de genom tecken, att de flere månader

förut strandat i en Japank junk på ön S:t. Peters. Jag förde dem till stranden, visade skeppet och erböd dem att få åtfölja till Jeddo, hvaråt de gladde sig och gingo genast ombord, efterlemnande allt hvad de hade på ön.

»Jag ämnade segla direkte till Jeddo (Japans hufvudstad), och afsåg dermed dels de skeppsbrutnes räddning, dels ock att genom denna handling gifva Kejsaren och folket i Japan ett högt begrepp om främmande nationers känsla för lidande medmenniskor.

»Efter en dags segling i riktningen åt Niphon, upptäcktes på oceanen ett oskapligt föremål, hvilket, då vi kommo närmare, befanns vara ett Japanskt skepp i sjunkande tillstånd. Det kom från en hamn på yttersta norra udden af Niphon, var destineradt till Jeddo med last af salt lax, och hade några veckor förut blifvit i en storm redlöst. Från detta skepp bergades ytterligare 11 man, alla Japaneser.

»Bland de saker, som bergades från vraket, var en karta öfver de öar som utgöra Japanska riket, samt några böcker. Denna karta var måhända ett af de mest intressanta prof på geografisk och topografisk skicklighet, som nånsin utgått från östra Asiens kust.

»Närmare landet fann jag att vi blifvit satte betydligt nord om Jeddo. Jag landade i skeppets båt, medförande två af passagerarne. Här voro många Japaneser sysselsatte med fiske. De hade i allmänhet ett godt utseende, syntes belåtna med vårt besök och sökte ej hindra vår landstigning.

»Från detta ställe afsände jag två af de bergade till Kejsaren, som då var i Jeddo, för att berätta hvad som skett, och anmäla min önskan att i Jeddo intaga vatten och proviant för resans fortsättande.

»Återkommen till skeppet, seglade jag till Jeddo, jemnförande den Japanska kartan med min egen, och fann den förra fullkomligt korrekt.

»Vid inloppet till den vik, vid hvilkens ända Jeddo ligger, möttes vi af ett fartyg, under befäl af en person, hvars rika drägt tycktes tillkännagifva en högre officer. Han underrättade mig, att mina sändebud kommit till hofvet och att Kejsaren lemnat bifall till min ansökan att få med skeppet segla upp till Jeddo. Man tillsade mig att ankra under landet, och följande morgon bogserades skeppet till ankarplatsen, omkring ett par kabellängder från staden.

»Genast efter ankringen besöktes vi af en mängd menniskor af alla klasser, från guvernören i Jeddo och de höge hof-embetsmännen, klädde i guldbroderade och grannt utsirade tuniquer, till de lägsta arbetare, betäckte med trasor. Alla tycktes vara lifvade af samma nyfikenhet, att få se de främmande och undersöka alla de för dem nya föremålen ombord.

»Jag underrättades af en tolk, som förstod Holländska och några ord Engelska, men ännu bättre teckenspråket, att vid äfventyr att blifva dödade, skulle hvarken jag eller någon af besättningen gå i land. Detta meddelande gjordes ännu mera begripligt genom ett blottadt svärd, som drogs öfver nacken.

»Jag försäkrade dem, att min afsigt, långt ifrån att bjuda till att öfverträda deras lagar, endast var att öfvertyga Kejsaren och de höga funktionärerne om min nations vänskapliga tänkesätt mot dem och Japanska folket.

»De väddade togo afsked under tacksamhetstårar.

»Berättelsen om deras behandling på skeppet tycktes göra ett fördelaktigt intryck på deras landsmän, och un-

der mitt vistande i Jeddo bemöttes jag af de höga dignitärerne med utmärkt artighet och välvilja.

»Japanska officerare voro beständigt ombord, för att tillse, det ingen af besättningen lemnade fartyget, och till större säkerhet var en tredubbel kordong af båtar dragen omkring skeppet, den närmaste på 50 alnars afstånd, i hvilken båtarne lågo tätt intill hvarandra, med aktern vänd åt skeppet, fyllde med uppställde lansar och andra blanka vapen af vidunderliga former; den andre med båtarne mindre tätt slutne och den tredje, bestående af vaktbåtar, på längre afstånd från hvarandra. En mängd flaggor af olika färger voro i båtarne uppsatte mellan de mot solen glittrande vapnen och de glänsande sköldarne.

»Mellan skeppet och staden var en stor junk ankrad, på hvilken de officerare bodde, som hade befäl öfver båtarne, hvilkas antal var minst ett tusende, alla lika armerade och utstyrde.

»För den Amerikanska besättningen, som var okunnig om detta lands besynnerliga lagar och sedvanor, var detta spektakel både förvånande och roligt.

»Ehuru anblicken af ett så stort antal båtar, vapen och flaggor, var högst imponerande och vacker om dagen, så var den likväl ingenting, jemförd med det verkligen förtrollande skådespel som gafs om nätterne. Då båtarne voro upplyste af mångfärgade och med bizarra målningar utsirade lanternor, till sådan mängd, att de omöjligen kunde räknas, och vid hvars betraktande man trodde sig förflyttad till sagornas verld.

»Genom en händelse blef en dag den omkring skeppet stationerade vaktens stränghet satt på prof. I afsigt att låta reparera en af båtarne, gaf jag ordres att från

davitarne nedfira den, för att sedan låta intaga den öfver skeppets sida. Alla ombord varande Japaneser blottade derpå genast sina svärd, och vakthafvande officeren, som syntes i högsta grad bestört, försäkrade, att så väl mitt och hela besättningens, som ock hans eget lif skulle spillas, så framt jag ej genast afstod från försöket att sätta båten i sjön.

»Missförståndet blef omsider förklaradt till officerens obeskrifliga glädje, hvarefter han satte en mängd folk till arbetet att intaga båten, utan att tillåta den vidröra vattnet.

»Skeppet Manhattan låg fyra dagar vid Jeddo, under hvilken tid vi förseddes på Kejsarens befallning med vatten, ris, råg, vegetabilier af många slag, samt något porslin och lackerade artiklar af landets produktion.

»Jag erhöll allt hvad jag behöfde för mitt skepp, och ingen betalning mottogs, men blef deremot tillsagd, att aldrig återkomma till Japan, ty det skulle misshaga Kejsaren.

»Under dessa dagar hade jag många samtal med guvernören och andra personer af rang, som voro åtföljde af tolk, hvarvid den förstnämnde berättade, att Kejsaren endast derföre tillåtit skeppet qvarblifva så länge, emedan han trodde, att de som farit så långt utur sin kurs endast för att rädda nödställde, ej kunde vara elake män.

»I anledning af förbudet att återkomma, frågade jag guvernören huru han önskade att jag skulle förhålla mig, i händelse skeppsbrutne Japaneser åter skulle träffas. Han syntes villrådig, lyfte på axlarne och sade, att — jag måste icke komma än en gång. Men, invände jag, måste då edra landsmän lemnas till undergång, då det

står i min makt att rädda dem? Ja, svarade han, Kejsaren ser det heldre, än att främlingar skola besöka hans land.

»Dagen före afresan sände mig Kejsaren sin autograph, hvilket i Japan lär anses såsom ett utmärkt vänskapsbevis.

»Bland de från vraket bergade böcker var en, i form af en annotationsbok, fylld med allahanda sköldmärken af underlig skapnad, men utmärkt väl utförde.

»Denne bok fick i synnerhet intresse för mig, då jag fann att de på embetsmännens tuniquer i guld broderade vapen liknade åtskilliga af de i boken afbildade, och på efterfrågan följde den upplysning, att hvarje klass af adel och embetsmän utmärkes genom olika broderi, samt att boken således innehöll det Japanska rikets vapensamling.

»Samma dag som afresan företogs lemnade mig tolken ett öppet bref, skrifvet på Holländska språket. Herr Lindgren, commis på Amerikanska Consulatet i Honolulu, kunnig i många af norra Europas språk, har öfversatt det sålunda: "Kejsaren af Japan tillkännagifver för verlden, att bäraren har räddat skeppsbrutne Japanske sjömän och hembragt dem till deras fädernesland, och befaller derföre alla Holländare, som möjligen kunna träffa kapten Cooper i samma eller annan nödställd belägenhet, att lemna honom lika biträde. Vidare tillkännagifves Holländare och Chineser — de enda nationer som hafva tillträde till Japan — att ingen person af skeppet Manhattans befäl eller besättning blifvit tillåten landstiga, samt att de varit strängt bevakade mot inhemtande af upplysningar rörande handeln på stället."

»I början af April var luften i högsta grad behaglig, och landets utseende vittnade om en rik växtlighet Hvarje handbredd jord syntes vara underkastad en högt uppdrifven odling, så väl nära hufvudstaden som på de aflägsnare ställen af kusten, hvilka jag under seglingen hade tillfälle att skåda. Höjderna voro odlade i terrasser, så att sträckor af flera mil hade utseende af hängande trädgårdar. Oräkneliga snygga, hvitmenade hus voro dels sammanbygde i dalarne, dels spridde på bergsluttningar, omgifne af vackra grönskande träd. Sjelfva matroserne, rörde af den sköna naturen och det stilla lugn som rådde, önskade att der få bosätta sig, i synnerhet som de fått veta att Japanska qvinnorna i skönhet öfverträffa många andra länders.

»Hela landet företedde en tät och flitig befolkning.

»Hufvudstaden var så betäckt af träd och häckar, att de i allmänhet låga husen utan torn icke rätt kunde urskiljas från skeppet.

»Jeddos hamn har en lika stor som idog befolkning. Hela viken hvimlade af fartyg, från fiskarebåten, och kustjunken till de största skepp; och man måste häraf sluta, att Jeddo eger en ofantlig kusthandel.

»Japaneserne äro af medelmåttig längd, men starkt byggde och hafva ej samma mongoliska anletsdrag som Chineserne. Färgen är ljus oliv och deras manerer äro förbindlige, samt tillkännagifva intelligens och uppfostran.

»Arbetsklassens klädedrägt består af vida byxor och en sort blouse af blått bomullstyg. De högre klassernes kläder äro af siden, broderade med guld och silke. Somliges drägt var så rik, att den ej kunde undgå att väcka vår beundran.

Ull ingick icke uti deras beklädnad, men de tycktes med intresse och välbehag undersöka våra ylleklåder, samt mottogo med begärlighet, och såsom en stor kuriositet, hvarje liten bit kläde, som de kunde öfverkomma.

Den förut omtalta kartan är utan tvifvel det vackraste bevis på Japansk civilisation som jag sett. Hon omfattar hela ön Niphon och alla öarne söderut, jemte en del af Jeddo. Hon är 4 fot lång och nära lika bred, samt liknar, hoplagd, en vackert bunden kyrkomusikbok. Öarne äro i stor skala tecknade, och de minsta bugter och vikar samt små hamnar utmärkte, liksom de kurser utmed kusten och emellan öarne, som vanligen begagnas, ända från Jeddo till Nangasaki.

Den topografiska afbildningen af landet utgör likväl denna kartas mest intressanta sida. Det är indeladt öfver allt i vissa distrikter, utmärkte genom olika färgläggning. Alla städer och äfven byar äro tecknade med största noggrannhet, och, utan att betrakta kartan, är det omöjligt att föreställa sig att Japan skulle ega en så stor befolkning som den tillkännagifver.

Antalet af strömmar och floder, hvilka förenade genom kanaler, genomskära landet, är i sanning förvånande. Landsvägar äro äfven på kartan utmärkte och korssa hvarandra öfverallt.

Denna karta, jemte åtskilliga andra småsaker, qvarlemnades genom en händelse om bord på skeppet. De skeppsbrutne tycktes gerna hafva velat lemna mig åtskilliga effekter, hvilka de sett mig betrakta med intresse; men försäkrade, att om öfverheten skulle misstänka att de lemnat utlänningar upplysningar, ledande till den ringaste kännedom af Japan, så skulle de mista sina huf-

vuden, hvarföre också största delen af sådane af dem medförde saker förstördes under vägen till Jeddo.

Då skeppet var provianteradt lyftades ankaret på guvernörens befallning. Han ansåg contrair vind och flod icke utgöra hinder mot skeppets afsegling. En oändlig rad af båtar spändes för skeppet. Dessa, hvilkas antal kan säkert uppskattas till nära ett tusende, roddes icke, utan vrickades af 2 till 4 man i hvar båt, med en i aktern anbragt propellåra. På detta sätt fördes Manhattan ut 20 Eng. mil till sjös, och befälhafvande officern skulle hafva fört oss ännu längre, om jag icke hade undanbedt mig vidare hjelp. Han tog ett artigt afsked och återvände med sin flotta mot staden, medan vi styrde kosan åt Kamschatkas mindre gästvänliga kust.»

1846 besöktes Japan af trenne Franska krigs-skepp under Amiral Cecillés befäl, nemligen *La Cleopatre*, *La Sabine* och *La Victorieuse*, hvilka under flere månaders tid voro sysselsatte med uppgörande af nya kort öfver kusterne; af tvenne Amerikanska under Commodore John Biddle's befäl, nemligen linieskeppet *Columbus* och corvetten *Constitution*, samt af Danska fregatten *Galathéa*, kommenderad af Kaptenen Steen Bille, men för ingendera lyckades de på vänskaplig väg gjorde försök till underhandlingar om fri handel. För att göra en allvarsammare demonstration, med någon visshet om framgång utan förspillande af lif å någondera sidan, lär erfordras ångfartyg, och sådane har blott Engelska regeringen till disposition i dessa farvatten.

Jag har träffat flere Japaneser i China, hvilka, upptagne såsom skeppsbrutne, blifvit ditförde och sedermera qvarstadnat i tjent hos utlänningar. Somlige hafva ge-

nom Herr Gutzlaffs försorg erhållit undervisning i Engelska språket och i kristendom. De beskrifva fäderneslandet ungefär så som Kapt. Cooper funnit Japan, och omtala i synnerhet dess rikedom på ädlare metaller, dess förträffliga klimat, goda vägar och talrika vattenkommunikationer.

Nederländska handelskompagniet sänder årligen ett skepp från Java till Japan, der det eger ett faktori i staden Nangasaki.

Faktoriföreståndaren och dess betjening äro behandlade såsom fångar, och äro inneslutne på en med mur omgifven och genom en bro från staden skiljd liten holme, från hvilken de éj tillåtas att gå, utan att för hvarje gång söka guvernörens tillåtelse, hvilken väl sällan nekas, men alltid föreskrifver, att hvarje Holländare skall under sin vandring i staden vara åtföljd af ett visst antal polistjenstemän, hvilka på hans bekostnad låta traktera sig på alla de ställen som besökas.

Med Japanska köpmän få Holländarne icke sjelfve uppgöra affärer, ej heller bestämma priser för sina varor, eller för de hvilka tagas i utbyte. Allt detta sker genom de Japanska embetsmännen. Endast viss qvantitet af vissa varor får årligen säljas. Kommer mer, så måste öfverskottet ligga qvar till nästa år. Äfvenså med retourlasten, hvartill blott ett visst qvantum lemnas af vissa varor. Att handel på sådana vilkor ej kan lemna stor vinst, är temligen påtagligt.

Nedanstående förteckning på en last från Java till Japan, äfvensom på retourlasten, torde gifva en idé om hvilka främmande varor kunna säljas i Japan och hvilka produkter fås derifrån i utbyte.

Last till Japan:

Totalvärde . . . . Holl. C:t Fl.	183,623.
Sapanträd 400 picul	2,400.
Elfenben	8,420.
Caffe 5 picul	110.
Olja, (Cajuputi) 249 but.	996.
Färgträd	405.
Peppar (rund) 85 picul	1,366.
Rotting 1,364 picul	10,912.
Nejlikor 50 picul	4,500.
Muskott 4 40/100 picul	660.
Socker (terres) 4,322 picul	60,598.
Tenn 100 picul	5,000.
Diverse Ostindiska artiklar	4,400.
Bomullsväfnad (Ostindisk)	5,232.
Leksaker	56.
Kamlott	32,302.
Bomullsväfnader (Europeiska)	22,177.
Diverse medicinalier (Europeiska)	14,360.
Specie	9,425.

Retourlast från Japan:

Totalvärde . . . . Holl. C:t Fl.	402,841.
Koppar 1125 picul	84,431.
Porslin	11,860.
Campher 920 balar	158,000.
Siden-nattrockar	5,275.
Kopparefffekter	13,197.
Diverse tyger	24,130.
Lackerade artiklar	62,379.

Proviantartiklar (hvaribland äfven hvete)	13,287.
Sidentyger	38,318.
Linneväfnad	291.
Diverse Japanska små arbeten	13,460.
Gaze och Crépe	206.

Varuvärdena, så väl för utlasten som retouren, äro beräknade efter de i Batavia gällande priser.

Ibland importen till Japan finner man kamlott, som är tillverkad af ull, hvilket står i strid mot Kapt. Coopers uppgift: »att ull icke ingår i Japanesernes klädedrägt,» hvarmed han måste hafva menat, att klädeskläder icke allmänt brukas i Japan. Man vet likväl, att äfven kläden ingått i de presenter, hvilka af Holländska faktoriets chef medförts vid hans uppvaktningar hos Kejsaren i Jeddo.

Jag har i Indien gjort en resa i sällskap med en Holländsk köpman, Herr Bicker, som 4 gånger varit i Japan, och der då uppehållit sig flere månader i Holländska faktoriet i Nangasaki, och har genom samtal med honom inhemtat rätt intressanta upplysningar, hvilka fullkomligt öfverensstämma med Thunbergs beskrifning, ty allt är ännu såsom det var på hans tid.

Japaneserne ega god tillgång på guld och silfver, samt slå deraf många slag af mynt. Förrådet af koppar anses outtömligt.

Spanmål produceras till så lågt pris, att hvete med fördel kunde skeppas från Japan till Batavia.

Fisket på kusterne är ymnigt, och skulle lemna tillräckligt öfverskott till en betydlig export, i fall den vore tillåten. I vissa industrigrenar öfverträffa Japaneserne Chinas skickligaste arbetare, t. ex. i lackerade arbeten, porslin och särdeles i fina korgarbeten.

Under en fri handel skulle bomullsväfnader spela första rôlen bland importartikler, derefter yllevaror och vidare socker, specerier och droguer, samt färgämnen.

Det är bekant att Japan har tvenne öfverhufvud, ett verldsligt, som kallas *Segouin*, och ett andeligt benämndt *Miako*. Den sistnämnde, som anses öfver alla verldsliga bestyr, hålles ännu mera helig än Påfven var under sin mest lysande period, och är ständigt innesluten inom ett stort hof, af hvars functionärer ganska få ega tillträde till, eller någonsin hafva sett hans person. Hvad *Miako* en gång vidrört får icke derefter begagnas, hvarföre de kläder han en dag burit, de fat och talrickar, hvarpå en måltid blifvit för honom serverad, den bädd på hvilken han hvilat m. m. genast måste förstöras, för att icke blifva ohelgade.

Segouin, ehuru egentligen underordnad, är likväl den verkligen maktegande, och *Miako* är en gudomlighet.

Det Japanska riket är deladt i ett stort antal furstendömen, regerade af hvar sin Fylkis-Konung; men desse äro alla länspligtige under *Segouin* eller Kejsaren.

Anledningen till utlänningars förvisande från Japan och det ännu fortfarande stränga förbudet mot Japanesers umgänge med dem, måste sökas uti de Portugisiske missionärernes inblandning i landets inre politik, den tiden, då desse egde så stort inflytande, att de en gång förmått tre af Japans regerande furstar att till Påfven i Rom sända en formlig ambassad, och då mer än en million af landets invånare öfvergått till kristna läran, samt deribland en stor del af rikets högste embetsmän.

Kejsaren fruktar dels åter införandet af kristna religionen och dels främmande makters understöd åt furstarne, vid tillfällen af uppror mot den högsta styrelsen.

Under kriget mellan England och China befarade man i Jeddo ett besök af den segrande Engelska flottan, och ett sådant skulle utan allt tvifvel hafva medfört en lika obehindrad handel på Japan, som nu existerar i China, ty de i nyare tiders krigskonst oinvigde Asiatiske nationerne, kunna icke motstå de Europeiska vapnen.

En demonstration, med tvenne ångfartyg och ett par fregatter i hamnen vid Jeddo, vore tillräcklig för att öppna alla Japans hamnar för Européer på billiga och rättsenliga vilkor. Många påstå väl att en sådan skulle vara mot folkrätten stridande, och förmena att hvarje styrelse eger rätt, att efter behag tillåta eller förbjuda främlingars inträde. De hafva väl i så fall rätt, att regeringen anses bäst kunna bedömma hvad som länder till landets sanna fördel, men å andra sidan bör tagas i öfvervägande, att alla civiliserade nationer nu öfverenskommit derom: att handelns obehindrade, fredliga utöfning på alla delar af jordklotet befordrar samdrägt, sprider upplysning och skapar välstånd hos alla — följder, hvilka i Japan liksom annorstädes, skulle uppkomma af ett fritt umgänge med främlingar.

Väl underrättade Amerikanare yttra, att en direkt ångbåtskommunikation mellan China och Amerikas nordvestra kust skulle snart sättas i gång öfver Japan, i fall det vore tillåtet att beröra detta rikes hamnar, och der drifva handel, Utan denne mellanstation, der stenkol skulle intagas, anses vägen för lång för ångfartyg.

Bashee-Öarne.

Europeiska seglare passera så ofta denna lilla ögrupp, att ett par ord om den icke torde sakna allt intresse.

Bashee-Öarne tillhöra Spanien, som likväl, till följe af restrictioner på handeln, icke af dem drager någon fördel.

Den största ön, der äfven hufvudstaden ligger, har 11,000 invånare, af hvilka 5000 bo i staden. De bestå af Malayer och Spanjorer.

Från Manila ditsändes hvart tredje år en guvernör och 30 man soldater under befäl af en officer, för att aflösa dem, hvilka redan tjenat 3 år.

Invånarne, till största delen kristna, äro af ett fredligt sinnelag, men begifne på njutningen af starka drycker.

Klimatet är herrligt och jordmånen förträfflig, så att blott något arbete skulle fordras, för att, under någorlunda frihet i afseende på afsättning, bringa öarnes produktion ganska högt. Nu alstrar »*Batan*» socker, tobak, mais, brödfrukt och en stor mängd vegetabilier, hvarjemte boskap, getter, svin och fjäderfä finnas i öfverflöd. Ehuru det ej är tillåtit för Europeiska skepp, att drifva handel på annan plats af Spanska besittningarne i Ost-Indien, än staden Manila, så medgifves dock att de få anlöpa Basbee-Öarne, för att intaga vatten (som finnes godt och ymnigt på Batan) samt proviantera. Så väl

styrelsen på stället som invånarne, se då gerna om skeppet har något att aflåta, samt skulle icke sätta sig emot byten, äfven utöfver skeppsförnödenheter.

Priserne äro gemenligen på Batan:

1 Oxe,	7 à 10	Doll.	efter storlek.
1 Get,	½ à 1	»	»
1 Svin,	½	»	»

Frukter och vegetabilier kosta så litet att man knappast tager dem i beräkning.

För skepp, hvilka passera öarne, är således Batan ett godt provianterings-ställe, hvarest sannolikt uppehållet skulle betalas genom en fördelaktig byteshandel.

Jern och stål i små qvantiteter betalas väl, och der inköpte hudar och skinn skulle säljas fördelaktigt vid ankomsten till China. Någon egentlig affär till Bashee-Öarne kan likväl icke komma i fråga under närvarande förhållanden, utan blott tillfälliga besök af förbiseglande fartyg.

Siam.

Detta rike torde komma att erbjuda en icke obetydlig sysselsättning för fartyg, så snart dess utrikes handel, som nu är belagd med orimliga restrictioner och höga afgifter, derifrån blifver befriad. De kunna sannolikt icke länge fortfara, ty Englands handels-intresse, af dem förnärmadt, skall, som man har anledning vänta, snart verka derhän, att flere hamnar i Konungariket Siam blifva öppnade för utrikes handel på billiga vilkor. Då detta inträffar, torde de förenade rikenas skeppsredare ofta få tillfälle att använda sina fartyg i fraktfart mellan Siam och China samt andra länder.

Nu är Bangkok den enda hamn som får af Européer besökas, och de till export ämnade produkter måste således från hela riket först ditföras, hvarigenom de blifva fördyrade; men ännu värre är, att Konungen af Siam, som önskar monopolisera så väl skeppsrederi som handel, låtit efter Europeisk modell bygga ett antal skepp, med hvilka varor föras från och till Singapore, Indien och China, utan att betala tull, mest för Konungens egen räkning, men äfven på frakt, medan en lika öfverdrifven, som till beräkningssättet löjlig afgift är lagd på främmande fartyg.

Mynt, gångbare i Siam äro:

1:o. *Batt* (af utlänningar kallad Tical), som efter silfvervigt är värd 60 c. (1 R:dr 32 sk. B:co.)

2:o. *Salung*, hvaraf 4 utgöra 1 Batt.
3:o. *Fanang*, hvaraf 2 på en Salung.

Fanang är det minsta nu löpande metallmyntet. Alla tre slagen äro af silfver, i form af kulor och försedde med stämpel. Två-Salung-stycken voro fordom äfven i circulation, men kunna nu fås endast såsom curiositeter. Då utländskt silfvermynt kommer i någon mängd, föres det till myntet i Bangkok, hvarest det smältes och väges rent, då samma vigt i Ticaler lemnas tillbaka, med afdrag af 4 per mille i myntningskostnad. Gemenligen lemnar 100 piaster 166 à 168 Ticaler.

Cowries (snäckor, införda från Bombay) utgöra skiljemyntet, utan att likväl ega ett bestämdt värde. Från 800 till 1200 gå på en Fanang eller 6400 à 9600 sådane snäckor på 1 Tical.

Det minsta som kan köpas i Bazarerne, är ett serrablad med en bit betelnöt (en tuggbuss) och det kostar 5 snäckor.

Vigt: Den Chinesiske piculen af 133⅓ Engelska Skålp. begagnas i handeln med utlänningar, hvaremot infödingar sins emellan använda Fanang, Salung och Batt.

80 Batt utgöra 1 Siams Catty och 50 Catty utgöra 1 picul.

Bangkok.

Ankommande skepp måste ankra utanför Baren, omkring 12 Eng. mil från inloppet till Meinam-floden, och sända båt i land vid Packnam, för att hos dervarande guvernören anmäla skeppet. Här måste skeppet aflemna kanoner och munition, som återfås vid utseglingen. I fall det ej drager mer än 12 fot vatten, erhålles lots till Bangkok, så snart guvernören derifrån erhållit tillstånd för skeppets uppsegling.

I November och December stiger likväl vattnet till 14 fot på Baren.

Port-Charges för ett fartyg, och tullen för innehafvande last, beräknas tillsammans sålunda, att fartyg som kommer med last och afgår till fullo eller till någon del lastadt, erlägger 1700 Tical för hvarje famn af Skeppets bredd, mätt på midten, hvaremot det, som ankommer i ballast och afgår med last eller till en del lastadt, endast har att betala 1500 Tical per famn. En Siamesisk famn utgör 6½ Engelska fot. En last af 100,000 Piasters värde betalar således icke högre tull än en annan af 5 eller 10,000 Piasters värde, och på qvantitet eller beskaffenhet af varorne göres ingen skillnad.

Importen består af:

Longcloth, hvaraf ej mer än 10 à 12,000 stycken böra på en gång införas. Priset är från 5¼ till 7 Tical per stycke, varierande efter införselns mängd.

Shirting, hvit (som begagnas till sorgdrägt) säljes till 6 à 6½ Tical per stycke.

Äkta röd bomullsväfnad, eller så kallad »Turkey red Cloth».

33 à 34 tum bred,	25 Yards,	ordinär,	8 à 9	Tical.
35 à 36 »	»	» tjockare,	13 á 14	d:o.

Bomullsgarn, blekt, i 5-Skålpunds-Bundtar, 200 Skålpund i hvarje Bal, af N:o 40 à 50, betalas med 170 Tical per picul.

Oblekt, i Balar af 400 Skålpund.

N:o 24 till 28,	— 66	Tical	per Picul
N:o 30 » 40,	— 70	d:o	d:o
N:o 42 » 50,	— 73	d:o	d:o

Endast 30 à 40 Balar häraf böra på en gång införas.

Siamesiska klädningar af tryckt bomullstyg införas i mängd, hufvudsakligen från Bombay, och betalas med 24 à 26 Tical för 20 stycken. Denne handel är helt och hållet i händerne på de från Indien inflyttade köpmän, kallade »Moormen».

Ylleväfnader af mycket lätt beskaffenhet införas, men kunna blott under vintern säljas. De mest omtyckte färger äro rödt och grönt.

Jern tillverkas inom landet. Stångjern är osäljbart. Från England införes tillfälligtvis något jern, men blott i form af »Nailrod» eller spikjern. Öfver de medförde proflådor af Svenskt jern kunde intet yttrande erhållas.

Stål, 3/8-tums, Svenskt, i lådor, efterfrågades begärligt och har blifvit betalt med 12 Tical per picul.

1/2- och 5/8-tums, i kaggar, svårare att sälja, till 9 à 10 Tical per picul.

Det mesta stål införes i junker från Batavia, och bortbytes mot andra varor.

Tjära och *Beck* osäljbare. Kungens skepp förse det lilla behofvet af Tjära från Singapore.

Muskötter. Endast de gevär som bära stämpeln »*Tower*» äro säljbara, och betalas med 6 à 7 Tical per stycket, men tillförseln öfverstiger afsättningen.

Exportvaror.

Socker är den förnämsta export-artikeln, och det bästa Siams-socker öfverträffar i styrka och hvithet de flesta andra slag af Ostindiskt.

1840 utfördes 260,000 picul socker, men då beslöt Konungen att icke tillåta sina undersåtare sälja produkten till främmande. De tvungos deremot att till de kunglige magasinerne leverera allt sitt socker mot ett

bestämdt pris, så lågt att föga vinst uppstod af odling och fabrikation. Följden blef att endast omkring 150,000 picul fördes dit, emedan många socker-plantager nedlades. Hans Maj:t fixerade deremot ett så högt försäljningspris till utlänningen, att få skepp kommo till Bangkok för att hemta socker. Då beslöt han att för egen räkning, i egna för ändamålet byggde fartyg, exportera varan under vård af medsände embetsmän, hvilka hade stränga ordres att icke sälja den under visst pris, och som detta pris var för högt, måste de, efter några månaders fåfäng väntan, segla tillbaka med lasten.

Flere sådane misslyckade försök hafva haft den påföljd, att socker nu säljes i Bangkok till sådane priser, att främmande fartyg der kunna lasta. De variera mellan 7½ och 9 Tical per picul.

Skeppnings-kostnaderna äro:

för dubbla säckar	per 100 picul	5 à 6	Tical.
» körarelön	» 100 »	1½	d:o
» båtlega till Baren för den del af lasten som ej kan intagas vid staden.	» 100 »	10	d:o.

I fall handeln vore fri, så anses produktionen skola tilltaga så, att 500,000 picul snart skulle kunna exporteras, ty Siam eger serdeles gynnande klimat och jordmån för odling af sockerröret.

Gamboge. Af bästa sorten utföres 250 picul årligen till pris af 60 à 70 Tical per picul, hvarjemte en sämre qvalitet sändes till China i junker.

Hudar och *horn* exporteras uteslutande till China, och som Siameserne aldrig slagta boskap, så fås de blott af sådane kreatur som sjelfdö, hvarföre äfven tillgången på hudar och horn är olika det ena mot andra året.

Hornen betalas med 7 à 7½ Tical och hudarne med 8¼ à 8½ Tical per picul.

Peppar, svart, utföres omkring 5,000 picul, som betales lågt af Kungen, men af honom åter försäljes till chinesiske junker à 7 Tical per picul.

Hvit säljes äfven till chinesiske junker, och gäller i allmänhet 14 à 17 Tical per picul.

Sticklack kan erhållas i stor mängd, och kostar 17 à 20 Tical per picul.

Silke, rått, produceras af en gröfre sort, till färgen liknande det Italienska, men mera sträft än detta. Det säljes allt till Moormen, hvilka derföre betala 175 à 200 Tical per picul, och afsända varan till Bombay.

Gummi Benzoe är icke af så god sort, eller så väl behandladt, som det från Borneo kommande. Priset är vanligen 40 à 60 Tical per picul.

Indigo, liquid. Detta färgämne, ungefär af samma konsistens som smör har sommartiden, afgår hufvudsakligen till China, der hård indigo icke brukas, hvaremot konsumtionen af liquid-indigo är betydlig.

Priset i Bangkok är lägre än på något annat ställe i Orienten, eller omkring 3 à 4 Tical per picul.

Väl underrättade personer påstå, att Siam skulle kunna alstra nästan olimiterade qvantiteter af Indigo, jemngod med den Bengaliska, så framt handeln vore fri. Nu vågar ingen anlägga fabriker för beredning af hård Indigo, emedan man befarar att Kungen skall förbjuda varans försäljning till andra än hans egna agenter.

Cardemummor gå alla till China. Bästa sorten betalas med 300 Tical, och en sämre, kallad oäkta, säljes till 32 à 40 Tical per picul.

Ris. Siams-ris af bästa sorten är förträfflig, ej så stor som Carolina risgryn, men eger en öfverträffande smak och är utmärkt lättkokt. Priset i Bangkok är 27 à 29 Tical pr coyan, hvilken innehåller olika vigt, allt efter olika tillgång på varan, så att den ibland renderar 25 picul, och vid andra tillfällen blott 23 à 24 picul.

En sämre sort, mindre hvit, säljes till 24 à 25 Tical.

Hela exporten besörjes med kungens egna fartyg. Andra tillåtas icke lasta ris. Imedlertid smugglas betydligt ut med Chinesiska junker.

Cocos-Olja är en stor handelsartikel i Siam, men denna, liksom de fleste andra varor, är upplåten mot viss årlig skatt till en Chines, som ensam eger rätt att drifva handel dermed. Han hade 1845 uppdrifvit priset till 12 Tical pr picul, men nödgades, till följe af minskad afsättning, nedsätta det 1846 till 7 Tical, hvilket kan anses såsom medelpris.

Sapanträd finnes af utmärkt godhet i Siam, men handeln dermed är äfven utarrenderad och priset derigenom fördyradt. Förpaktaren fordrar $1\frac{1}{4}$ till $2\frac{1}{2}$ Tical pr picul, allt efter varans begärlighet för ögonblicket, hvaremot man å rivièret kan köpa sapanträd från förbifarande båtar till 15 à 16 Tical för 100 stora och 9 à 12 Tical för 100 smärre stycken, som utgör mindre än hälften af det i staden fordrade pris.

Stora qvantiteter lastas i de Chinesiska junkerne, hvaremot andra främmande skepp endast deraf köpa nödigt stufningsgods.

Ruby Wood eller *Rosenträd* föres till marknaden i stycken af 4 à 5 fots längd och 32 à 40 tums fyrkant. Det går blott till China, der det utgör en kurant handelsartikel.

Vanliga priset är 120 Tical för 100 picul, som lemnar en god behållning i China.

Elephant-tänder, största sorten, hvaraf blott 2 tänder utgöra en picul, betalas med 200 à 220 Tical pr picul, och priset minskas 8 Tical pr picul för hvarje tand deröfver som går på en picul.

Denne artikel eges nästan uteslutande af kungen, som lemnar den, mot pris vida öfver värdet, i byte för de varor han från junkerne köper. Exporten går hufvudsakligen till China.

Tenn. Det som fås i Bangkok är i allmänhet af en sämre beskaffenhet än annat Ost-Indiskt tenn, och denna vara kan derföre med större säkerhet tagas från Singapore eller Penang.

Hampa förtjenar uppmärksamhet. Varan är starkare än Europeisk hampa, och priset, 8 Tical pr picul, skulle säkert nedsättas, i fall tillförseln uppmuntrades. Nu sker utförseln blott till China.

Tobaksblader. I det inre af landet produceras tobak i mängd, hvaribland vissa sorter troligen skulle passa för Europas marknader. Deribland finnes en sort, liknande fina Marylands-blader. Af bristande efterfrågan har större tillförsel hittills uteblifvit.

Kaffe. Qvaliteten är förträfflig, små blåaktiga bönor af en fin lukt och smak, men produktionen har hittills saknat all uppmuntran och är derföre obetydlig. Under sådane förhållanden kan ej något bestämdt pris utrönas.

Kaffet lägges i små mattor af 10 catty hvardera.

Fisk, så väl saltad som torr, afsändes i betydliga qvantiteter till Batavia och China. Till förstnämnde ort lägges fisken lös i junken, med salt emellan lagen, och

packas så hårdt att den vid framkomsten måste uttagas med spade och hacka.

China tager nästan blott af den torra fisken.

Betelnötter. De i Siam producerade betelnötter betalas högre i China än de som komma från Sumatra. Exporten ökes årligen. Priset är $3\frac{1}{2}$ à $4\frac{1}{2}$ Tical pr picul.

Mangrove-Bark utföres i stor mängd till China. Barken lägges i flata bundtar af 1 fot i fyrkant och 3 à 4 tums tjocklek. 100 sådane bundtar väga omkring 14 picul och kosta 10 à 12 Tical.

Teak eller *Ost-Indisk Ek.* Af detta trädslag, hvars styrka och varaktighet äro väl kände äfven i Europa, eger Siam att aflåta, så mycket som skulle kunna bortföras.

Block och knän af kolossala dimensioner finnas. Plankor äro vanligen sågade till 36 fots längd och 16, 24, ända till 30 tums bredd, men kunna, om så önskas, levereras af 60 à 70 fots längd.

Nu äro så väl block som plankor af teak förbudna till utförsel, men de främmande skeppen, så väl som junkerne, intaga likväl ej så obetydligt deraf, under föregifvande att trädet skall användas till fartygets reparation, samt till inrättande af mellanrum under däck m. m.

Plankor säljas efter en yta af 16 Siams-famnar (104 Eng. fot i längd samt 24 Siams eller $19\frac{1}{2}$ Eng. tum i bredd, således c:a 170 qvadratfot), och betalas sålunda:

af 4	Siams tum	($3\frac{1}{4}$ Eng.)	tjocklek	21 à 22	Tical.
3	» »	($2\frac{7}{16}$ d:o)	»	17 à 18	»
$2\frac{1}{2}$	» »	(2 d:o)	»	14 à 15	»
2	» »	($1\frac{5}{8}$ d:o)	»	12 à 13	»

som motsvarar ungefär 37 à 39 sk. Sv. B:co pr kubikfot.

Vid tillfällen då frakterne i allmänhet icke äro höga, skulle teak-plankor gerna föras i stora fartyg från Siam till Europa mot 75 sh. Sterling pr ton af 50 kubikfot, eller $1\frac{1}{2}$ sh. Sterling pr kubikfot, i synnerhet till half last, med lättare gods till fyllnad. Sådane teak-plankor skulle då, med tillägg af assurans och provision, kosta i Europa levererade omkring 1 Rdr 40 sk. B:co pr kubikfot.

Jemföres detta med priset på bästa sort Pohlska ekplankor, och om derjemte tages i öfvervägande, att teak motstår röta 3 gånger längre än någon ek, samt slutligen, att ekplankor af så stora dimensioner för intet pris kunna erhållas, så framstår möjligheten, måhända äfven sannolikheten af en blifvande transport af teak från Ost-Indien, för sådane behofver, t. ex. byggnad af krigsskepp, hvartill nu begagnas den lika dyra, ofta kostsammare Pohlska eken.

En annan omständighet bör då ej förbises. Om ekplankan kostar 1 R:dr 40 sk. B:co pr kubikfot, så har måhända ett inhemskt fartyg deraf förtjent 10 à 12 sk. i frakt från Stettin, och återstoden 1 R:dr 28 sk. à 1 R:dr 30 sk. gått ut ur landet till betalning för trädet, hvaremot om teak-plankan här kostar 1 R:dr 40 sk. pr kubikfot, så utgår deraf till främmande land endast 37 à 40 sk., eller ungefär hälften, medan återstoden omkring 1 R:dr förtjenas af inhemskt fartyg, och bidrager i sin mån till uppmuntran för sjöfarten på aflägse haf.

Af den stora och lätta tillgången på trädvaror och arbetsfolk i Siam, kan man med skäl sluta, att, då handeln en gång blir fri, komma priserne snarare att falla än stiga, ty för närvarande erhåller den som inför trädet icke hälften af hvad främlingarne derföre betala.

I Bangkok finnas blott tvenne Engelska handelshus, nemligen Th:s Hayes & Co. och D:l Brown, hvaremot flere både Protestantiske och Katholske missionärer sedan längre tid tillbaka varit i Siam bosatte, och till den grad rönt framgång, att ett högst betydligt antal Siameser, i synnerhet af de lägre klasserne, antagit den Christna läran, till hvilken redan större delen af de kunglige trupperne bekänna sig.

Siamesernes ursprung och religion.

På landets språk kallas Siameserne *T'ai*, som betyder *»det fullkomligt fria folket»;* men aldrig har ett mera opassande namn blifvit användt, ty invånarne i Siam födas, lefva och dö slafvar åt regenten eller hans embetsmän. Sedan de arbetat strängt hela dagen för sina herrars räkning, erhålla de en liten portion af det sämsta ris, samt ofta stryk. De äro likväl nöjde med sin lott och tro att allt går rätt till hos dem.

Traditionen förmäler, att Siameserne härstamma från Birmaniska kolonister, hvilka nedsatte sig i Ligore, hvarifrån de spriddes utåt kusten, samt derefter vände sig norrut till *Ayuthia*, Siams fordna hufvudstad. Siameserne likna Birmanerne fullkomligt till kroppsbildning, religion och lefnadssätt, men språket har undergått förändring. Ehuru de tvenne folken ega gemensamt ursprung, äro de likväl aldrig vänner. Birmanerne hafva ofta plundrat och ödelagt Siam, och i förra århundradet bortförde de kungen, med hela hans familj, i fångenskap.

Presterne och religionslärarne i Siam kallas »Talapoin». Större delen af desse kunna ej en gång läsa de gamla religiösa böckerne, och det oaktadt vill hvar och en göra tillägg af egna dikter, ofta så absurda, att de väcka åhörarnes löje. Dessutom motsäga de hvarandra, och de njuta derföre föga anseende hos styrelsen och folket.

Antalet af Siamesiska gudar är stort. Somliga sägas vara gifte och hafva barn, andra ogifte.

En af dem, kallad *P'ra-hin*, är evig och fullkommen af egen magt, men en annan, kallad *P'ra-pu-ti-chau*, tillägges större förmåga, ehuru han blifvit skapad.

Himmelen och jorden äro eviga, men icke dess mindre anses *P'ra-pu-ti-chau* sjelf född och underkastad att dö på jorden, att hafva skapat himmel och jord.

De hafva äfven englar, hvilka ej blifvit skapade.

Menniskoslägtet härstammar från en man och en qvinna. Själen är odödlig.

Det finnes en himmel och ett helvete; den förre är öfver våra hufvuden, det senare under våra fötter. Der är eld, men icke för evigt.

Demoner existera, men Siameserne känna ej hvarifrån de kommit. Desse hafva ett öfverhufvud, som bor på botten af helvetet med vissa demoner, medan de öfrige äro på jorden för att plåga elaka menniskor.

Det finnes en gud *P'ra-pum*, som antecknar goda och onda menniskors handlingar.

De dödas själar undergå, hvar för sig, ransakning och dom.

Män kunna lätt undgå helvetet, men ej qvinnor så. De senare kunna blott räddas genom ansenliga donationer till *Talapoinerne*.

Alla djur äro våra bröder; de hafva fordom varit menniskor och blifva det åter. Träd ega lif.

Fordom hemsöktes Siam af en syndaflod, men guden *P'ra-pu-ti-chau* fästade en regnbåge i molnen, för att bevara landet från en ny sådan olycka.

En allmän uppståndelse kommer att ega rum; denna verlden skall hafva ett slut, och *P'ra-sian*, som redan en gång varit här, skall återkomma, för att göra menniskorna evigt lyckliga.

Siamesernes religiösa begrepp omfatta 2 punkter, nemligen att gifva skänker till *Talapoin*, samt att aldrig döda något djur. Ju mera en menniska äter, desto större förtjenst inlägger hon hos gudarne.

Talapoinerne berätta de oanständigaste historier om gudarnes utsväfningar, hvilka öfverträffa Grekiska och Romerska mythologiens mest lättfärdiga målningar.

Från all evighet existerade guden *P'ra-hin*. Han hade en höna, hvars kraft han en dag ville pröfva, och samlade derföre hönans exkrementer, hvaraf han formade två små dockor, och deraf uppkom den förste mannen och den första qvinnan. Kort derpå inträffade syndafloden.

Englarne, hvilka alltid tillvarit, hafva uppdrag att ordna i himmelen och på jorden; de äro ej gudar, men hafva en fullkomligare natur och mera magt än menniskor. Himmelen är delad i tolf våningar, och dessa tolf himlar understödjas af ett berg, som kallas *K'au-sumen*. Somliga englar äro hvita, andra röda, andra åter gröna, och gemenligen af stor växt.

Midt i himlarne är en stor bassin, uti hvilken englarne bada. Då allt för många hoppa i på en gång, öfverflödar vattnet och åstadkommer regn. Blixten til-

kommer på två sätt: antingen då en qvinna skakar en spegel i de högre regionerne, för att göra narr af oss, eller derigenom, att englarne slå eld med ett par tegelstenar. Åskan åstadkommes af en förfärlig jätte, som bor i molnen, då han grälar på sin hustru, hvarvid jorden skakas; men då denne jätte i sitt raseri förföljer hustrun, och kastar sin yxa efter henne, så uppkommer deraf åskviggen.

P'ra-at'-it och *P'ra-chan* äro solen och månen. Dessa tvenne gudar voro fordom menniskor. Medan de lefde på jorden, gåfvo de allmosor till presterne. Den äldste gaf dem dagligen en stor summa i guld; den andre gaf silfver och en tredje bror gaf blott ris. Vid deras död blefvo de gudar; den förste förvandlades till solen och den andre till månen, hvaremot den tredje, såsom straff för sin njugghet mot presterne, blef förvandlad till ett svart vidunder, med blott armar, naglar och öron, och kallas *P'ra-ra-hu*. Detta straff har likväl ej förbättrat honom, ty, afundsjuk öfver brödernes lycka, söker han ofta att döda dem, och ständiga strider dem emellan uppstå, vid hvilka tillfällen förmörkelser inträffa på jorden. Siameserne önska icke att vidundret skall öfvervinna solen och månen, och bemöda sig derföre att genom skrik och buller skrämma det. Vid en förmörkelse höres derföre i Siam mycket buller. Man aflossar skott, slår på gonger samt skriker af alla krafter, och kungen låter då oupphörligt skjuta med alla till hands varande grofva kanoner.

Jorden, luften, hafvet och floder äro alla gudar. Jorden är platt och hvilar på en ofantlig buffeloxe, som uppehåller den med sina horn. Ebb och flod förorsakas af en kolossal kräfta; då hon går ut från sin håla, sti-

ger vattnet, och när hon går tillbaka, faller det åter. Icke blott de okunnige, utan äfven i öfrigt väl uppfostrade personer, tro dessa absurditeter.[1]

Af gudarne äro två osynlige och alla de öfrige synlige.

Talapoinerne utgöra Siams hierarki. De hafva en general eller öfversteprest, provincialer, priorer, munkar, novicer och disciplar. Enligt deras lagar utöfvar den högre graden oinskränkt myndighet öfver en lägre. Omkring kl. 4 om morgonen gifves tecken i pagodan att börja tillaga frukosten. Kl. 6 gå presterne ut för att samla almosor. Gudfruktige personer, i synnerhet qvinnor, vänta då utanföre pagodan medan presten passerar, och erbjuda honom ris, frukter, kakor och äfven silfver, hvilket allt han mottager stillatigande, utan att ens helsa på gifvaren. Vid Talapoinens återkomst kastar han sig till sin superiors fötter och biktar. Synderna äro af eget slag, t. ex. att han under sin vandring sett åt sidan eller sett för långt framför sig, eller besvarat en helsning, eller af misstag dödat en insekt o. s. v. Superiorn ålägger honom då en lämplig botöfning.

Då alla presterne återkommit, ledsagas de af superiorn till matsalen. Har tiggeriet varit gifvande, så smörja sig samtlige Talapoiner der, till dess de ej förmå äta mera.

Återstoden af dagen egnas åt spel eller sömn. Från middagen till nästa morgon är det dem strängt förbudet att njuta någon föda, men denna, liksom många andra föreskrifter öfverträdes i tysthet.

Omkring kl. 6 eftermiddagen sammankallas Talapoinerne med en trumma, och förrätta då sina andaktsöfningar till kl. 9 på aftonen, under oafbrutet ackompanjemang af gong-gong.

De äro klädde i gult, samt raka hufvud och haka den 1 och 15 i hvarje månad. De få ej bära kläder af siden, och de måste sofva på en hård planka, ej tilltala någon, samt alltid bära en solfjäder eller skärm, på det de ej må kunna se långt framför sig. En icke andelig man måste följa dem, beväpnad med en käpp, för att slå dem så snart de fela mot någon af dessa reglor.

Talapoinerne hafva ordinationer. Verldslige män intagas i deras samfund i Juli månad. Något före den tiden föres i stor pomp, af Konungen eller Prinsarne, arrack, betelnötter m. m. till pagoderne, äfvensom ett stycke af ett visst trädslag, som presterne använda att dermed rena sina tänder.

Kandidaten far i en båt med en gammal Talapoin. Hans bekanta och en mängd nyfikne åtfölja med musik. Han införes i audienssalen, hvarest den förnämste Talapoinen sitter på en matta, med en solfjäder i ena handen och en klubba af förgyldt träd i den andra. Kandidaten faller på knä framför honom. Superiorn frågar då: huru har du lefvat i verlden? Är du gift? Har du skulder? Har du dina kreditorers och föräldrars tillstånd att inträda i den heliga orden? — Slutligen uppmanar han honom att aflägga den profana drägten, och att i stället ikläda sig den gula. Då detta skett, kallas han *Pra* (gud), och sedan man gifvit honom en solfjäder i ena och en kruka i den andra handen, tillbedes han såsom en gudomlighet. Talapoinerne helsa ingen, ej en gång kungen, men folket måste helsa, eller rättare tillbedja dem, ty dessa menniskor kallas gudar. Helsningen består deri, att händerne knäppas ihop och föras till pannan. Desse besynnerlige gudomligheter äro imedlertid icke oföränderlige. Det är blott klädningen som gör

dem till gudar. Om de aflägga den eller om den tages ifrån dem, så förvandlas de genast åter till menniskor. Efter tre månaders vistande i pagodan, kan en Talapoin aflägga sin drägt och sitt gudomliga väsende, samt åter taga beggedera då han behagar. För att befordras en grad, måste Talapoinen återtaga sin drägt samt ånyo flytta i pagodan. Före 20 års ålder kan ingen blifva prest.

Superiorn har samma makt som en Katholsk biskop. Hans jurisdiktion sträcker sig öfver ett visst antal pagoder. Öfverste-talapoinen har domsrätt öfver alla pagoder i riket.

Talapoinerne tala Pali-språket (Siamesernes latin), nemligen de som förstå det. Detta språk är hufvudsakligen sammansatt af Malabariska och Cambogiska ord, utspädde med Malayiska och Siamesiska fraser. Deras andeliga böcker äro skrifna på detta språk, på palmblad af två tums bredd och 8 till 18 tums längd. Böckerne och bokstäfverne likna dem man vanligen ser på Sanscrit-språket.

Att vara Talapoin, heter det, är en stor förtjenst; att förblifva sådan länge är en ännu större förtjenst; men att vara Talapoin till dödsstunden är en stor synd. Om en Talapoin dör i sin gula drägt, så blir han ohjelpligen fördömd. Klädningen går till helvetet, hvarest den upphänges på en grof jernstång, hvilken brister sju gånger hvarje dag, till följe af den mängd gula klädningar, som derpå äro upphängde.

